

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

اللہ کے لفظ

لغات و معانی، سیم قرآن کریم

(شامل لغات و معانی جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان)

تألیف: دکتور محمد بیستونی

۲

جلد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لغات و مفاهیم قرآن کریم

نویسنده:

محمد بیستونی

ناشر چاپی:

بیان جوان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	لغات و مفاهیم قرآن کریم جلد ۲ : شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۲۰ تفسیر نوجوان
۷	مشخصات کتاب
۸	فهرست مطالب
۱۲	تقدیم به
۱۳	متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی»
۱۵	سوره توبه
۲۳	«سوره یونس»
۸۳	«سوره هود»
۱۵۵	«سوره یوسف»
۱۷۰	«سوره رعد»
۱۸۷	«سوره ابراهیم»
۲۰۳	«سوره حجر»
۲۱۳	«سوره نحل»
۲۶۴	«سوره اِسْرَاء»
۳۱۱	«سوره كهف»
۳۶۰	«سوره مریم»
۴۰۳	«سوره طه»
۴۱۱	«سوره انبیاء»
۴۴۰	«سوره حج»
۴۵۴	«سوره مؤمنون»
۴۶۶	«سوره نور»
۵۰۳	«سوره فرقان»
۵۲۸	«سوره شعراء»

۵۴۵ «سوره نمل»

۵۸۹ «سوره قصص»

۶۶۶ «سوره عنكبوت»

۶۹۳ درباره مرکز

لغات و مفاهیم قرآن کریم جلد ۲: شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۲۰ تفسیر نوجوان

مشخصات کتاب

سرشناسه: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷

عنوان و نام پدیدآور: لغات و مفاهیم قرآن کریم / تالیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر: قم: بیان جوان، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری: ج. ۳. ۱۱ × ۱۷ س م.

شابک: ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۳؛ ج. ۱. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۲۸؛ ج. ۲. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۳۵؛ ج. ۳. ۹۷۸۹۶۴۵۶۴۰۶۴۲

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب "تفسیر نوجوان" برگرفته از "تفسیر نمونه" اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات: ج. ۱. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان. ج. ۲. شامل لغات و مفاهیم جلد ۱۱ تا ۲۰ تفسیر نوجوان. ج. ۳. شامل لغات و مفاهیم جلد ۲۱ تا ۳۰ تفسیر نوجوان.

عنوان دیگر: تفسیر نمونه.

عنوان دیگر: تفسیر نوجوان.

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان واژه نامه ها.

موضوع: بیستونی، محمد، ۱۳۳۷. تفسیر نوجوان فهرست مطالب.

شناسه افزوده: مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵. تفسیر نمونه

رده بندی کنگره: BP۹۸/ب۹۵ت۷۴۰۶/۱۳۸۷

رده بندی دیویی: [ج] ۲۹۷/۱۷۹

شماره کتابشناسی ملی: ۱۲۰۲۶۱۸

ص: ۱

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره یونس» ●●● ۱۵

«سوره هود» ●●● ۷۵

«سوره یوسف» ●●● ۱۴۷

«سوره رعد» ●●● ۱۶۲

«سوره ابراهیم» ●●● ۱۷۹

«سوره حجر» ●●● ۱۹۵

«سوره نحل» ●●● ۲۰۵

«سوره اسراء» ●●● ۲۵۶

«سوره كهف» ●●● ۳۰۳

«سوره مریم» ●●● ۳۵۲

«سوره طه» ●●● ۳۹۵

«سوره انبیاء» ●●● ۴۰۳

(۷۹۶)

«سوره حج» ●●● ۴۳۲

(۷۹۷)

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره مؤمنون» ●●● ۴۴۶

«سوره نور» ●●● ۴۵۸

«سوره فرقان» ●●● ۴۹۵

«سوره شعراء» ●●● ۵۲۰

«سوره نمل» ●●● ۵۳۶

«سوره قصص» ●●● ۵۸۰

«سوره عنكبوت» ●●● ۶۵۷

(۷۹۸)

ص: ۲

۱ اعراب گذاری کامل «همه» آیات، روایات و کلمه های عربی .

۲ طرح جلد ابداعی و گرافیکی جدید متناسب با «جمعیت هدف هر کتاب».

۳ صفحه آرایی شعرگونه و چشم نواز تا خواننده به دلیل پرش مرتب چشم «خسته» نشود.

۴ آزاد بودن «هرگونه نسخه برداری» و چاپ از روی آثار مکتوب و کپی رایت نرم افزارها.

۵ همه محصولات مؤسسه پس از فروش و استفاده، حتی اگر آسیب دیده باشد، «پس گرفته می شود».

۶ فروش اقساطی به قیمت نقد و با تعیین اقساط

(۷۹۹)

«توسط خریدار».

۷ امضای «حداقل یک مجتهد جامع الشرایط» به نشانه تأیید محتوا قبل از چاپ اخذ می شود.

۸ آثار مؤسسه به افراد بی بضاعت به طور «رایگان» تقدیم می گردد.

۹ همه «آموزش های تخصصی قرآنی» گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان «رایگان» است.

۱۰ برای هیچ یک از آثار، حق التألیف دریافت نمی شود.

۱۱ تنوع تخصصی محصولات متناسب «با جامعه هدف یعنی کودک، نوجوان، جوان، زنان، خانواده و مساجد».

۱۲ نشر نهایی آثار پس از نشر آزمایشی و موفقیت در طرح پایلوت (Pilot Plan) در «جمعیت مخاطب هدف» صورت می گیرد.

در صورتی که هر کس از صدر اسلام تا سال ۱۴۲۰ هجری قمری

(۸۰۰)

(سال تأسیس مؤسسه قرآنی تفسیر جوان) یک نمونه کتاب قرآنی را با جمع «۱۲ ویژگی» مذکور، به این مؤسسه ارائه دهد، برای هموطنان داخل کشور مبلغ «۰۰۰/۰۰۰/۱۰ تومان» و برای افراد مقیم خارج از کشور مبلغ «۰۰۰/۱۰ دلار» جایزه به عنوان حق الکشف تعلق می گیرد.

(قیمت گذاری کل محصولات مؤسسه بر مبنای ۱۲ ویژگی اشاره شده،

انجام می شود)

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان شامل:

[مؤسسه قرآنی قصص (تخصصی کودکان)، مؤسسه قرآنی نورپیامبران (تخصصی نوجوانان)، مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)، مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)، مؤسسه قرآنی شعیب نبی الله (تخصصی خانواده)، مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)، مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)، مؤسسه طب قرآنی مائده طلایی (تخصصی طب سنتی با آموزه های قرآنی) مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی

(۸۰۱)

اعجاز علمی قرآن)، مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسلخانه در روستاها و مناطق محروم)]

ص:۳

سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِلَى مَوْلَانَا وَمَوْلَى الْمُؤَحِّدِينَ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِلَى بَضْعِهِ الْمُضِيَّطَفَى وَبِهَجِّهِ
قَلْبِهِ سَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَإِلَى سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، السَّبْطِيِّينَ، الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَإِلَى الْأَيْمَةِ التَّشْعَةِ الْمُعْصُومِينَ الْمُكَرَّمِينَ مِنْ
وُلْدِ الْحُسَيْنِ لِاسْمَيْمَا بَقِيَهُ اللَّهُ فِي الْأَرْضِينَ وَوَارِثِ عُلُومِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، الْمَعْدِّ لِقَطْعِ دَابِرِ الظَّلَمَةِ وَالْمُدْخِرِ لِأَحْيَاءِ الْفَرَائِضِ وَ
مَعَالِمِ الدِّينِ، الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صَاحِبِ الْعَصْرِ وَالزَّمَانِ عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ فَيَا مُعَزَّ الْأَوْلِيَاءِ وَيَا مُيَدِّلَ الْأَعْدَاءِ أَيُّهَا
السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ قَدْ مَسَّنَا وَأَهْلُنَا الضَّرَّ فِي غَيْبَتِكَ وَفِرَاقِكَ وَجِئْنَا بِبِضَاعِهِ مُرْجَاهِ مِنْ وِلَائِكَ وَمَحَبَّتِكَ
فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ مِنْ مَنِّكَ وَفَضْلِكَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا بِنَظَرِهِ رَحْمَةً مِنْكَ إِنَّا نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی»

درباره تفسیر نوجوان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قرآن کریم بهترین هدیه خداوند منان به همه انسان ها در طول قرون و اعصار می باشد. بدون شک استفاده صحیح از این کتاب آسمانی و بکارگیری محتوای آن در زندگی، مستلزم تفکیک و موضوع بندی آیات، متناسب با مخاطبین مختلف خصوصا گروه های سنی کودک، نوجوان و جوان می باشد زیرا سراسر این کتاب به استناد آیات ۴۴ سوره فصلت و ۸۲ اسراء و ۵۷ یونس برای شفا و درمان بیماری های جسمی و روحی انسان ها نازل شده و مانند داروخانه ای است که گرچه همه داروهای آن برای شفاست

ولی طبعا «هر دارویی برای بیمار خاصی شفابخش تر است».

ص: ۵

در همین راستا جناب آقای دکتر محمد بیستونی مسئول محترم مؤسسه قرآنی تفسیر جوان که اینجانب مدت ۱۰ سال در جریان فعالیتهای خوب ایشان در عرصه پژوهش های موضوعی قرآنی می باشم و قبلاً تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر جوان» خلاصه، ساده سازی و منتشر نموده است، اخیراً مطالب تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر نوجوان» با تکیه بر آیات متناسب با گروه سنی یادشده، گزینش و ساده سازی نموده است که در نوع خود بسیار جالب می باشد.

امیدوارم نوجوانان عزیز و خانواده محترم آنها از این سفره معنوی و پربرکت که خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت آنها را به همراه دارد، حداکثر استفاده را بنمایند.

ناصر مکارم شیرازی

۱/۱۲/۸۵

ص: ۶

سوره توبه

۱۰۰ وَ السَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوا عَنْهُ وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

وَ السَّابِقُونَ: و پیشگامان

الْأَوَّلُونَ: نخستین

مِنَ الْمُهَاجِرِينَ: از مهاجرین

وَ الْأَنْصَارِ: و انصار،

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

اتَّبَعُوهُمْ: پیرویشان کردند

بِإِحْسَانٍ: به نیکی،

رَضِيَ: خشنود است

اللَّهُ: خداوند

عَنْهُمْ: از آن ها

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱)

وَ رَضُوا عَنْهُ: و خشنودند از او

وَ أَعَدَّ: و آماده نموده

لَهُمْ: برایشان

ص: ۷

جَنَّاتٍ: باغ های

تَجْرِي: که جریان دارد

تَحْتَهَا: (از) زیر آن

الْأَنْهَارُ: نهرها،

خَالِدِينَ: جاودانند

فِيهَا أَبَدًا: آن همیشه.

ذَلِكَ: این است

الْفَوْزُ الْعَظِيمُ: رستگاری بزرگ.

۱۰۵ وَقُلْ اَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ اِلَىٰ عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

(۱۲) جلد ۱۱ سوره توبه

فَيُبَيِّنُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

وَقُلْ اَعْمَلُوا: و بگو: عمل کنید

فَسَيَرَى: پس به زودی می بیند

اللَّهُ: خداوند

عَمَلَكُمْ: عمل شما را

وَرَسُولُهُ: و رسولش

ص: ۸

وَالْمُؤْمِنُونَ: و مؤمنان.

وَسْتُرُدُّونَ: و به زودی بازگردانده می شوید

إِلَىٰ عَالِمٍ: به سوی دانای

الْغَيْبِ: پنهان

وَالشَّهَادَةِ: و آشکار،

فَيُبَيِّنُكُمْ: پس خبر می دهد شما را

بِمَا: به آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: عمل می کردید.

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳)

۱۱۹ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

اتَّقُوا: بترسید، پرهیزید

اللَّهُ: از خدا

وَ كُونُوا: و باشید

ص: ۹

مَعَ الصَّادِقِينَ: با راستگويان.

۱۲۲ وَ مَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَآفَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ

وَ مَا كَانَ: و شايشته نباشد

(۱۴) جلد ۱۱ سوره توبه

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنين

لِيَنْفِرُوا: دور شوند، سفر کنند،

كَآفَّةً: همگي،

فَلَوْلَا نَفَرَ: پس چرا کوچ نکند

مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ: از هر گروهی

مِنْهُمْ: از ايشان

طَائِفَةٌ: طایفه ای،

لِيَتَفَقَّهُوا: تا دانش اندوزند

فِي الدِّينِ: در دين،

وَ لِيُنذِرُوا: و بيم دهند

ص: ۱۰

قَوْمَهُمْ: قومشان را

إِذَا رَجَعُوا: هنگامی که بازگشتند

إِلَيْهِمْ: به سویشان؟

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵)

يَحْذَرُونَ: حذر کنند، خودداری کنند.

۱۲۴ وَ إِذَا مَا أَنْزَلْتُ سُورَةً فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ أُمِنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَ هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

وَ إِذَا مَا: و هنگامی که

أَنْزَلْتُ: نازل شود

سُورَةً: سوره ای،

فَمِنْهُمْ: پس از ایشان

مَنْ: کسی است

يَقُولُ: که می گوید:

أَيُّكُمْ: کدام یک از شما

ص: ۱۱

زَادَتْهُ: زیاد شدش

هَذِهِآ اِيْمَانَا: اين ايمان ؟

(۱۶) جلد ۱۱ سوره توبه

فَآمَّا: پس اما

الَّذِيْنَ: كَسَانِيْ كِه

اَمَّنُوْا: ايمان آوردند

فَزَادَتْهُمُ: پس افزودشان

اِيْمَانَا: ايمان را

وَهُمْ: و ايشان

يَسْتَبْشِرُوْنَ: شادمان مي شوند، خوشحال مي شود.

۱۲۵ وَ آمَّا الَّذِيْنَ فِي قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمُ رِجْسًا اِلَى رِجْسِهِمْ وَ مَاتُوْا وَ هُمْ كَافِرُوْنَ

وَ آمَّا الَّذِيْنَ: و اما كسانِي كِه

فِي قُلُوْبِهِمْ: در دل هایشان

مَّرَضٌ: بيماري ای است،

فَزَادَتْهُمُ: پس افزودشان

سوره توبه لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۷)

رِجْسًا: پليدي

ص: ۱۲

إِلَى رِجْسِهِمْ: بر پلیدی شان،

وَمَا تُؤَا: و مردند

وَهُمْ: در حالی که آن ها

كَافِرُونَ: کافر بودند..

۱۲۸ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

جَاءَكُمْ: آمد شما را

رَسُولٌ: رسولی

مِنْ أَنْفُسِكُمْ: از خود شما،

عَزِيزٌ: سخت است

عَلَيْهِ: بر او

(۱۸) جلد ۱۱ سوره توبه

مَا عَنِتُّمْ: رنج های شما،

حَرِيصٌ: حریص است

عَلَيْكُمْ: بر شما (بر هدایت شما).

بِالْمُؤْمِنِينَ: به مؤمنین

ص: ۱۳

رَوْوُفٌ: مهربان

رَحِيمٌ: و رحيم است.

۱۲۹ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

فَإِنْ: پس اگر

تَوَلَّوْا: روی بگردانند، اعراض کنند،

فَقُلْ: پس بگو:

حَسْبِيَ: کفایت کند مرا

اللَّهُ: خدا،

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹)

لَا إِلَهَ إِلَّا: نیست معبودی مگر

هُوَ: او.

عَلَيْهِ: بر او

تَوَكَّلْتُ: توکل کردم.

وَهُوَ رَبُّ: و او پروردگار

الْعَرْشِ الْعَظِيمِ: عرش بزرگ است.

ص: ۱۴

«سوره یونس»

۱ الْآر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

الآر: از حروف مقطعه

تِلْكَ: آن

آيَاتُ: آیات

الْكِتَابِ: کتاب

الْحَكِيمِ: حکیم است.

۲ أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ

أَكَانَ: آیا بود، باشد

لِلنَّاسِ: برای مردم

عَجَبًا: شگفت آور

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱)

أَنْ أَوْحَيْنَا: که وحی نمودیم

إِلَى رَجُلٍ: به سوی مردم

ص: ۱۵

مِنْهُمْ: از خودشان؟

أَنْ أَنْذِرَ: که بترسان

النَّاسَ: مردم را

وَبَشِّرِ: و بشارت بده

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

أَنْ لَهُمْ: همانا برای ایشان است

قَدَمَ: منزلتی، پایگاهی

صِدْقٍ: صادقانه

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان.

قَالَ الْكَاذِبُونَ: گفتند: کافران

إِنَّ هَذَا: به درستی که این (مرد)

(۲۲) جلد ۱۱ سوره یونس

لَسَاحِرٌ: هر آینه ساحری

مُبِينٌ: آشکار است.

۳ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

فِي سِتِّهِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ذَلِكَمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

إِنَّ رَبَّكُمْ: همانا پروردگار شما

اللَّهُ الَّذِي: خدایی است که

خَلَقَ: خلق نمود

السَّمَوَاتِ: آسمان‌ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

فِي سِتِّهِ أَيَّامٍ: در شش روز،

ثُمَّ: سپس

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳)

اسْتَوَى: استیلا یافت، قرار گرفت، پرداخت

عَلَى الْعَرْشِ: بر عرش.

يُدَبِّرُ: تدبیر می کند

الْأَمْرِ: کار (جهان) را.

مَا مِنْ شَفِيعٍ: نیست هیچ شفیع

إِلَّا مِنْ: مگر از

ص: ۱۷

بَعْدِ اِذْنِهِ: بعد اذن او.

ذَلِكُمُ اللّٰهُ: اين است خداوند

رَبُّكُمْ: پروردگار شما،

فَاعْبُدُوهُ: پس پرستش كنيد او را.

اَفَلَا تَذَكَّرُونَ: آيا پس متذكر نمي شويد؟

۴ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللّٰهُ حَقًّا اِنَّهُ يَبْدُؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ

(۲۴) جلد ۱۱ سوره يونس

عَمِلُوْا الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ وَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ شَرٰبٌ مِّنْ حَمِيْمٍ وَعَذَابٌ اَلِيْمٌ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ

اِلَيْهِ: به سوي اوست

مَرْجِعُكُمْ: باز گشت شما

جَمِيعًا: همگي.

وَعَدَّ اللّٰهُ: وعده خدا

حَقًّا: حق است.

اِنَّهُ: همانا او

ص: ۱۸

يَبْدَأُ: آغاز می کند

الْخَلْقَ: خلقت را،

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: باز می گرداند آن را،

لِيَجْزِيَ: تا جزا دهد

الَّذِينَ: کسانی را که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵)

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند،

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

بِالْقِسْطِ: به عدالت، به انصاف.

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَهُمْ: کافر شدند

شَرَابٌ: نوشیدنی ای

مِنْ حَمِيمٍ: از آب جوشان

وَعَذَابٌ: و عذابی

أَلَيْمٌ: دردناک

بِمَا: به خاطر

كَانُوا يَكْفُرُونَ: کفری که می ورزیدند.

(۲۶) جلد ۱۱ سوره یونس

۵ هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

هُوَ الَّذِي: اوست آن که

جَعَلَ: قرار داد

الشَّمْسُ: خورشید را

ضِيَاءً: درخشنده

وَالْقَمَرَ: و ماه را

نُورًا و: نورانی و

قَدَرَهُ: مقدر نمود آن را

مَنَازِلَ: منزلگاه هایی

لِتَعْلَمُوا: تا بدانید

ص: ۲۰

عَدَدَ السِّنِينَ: تعداد سال ها

وَ الْحِسَابِ: و محاسبات را.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷)

ما خَلَقَ اللَّهُ: نیافرید خداوند

ذَلِكَ: آن را

إِلَّا بِالْحَقِّ: جز بر اساس حق.

يُفَصِّلُ: بیان می کند

الآيَاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای گروهی که

يَعْلَمُونَ: می دانند.

۶ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ

إِنَّ فِي: به درستی که در

اخْتِلَافٍ: آمد و رفت

اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ: شب و روز

وَ مَا خَلَقَ: و آن چه خلق نمود

ص: ۲۱

اللَّهُ: خدا

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین،

لآيَاتٍ: هر آینه نشاهایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَّقُونَ: پرهیز کارند.

۹ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِمُنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹)

يَهْدِيهِمْ: هدایت می کند آن ها را

رَبُّهُمْ: پروردگارشان

بِإِيمَانِهِمْ: به خاطر ایمانشان.

تَجْرِي مِنْ: جریان دارد از

تَحْتِهِمْ: زیر (قصرهای) آن ها

الْأَنْهَارُ: نه‌هایی

فِي جَنَّاتٍ: در بهشت های

النَّعِيمِ: پر نعمت.

۱۰ دَعْوِيَهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَآخِرُ دَعْوِيَهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

دَعْوِيَهُمْ: دعایشان

فِيهَا: در آن جا (این است)

سُبْحَانَكَ: منزهی تو

(۳۰) جلد ۱۱ سوره یونس

اللَّهُمَّ: خداوند گارا!

وَ تَحِيَّتُهُمْ: و درودشان

فِيهَا: در آن جا

سَلَامٌ: سلام است.

ص: ۲۳

وَ اٰخِرُ دَعْوٰیهِمْ: و آخر دعایشان

اَن: این است:

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

لِلَّهِ: برای خدایی است

رَبِّ: که پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان است.

۱۱ وَ لَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتَعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَفُضِيَ اِلَيْهِمْ اَجْلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱)

وَ لَوْ يُعَجِّلُ: و اگر عجله کند

اللَّهُ: خداوند

لِلنَّاسِ: برای مردم

الشَّرَّ: بدی را،

اسْتَعْجَالَهُمْ: (همانند) عجله ایشان

بِالْخَيْرِ: به خیر،

ص: ۲۴

لَقُضِيَ: هر آینه به پایان می رسد

إِلَيْهِمْ: به سوی ایشان

أَجْلُهُمْ: عمرشان، اجلشان

فَنَذَرُ: پس رها می کنیم

الَّذِينَ: کسانی را که

لَا يَرْجُونَ: امید ندارند

لِقَاءَنَا: دیدار ما را،

فِي طُغْيَانِهِمْ: در طغیانشان

(۳۲) جلد ۱۱ سوره یونس

يَعْمَهُونَ: که سرگردان شوند.

۱۲ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدا أَوْ قَائِما فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّ مَسَّهُ كَذَلِكَ زُيِّنَ
لِلْمُتَسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

وَ إِذَا مَسَّ: و هنگامی که برسد

الْإِنْسَانَ: به انسان

ص: ۲۵

الضُّرُّ: آسیبی، زیانی،

دَعَانَا: می خواند ما را

لِجَنِّهِ: چه به پهلویش باشد

أَوْ قَاعِدًا: یا نشسته

أَوْ قَائِمًا: یا ایستاده،

فَلَمَّا: پس وقتی که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳)

كَشَفْنَا عَنْهُ: برطرف کردیم از او

ضُرَّةً: ناراحتی اش را،

مَرَّ كَأَنَّ: (چنان) می گذرد گویی

لَمْ يَدْعُنَا: نخوانده ما را

إِلَى ضُرٍّ: برای ناراحتی ای که

مَسَّهُ: به او رسیده.

كَذَلِكَ: این چنین

زُيِّنَ: زینت داده شده

لِلْمُسْرِفِينَ: برای اسراف کاران

ما: آن چه

ص: ۲۶

كَانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

۲۲ هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا

(۳۴) جلد ۱۱ سوره یونس

بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظُنُّوْا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لِأَنَّ أَنْجِيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِيْنَ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

يُسَيِّرُكُمْ: سیر می دهد شما را

فِي الْبَرِّ: در خشکی

وَالْبَحْرِ: و دریا،

حَتَّىٰ إِذَا: تا هنگامی که

كُنْتُمْ فِي: باشید در

الْفُلِكِ: کشتی.

وَجَرَيْنَ: و به حرکت درآورد

ص: ۲۷

بِهِمْ: آن ها را

بِرِيحٍ: به بادی

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵)

طَيِّبَةً: دلپذیر، موافق،

وَفَرِحُوا: و خوشحال شوند

بِهَا: به واسطه آن.

جَاءَتْهَا: (ناگهان) بیاید آن ها را

رِيحٍ: بادی

عاصِفٌ: تند

وَجَاءَهُمْ: و بیاید ایشان را

الْمَوْجُ مِنْ: موج از

كُلِّ مَكَانٍ: هر مکانی،

و ظَنُّوْا: و گمان برند

أَنَّهُمْ: که همانا ایشان

أُحِيطَ بِهِمْ: محاصره شده اند،

دَعَوْا: خواندند، بخوانند

اللَّهُ: خدا را

ص: ۲۸

(۳۶) جلد ۱۱ سوره یونس

مُخْلِصِينَ: از روی اخلاص

لَهُ الدِّينَ: برای او با عقیده،

لَإِنْ: هر آینه اگر

أَنْجَيْتَنَا: نجات دهی ما را

مِنْ هَذِهِ: از این (مهلكه)،

لَنَكُونَنَّ: حتما می باشیم

مِنَ الشَّاكِرِينَ: از سپاسگزاران.

۲۳ فَلَمَّا آتَيْنَاهُمْ إِذَا هُمْ يَنْتُهِونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَيْكُمْ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ
فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

أَنْجَيْتَهُمْ: نجات داد آن ها را،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷)

إِذَا هُمْ: در آن هنگام آن ها

يَنْتُهِونَ: ستم می کنند

ص: ۲۹

فِي الْأَرْضِ: در زمین

بِغَيْرِ الْحَقِّ: به ناحق.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

إِنَّمَا: جز این نیست که

بِغَيْرِكُمْ: ستم شما

عَلِيًّا أَنْفُسِكُمْ: به (زیان) خود شماست.

مَتَاعٍ: بهره

الْحَيَوٰهَ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا (را می برید).

ثُمَّ إِلَيْنَا: سپس به سوی ماست

مَرْجِعِكُمْ: بازگشت شما،

فَنُنَبِّئُكُمْ: پس خبر می دهیم شما را

(۳۸) جلد ۱۱ سوره یونس

بِمَا: به آن چه

كُنتُمْ تَعْمَلُونَ: عمل می کردید.

۲۴ إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَوٰهَ الدُّنْيَا كَمَا آءِ أَنْزَلْنَاهُ مِنْ

ص: ۳۰

السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَيْهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

انَّمَا: جز این نیست که

مَثَلُ الْحَيَوَةِ: مثل زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا

كَمَا: مانند آبی است که

أَنْزَلْنَاهُ: نازل کردیم آن را

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹)

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان ،

فَاخْتَلَطَ: پس در آمیزد

بِهِ نَبَاتٌ: به وسیله آن گیاهان

الْأَرْضِ: زمین

مِمَّا يَأْكُلُ: از آن چه می خورند

النَّاسُ: مردم

ص: ۳۱

وَ الْأَنْعَامُ: و چهارپایان،

حَتَّىٰ اذَّآ: تا زمانی که

أَخَذَتْ: گرفته، بگیرد

الْأَرْضُ: زمین

زُخْرُفَهَا: زیبایی خود را،

وَ أَزْيَنَتْ: و تزیین گردد،

وَ ظَنَّ أَهْلَهَا: و گمان برند اهل آن

أَنَّهُمْ: که همانا آن ها

(۴۰) جلد ۱۱ سوره یونس

قَادِرُونَ عَلَيَّهَا: قادرند بر آن،

اتیها: فرارسد

أَمْرُنَا لَيْلًا: امر ما شب

أَوْ نَهَارًا: یا روزی

فَجَعَلْنَاهَا: پس قرار دهیم آن را

حَصِيدًا: درو شده

كَأَنَّ: هم چنان که گویی

لَمْ تَغْنَنَّ: نبوده است

بِالْأَمْسِ: دیروز.

كَذَلِكَ: این چنین

نُفَصِّلُ: شرح می دهیم

الآيَاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱)

۲۵ وَ اللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

وَ اللَّهُ: و خداوند

يَدْعُوا: دعوت می کند، می خواند

إِلَى دَارِ: به سوی سرای

السَّلَامِ: سلامت

و يَهْدِي: و هدایت می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد

إِلَى صِرَاطٍ: به سوی راه

ص: ۳۳

مُسْتَقِيمٍ: راست.

۲۶ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَ زِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ

(۴۲) جلد ۱۱ سوره یونس

فيها خالِدُونَ

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

أَحْسَنُوا: نیکی کردند

الْحُسْنَىٰ: پاداش نیکوتر

وَ زِيَادَةٌ: و زیاده بر آن است.

وَ لَا يَرْهَقُ: نمی پوشاند

وُجُوهَهُمْ: چهره هایشان را

قَتَرٌ وَ لَا ذِلَّةٌ: تاریکی و نه ذلت.

أُولَٰئِكَ: آنان

أَصْحَابُ: یاران

الْجَنَّةِ: بهشتند.

هُمْ فِيهَا: ایشان در آن

ص: ۳۴

خالدون: جاودانند.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳)

۲۷ وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَ تَزَهَّجُوهُمْ ذَلَّةٌ مِمَّا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

كَسَبُوا: کسب کردند

السَّيِّئَاتِ: بدی ها را،

جَزَاءُ سَيِّئَةٍ: پاداش بدی

بِمِثْلِهَا: به مثل آن دارند

و تَزَهَّجُوهُمْ: و می پوشاند آن ها را

ذَلَّةٌ: ذلت.

مِمَّا لَهُمْ: نیست برایشان

مِنَ اللَّهِ: در (برابر) خدا

مِنْ عَاصِمٍ: هیچ نگهدارنده ای،

ص: ۳۵

كَأَنَّمَا: گویی

أَغْشَيْتُ: پوشیده شده

وَجُوهُهُمْ: چهره هایشان

قَطَعَا مِنَ اللَّيْلِ: با پاره هایی از شب

مُظْلِمًا: تاریک.

أَوْلَائِكَ: آنان

أَصْحَابُ: یاران

النَّارِ: آتشند.

هُمْ فِيهَا: ایشان در آن

خَالِدُونَ: جاودانند.

۳۱ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ أَمْنَ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ وَ مَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ مَنْ يُدَبِّرُ

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵)

الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

ص: ۳۶

يَرْزُقُكُمْ: روزی می دهد شما را

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

وَ الْأَرْضِ: و زمین؟

أَمَّنْ يَمْلِكُ: یا چه کسی مالک

السَّمْعِ: گوش

وَ الْأَبْصَارِ: و چشم هاست؟

وَ مَنْ: و چه کسی

يُخْرِجُ: خارج می کند

الْحَيِّ مِنَ: زنده را از

الْمَيِّتِ: مرده؟

وَ يُخْرِجُ: و خارج می کند

الْمَيِّتِ: مرده را

(۴۶) جلد ۱۱ سوره یونس

مِنَ الْحَيِّ: از زنده؟

وَ مَنْ: و چه کسی

يُدَبِّرُ الْأَمْرَ: تدبیر می کند امور را؟

فَسَيَقُولُونَ: پس به زودی گویند:

اللَّهُ: خدا،

فَقُلْ: پس بگو:

أَفَلَا تَتَّقُونَ: آیا پس تقوا پیشه نمی کنید؟

۳۲ فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ

فَذَلِكُمْ: پس این چنین است

اللَّهُ: خداوند

رَبُّكُمْ الْحَقُّ: پروردگار بر حق شما.

فَمَاذَا: پس چیست

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷)

بَعَدَ الْحَقِّ: بعد از

إِلَّا الضَّلَالُ: مگر گمراهی،

فَأَنَّى: پس به کجا

تُصْرَفُونَ: روی می گردانید؟

۳۳ كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا

ص: ۳۸

أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

كَذَلِكَ: این چنین

حَقَّتْ: به حقیقت پیوست

كَلِمَتُ: کلمه، سخن

رَبِّكَ عَلَيَّ: پروردگار تو بر

الَّذِينَ: کسانی که

فَسَقُوا: فاسق شدند،

أَنَّهُمْ: که همانا آن ها

(۴۸) جلد ۱۱ سوره یونس

لا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۳۴ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّى تُؤْفِكُونَ

قُلْ هَلْ مِنْ: بگو: آیا از

شُرَكَائِكُمْ: شریکان شما

مَنْ: کسی هست که

يَبْدُوا: آغاز کند

ص: ۳۹

الْخَلْقَ: آفرینش را،

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: بازگرداند آن را؟

قُلِ اللَّهُ: بگو: خدا

يَبْدَأُ: آغاز می کند

الْخَلْقَ: آفرینش را،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹)

ثُمَّ: سپس

يُعِيدُهُ: باز می گرداند آن را.

فَأَنَّى: پس چگونه

تُؤْفَكُونَ: روی گردان می شوید؟

۳۵ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا- أَنْ يُهْدِيَفَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

قُلْ هَلْ مِنْ: بگو: آیا از

شُرَكَائِكُمْ: شریکان شما

ص: ۴۰

مَنْ: کسی هست که

يَهْدِي: هدایت کند

إِلَى الْحَقِّ: به سوی حق؟

قُلِ اللَّهُ: بگو: خدا

(۵۰) جلد ۱۱ سوره یونس

يَهْدِي: هدایت می کند

لِلْحَقِّ: به حق.

أَفَمَنْ: آیا پس کسی که

يَهْدِي: هدایت می کند

إِلَى الْحَقِّ: به سوی حق

أَحَقُّ أَنْ: سزاوارتر است که

يُتَّبَع: پیروی شود،

أَمَّن: یا کسی که

لَا يَهْدِي: هدایت نمی شود

إِلَّا أَنْ: مگر این که

يَهْدِي: هدایتش کنند؟

فَمَا لَكُمْ: پس شما را چه می شود؟

كَيْفَ: چگونه

تَحْكُمُونَ: حکم می کنید؟

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱)

۳۷ وَ مَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ لَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ تَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَأَرِيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وَ مَا كَانَ: و نباشد (شایسته نیست)

هَذَا الْقُرْآنُ: این قرآن

أَنْ يُفْتَرَىٰ: که به دروغ ساخته شده باشد

مِنْ دُونِ: (و) از غیر

اللَّهِ: خدا باشد

وَ لَكِنْ تَصْدِيقَ: بلکه تصدیق می کند

الَّذِي: (آن چه را) که

بَيْنَ يَدَيْهِ: پیش از آن آمده

وَ تَفْصِيلَ: و بیان می کند

الْكِتَابِ: کتاب را

ص: ۴۲

(۵۲) جلد ۱۱ سوره یونس

لَا رَيْبَ فِيهِ: شکی نیست در آن

مِنْ: که از جانب

رَبِّ: پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان است.

۳۸ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرِيَهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

أَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند:

افْتَرِيَهُ: دروغ بسته او.

قُلْ فَأْتُوا: بگو: بیاورید

بِسُورَةٍ: سوره ای

مِثْلِهِ: مثل آن،

وَادْعُوا مَنِ: و بخوانید از

اسْتَطَعْتُمْ: (هرکس) که می توانید

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳)

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا،

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

ص: ۴۳

صَادِقِينَ: از راستگويان.

۳۹ بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

بَلْ كَذَّبُوا: بلکه تکذيب کردند

بِمَا: آن چه را که

لَمْ يُحِيطُوا: احاطه نداشتند

بِعِلْمِهِ: به علمش

وَلَمَّا يَأْتِهِمْ: و هنوز نيامده برايشان

تَأْوِيلُهُ: تاويل آن.

كَذَّبَ: اين چنين

(۵۴) جلد ۱۱ سوره يونس

كَذَّبَ: تکذيب کردند

الَّذِينَ: کسانی که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از آن ها بودند.

فَانظُرْ كَيْفَ: پس بنگر چگونه

ص: ۴۴

كَانَ عَاقِبَتُهُ: بود عاقبت

الظَّالِمِينَ: ستمگران.

۴۴ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

لَا يَظْلِمُ: ظلم نمی کند

النَّاسَ: به مردم

شَيْئًا: چیزی، هیچ

وَلَكِنَّ النَّاسَ: ولیکن مردم

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵)

أَنفُسُهُمْ: به خودشان

يَظْلِمُونَ: ظلم می کنند.

۵۳ وَ يَسْتَبْشِرُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ أَيْ وَ رَبِّيَ إِنَّهُ لَحَقُّ وَ مَا أَنتُمْ بِمُعْجِزِينَ

وَ يَسْتَبْشِرُونَكَ: و خبر می خواهند از تو

ص: ۴۵

أَحَقُّ هُوَ: آیا حق است آن (عذاب)؟

قُلْ اِی: بگو: آری!

وَرَبِّیَا: و قسم به پروردگارم

إِنَّهُ: همانا آن

لَحَقُّ: حق است.

وَمَا أَنْتُمْ: و نیستید شما

بِمُعْجِزِیْنَ: عاجز کننده.

(۵۶) جلد ۱۱ سوره یونس

۵۴ وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِی الْأَرْضِ لِأَفْتَدَتْ بِهِ وَ أَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ وَ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ: و اگر همانا هر

نَفْسٍ: نفسی، کسی که

ظَلَمَتْ: ظلم کرده،

مَا فِی: آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است (مال او باشد)،

ص: ۴۶

لَا فُتْدَتْ بِهِ: هر آینه فدیہ می دهد، عوض می دهد.

وَ أَسْرُؤًا: و پنهان کنند

النَّدَامَةَ: پشیمانی را

لَمَّا رَأَوْا: وقتی که بینند، دیدند

الْعَذَابَ: عذاب را.

و قُضِيَ بَيْنَهُمْ: و داوری شود بینشان

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷)

بِالْقِسْطِ: به عدالت.

وَهُمْ: و ایشان

لَا يُظْلَمُونَ: ظلم کرده نمی شوند.

۵۵ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

أَلَا إِنَّ: آگاه باشید همانا

لِلَّهِ: برای خداست

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

ص: ۴۷

وَ الْأَرْضِ: وَ زَمِينِ اسْت.

أَلَا إِنَّ وَعْدَ آگَاهِ بَاشِيدِ وَعْدِهِ

اللَّهُ: خَدَا

حَقُّ: حَقُّ اسْت

(۵۸) جلد ۱۱ سوره یونس

وَ لَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ: وَ لِيَكُنْ بِيَشْتَرِشَانِ

لَا يَعْلَمُونَ: نَمِي دَانَنْد.

۵۶ هُوَ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

هُوَ: اوست

يُحْيِي: كه زنده مي كند

وَ يُمِيتُ: وَ مي ميراند

وَ إِلَيْهِ: وَ به سوي او

تُرْجَعُونَ: باز گردانده مي شويد.

۵۷ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

ص: ۴۸

يَا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

قَدْ: به تحقیق

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹)

جَاءَ تُّكُمْ: آمده شما را

مَوْعِظَةً: پندی، موعظه ای

مِنْ رَبِّكُمْ: از جانب پروردگارتان،

وَ شِفَاءً: و شفائی

لِما: برای آن چه

فِي الصُّدُورِ: در سینه هاست

وَ هُدًى: و هدایتی

وَ رَحْمَةً: و رحمتی است

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان.

۶۱ وَ مَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَ مَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ لَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَ مَا يَغْرُبُ عَنْ رَبِّكَ
مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ وَ لَا آصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَ

ص: ۴۹

(۶۰) جلد ۱۱ سوره یونس

لَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ

وَمَا تَكُونُ: و نمی باشی

فِي شَأْنٍ: در کاری،

وَمَا تَتْلُوا: و تلاوت نمی کنی

مِنْهُ: از آن،

مِنْ قُرْآنٍ: از قرآن،

وَلَا تَعْمَلُونَ: و انجام نمی دهید

مِنْ عَمَلٍ: هیچ عملی را،

إِلَّا كُنَّا: مگر باشیم ما

عَلَيْكُمْ شُهُودًا: بر شما گواه

إِذْ تُفِيضُونَ: هنگامی که وارد می شوید، سرگرمید

فِيهِ: در آن.

وَمَا يَعْزُبُ: و پنهان نیست

عَنْ رَبِّكَ: از پروردگار تو

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱)

مِنْ مِثْقَالٍ: هم وزن

ذَرَّةٍ فِي: ذره ای در

ص: ۵۰

الأرض: زمین

و لا فی السماء: و نه در آسمان

و لا اصغر: و نه کوچک تر

من ذلك: از آن

و لا اكبر: و نه بزرگ تر،

الا فی كتاب: مگر در کتابی

مبین: آشکار است.

۶۲ اَلَا اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَّ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ

اَلَا اِنَّ: آگاه باشید همانا

اَوْلِيَاءَ: دوستان

(۶۲) جلد ۱۱ سوره یونس

اللّٰه: خدا

لَا خَوْفٌ: نه ترسی

عَلَيْهِمْ: برایشان است

و لا هُمْ: و نه ایشان

ص: ۵۱

يَحْزَنُونَ: غمگین می شوند.

۶۳ الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَ كَانُوا يَتَّقُونَ: و پرهیزکاری می کردند.

۶۴ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

لَهُمُ: برای آن هاست

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳)

الْبُشْرَىٰ: شادی

فِي الْحَيَاةِ: در زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا

وَ فِي الْآخِرَةِ: و در آخرت.

لَا تَبْدِيلَ: دگرگونی نپذیرد

لِكَلِمَاتِ: کلمات

ص: ۵۲

اللّٰه: خدا.

ذٰلِكَ: اين است

هُوَ الْفَوْزُ: آن رستگارى

الْعَظِيمُ: بزرگ.

۶۵ وَ لَا يَخْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

وَ لَا يَخْزُنْكَ: و غمگين نسازد تو را

(۶۴) جلد ۱۱ سوره يونس

قَوْلُهُمْ: گفتارشان،

إِنَّ الْعِزَّةَ: به درستی كه عزت

لِلَّهِ: براى خداست

جَمِيعًا: تمامى اش.

هُوَ السَّمِيعُ: او شنواى

الْعَلِيمُ: داناست.

۶۶ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ

ص: ۵۳

وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

الْآ آ إِنَّ: آگاه باشید، همانا

لِلَّهِ: برای خداست

مَنْ فِي: هر که در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵)

وَمَنْ فِي: و هر که در

الأَرْضِ: زمین است

وَمَا يَتَّبِعُ: و پیروی نمی کنند.

الَّذِينَ: کسانی که

يَدْعُونَ: می خوانند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا

شُرَكَاءَ: شریکان.

إِنْ يَتَّبِعُونَ: پیروی نمی کنند

إِلَّا الظَّنَّ: مگر گمان را

وَإِنْ هُمْ إِلَّا: و نیستند ایشان مگر

ص: ۵۴

يَحْرُصُونَ: حدس زننده، دروغگو.

٦٧ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

(٦٦) جلد ١١ سوره يونس

هُوَ الَّذِي: اوست که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلَ: شب را

لِتَسْكُنُوا: تا آرامش بیابید

فِيهِ: در آن

وَالنَّهَارَ: و روز را

مُبْصِرًا: روشنی بخش.

إِنَّ فِي: همانا در

ذَلِكَ: آن

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

ص: ٥٥

يَسْمَعُونَ: می شنوند.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷)

۷۱ وَ اتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكَيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَ شُرَكَاءِكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ

وَ اتْلُ: و بخوان

عَلَيْهِمْ: برایشان

نَبَأَ نُوحٍ: سرگذشت نوح را،

إِذْ قَالَ: زمانی که گفت:

لِقَوْمِهِ: به قومش

يَا قَوْمِ: ای قوم من!

إِنْ كَانَ: اگر باشد

كَبُرَ عَلَيْكُمْ: بزرگ و سنگین بر شما

مَقَامِي: مقام من

وَ تَذْكَيرِي: و یادآوری من

(۶۸) جلد ۱۱ سوره یونس

ص: ۵۶

بِآيَاتٍ: نسبت به آیات

اللَّهِ: خدا

فَعَلَى اللَّهِ: پس بر خدا

تَوَكَّلْتُ: توکل کردم.

فَأَجْمِعُوا: پس جمع کنید

أَمْرُكُمْ: کارتان را، قدرتتان را

و شُرَكَاءِكُمْ: و شریکانتان را،

ثُمَّ لَا يَكُنْ: سپس نباشد

أَمْرُكُمْ: کار شما

عَلَيْكُمْ: بر شما

عُمَّةً: پوشیده،

ثُمَّ: سپس

أَقْضُوا: پایان دهید

إِلَى: به (حیات) من

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹)

وَلَا تُنظِرُونِ: و مهلت ندهید مرا.

ص: ۵۷

۷۲ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَ أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

فإن: پس اگر

تَوَلَّيْتُمْ: روی گردانید،

فَمَا سَأَلْتُكُمْ: پس نمی خواهم از شما

مِنْ أَجْرٍ: هیچ مزدی.

إِنْ أَجْرِي: نیست مزد من

إِلَّا عَلَى: مگر بر

اللَّهِ: خدا.

وَأُمِرْتُ: و مأمور شده ام

أَنْ أَكُونَ: که باشم

مِنَ الْمُسْلِمِينَ: از مسلمانان، تسلیم شدگان.

(۷۰) جلد ۱۱ سوره یونس

۷۳ فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَ مَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَ جَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَ أَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ

ص: ۵۸

فَكَذَّبُوهُ: پس تکذیب کردند او را،

فَنَجَّيْنَاهُ: پس نجات دادیم او را

وَمَنْ مَعَهُ: و کسانی را که با او

فِي الْفُلْكِ: در کشتی (بودند)

وَجَعَلْنَاهُمْ: و قرار دادیم آن ها را

خَلَائِفَ: جانشینان ،

وَاعْرَضْنَا: و غرق نمودیم

الَّذِينَ: کسانی را که

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآيَاتِنَا: آیات ما را.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱)

فَانظُرْ: پس ببین

كَيْفَ كَانَ: چگونه بود

عَاقِبَةُ: عاقبت

الْمُنذِرِينَ: بیم داده شدگان.

۷۴ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ

ص: ۵۹

فَجَاءُواهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ

ثُمَّ بَعَثْنَا: سپس برانگیختیم

مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا: از بعد او رسولانی

إِلَى قَوْمِهِمْ: به سوی قومشان

فَجَاءُواهُمْ: پس آمدند آن ها

بِالْبَيِّنَاتِ: با دلایل روشن،

فَمَا كَانُوا: پس (بر آن) نبودند

(۷۲) جلد ۱۱ سوره یونس

لِيُؤْمِنُوا: تا ایمان بیاورند

بِما: به آن چه

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِهِ مِنْ قَبْلُ: به آن از قبل.

كَذَلِكَ: این چنین

نَطِيعُ عَلَى: مهر می نهیم بر

قُلُوبِ: دل های

الْمُعْتَدِينَ: تجاوزکاران.

۷۶ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَهُمُ: آمد آن ها را

الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا: حق از جانب ما،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳)

قَالُوا: گفتند:

إِنَّ هَذَا: به درستی که این

لَسِحْرٌ مُبِينٌ: سحری آشکار است.

۷۷ قَالَ مُوسَى اتَّقُوا لِحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ

قَالَ مُوسَى: گفت: موسی

اتَّقُوا لِحَقِّ: آیا می گوید

لِلْحَقِّ لَمَّا: حق را وقتی که

جَاءَكُمْ: آمد شما را؟

أَسِحْرٌ هَذَا: آیا سحر است این؟

ص: ۶۱

وَلَا يُفْلِحُ: در حالی که رستگار نمی شوند

السَّاحِرُونَ: ساحران.

(۷۴) جلد ۱۱ سوره یونس

۹۴ فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا آتَيْنَاكَ فَاسْئَلِ الَّذِينَ يُقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشَكِّينَ

فَإِنْ كُنْتَ: پس اگر بودی

فِي شَكٍّ: در شک

مِمَّا: از آن چه

آتَيْنَا: نازل نمودیم

إِلَيْكَ: به سوی تو،

فَاسْئَلِ: پس سؤال کن

الَّذِينَ: از آنان که

يُقْرَأُونَ: می خوانند

الْكِتَابِ: کتاب (آسمانی)

مِنْ قَبْلِكَ: پیشین را

ص: ۶۲

لَقَدْ: هر آینه به طور قطع

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵)

جَاءَكَ: آمده تو را

الْحَقُّ: حق

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت،

فَلَا تَكُونَنَّ: پس نباش

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از تردیدکنندگان.

۹۵ وَ لَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

وَ لَا تَكُونَنَّ: و نباش

مِنَ الَّذِينَ: از کسانی که

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآيَاتِ اللَّهِ: آیات خدا را،

فَتَكُونَنَّ: پس می شوی

مِنَ الْخَاسِرِينَ: از زیانکاران .

(۷۶) جلد ۱۱ سوره یونس

ص: ۶۳

۹۶ إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی که

حَقَّتْ: تحقق یافته

عَلَيْهِمْ: برایشان

كَلِمَةُ: کلمه، سخن

رَبِّكَ: پروردگارت،

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۹۷ وَ لَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

وَ لَوْ: و هر چند

جَاءَتْهُمْ: بیاید ایشان را

كُلُّ: تمام

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷)

آيَةٍ: آیات، نشانه ها،

حَتَّى يَرَوْا: تا ببینند

الْعَذَابَ الْأَلِيمَ: عذاب دردناک را.

ص: ۶۴

۹۸ فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ أَمَنَتْ فَفَنَعَهَا آيْمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَوٰهِ الدُّنْيَا وَ مَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ

فَلَوْلَا كَانَتْ: پس چرا نبود

قَرْيَةٌ: شهری

أَمَنَتْ: که ایمان آورد،

فَنَعَهَا: پس سود دهد به او

آيْمَانُهَا: ایمانش؟

إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ: مگر قوم یونس

لَمَّا: وقتی که

(۷۸) جلد ۱۱ سوره یونس

آمَنُوا: ایمان آوردند

كَشَفْنَا: برطرف ساختیم

عَنْهُمْ: از آن ها

عَذَابَ: عذاب

الْخِزْيِ: رسواکننده را

فِي الْحَيَوٰهِ: در زندگانی

ص: ۶۵

الدُّنْيَا: دُنْيَا،

وَمَتَّعْنَاهُمْ: و بهرہ مند ساختیم آن ها را

إِلَى حِينٍ: تا مدت معینی.

۹۹ وَ لَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرَهُ النَّاسَ حَتَّى يُكُونُوا مُؤْمِنِينَ

وَ لَوْ شَاءَ: و اگر می خواست

رَبُّكَ: پروردگار تو،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۹)

لَأَمَنَّ: هر آینه ایمان می آوردند

مَنْ فِي: کسانی که در

الْأَرْضِ: زمین هستند

كُلَّهُمْ: همه شان

جَمِيعًا: جمیعاً.

أَفَأَنْتَ: آیا پس تو

تُكْرَهُ: مجبور می کنی

النَّاسَ: مردم را

ص: ۶۶

حَتَّى: تا

يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ: ایمان بیاورند؟

۱۰۰ وَ مَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ يَجْعَلُ الرُّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ

وَ مَا كَانَ: و نباشد

(۸۰) جلد ۱۱ سوره یونس

لِنَفْسٍ: برای هیچ نفسی،

أَنْ تُؤْمِنَ: که ایمان بیاورد،

إِلَّا بِإِذْنِ: مگر به اجازه

اللَّهِ: خدا.

وَ يَجْعَلُ: و قرار می دهد

الرُّجْسَ: پلیدی را

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی که

لَا يَعْقِلُونَ: عقل ندارند، نمی اندیشند.

۱۰۱ قُلِ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا

ص: ۶۷

تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ

قُلْ انظُرُوا: بگو: بنگرید

ماذا في: چیست در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۱)

وَالْأَرْضِ: و زمین؟

وَمَا تُغْنِي: و بی نیاز نمی کند

الآيَاتِ: آیات، نشانه ها

وَالنُّذُرِ: و بیم دادن ها

عَنْ قَوْمٍ: از قومی که

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۱۰۴ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

قُلْ: بگو:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

ص: ۶۸

إِنْ كُنْتُمْ: اگر باشید

فِي شَكٍّ: در شك

(۸۲) جلد ۱۱ سوره یونس

مِنْ: از

دینی: دین من،

فَلَا أَعْبُدُ: پس نمی پرستم

الَّذِينَ: کسانی را که

تَعْبُدُونَ: شما می پرستید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهِ: خدا،

وَلَكِنْ: ولیکن

أَعْبُدُ: می پرستم

اللَّهِ: خدایی را

الَّذِي: که

يَتَوَفَّيْكُمْ: می میراند شما را،

وَأُمِرْتُ: و مأمور شده ام

أَنْ: که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۳)

ص: ۶۹

أَكُونُ: باشم

مِنْ: از

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان.

۱۰۵ وَ أَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

وَ أَنْ: و این که

أَقِمَّ: استوار بدار، متوجه ساز

وَجْهَكَ: رویت را

لِلدِّينِ: به دینی که

حَنِيفًا: حنیف است

وَ لَا تَكُونَنَّ: و نباش

مِنْ: از

الْمُشْرِكِينَ: مشرکان.

(۸۴) جلد ۱۱ سوره یونس

۱۰۶ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ

ص: ۷۰

فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ

وَ لَا تَدْعُ: و نخوان

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهِ: خدا

ما: چیزی را که

لَا يَنْفَعُكَ: نه سود می رساند به تو،

وَ لَا يَضُرُّكَ: و نه ضرری دارد برای تو.

فَإِنْ: پس اگر

فَعَلْتَ: انجام دادی،

فَإِنَّكَ: پس همانا تو

إِذَا: در آن هنگام

مِنْ: از

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۵)

الظَّالِمِينَ: ستمکاران (خواهی بود).

۱۰۷ وَ إِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ

ص: ۷۱

يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

وَإِنْ يَمَسُّكَ: و اگر برساند به تو

اللَّهُ بِضُرٍّ: خداوند ضرری را،

فَلَا كَاشِفَ: پس برطرف کننده ای نیست

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ: آن را مگر او.

وَإِنْ يُرِدْكَ: و اگر اراده کند برای تو

بِخَيْرٍ: خیری را،

فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ: پس بازدارنده ای نیست فضلش را.

يُصِيبُ بِهِ: می رساند آن را

مَنْ يَشَاءُ: به هر که بخواهد

(۸۶) جلد ۱۱ سوره یونس

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش،

وَ هُوَ الْغَفُورُ: و او آمرزنده

الرَّحِيمُ: مهربان است.

۱۰۸ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا

ص: ۷۲

ضَلَّ عَلَيْهَا وَ مَا آ أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ

قُلْ يَا أَيُّهَا: بگو: ای

النَّاسُ قَدْ: مردم! به تحقیق

جَاءَكُمْ الْحَقُّ: آمده شما را حق

مِنْ رَبِّكُمْ: از جانب پروردگارتان،

فَمَنْ: پس هر کس

اهْتَدَى: هدایت یابد

فَأَنَّمَا: جز این نیست که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (۸۷)

يَهْتَدَى: هدایت شده

لِنَفْسِهِ: برای خودش،

وَ مَنْ ضَلَّ: و هر کس گمراه گردد

فَأَنَّمَا: جز این نیست که

يَضِلُّ: گمراه شده

عَلَيْهَا: (به زبان خودش).

وَ مَا أَنَا: و من نیستم

عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ: بر شما وکیل.

۱۰۹ وَأَتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

وَأَتَّبِعْ: و پیروی کن

مَا يُوحَىٰ: از آن چه وحی می شود

إِلَيْكَ: به سوی تو،

وَاصْبِرْ حَتَّىٰ: و صبر کن تا

(۸۸) جلد ۱۱ سوره یونس

يَحْكُمُ اللَّهُ: حکم کند خدا،

وَهُوَ خَيْرٌ: و او بهترین

الْحَاكِمِينَ: حکم کنندگان است.

ص: ۷۴

«سوره هود»

۱ الْآرِ كِتَبٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ

الآر: از حروف مقطعه

كِتَبٌ: (این) کتابی است

أُحْكِمَتْ: که استوار گشته

آيَاتُهُ: آیاتش،

ثُمَّ: سپس

فُصِّلَتْ: تشریح شده

مِنْ لَدُنْ: از نزد

حَكِيمٍ خَبِيرٍ: حکیمی آگاه.

۲ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَذْتُ مِنَ اللَّهِ نَذِيرٌ وَ بَشِيرٌ

أَلَّا تَعْبُدُوا: این که نپرستید

(۹۰) جلد ۱۱ سوره هود

إِلَّا اللَّهَ: مگر خدا را.

إِنِّي: همانا من

ص: ۷۵

لَكُمْ: برای شما

مِنْهُ نَذِيرٌ: از جانب او بیم دهنده

وَبَشِيرٌ: و بشارت دهنده ام.

۳ وَ أَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا آ إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ

وَأَنْ: و این که

اسْتَغْفِرُوا: آمرزش بطلبید

رَبَّكُمْ: از پروردگارتان،

ثُمَّ تُوبُوا: سپس باز گردید

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۱)

إِلَيْهِ: به سوی او

يُمَتِّعْكُمْ: (تا) بهره مند سازد شما را

مَتَاعًا حَسَنًا: بهره ای نیکو،

إِلَىٰ أَجَلٍ: تا مدت

ص: ۷۶

مُسَمَّى: نامبرده شده، معین،

و يُؤْتِ كُلَّ: و بدهد به هر

ذی فَضْلٍ: صاحب فضلی

فَضْلَهُ: فضلش را.

وَإِنْ: و اگر

تَوَلَّوْا: روی گردان شوید،

فَأَنْتُمْ: پس همانا من

أَخَافُ: می ترسم

عَلَيْكُمْ: بر شما

عَذَابَ يَوْمٍ: از عذاب روزی که

(۹۲) جلد ۱۱ سوره هود

کبیر: بزرگ است.

۴ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

إِلَى اللَّهِ: به سوی خداست

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما،

وَ هُوَ عَلَى: و او بر

ص: ۷۷

كُلُّ شَيْءٍ: هر چیزی

قَدِيرٌ: قادر است.

۵ أَلَا آتَيْنَهُمْ يَتُونَنَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ أَلَا حِينَ يَسْتَعْشُونَ نِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

أَلَا آ: آگاه باشید

آتَيْنَهُمْ: همانا ایشان

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۳)

يَتُونَنَ: در کنار هم قرار می دهند

صُدُورَهُمْ: سینه هایشان را

لِيَسْتَخْفُوا: تا پنهان کنند

مِنْهُ: از او.

أَلَا آ: آگاه باشید

حِينَ: آن هنگام که

يَسْتَعْشُونَ: پرده خویش کنند

نِيَابَهُمْ: لباس هایشان را،

ص: ۷۸

يَعْلَمُ: می داند

ما: آن چه را

يُسْرُونَ: پنهان می کنند

و ما: و آن چه را

يُعْلِنُونَ: آشکار می کنند.

إِنَّهٗ عَلِيمٌ: همانا او داناست

(۹۴) جلد ۱۱ سوره هود

بِذَاتِ الصُّدُورِ: به درون سینه ها.

«پایان جزء ۱۱»

ص: ۷۹

۶ وَ مَا مِنْ دَاآبَّهٖ فِی الْاَرْضِ اِلَّا عَلٰی اللّٰهِ رِزْقُهَا وَ یَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَ مُسْتَوْدَعَهَا كُلُّ فِی كِتَابٍ مُّبِیْنٍ

وَ مَا مِنْ: و نیست هیچ

دَاآبَّهٖ: جنبنده ای

فِی الْاَرْضِ: در زمین

اِلَّا عَلٰی: مگر بر (عهد)

اللّٰهِ: خداست

رِزْقُهَا: روزی اش،

وَ یَعْلَمُ: و می داند

مُسْتَقَرَّهَا: جای همیشگی اش

وَ مُسْتَوْدَعَهَا: و جای موقتی اش را.

كُلُّ فِی: همه در

كِتَابٍ: کتابی

مُبِیْنٍ: آشکار است.

(۹۶) جلد ۱۲ سوره هود

۱۱ اِلَّا الَّذِیْنَ صَبَرُوْا وَ عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولَٰئِكَ

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

صَبَرُوا: صبر کردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحِ: عمل صالح،

أَوْلَائِكَ: آنان

لَهُمْ: برای ایشان است

مَغْفِرَةٌ: آمرزشی

وَأَجْرٌ: و اجری

كَبِيرٌ: بزرگ.

۱۳ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرِيَهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۷)

مِثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ وَاذْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

أَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند:

افتریه: دروغ بسته او.

ص: ۸۱

قُلْ: بگو:

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِعَشْرِ: ده

سُورٍ مِّثْلِهِ: سوره مثل آن

مُفْتَرِيَاتٍ: به دروغ

وَادْعُوا: و بخوانید

مَنْ: کسانی را که

اسْتَطَعْتُمْ: می توانید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهُ: خدا،

(۹۸) جلد ۱۲ سوره هود

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

صَادِقِينَ: راستگو.

۱۴ فَإِلْمٌ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

فَالْمُ يَسْتَجِيبُوا: پس اگر استجابت نکردند

ص: ۸۲

لَكُمْ: شما را،

فَاعَلِّمُوا: پس بدانید

أَنَّمَا: که آن چه

أُنزِلَ: نازل شده

بِعِلْمِ اللَّهِ: به علم خداست.

وَأَنَّ لَا: و این که نیست

إِلَهَ: معبودی

إِلَّا هُوَ: جز او.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۹۹)

فَهَلْ أَنْتُمْ: پس آیا شما

مُسْلِمُونَ: تسلیم می شوید؟

۱۵ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَ زِينَتَهَا نُوفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَ هُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ

مَنْ: کسانی که

كَانَ يُرِيدُ: بخواهند

الْحَيَاةَ: زندگانی

ص: ۸۳

الدُّنْيَا: دنیا را

و زِينَتَهَا: و زینت ان را،

نُوفٌ: به طور تمام می دهیم

إِلَيْهِمْ: به آن ها

أَعْمَالَهُمْ: (مزد) اعمالشان را

فِيهَا: در آن،

(۱۰۰) جلد ۱۲ سوره هود

و هُمْ فِيهَا: و ایشان در آن

لَا يُبْخَسُونَ: (چیزی) کم و کاست داده نمی شوند.

۲۵ وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

و لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

أَرْسَلْنَا: فرستادیم ما

نُوحًا إِلَىٰ: نوح را به سوی

قَوْمِهِ: قومش،

إِنِّي: به درستی که من

ص: ۸۴

لَكُمْ: برای شما

نَذِيرٌ مُّبِينٌ: بیم دهنده آشکارم.

۲۶ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۱)

يَوْمِ أَلِيمٍ

أَنْ لَا تَعْبُدُوا: این که نپرستید

إِلَّا اللَّهَ: مگر خدا را.

إِنِّي: همانا من

أَخَافُ: می ترسم

عَلَيْكُمْ: برای شما

عَذَابَ: از عذاب

يَوْمِ أَلِيمٍ: روزی دردناک.

۲۷ فَقَالَ الْمَلَائِكَةُ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرِيكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَ مَا نَرِيكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِادْيِ الرَّأْيِ وَ مَا نَرِي لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ

ص: ۸۵

نُظُنُّكُمْ كَذِبِينَ

فَقَالَ: پس گفتند:

(۱۰۲) جلد ۱۲ سوره هود

الْمَلَأُ: اشراف، افراد چشم پُر کن

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر بودند،

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش،

مَا نَرِيكَ: ما نمی بینیم تو را

إِلَّا بَشَرًا: مگر بشری

مِثْلُنَا: مثل خودمان،

وَمَا نَرِيكَ: و نمی بینیم

اتَّبَعَكَ: (کسانی را که) پیروی کردند از تو

إِلَّا الَّذِينَ هُمْ: مگر کسانی که ایشان

أَرَادْنَا: ارادِیل ساده لوح ما

بَادِيَ الرَّأْيِ: و افراد زودباور ما هستند.

وَمَا نَرِي: و نمی بینیم

لَكُمْ: شما را

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۳)

عَلَيْنَا: نسبت به خودمان

مِنْ فَضْلٍ: هیچ برتری ای باشد

بَلْ نُنظُنُّكُمْ: بلکه گمان می کنیم شما

كَذِبِينَ: دروغگویید.

۲۸ قَالَ يَقَوْمِ اَرَأَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيْنِهِ مِنْ رَبِّىْ وَ اَتَيْنِيْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ اَنْزَلْنٰكُمْ مِّنْهَا وَ اَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ

قَالَ: (نوح) گفت:

يَقَوْمِ: ای قوم من!

اَرَأَيْتُمْ: آیا دیده اید؟ (خبر دهید به من)

اِنْ كُنْتُ: اگر باشم

عَلٰى بَيْنِهِ: اگر باشم

مِنْ رَبِّىْ: از جانب پروردگارم،

(۱۰۴) جلد ۱۲ سوره هود

وَ اَتَيْنِيْ: و داده باشد به من

رَحْمَةً: رحمتی

ص: ۸۷

مِنْ عِنْدِهِ: از نزد خودش،

فَعُمِّيْتُ: پس پنهان باشد

عَلَيْكُمْ: از شما،

أَنْزِلْكُمْ هَا: آیا می توانیم به آن ملزمتان کنیم

وَ أَنْتُمْ: در حالی که شما

لَهَا كِرْهُونَ: بر آن اکراه دارید؟

٢٩ وَ يَقَوْمِ لَا- آسَأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالاً- إِنْ أَجْرِي إِلَّا- عَلَى اللَّهِ وَ مَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّهُمْ مُلَقُوا رَبِّهِمْ وَ لَكِنِّي آ أَرِيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

وَ يَقَوْمِ: و ای قوم من!

لَا آسَأَلُكُمْ: نمی خواهم از شما

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (١٠٥)

عَلَيْهِ مَالاً: بر آن مالی را،

إِنْ أَجْرِي: نیست پاداش من

إِلَّا عَلَى اللَّهِ: مگر بر خدا.

وَ مَا أَنَا بِطَارِدِ: و من طرد کننده نیستم

الَّذِينَ: کسانی را که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند،

أَنَّهُمْ: به درستی که آن ها

مُلِقُوا: ملاقات کنند

رَبِّهِمْ: پروردگارشان را

وَ لَكِنِّيَا: ولیکن من

أَرِيكُمْ: می بینم شما را

قَوْمًا: قومی

تَجْهَلُونَ: جاهل.

(۱۰۶) جلد ۱۲ سوره هود

۳۰ وَ يَقَوْمٍ مِّنْ يَّنصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

وَ يَقَوْمٍ: و نمی گویم

مِّنْ: به شما

يَنصُرُنِي: نزد من است

مِنَ اللَّهِ: (در برابر عذاب) خدا

ص: ۸۹

إِنْ طَرَدْتُهُمْ: اگر طرد کنیم آن ها را؟

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ: آیا پس متذکر نمی شوید؟

۳۱ وَ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَ لَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَ لَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَ لَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ

وَ لَا أَقُولُ: و نمی گویم

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۷)

لَكُمْ: به شما

عِنْدِي: نزد من است

خَزَائِنُ اللَّهِ: گنج های خدا،

وَ لَا أَعْلَمُ: و نمی دانم

الْغَيْبَ: غیب

وَ لَا أَقُولُ: و نمی گویم

إِنِّي مَلَكٌ: که من فرشته ام

وَ لَا أَقُولُ: و نمی گویم

ص: ۹۰

لِّلَّذِينَ: به کسانی که

تَزِدْرِيَا: خوار می آیند

أَعْيُنِكُمْ: به چشم شما

لَنْ يُؤْتِيَهُمْ: هرگز عطا نمی کند به آن ها

اللَّهُ: خداوند

خَيْرًا: خیری را.

(۱۰۸) جلد ۱۲ سوره هود

اللَّهُ: خداوند

أَعْلَمُ: داناتر است

بِمَا فِي: به آن چه در

أَنْفُسِهِمْ: نفسشان است.

إِنِّي آ: به درستی که من

إِذَا لَمِنَ: در این هنگام از

الظَّالِمِينَ: ستمکاران خواهم بود.

۳۲ قَالُوا يَنْوُحُ قَدْ جِدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدْلَنَا فَأَتْنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

قَالُوا يَنْوُحُ: گفتند: ای نوح!

قَدْ: به تحقیق

جَدَلْتُنَا: مجادله کردی با ما

فَأَكْثَرْتَ: پس زیاد کردی

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۰۹)

جَدَلْنَا: مجادله را با ما (جَزَّ و بحث نمودی)،

فَأْتِنَا: پس بیاور برای ما

بِمَا: آن چه را

تَعِدُنَا: وعده می دهی به ما

إِنْ كُنْتَ: اگر هستی

مِنَ الصَّادِقِينَ: را راستگویان.

۳۳ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَ مَا آتَيْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

قَالَ: (نوح) گفت:

إِنَّمَا: جز این نیست که

يَأْتِيكُم بِهِ: می آورد آن را

ص: ۹۲

اللَّهُ: خداوند

إِنْ شَاءَ: اگر بخواهد

(۱۱۰) جلد ۱۲ سوره هود

وَمَا أَنْتُمْ: و نیستید شما

بِمُعْجِزِينَ: عاجز کننده (خدا).

۳۴ وَ لَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحَايَ إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

و لَا يَنْفَعُكُمْ: و سود نمی دهد به شما

نُصْحَايَ: نصیحت من

إِنْ أَرَدْتُ: اگر اراده کنم، بخواهم

أَنْ أَنْصَحَ: که نصیحت کنم

لَكُمْ: شما را

إِنْ كَانَ: اگر باشد

اللَّهُ: خداوند

يُرِيدُ أَنْ: که بخواهد

يُغْوِيَكُمْ: گمراه سازد شما را.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۱)

ص: ۹۳

هُوَ رَبُّكُمْ: او پروردگار شماست

وَ إِلَيْهِ: و به سویش

تُزَجُّونَ: بازگردانده می شوید.

۳۵ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرِيَهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيْ إِجْرَامِي وَ أَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ

أَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند:

افْتَرِيَهُ: دروغ بسته او

قُلْ إِنْ: بگو: اگر

افْتَرَيْتُهُ: دروغ بسته باشم آن را

فَعَلَيْ: پس بر من است

إِجْرَامِي: گناهم

وَ أَنَا بَرِيءٌ: و من بیزارم

مِمَّا تُجْرِمُونَ: از آن چه گناه می کنید.

(۱۱۲) جلد ۱۲ سوره هود

۳۶ وَ أَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا

ص: ۹۴

مَنْ قَدْ ءَامَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

وَ اَوْحَى: و وحی شد

إِلَى نُوحٍ: به نوح

أَنَّهُ: که همانا

لَنْ يُؤْمِنَ: هرگز ایمان نمی آورند

مِنْ قَوْمِكَ: از قومت،

إِلَّا مَنْ: مگر کسانی که

قَدْ: به تحقیق

ءَامَنَ: ایمان آورده اند (تاکنون)،

فَلَا تَبْتَئِسْ: پس غمگین مباش

بِما: از آن چه که

كَانُوا يَفْعَلُونَ: انجام می دادند.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۳)

۳۷ وَ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاعْتِينَا وَ وَحِينَا وَ لَا تُخْطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

وَ اصْنَعِ الْفُلْكَ: و بساز کشتی

ص: ۹۵

بَاعَيْنَا: با نظارت ما

وَ وَحِينَا: و طبق وحی ما

وَ لَا تُخْطِئُنِي: و سخن نگو با من

فِي الَّذِينَ: در مورد کسانی که

ظَلَمُوا: ظلم کردند،

إِنَّهُمْ: به درستی که ایشان

مُعْرَقُونَ: غرق شدنی هستند.

۳۸ وَ يَصْنَعُ الْفُلْكَ وَ كَلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ

(۱۱۴) جلد ۱۲ سوره هود

كَمَا تَسْخَرُونَ

وَ يَصْنَعُ الْفُلْكَ: و می ساخت کشتی

وَ كَلَّمَا مَرَّ: و هر وقت می گذشتند

عَلَيْهِ مَلَأَ: بر او اشرافی

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش،

سَخِرُوا: مسخره می کردند

ص: ۹۶

مِنْهُ: او را.

قَالَ إِنَّ: گفت: اگر

تَسْخَرُوا: مسخره کنید

مِنَّا: ما را،

فَأَنَا: پس همانا ما

نَسْخَرُ: مسخره می کنیم

مِنْكُمْ: شما را

كَمَا: همان گونه که

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۵)

تَسْخَرُونَ: مسخره می کنید.

۳۹ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ

فَسَوْفَ: پس به زودی

تَعْلَمُونَ: می دانید

مَنْ يَأْتِيهِ: سراغ چه کسی می آید آن

عَذَابٌ: عذاب

ص: ۹۷

يُخْزِيهِ: که خوار می کند او را

وَ يَحِلُّ عَلَيْهِ: و فرامی گیرد او را

عَذَابٌ: عذابی

مُقِيمٌ: دیرپا، جاودانه.

٤٠ حَتَّىٰ آذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ

(١١٦) جلد ١٢ سوره هود

فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَ أَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَ مَنْ ءَامَنَ وَ مَا ءَامَنَ مَعَهَا إِلَّا قَلِيلٌ

حَتَّىٰ آذَا: تا آن گاه که

جَاءَ أَمْرُنَا: آمد امر ما

وَ فَارَ التَّنُّورُ: و فوران کرد تنور

قُلْنَا: گفتیم: (به نوح)

احْمِلْ: حمل کن

فِيهَا مِنْ كُلِّ: در آن از هر

زَوْجَيْنِ: زوجی

اثْنَيْنِ: دو تا (نر و ماده)

ص: ٩٨

وَ أَهْلَكَ: و خانواده ات را

إِلَّا مَنْ: مگر کسانی که

سَبَقَ: گذشت

عَلَيْهِ الْقَوْلُ: بر او قول

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۷)

وَ مَنْ: و کسانی را که

ءَامَنَ: ایمان آوردند.

وَ مَا ءَامَنَ: و ایمان نیاوردند

مَعَهَا: با او

إِلَّا قَلِيلٌ: مگر عدّه کمی.

۴۱ وَ قَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا وَ مَرْسَهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

وَ قَالَ: و گفت:

ارْكَبُوا: سوار شوید

فِيهَا: در آن

بِسْمِ اللَّهِ: به نام خدایی که

ص: ۹۹

مَجْرِيهَا: حرکت دادن آن (با اوست)

و مَرْسَهَا: و لنگر انداختن و توقف آن (با اوست).

(۱۱۸) جلد ۱۲ سوره هود

إِنَّ: به درستی که

رَبِّي: پروردگارم

لَغْفُورٌ: هر آینه آمرزنده

رَحِيمٌ: و رحیم است.

۴۲ وَ هِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَ نَادَى نُوحٌ نُّ ابْنَهُ وَ كَانَ فِي مَعْرِزٍ يُنَبِّئُكَ مِنْهُ اِذْ كَبَّ مَعَنَا وَ لَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ

وَ هِيَ تَجْرِي: و آن می بُرد

بِهِمْ فِي مَوْجٍ: آن ها را در موجی

كَالْجِبَالِ: چون کوه ها

وَ نَادَى: و نداد داد

نُوحٌ ابْنَهُ: نوح پسرش را

وَ كَانَ فِي: در حالی که بود در

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۱۹)

ص: ۱۰۰

مَغْزِلٍ: گوشه ای

يُبْنَى: ای پسر!

ارْكَبُ: سوار شو

مَعَنَا: با ما

وَلَا تُكُنْ: و نباش

مَعَ الْكٰفِرِيْنَ: با کافران.

۴۳ قَالَ سَتَاوِيَا۟ اِلَى جَبَلٍ يَّعِصِمُنِي مِنَ الْمَآءِۙ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ الْاَمِنْ رَّحِمَ وَ حَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِيْنَ

قَالَ: گفت:

سَتَاوِيَا۟: پناه می برم

اِلَى جَبَلٍ: به کوهی

يَّعِصِمُنِي: که نگهداری می کند

(۱۲۰) جلد ۱۲ سوره هود

مِنَ الْمَآءِ: از آب.

قَالَ: گفت:

ص: ۱۰۱

لا عاصِمَ: هیچ نگاهدارنده ای نیست

الْيَوْمَ: امروز

مِنْ أَمْرٍ: (در برابر) امر

اللَّهِ: خدا

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

رَّحِمَ: رحم کند (خدا بر او)

وَ حَالٍ: و حائل شد

بَيْنَهُمَا: بین آن دو

الْمَوْجِ: موج

فَكَانَ مِنْ: پس بود (او) از

الْمُغْرَقِينَ: غرق شدگان.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۱)

۴۴ وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسْمَأْءُ أَقْلِعِي وَ غِيضَ الْمَاءِ وَ قُضِيَ الْأَمْرُ وَ اسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

وَقِيلَ: و گفته شد:

ص: ۱۰۲

يَأْرُضُ: ای زمین!

ابْتَلَعِي مَاءَكِ: فروبر آبت را

وَيَسْمَأَاءُ: وای آسمان!

أَقْلَعِي: بازدار، خودداری کن

وَوَغِيضَ الْمَاءِ: و فرو رفت آب

وَقُضِيَ الْأَمْرُ: و پایان یافت کار

وَأَسْتَوَتْ: و برآمد، پهلو گرفت

عَلَى الْجُودِيِّ: بر کوه جودی.

وَقِيلَ بُعْدًا: و گفته شد دور باد

لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ: قوم ستمگر.

(۱۲۲) جلد ۱۲ سوره هود

۴۵ وَ نَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَكَمِينَ

وَ نَادَى نُوحٌ: و ندا کرد نوح

رَبَّهُ: پروردگارش را

فَقَالَ: پس گفت:

ص: ۱۰۳

رَبِّ: پروردگار من!

إِنَّ ابْنِي: همانا پسر من

مِنْ أَهْلِي: از خانواده من است

وَإِنَّ: و به درستی که

وَعْدَكَ: وعده تو

الْحَقُّ: حق است

وَ أَنْتَ أَحْكَمُ: و تو بهترین

الْحَكِيمِينَ: حکم کنندگانی.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۳)

۴۶ قَالَ يُنُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْتَلِنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

قال: گفت:

يُنُوحُ: ای نوح!

إِنَّهُ لَيْسَ: همانا او نیست

مِنْ أَهْلِكَ: از خانواده تو،

ص: ۱۰۴

إِنَّهُ عَمَلٌ: به درستی که او کاری

غَيْرُ صَالِحٍ: غیر صالح (می کرد)،

فَلَا تَسْأَلُنِ: پس نخواه از من

مَا لَيْسَ: چیزی را که نیست

لَكَ بِهِ: بر تو به آن

عِلْمٌ: علمی،

(۱۲۴) جلد ۱۲ سوره هود

إِنِّي: همانا من

أَعْظُكَ: موعظه می کنم تو را

أَنْ تَكُونَ: که نباشی

مِنَ الْجَاهِلِينَ: از جاهلان.

۴۸ قِيلَ يُنوحُ اهبطِ بِسَلْمٍ مِنَّا وَبَرَكَتٍ عَلَيْنِكَ وَ عَلِيَا أُمَّ مِمَّنْ مَعَكَ وَأُمَّمَّ سُنْمَعُهُمْ ثُمَّ يَمْسُهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ

قِيلَ: گفته شد:

يُنوحُ: ای نوح!

ص: ۱۰۵

اهْبِطْ: فرود آی

بِسَلْمٍ: با درودی

مِنَّا: از جانب ما

وَبَرَكَتٍ: و برکت هایی

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۵)

عَلَيْكَ: برای خودت

وَعَلَىٰ آئِمَّةٍ: و بر امت هایی

مِمَّنْ: از کسانی که

مَعَكَ: همراه تو اند،

وَأُمَّمٍ: و امت هایی (نیز هستند که)

سَمِعْتَهُمْ: به زودی بهره مندشان خواهیم نمود

ثُمَّ يَمَسُّهُمْ: سپس می رسد به آن ها

مِنَّا عَذَابٌ: از ما عذابی

أَلِيمٌ: دردناک.

۵۰. وَإِلَىٰ آخَاهُم هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ

ص: ۱۰۶

وَإِلَىٰ: و به سوی

عَادٍ: (قوم) عاد

(۱۲۶) جلد ۱۲ سوره هود

أَخَاهُمْ: برادرشان

هُودًا: هود را (فرستادیم).

قَالَ يَقَوْمٍ: گفت: ای قوم من!

اعْبُدُوا اللَّهَ: پرستید خدا را

مَا لَكُمْ: نیست برای شما

مِنْ إِلَهٍ: هیچ معبودی

غَيْرُهُ: غیر از او،

إِنْ أَنْتُمْ: نیستید شما

إِلَّا مُفْتَرُونَ: مگر دروغ می بندید.

۵۱ يَقَوْمٍ لَا آسَأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ

يَقَوْمٍ: ای قوم من!

لَا آسَأَلُكُمْ: نمی خواهم از شما

ص: ۱۰۷

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۷)

عَلَيْهِ أَجْرًا: بر آن مزدی،

إِنْ أَجْرِي: مزد من نیست

إِلَّا عَلَى الَّذِي: مگر بر آن که

فَطَرَنِي آ: آفرید مرا،

أَفَلَا تَعْقِلُونَ: آیا پس نمی فهمید؟

۵۲ وَ يَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ

وَ يَقَوْمِ: و ای قوم من!

اسْتَغْفِرُوا: طلب آمرزش کنید

رَبَّكُمْ: از پروردگارتان،

ثُمَّ: سپس

تُوبُوا آ: باز گردید، توبه برید

(۱۲۸) جلد ۱۲ سوره هود

إِلَيْهِ: به سوی او

يُرْسِلِ: (تا) بفرستد

ص: ۱۰۸

السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ: (از) آسمان بر شما

مِدْرَارًا: بارانی فراوانی

وَيَزِدُّكُمْ: و بیفزاید بر شما

قُوَّةً: نیرویی

إِلَى قُوَّتِكُمْ: بر نیرویتان

وَلَا تَتَوَلَّوْا: و روی برنگردانید

مُجْرِمِينَ: گناهکارانه.

۶۱ وَ إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا
إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۲۹)

وَ إِلَى ثَمُودَ: و به سوی (قوم) ثمود

أَخَاهُمْ: برادرشان

صَالِحًا: صالح را (فرستادیم).

قَالَ يَقَوْمِ: گفت: ای قوم من!

ص: ۱۰۹

اعْبُدُوا اللَّهَ: پرستش کنید الله را

مَا لَكُمْ مِنْ: نیست برای شما هیچ

إِلَهٍ غَيْرُهُ: معبودی غیر از او.

هُوَ: اوست

أَنْشَأَكُمْ: که آفرید شما را

مِنَ الْأَرْضِ: از زمین

وَ اسْتَعْمَرَكُمْ: و واگذار نمود آبادی آن را به شما

فِيهَا: در آن

فَأَسْتَغْفِرُوهُ: پس آمرزش بطلبید از او

ثُمَّ تَتُوبُوا: سپس باز گردید

(۱۳۰) جلد ۱۲ سوره هود

إِلَيْهِ: به سوی او،

إِنَّ رَبِّي: به درستی که پروردگارم

قَرِيبٌ: نزدیک

مُجِيبٌ: و اجابت کننده است.

۶۲ قَالُوا يَصَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا

ص: ۱۱۰

اتَّهِنَّا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ

قالوا يَصَالِحُ: گفتند: ای صالح!

قَدْ كُنْتُ: به تحقیق بودی

فينا مَرْجُوعًا: در میان ما (مایه) امید

قَبْلَ هَذَا: قبل از این،

اتَّهِنَّا: آیا نهی می کنی ما را

أَنْ نَعْبُدَ: که نپرستیم

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۱)

ما: آن چه را که

يَعْبُدُ آبَاؤُنَا: می پرستیدند پدرانمان؟

وَإِنَّا لَفِي: و همانا ما هر آینه در

شَكٍّ: شک و تردید هستیم

مِمَّا تَدْعُونَا: از آن چه می خوانی ما را

إِلَيْهِ: به سوی آن،

مُرِيبٍ: شک کننده ایم.

ص: ۱۱۱

۶۳ قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْنِهِ مِنْ رَبِّي وَءَاتَيْتَنِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ

قال: گفت:

يَقَوْمِ: ای قوم من!

أَرَأَيْتُمْ: آیا دیدید (چه می گوید؟)

(۱۳۲) جلد ۱۲ سوره هود

إِنْ كُنْتُ: اگر باشم

عَلَىٰ بَيْنِهِ: بر دلیل روشنی

مِنْ رَبِّي: از جانب پروردگارم،

وَءَاتَيْتَنِي: و داده باشد به من

مِنْهُ: از جانب خودش

رَحْمَةً: رحمتی،

فَمَنْ: پس چه کسی

يَنْصُرُنِي: یاری می کند مرا

مِنَ اللَّهِ: در برابر خدا

إِنْ: اگر

ص: ۱۱۲

عَصِيَّتُهُ: نافرمانی کنم او را،

فَمَا تَزِيدُونَنِي: پس چیزی نمی افزاید بر من

غَيْرَ تَحْسِيرٍ: جز خسران و زیان.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۳)

۶۴ وَ يَقَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَ لَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ

وَ يَقَوْمِ: و ای قوم من!

هَذِهِ نَاقَةُ: این ناقه

اللَّهُ: خداوند است

لَكُمْ: برای شما،

آيَةٌ: نشانه ای است

فَذَرُوهَا: پس رها کنید، بگذارید او را

تَأْكُلْ: بخورد

فِي أَرْضِ: در زمین

اللَّهُ: خدا

ص: ۱۱۳

وَلَا تَمْسُوْهَا: و نرسانید او را

بِسُوْآءٍ: بدی ای، آزاری،

(۱۳۴) جلد ۱۲ سوره هود

فَيَأْخُذْكُمْ: پس می گیرد شما را

عَذَابٌ: عذابی

قَرِيْبٌ: نزدیک، به زودی.

۶۵ فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِيْ دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعَدُّ غَيْرٌ مَّكَذُوْبٍ

فَعَقَرُوْهَا: پس کشتند او را، ناقه را

فَقَالَ: پس گفت:

تَمَتَّعُوا: بهره مند شوید

فِيْ دَارِكُمْ: در خانه تان

ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ: سه روز،

ذٰلِكَ: این

وَعَدٌ: وعده ای است

غَيْرٌ مَّكَذُوْبٍ: که دروغ نخواهد بود.

ص: ۱۱۴

۶۶ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَ مِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ

فَلَمَّا جَاءَ: پس وقتی که آمد

أَمْرُنَا: فرمان ما

نَجَّيْنَا: نجات دادیم

صَالِحًا: صالح را

وَ الَّذِينَ: و کسانی را که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

مَعَهُ: با او،

بِرَحْمَةٍ: به رحمتی

مِنَّا: از جانب خودمان

وَ مِنْ: و از

(۱۳۶) جلد ۱۲ سوره هود

خِزْيِ: رسوایی، خواری

يَوْمِئِذٍ: آن روز.

إِنَّ رَبَّكَ: همانا پروردگار تو

هُوَ الْقَوِيُّ: اوست که قوی

الْعَزِيزُ: و غالب است.

۶۷ وَ أَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَرِهِمْ جَثِمِينَ

وَ أَخَذَ: و گرفت

الَّذِينَ: کسانی را که

ظَلَمُوا: ستم کردند

الصَّيْحَةُ: صیحه

فَأَصْبَحُوا: پس صبح کردند

فِي دِيَرِهِمْ: در دیارشان

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۷)

جَثِمِينَ: و از پای در آمدند، مُردند.

۶۸ كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا آ آ آ إِنَّ تَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لَتَمُودَ

كَأَنْ: آن چنان که گویی

لَمْ يَغْنَوْا: ساکن نبودند

ص: ۱۱۶

فِيهَا: در آن (ديار).

أَلَا إِنَّ: آگاه باشيد به درستی که

ثَمُودَ: (قوم) ثمود

كَفَرُوا: كفر ورزیدند

رَبَّهُمْ: به پروردگارشان.

أَلَا بُعْدًا: آگاه باشيد دور باد

لِثَمُودَ: (قوم) ثمود.

(۱۳۸) جلد ۱۲ سوره هود

۸۴ وَ إِلَى مَدِينِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَ لَا تَتَّقُوا الْمَكِيَالَ وَ الْمِيزَانَ إِنِّي آتِيكُمْ بِخَيْرٍ وَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ

وَ إِلَى مَدِينِ: و به سوی مدین

أَخَاهُمْ: برادرشان

شُعَيْبًا: شعيب را،

قَالَ: گفت:

ص: ۱۱۷

يَقَوْمٍ: ای قوم من!

اعْبُدُوا: پرستید

اللَّهُ: خدا را

مَا لَكُمْ: نیست برای شما

مِنْ إِلَهٍ: هیچ معبودی

غَيْرُهُ: غیر از او،

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۳۹)

وَلَا تَنْقُصُوا: و کم نکنید

الْمِكْيَالَ: پیمانه

وَالْمِيزَانَ: و وزن را،

إِنِّي آ: همانا من

أَرِيكُمْ: می بینم شما را

بِخَيْرٍ: (در وضع) خوبی

وَإِنِّي آ: و همانا من

أَخَافُ: می ترسم

عَلَيْكُمْ: بر شما

عَذَابٍ: از عذاب

ص: ۱۱۸

يَوْمٍ مُّحِيطٍ: روزی فراگیر.

۸۵ وَ يَقُومِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْنُوا

(۱۴۰) جلد ۱۲ سوره هود

فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

و يَقُومِ: و ای قوم من!

أَوْفُوا: وفا کنید، تماما بدهید

الْمِكْيَالَ: پیمانه

و الْمِيزَانَ: و وزن را

بِالْقِسْطِ: به عدالت،

و لَا تَبْخَسُوا: کم نکنید، عیب نگذارید

النَّاسَ: از مردم

أَشْيَاءَهُمْ: اشیاءشان را،

و لَا تَعْنُوا: و کوشش نکنید، غرق در فساد نشوید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

مُفْسِدِينَ: که فساد کنید.

ص: ۱۱۹

۸۶ بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ وَ مَا اَنَا

سوره هود لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۴۱)

عَلَيْكُمْ بِحَفِيْظٍ

بَقِيَّتُ: باقى گذارده

اللّٰه: خداوند

خَيْرٌ لَّكُمْ: بهتر است براى شما

اِنْ: اگر

كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ: ايمان داريد.

وَ مَا اَنَا: و نيستم من

عَلَيْكُمْ: بر شما

بِحَفِيْظٍ: حافظ، نگهبان.

۸۷ قَالُوا يَشْعِبُ اَصْلُوْتُكَ تَأْمُرُكَ اَنْ تَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ ءَابَاؤُنَا اَوْ اَنْ نَّفْعَلَ فَيَاْمُوْنَا مَا نَشَاؤُا اِنَّكَ لَانتَ الْحَلِيْمُ الرَّشِيْدُ

قَالُوا: گفتند:

(۱۴۲) جلد ۱۲ سوره هود

يَشْعِبُ: اى شعيب!

ص: ۱۲۰

أَصْلُوْتُكَ: آیا نمازت

تَأْمُرُكَ: دستور می دهد به تو

أَنْ نَتْرُكَ: که ترک کنیم ما

ما: آن چه را که

يَعْبُدُ: می پرستند

ءَابَاؤُنَا: پدرانمان؟

أَوْ أَنْ نَفْعَلَ: یا انجام ندهیم

فِي أَهْوَالِنَا: در اموالمان

ما: آن چه را که

نَشَاءُ: می خواهیم؟

إِنَّكَ: به درستی که تو

لَأَنْتَ: هر آینه تویی

الْحَلِيمُ: بردبار

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۳)

الرَّشِيدُ: رشید.

۸۸ قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيْنِي مِنْ رَبِّي

ص: ۱۲۱

وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْهَكُم عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

قال: گفت:

يَقَوْمُ: ای قوم من!

أَرَأَيْتُمْ: آیا دیدید؟

إِنْ كُنْتُ: اگر بودم

عَلَىٰ بَيْنِهِ: بر دلیل روشنی

مِنْ رَبِّي: از جانب پروردگارم

وَرَزَقْنِي: و روزی شده باشم

مِنْهُ رِزْقًا: از او روزی ای

(۱۴۴) جلد ۱۲ سوره هود

حَسَنًا: نیکو؟

وَمَا أُرِيدُ: و نمی خواهم

أَنْ أُخَالِفَكُمْ: که مخالفت کنم با شما

إِلَىٰ مَا: به آن چه

أَنْهَكُمْ: نهی می کنم شما را

ص: ۱۲۲

عَنْهُ: از آن،

إِنْ أُرِيدُ: و نمی خواهم

إِلَّا الْإِصْلَاحَ: مگر اصلاح

مَا اسْتَطَعْتُ: آن چه را که می توانم،

وَ مَا تَوْفِيقِيًّا: و توفیق من نیست

إِلَّا بِاللَّهِ: مگر به خدا.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ: بر او توکل کردم

وَ إِلَيْهِ: و به سوی او

أُنِيبُ: باز می گردم.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۵)

۸۹ وَ يَقَوْمٍ لَا يُجْرِيَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَ مَا قَوْمَ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ

وَ يَقَوْمٍ: و ای قوم من!

لَا يُجْرِيَنَّكُمْ: سبب نشود شما

شِقَاقِي: از مخالفت با من

ص: ۱۲۳

أَنْ يُصِيبَكُمْ: این که برسد به شما

مِثْلُ مَا: مانند آن چه که

أَصَابَ: رسید

قَوْمٌ نُوحٍ: به قوم نوح

أَوْ قَوْمٌ هُودٍ: یا قوم هود

أَوْ قَوْمٌ صَالِحٍ: یا قوم صالح،

وَمَا قَوْمٌ لُوطٍ: و نیست قوم لوط

(۱۴۶) جلد ۱۲ سوره هود

مِنْكُمْ: از شما

بِبَعِيدٍ: دور.

۹۰ وَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَى اللَّهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ

وَ اسْتَغْفِرُوا: و آمرزش بطلبید

رَبَّكُمْ: از پروردگارتان

ثُمَّ تُوبُوا: سپس بازگردید

إِلَيْهِ: به سوی او،

ص: ۱۲۴

إِنَّ رَبِّي: همانا پروردگار من

رَحِيمٌ: مهربان

وَدُودٌ: و دوستدار (بندگان توبه کار است).

۹۱ قَالُوا يَشْعَبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۴۷)

لَنُرِيكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَا رَهْطًا لَرَجْمِكَ وَ مَا آنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ

قَالُوا: گفتند:

يَشْعَبُ: ای شعیب!

مَا نَفَقَهُ: نمی فهمیم آن را

كَثِيرًا: بسیاری

مِمَّا: از آن چه را که

تَقُولُ: می گویی،

وَ إِنَّا: و همانا ما

لَنُرِيكَ: می بینیم تو را

فِينَا: در میان خودمان

ص: ۱۲۵

ضعیفا: ناتوان،

وَلَوْلَا رَهْطُكَ: و اگر فامیل تو نبودند

لَرَجَمْنُكَ: هر آینه سنگسارت می کردیم،

(۱۴۸) جلد ۱۲ سوره هود

وَمَا أَنْتَ: و نیستی تو

عَلَيْنَا: در برابر ما

بِعَزِيْزٍ: گرانقدر، غالب.

۹۲ قَالَ يَقَوْمِ أَرْهَطِيَا أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَ اتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيَانِ رَبِّمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

قَالَ يَقَوْمِ: گفت: از قوم من!

أَرْهَطِيَا: آیا فامیل من

أَعَزُّ: عزیزتر است

عَلَيْكُمْ: بر شما

مِنَ اللَّهِ: از خدا

وَ اتَّخَذْتُمُوهُ: و گرفتید او را

وَرَاءَكُمْ: پشت خودتان

ص: ۱۲۶

ظَهْرِيًّا: فراموش شده؟

سوره هود لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۴۹)

إِنَّ: به درستی که

رَبِّي: پروردگارم

بِمَا: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

مُحِيطٌ: احاطه دارد.

۹۳ وَ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَمِلْتُ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَ مَنْ هُوَ كَذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ

وَ يَقَوْمِ: و ای قوم من!

اعْمَلُوا: انجام دهید

عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ: بر حسب امکاناتتان

إِنِّي: همانا من هم

عَمِلْتُ: انجام دهنده ام .

(۱۵۰) جلد ۱۲ سوره هود

سَوْفَ: به زودی

ص: ۱۲۷

تَعْلَمُونَ: خواهید دانست

مَنْ يَأْتِيهِ: چه کسی می آیدش

عَذَابٌ: عذابی که

يُخْزِيهِ: خوار می کند او را

وَمَنْ: و چه کسی،

هُوَ كَذِبٌ: او دروغگوست؟

وَأَرْتَقِبُوا: و مراقب باشید

أَنْتِي: به درستی که من

مَعَكُمْ: با شما

رَقِيبٌ: مراقب هستم.

۹۴ وَ لَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَ أَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۱)

الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثْمِينَ

وَ لَمَّا جَاءَ: و هنگامی که آمد

أَمْرُنَا: فرمان ما،

ص: ۱۲۸

نَجَّيْنَا: نجات دادیم

شُعَيْبًا: شعیب را

وَالَّذِينَ: و کسانی را که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

مَعَهُ بِرَحْمَةٍ: با او به رحمتی

مِنَّا: از جانب خودمان،

وَ أَخَذَتْ: و گرفت

الَّذِينَ: کسانی را که

ظَلَمُوا: ظلم کردند

الصَّيْحَةَ: صیحه،

فَأَصْبَحُوا: پس صبح کردند

(۱۵۲) جلد ۱۲ سوره هود

فِي دِيَارِهِمْ: در دیارشان

جَثْمِينَ: و از پای درآمدند، مردند.

۹۶ وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَ سُلْطٰنٍ مُّبِينٍ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

ص: ۱۲۹

أَرْسَلْنَا: فرستادیم

مُوسَى: موسی را

بِأَيْتِنَا: با نشانه هایمان

وَسُلْطَنٍ: و دلیلی، حجتی

مُبِينٍ: آشکار.

۹۷ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبِعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ

إِلَى فِرْعَوْنَ: به سوی فرعون

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۳)

وَمَلَئِهِ: و اطرافیانش، اشراف

فَاتَّبِعُوا: پس پیروی کردند

أَمْرٍ: امر

فِرْعَوْنَ: فرعون را،

وَمَا أَمْرٌ: و نبود فرمان

فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ: فرعون مایه رشد.

ص: ۱۳۰

۹۸ یَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ

يَقْدُمُ: پیشاپیش

قَوْمَهُ: قومش (می رود)

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

فَأَوْرَدَهُمُ: پس واردشان کند

النَّارَ: در آتش.

(۱۵۴) جلد ۱۲ سوره هود

وَ بِئْسَ: و چه بد است

الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ: آبشخوری که وارد آن شوند.

۹۹ وَأُتْبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ بئس الّرّفد المرّفود

وَأُتْبِعُوا: و به دنبال دارند

فِي هَذِهِ: در این (دنیا)

لَعْنَةً: لعنتی را

وَيَوْمَ: و روز

ص: ۱۳۱

الْقِيَمَةِ: قِيَامَت.

بُنْس: چه بد است

الرُّفْدُ الْمَرْفُودُ: عطیه ای، هدیه ای که به آن ها می دهند.

۱۰۰ ذَلِكْ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۵)

وَ حَصِيدٌ

ذَلِكْ: این

مِنْ أَنْبَاءِ: از خبرهای

الْقُرَى: دهکده هاست

نَقُصُّهُ: که قصه می کنیم آن را

عَلَيْكَ: برایت.

مِنْهَا: بعضی از آن ها

قَائِمٌ: به پاست

وَ حَصِيدٌ: و (بعضی) درو شده، منقرض شده.

۱۰۱ وَ مَا ظَلَمْنَهُمْ وَ لَكِنْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ

ص: ۱۳۲

لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَ مَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتَّبِعِ

وَ مَا ظَلَمْنَاهُمْ: ما ستم نکردیم به آن ها

(۱۵۶) جلد ۱۲ سوره هود

وَ لَكِنْ: وليكن

ظَلَمُوا: ستم کردند آن ها

أَنْفُسَهُمْ: به خودشان.

فَمَا أَغْنَتْ: پس بی نیاز نکرد

عَنْهُمْ: إِلَهُتَهُمْ: از آن ها خدایان نشان

الَّتِي يَدْعُونَ: که می خواندند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر خدا را.

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی،

لَمَّا جَاءَ: وقتی که آمد

أَمْرُ: فرمان

رَبِّكَ: پروردگارت.

وَ مَا زَادُوهُمْ: و نیفزودند به آن ها

غَيْرَ تَتَّبِعِ: غیر از تباهی.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۷)

۱۰۲ وَ كَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَ هِيَ

ظَلَمَهُ إِنَّ أَخَذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین است

أَخَذُ: گرفتن، مؤاخذه کردن

رَبِّكَ: پروردگارت

إِذَا: وقتی که

أَخَذَ: بگیرد، مؤاخذه کند

الْقُرَى: دهکده ها را

وَ هِيَ ظَلَمَةٌ: و آن ها ظالم باشند.

إِنَّ أَخَذَهُ: همانا مؤاخذه او

أَلِيمٌ: دردناک

شَدِيدٌ: و سخت است.

۱۰۳ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ

(۱۵۸) جلد ۱۲ سوره هود

يَوْمَ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَ ذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ

إِنَّ فِي: به درستی که در

ذَلِكَ: این

لَآيَةً: هر آینه نشانه ای است

ص: ۱۳۴

لِمَنْ خَافَ: برای کسی که بترسد

عَذَابَ: از عذاب

الْآخِرَةِ: آخرت.

ذَلِكَ يَوْمٌ: آن روزی که

مَجْمُوعٌ: جمع شوند

لَهُ النَّاسُ: برای آن، مردم

وَ ذَلِكَ: و آن

يَوْمٌ: روزی است که (همه)

مَشْهُودٌ: مشاهده می کنند.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۵۹)

۱۰۴ وَ مَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ

وَ مَا تُؤَخِّرُهُ: و تأخیر نمی اندازیم آن را

إِلَّا لِأَجَلٍ: مگر تا زمان

مَّعْدُودٍ: محدودی، معینی.

۱۰۵ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ

ص: ۱۳۵

يَوْمَ يَأْتِ: (آن) روز که بیاید

لَا تَكَلَّمُ: سخن نمی گوید

نَفْسٌ: کسی، شخصی

إِلَّا بِإِذْنِهِ: مگر به اجازه او.

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از آن ها

شَقِيٌّ: شقاوتمندند

و سَعِيدٌ: و (بعضی) سعادت‌مند.

(۱۶۰) جلد ۱۲ سوره هود

۱۰۶ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُّوا فِى النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ شَهِيْقٌ

فَأَمَّا الَّذِينَ: پس اما کسانی که

شَقُّوا: شقی، بدبخت هستند

فِى النَّارِ: پس در آتشند

لَهُمْ فِيهَا: برای آن هاست در آن

زَفِيرٌ: فروردن نفس، دم

وَ شَهِيْقٌ: و بیرون دادن نفس، بازدم

ص: ۱۳۶

۱۰۷ خَلِدِينَ فِيهَا مَادَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ

خَلِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن

مَادَامَتِ: مادامی که

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۱)

السَّمَاوَاتُ: آسمان ها

وَالْأَرْضُ: و زمین (برپاست)

إِلَّا مَا شَاءَ: مگر آن که بخواهد،

رَبُّكَ: پروردگار تو.

إِنَّ رَبَّكَ: همانا پروردگارت

فَعَّالٌ: انجام دهنده است

لِّمَا يُرِيدُ: بر آن چه اراده کند.

۱۰۸ وَ أَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فِى الْجَنَّةِ خَلِدِينَ فِيهَا مَادَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرٌ مَّجْدُودٍ

وَأَمَّا الَّذِينَ: و اما کسانی که

سَعِدُوا: سعادت‌مند هستند

ص: ۱۳۷

فَفِي الْجَنَّةِ: پس در بهشتند.

(۱۶۲) جلد ۱۲ سوره هود

خَلِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن

مَادَامَتِ: مادامی که

السَّمَاوَاتُ: آسمان ها

وَالْأَرْضُ: و زمین (برپاست)

إِلَّا مَا: مگر آن که، مگر آن چه

شَاءَ رَبُّكَ: بخواهد پرورد گارت.

عَطَاءً: بخششی است

غَيْرَ مَجْذُودٍ: قطع نشدنی.

۱۱۱ وَ إِنَّ كَلًّا لَّمَّا لَيُؤْفِقُنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَلَهُمْ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

وَ إِنَّ: و به درستی که

كَلًّا: همگی را

لَّمَّا لَيُؤْفِقُنَّهُمْ: البته به طور کامل به آن ها می دهد

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۳)

رَبُّكَ: پرورد گارت

أَعْمَلَهُمْ: اعمالشان را.

ص: ۱۳۸

إِنَّهُ بِمَا: همانا او به آن چه

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند

خَيْرٌ: آگاه است.

۱۱۲ فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتِ وَ مَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

فَاسْتَقِمْ: پس استقامت کن

كَمَا: همچنان که

أَمَرْتِ: فرمان یافته ای

وَمَنْ: و کسانی که

تَابَ: به سوی خدا آمده اند

مَعَكَ: با تو

(۱۶۴) جلد ۱۲ سوره هود

و لَا تَطْغَوْا: و طغیان نکنید.

إِنَّهُ بِمَا: همانا او به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصِيرٌ: بیناست.

ص: ۱۳۹

۱۱۳ وَ لَا تَزْكُوتُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ

وَ لَا تَزْكُوتُوا: و متمایل نشوید

إِلَى الَّذِينَ: به سوی کسانی که

ظَلَمُوا: ظلم کردند،

فَتَمَسَّكُمُ: پس فرومی گیرد شما را

النَّارُ: آتش

وَ مَا لَكُمْ: و نیست برای شما

مِنْ دُونِ: غیر از

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۵)

اللَّهُ: خدا

مِنْ أَوْلِيَاءَ: هیچ سرپرستی

ثُمَّ: سپس

لَا تُنصَرُونَ: یاری نمی شوید.

۱۱۴ وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَ زُلْفَا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ

وَ أَقِمِ: و به پادار

ص: ۱۴۰

الصَّلَاةُ: نماز را

طَرَفِي النَّهَارِ: در دو طرف

وَزُلْفَا: و پاسی، اوایل

مِنَ اللَّيْلِ: از شب.

إِنَّ: به درستی که

الْحَسَنَاتِ: نیکی ها، خوبی ها

(۱۶۶) جلد ۱۲ سوره هود

يُذْهِبْنَ: می برد

السَّيِّئَاتِ: بدی ها را،

ذَلِكَ: آن

ذِكْرِي: تذکری است

لِلذَّاكِرِينَ: برای متذکرین.

۱۱۵ وَ اصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا

لَا يُضِيعُ: ضایع نمی کند

ص: ۱۴۱

أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ: پاداش نیکوکاران را.

۱۱۶ فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۷)

مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ

فَلَوْلَا كَانَ: پس چرا نبود

مِنَ الْقُرُونِ: از نسل های، اقوام

مِنْ قَبْلِكُمْ: قبل از شما

أُولُوا: صاحبان

بَقِيَّةَ: خرد، قدرت

يَنْهَوْنَ: که نهی کنند

عَنِ الْفَسَادِ: از فساد

فِي الْأَرْضِ: در زمین؟

إِلَّا قَلِيلًا: مگر کمی

مِمَّنْ: از کسانی که

ص: ۱۴۲

أَنْجِنَا: نجات دادیم ما

مِنْهُمْ: از آن ها.

(۱۶۸) جلد ۱۲ سوره هود

وَ اتَّبَع: و پیروی کردند

الَّذِينَ ظَلَمُوا: کسانی که ظلم کردند

ما: آن چه را که

اُتْرِفُوا: مایه خوشگذرانی و مال اندوزی بود

فِيهِ وَ كَانُوا: در آن و بودند از

مُجْرِمِينَ: گناهکاران.

۱۱۷ وَ مَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَ أَهْلَهَا مُضِلُّحُونَ

وَ مَا كَانَ: و چنین نبود

رَبُّكَ: پروردگارت

لِيُهْلِكَ: تا هلاک کند

الْقُرَىٰ: دهکده ها، آبادی ها را

بِظُلْمٍ وَ أَهْلَهَا: به ظلم، و آبادی ها را

ص: ۱۴۳

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۶۹)

مُضِلِّحُونَ: (اگر) اصلاح گر بودند.

۱۱۸ وَ لَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ

وَ لَوْ شَاءَ: و اگر خواسته بود

رَبُّكَ: پروردگارت

لَجَعَلَ: هر آینه قرار داده بود

النَّاسَ: مردم را

أُمَّةً وَاحِدَةً: یک امت

وَ لَا يَزَالُونَ: (ولی) پیوسته، همواره

مُخْتَلِفِينَ: مختلفند.

۱۱۹ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَ لِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبُّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ

(۱۷۰) جلد ۱۲ سوره هود

إِلَّا: مگر

مَنْ: کسانی که

ص: ۱۴۴

رَحِمَ: رحم کند

رَبُّكَ: پروردگارت

وَ لِذَلِكَ: و برای آن (رحمت)

خَلَقَهُمْ: خلقشان کرد.

وَ تَمَّتْ: و تمام و قطعی است

كَلِمَةً: کلمه، سخن

رَبُّكَ: پروردگارت

لَا مُلَانَ: هر آینه پُر می کنم

جَهَنَّمَ: جهنم را

مِنَ الْجِنَّةِ: از جنّ

وَ النَّاسِ: و انس، مردم

أَجْمَعِينَ: همگی،

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۱)

۱۲۰ وَ كَلَّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَ جَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَ مَوْعِظَةٌ وَ ذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

ص: ۱۴۵

وَ كَلَّا: و همه را

نُقُصْ: قصه می کنیم

عَلَيْكَ: برای تو

مِنْ أَنْبَاءٍ: از اخبار

الرُّسُلِ: پیامبران

مَا نُنَبِّئُ: تا استوار سازیم

بِهِ فُؤَادَكَ: به آن دلت را،

وَ جَاءَكَ: و آمده تو را

فِي هَذِهِ: در این (قصه ها)

الْحَقُّ: حق

(۱۷۲) جلد ۱۲ سوره هود

وَ مَوْعِظَةً: و پندی

وَ ذِكْرَى: و یادى است

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۳)

ص: ۱۴۶

۷ لَقَدْ كَانَ فِیْ یُوسُفَ وَأَخْوَتَہَا ءَایَاتٌ لِّلسَّآئِلِیْنَ

لَقَدْ: هر آینه

كَانَ: بود

فِی یُوسُفَ: در (سرگذشت) یوسف

وَ أَخْوَتَہَا: و برادرانش

ءَایَاتٌ: نشانه هایی

لِّلسَّآئِلِیْنَ: برای سؤال کنندگان.

۸ اِذْ قَالُوا لَیُوسُفُ وَ اٰخُوهُ اَحَبُّ اِلَیَّا اَبِیْنَا مِمَّا وَ نَحْنُ عٰصِبَةٌ اِنَّ اَبَانَا لَفِی ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ

اِذْ قَالُوا: هنگامی که گفتند:

لَیُوسُفُ: هر آینه یوسف

وَ اٰخُوهُ: و برادرش

(۱۷۴) جلد ۱۲ سوره یوسف

اَحَبُّ: محبوب ترند

اِلَیَّا اَبِیْنَا: نزد پدر ما

ص: ۱۴۷

مِنَّا: از ما

وَ نَحْنُ: و ما (در حالی که ما)

عُصْبَةٌ: نیرومندترین

إِنَّ أَبَانَا: به درستی که پدر ما

لَفِي ضَلَالٍ: هر آینه در گمراهی

مُبِينٍ: آشکار است.

۹ أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَ تَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ

أَقْتُلُوا يُوسُفَ: بکشید یوسف را

أَوْ اطْرَحُوهُ: یا بیفکد او را

أَرْضًا: به سرزمینی دور

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۵)

يَخْلُ لَكُمْ: تا معطوف شما شود

وَجْهُ أَبِيكُمْ: توجه پدرتان

وَ تَكُونُوا: و باشید

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن

ص: ۱۴۸

قَوْمًا: قومی

صَالِحِينَ: شایسته.

۱۰ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقَوْهَ فِي غَيْبِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارِهِ إِنْ كُنْتُمْ فَعَلِينَ

قَالَ: گفت:

قَائِلٌ: گوینده ای

مِنْهُمْ: از آن ها

لَا تَقْتُلُوا: نکشید

(۱۷۶) جلد ۱۲ سوره یوسف

يُوسُفَ: یوسف را

وَالْقَوْهَ: و بیاندازید او را

فِي غَيْبِ: در قعر

الْجُبِّ: چاه

يَلْتَقِطُهُ: بگیرند او را

بَعْضُ: بعضی از

ص: ۱۴۹

السَّيَّارَةِ: قافله ها، کاروان ها

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

فَعِلِينَ: انجام دهندگان.

۱۱ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَصِحُونَ

قالوا: گفتند:

يَا أَبَانَا: ای پدر ما!

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۷)

مَا لَكَ: برای چه تو، چرا تو

لَا تَأْمَنَّا: امین نمی دانی ما را

عَلَى يُوسُفَ: درباره یوسف؟

وَإِنَّا لَهُ: و به درستی که ما بر او

لَنَصِحُونَ: از خیر خواهانیم.

۱۲ أَرْسَلَهُ مَعَنَا غَدًا يَزْتَعِ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ

ص: ۱۵۰

أَرْسَلُهُ: بفرست او را

مَعَنَا غَدًا: با ما فردا

يَزْتَعُ: (در مرتع) بگردد

وَيَلْعَبُ: و بازی کند

وَإِنَّا لَهُ: و همانا ما بر او

لَحَفِظُونَ: هر آینه حافظ و نگهبانیم.

(۱۷۸) جلد ۱۲ سوره یوسف

۱۳ قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذُّبُّ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُونَ

قَالَ إِنِّي: گفت: همانا من

لَيَحْزُنُنِي: هر آینه محزون می کند مرا

أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ: که ببرید او را

وَأَخَافُ: و می ترسم

أَنْ يَأْكُلَهُ: که بخورد او را

الذُّبُّ: گرگ

وَأَنْتُمْ عَنْهُ: و شما از او

غٰفِلُونَ: غافل باشید.

ص: ۱۵۱

۱۴ قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ الذُّبُّ وَ نَحْنُ عُصْبَةٌ أَنَا إِذَا لَخْسِرُونَ

قَالُوا لَيْنٌ: گفتند: هر آینه اگر

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۷۹)

أَكَلَهُ الذُّبُّ: بخورد او را گرگ،

وَ نَحْنُ: در حالی که ما

عُصْبَةٌ: نیرومندیم

أَنَا: همانا ما

إِذَا: در آن هنگام

لَخْسِرُونَ: هر آینه از زیانکاران (خواهیم بود).

۱۵ فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَ أَجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبِ الْجُبِّ وَ أَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

ذَهَبُوا بِهِ: بردند او را

وَ أَجْمَعُوا: و جمع کردند، تصمیم گرفتند

أَن يَجْعَلُوهُ: که قرار دهندش

(۱۸۰) جلد ۱۲ سوره یوسف

ص: ۱۵۲

فِي غَيْبَتٍ: در قعر

الْجُبِّ: چاه،

وَ أَوْحَيْنَا: و وحی نمودیم ما

إِلَيْهِ: به او

لَتَسْتَبْئِرُنَّهُمْ: هر آینه باخبر می کنی آن ها را

بِأَمْرِهِمْ هَذَا: از این کارشان

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

لَا يَشْعُرُونَ: نمی دانند، ادراک نمی کنند.

۱۶ وَ جَاءُوا آبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ

وَ جَاءُوا: و آمدند

أَبَاهُمْ: (نزد) پدرشان

عِشَاءً: شبانگاه

يَبْكُونَ: در حالی که گریه می کردند.

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۱)

۱۷ قَالُوا يَا بَانَا آ اَنَا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَ تَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَعِنَا فَأَكَلَهُ الذُّبُّ وَ مَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ

ص: ۱۵۳

لَنَا وَ لَوْ كُنَّا صَادِقِينَ

قَالُوا: گفتند:

يَا أَبَانَا: ای پدر ما!

إِنَّا: به درستی که ما

ذَهَبْنَا: رفتیم

نَسْتَقِي: که مسابقه دهیم

و تَرَكْنَا: و ترک نمودیم، گذاشتیم

يُوسُفَ: یوسف را

عِنْدَ: نزد

مَتَعِنَا: اثاثیه مان

فَأَكَلَهُ: پس خورد او را

(۱۸۲) جلد ۱۲ سوره یوسف

الذُّبُّ: گریگ.

وَمَا أَنْتَ: و نیستی تو

بِمُؤْمِنٍ: مؤمن

لَنَا وَ لَوْ: به ما و اگر چه

كُنَّا: باشیم

صَادِقِينَ: راستگو.

ص: ۱۵۴

۱۸ وَ جَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبِرْ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ

وَ جَاءُوا آ: و آوردند

عَلَى قَمِيصِهِ: بر پیراهنش

بِدَمٍ: خونی

كَذِبٍ: دروغین.

قَالَ: گفت:

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۳)

بَلْ: (چنین نیست) بلکه

سَوَّلَتْ: زیبا آراسته

لَكُمْ: برای شما

أَنْفُسُكُمْ: (هوس های) نفسانی شما

أَمْرًا: کاری را،

فَصَبِرْ: پس صبری

جَمِيلٌ: زیبا، نیکو یابد.

وَاللَّهُ: و خداوند است

الْمُسْتَعَانُ: کمک کار، یاری خواسته شده

ص: ۱۵۵

علی ما: بر آن چه

تَصِفُونَ: وصف می کنید.

۱۹ وَ جَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَبُشْرَىٰ هَذَا غُلْمٌ وَ أَسْرُوهُ بِضَعَّةٍ وَ اللَّهُ

(۱۸۴) جلد ۱۲ سوره یوسف

عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

وَ جَاءَتْ: و آمد

سَيَّارَةٌ: کاروانی، قافله ای،

فَأَرْسَلُوا: پس فرستادند

وَ ارِدَهُمْ: آب آورشان را

فَأَدْلَى: پس انداخت

دَلْوَهُ: دلوش را، سطلش را،

قَالَ: گفت:

يَبُشْرَى: ای مژده!

هذا: این

غُلْمٌ: غلامی است

وَ أَسْرُوهُ: و پنهان داشتند او را

ص: ۱۵۶

بِضَعَّةٍ: به عنوان سرمایه، کالا

وَ اللَّهُ: و خداوند

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۵)

عَلِيمٌ: آگاه بود

بِمَا يَعْمَلُونَ: به آن چه انجام می دادند.

۲۰ وَ شَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَ كَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ

وَ شَرَوْهُ: و فروختند او را

بِثَمَنٍ: به بهایی

بَخْسٍ: کم، ناچیز

دَرَاهِمَ: درهم هایی

مَعْدُودَةٍ: محدود

وَ كَانُوا: و بودند

فِيهِ: در آن

مِنَ الزَّاهِدِينَ: از بی رغبتان.

(۱۸۶) جلد ۱۲ سوره یوسف

«پایان جزء ۱۲»

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۷)

ص: ۱۵۷

۵۵ قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمَّ

قال: (يوسف) گفت:

اجْعَلْنِي: قرار بده مرا

عَلَى خَزَائِنِ: بر خزینه های

الْأَرْضِ: (این) سرزمین،

إِنِّي: به درستی که من

حَفِيظٌ: نگهدارنده

عَلَيْمٌ: دانایم.

۵۶ وَ كَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

(۱۸۸) جلد ۱۳ سوره یوسف

مَكَّنَّا: تمکن دادیم ما، قدرت دادیم

لِيُوسُفَ: به یوسف

ص: ۱۵۸

فِي الْأَرْضِ: در (آن) سرزمین

يَتَّبِعُوا: تا مقام گیرد، جای گیرد

مِنْهَا حَيْثُ: در آن هر کجا

يَشَاءُ: بخواهد.

نُصِيبُ: می رسانیم

بِرَحْمَتِنَا: به رحمتمان

مَنْ نَشَاءُ: هر که را بخواهیم

وَلَا نُضِيعُ: و ضایع نمی کنیم

أَجْرًا: پاداش

الْمُحْسِنِينَ: نیکوکاران را.

۵۷ وَ لَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۸۹)

وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

وَ لَأَجْرُ: و هر آینه پاداش

الْآخِرَةِ: آخرت

خَيْرٌ: بهتر است

ص: ۱۵۹

لِّلَّذِينَ: برای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

وَ كَانُوا يَتَّقُونَ: و پرهیزکاری می کردند.

۱۰۵ وَ كَانُوا مِنْ ءَايَةِ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَ هُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ

وَ كَانُوا: و چه بسیار

مِنْ ءَايَةٍ: از نشانه ای

فِي السَّمَاوَاتِ: در آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین،

(۱۹۰) جلد ۱۳ سوره یوسف

يَمُرُّونَ: که می گذرند

عَلَيْهَا: بر آن

وَ هُمْ عَنْهَا: درحالی که آن ها از آن

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

۱۰۶ وَ مَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَ هُمْ مُشْرِكُونَ

ص: ۱۶۰

وَمَا يُؤْمِنُ: وایمان نمی آورند

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

بِاللَّهِ: به خدا

إِلَّا: مگر،

وَهُمْ: در حالی که آن ها

مُشْرِكُونَ: مشرکند.

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۱)

(۱۹۲) جلد ۱۳ سوره یوسف

ص: ۱۶۱

۱ الامر آتلك ايات الكتب و الذي انزل اليك من ربك الحق و لكن اكثر الناس لا يؤمنون

الامرآ: از حروف مقطعه

تلك: اين

ايات: آيه هاى

الكتب: كتاب (خداست).

و الذي: و آن چه

انزل: نازل شده

اليك: به سوى تو

من: از جانب

ربك: پرورد گارت

الحق: حق است

و لكن: وليكن

سوره رعد لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۹۳)

اكثر: بيشر

الناس: مردم

ص: ۱۶۲

لا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۲ اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

اللَّهُ: خداوند است

الَّذِي رَفَعَ: که برافراشته، بالا برده

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها را

بِغَيْرِ عَمَدٍ: بدون ستونی که

تَرَوْنَهَا: ببینید آن را،

ثُمَّ اسْتَوَىٰ: سپس پرداخت

(۱۹۴) جلد ۱۳ سوره رعد

عَلَى الْعَرْشِ: به عرش،

وَسَخَّرَ: و مسخر ساخت

الشَّمْسَ: خورشید

وَالْقَمَرَ: و ماه را،

ص: ۱۶۳

كُلَّ يَجْرِي: كه هر يك سير مي كند

لِأَجَلٍ مُّسَمًّى: تا زمان معيني

يُدَبِّرُ: تدبير مي كند

الْأَمْرَ: كار را

يُفَصِّلُ: توضيح مي دهد، تشریح مي كند

الْآيَاتِ: آيات را

لَعَلَّكُمْ: شايد شما

يَلْقَاءَ: به ديدار

رَبِّكُمْ: پروردگارتان

تُوقِنُونَ: يقين پيدا كنيد.

سوره رعد لغات و مفاهيم قرآن كريم (۱۹۵)

۳ وَ هُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَ جَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغُثِّي الْأَيْلَ النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

وَ هُوَ الَّذِي: و او كسي است كه

مَدَّ الْأَرْضَ: گسترده زمين را

ص: ۱۶۴

وَجَعَلَ فِيهَا: و قرار داد در آن

رَوَاسِي: کوه ها

وَأَنْهَارًا: و نه‌های،

وَمِنْ كُلِّ: و از تمام

الْثَّمَرَاتِ: میوه ها

جَعَلَ فِيهَا: قرار داد در آن

زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ: دو جفت، دو صنف.

يُغْشَى: می پوشاند

(۱۹۶) جلد ۱۳ سوره رعد

الَّيْلَ النَّهَارَ: شب را به روز.

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لآيَاتٍ: هر آینه آیاتی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

۴ وَ فِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُتَجَوِرَاتٌ وَ جَنَّاتٌ

ص: ۱۶۵

مِنْ أَعْنَبٍ وَ زَرْعٍ وَ نَخِيلٍ صِنَوَانٍ وَ غَيْرِ صِنَوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَ نُفُضٌ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

وَ فِي الْأَرْضِ: وَ در زمین

قَطْعٌ: قطعه های

مُتَّجِرَاتٌ: در کنار هم هستند

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۷)

وَ جَنَّاتٍ: و باغ های

مِنْ أَعْنَبٍ: از انگورها

وَ زَرْعٍ: و زراعت

وَ نَخِيلٍ: و خرماها

صِنَوَانٍ: از یک ریشه

وَ غَيْرِ صِنَوَانٍ: و غیر یک ریشه

يُسْقَى: که سیراب می شوند

بِمَاءٍ وَاحِدٍ: از یک آب،

وَ نُفُضٌ: و برتری می دهیم

بَعْضُهَا: بعضی از آن را

ص: ۱۶۶

عَلَى بَعْضٍ: بر بعضی دیگر

فِي الْأَكْلِ: در خوراکی، میوه،

إِنَّ: همانا

فِي ذَلِكَ: در این

(۱۹۸) جلد ۱۳ سوره رعد

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْقِلُونَ: تعقل می کنند.

۱۱ لَهُ مُعَقَّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِمَّنْ أَمَرَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ

لَهُ: برای او

مُعَقَّبَاتٌ: فرشتگان تعقیب کننده است

مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ: از پیش رویش

وَمِنْ خَلْفِهِ: و از پشت سرش

ص: ۱۶۷

يَحْفَظُونَهُ: که محافظت می کنند او را

مِنْ أَمْرٍ: از امر

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۱۹۹)

اللَّهُ: خداوند.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

لَا يُغَيِّرُ: تغییر نمی دهد

مَا يَقُومُ: سرنوشت هیچ قومی را

حَتَّى يُغَيِّرُوا: تا تغییر دهند

ما: آن چه را

بِأَنْفُسِهِمْ: در خودشان است.

وَإِذَا: و هنگامی که

أَرَادَ: اراده کند

اللَّهُ: خداوند

بِقَوْمٍ سُوءٍ: به قومی بدی را

فَلَا مَرَدٍّ: پس جلوگیر ندارد

لَهُ: بر او

وَ مَا لَهُمْ: و نیست برای آن ها

(۲۰۰) جلد ۱۳ سوره رعد

ص: ۱۶۸

مِنْ دُونِهِ: غير از او

مِنْ وَالٍ: هيچ سرپرستی.

۱۲ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبُرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثَّقَالَ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

يُرِيكُمْ: نشان می دهد به شما

الْبُرْقَ: برق را

خَوْفًا: که هم مایه ترس است

وَطَمَعًا: و هم مایه امید

وَيُنْشِئُ: و ایجاد می کند

السَّحَابَ: ابرهای

الثَّقَالَ: سنگین را.

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۱)

۱۳ وَيَسْبِغُ الرُّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلِئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ

ص: ۱۶۹

وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ

وَيُسَبِّحُ: و تسبیح می کند

الرَّعْدُ: رعد

بِحَمْدِهِ: به ستایش او

وَالْمَلَائِكَةُ: و فرشتگان

مِنْ خِيفَتِهِ: از بیم او

وَيُزِيلُ: و می فرستد

الصَّوَاعِقَ: صاعقه ها را،

فَيَصِيبُ بِهَا: پس گرفتار می کند به آن

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد،

وَهُمْ يُجَادِلُونَ: و آنها مجادله می کنند

فِي اللَّهِ: درباره خدا

(۲۰۲) جلد ۱۳ سوره رعد

وَهُوَ: و او

شَدِيدٌ: سخت

الْمِحَالِ: انتقام است.

ص: ۱۷۰

۱۴ لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبْسِطٍ كَفَيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَلِيغٍ وَمَا دُعَاءُ الْكٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلٰلٍ

لَهُ دَعْوَةٌ: برای اوست دعوت

الْحَقُّ: حق،

وَالَّذِينَ: و کسانی که

يَدْعُونَ: می خوانند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او را،

لَا يَسْتَجِيبُونَ: اجابت نمی کنند

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۳)

لَهُمْ: برایشان

بِشَيْءٍ: چیزی

إِلَّا كَبْسِطٍ: مگر مانند کسی که گشاینده

كَفَيْهِ: دو دستش است

إِلَى الْمَاءِ: به سوی آب،

لِيَبْلُغَ: برای این که برساند

ص: ۱۷۱

فَأَء: به دهانش

وَ مَا هُوَ: و نیست او

بِإِلْغِهِ: رساننده اش،

وَ مَا دُعَاءُ: و نیست دعاء

الْكَافِرِينَ: کافران

إِلَّا فِي ضَلَالٍ: مگر در گمراهی.

۱۵ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

(۲۰۴) جلد ۱۳ سوره رعد

طَوْعًا وَ كَرْهًا وَ ظَلَّلُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْأَصَالِ

وَ لِلَّهِ: و برای خدا

يَسْجُدُ: سجده می کنند

مَنْ فِي: کسانی که در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین هستند

طَوْعًا: از روی اطاعت

وَ كَرْهًا: و کراهت،

ص: ۱۷۲

وَظَلَّلَهُمْ: و سایه هایشان (نیز).

بِالْعُدُوِّ: بامداد

وَ الْأَصَالِ: و شبانگاهان

۱۷ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَهُ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۵)

اَيْبَغَاءَ حَلِيهِ أَوْ مَتَعُ زَيْدٍ مِثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ
كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ

أَنْزَلَ: فرو فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی،

فَسَالَتْ: پس جاری شد

أَوْدِيَهُ: (در) دره ها

بِقَدَرِهَا: به اندازه آن،

فَاحْتَمَلَ: پس حمل کرد

ص: ۱۷۳

السَّيْلُ: سيل

زَبَدًا: کفی فراوان،

رأبیا: بالا آمده،

وَمِمَّا يُوقِدُونَ: و از آن چه می افروزند

(۲۰۶) جلد ۱۳ سوره رعد

عَلَيْهِ فِي النَّارِ: بر آن در آتش

اِئْتِغَاءً: (برای) به دست آوردن

حِلْيَةٍ: زینت آلات

أَوْ مَتَعٍ: یا وسایل زندگی

زَبَدٌ مِثْلُهُ: کفی مثل آن.

كَذَلِكَ: این چنین

يَضْرِبُ اللَّهُ: می زند خداوند

الْحَقِّ وَ: حق و

الْبَاطِلَ: باطل را.

فَأَمَّا الزَّبَدُ: پس اما کف،

فَيَذْهَبُ: می رود، نابود می شود

جُفَاءً: به کناری،

ص: ۱۷۴

وَ أَمَا مَا: و اما آن چه

يَنْفَعُ النَّاسَ: سود می دهد به مردم

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۷)

فَيَمُكُّ: پس می ماند

فِي الْأَرْضِ: در زمین .

كَذَلِكَ: این چنین

يَضْرِبُ اللَّهُ: می زند خداوند

الْأَمْثَالَ: مثل ها را.

۲۶ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ وَ فَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَعٌ

اللَّهُ: خداوند

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَ يَقْدِرُ: و (یا) تنگ می گیرد.

(۲۰۸) جلد ۱۳ سوره رعد

ص: ۱۷۵

وَفَرِحُوا: و شادمان شدند

بِالْحَيَاةِ: به زندگی

الدُّنْيَا: دنیا،

وَمَا الْحَيَاةُ: و نیست زندگی

الدُّنْيَا: دنیا

فِي الْآخِرَةِ: در برابر آخرت

الْأَمْتَعُ: مگر متاع ناچیزی.

۲۷ وَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنَابَ

وَ يَقُولُ: و می گویند:

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَوْلَا نُزِّلَ: چرا نازل نشده

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۰۹)

عَلَيْهِ آيَةٌ: بر او آیه ای

مِنْ: از جانب

ص: ۱۷۶

رَبِّهِ: پروردگارش؟

قُلْ: بگو:

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

يُضِلُّ: گمراه می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر که را بخواهد

وَيَهْدِي: و هدایت می کند

إِلَيْهِ مَنْ: به سویش هر که را

أَنَابَ: باز گردد.

۲۸ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

(۲۱۰) جلد ۱۳ سوره رعد

الَّذِينَ: کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

وَ تَطْمَئِنُّ: و آرام و مطمئن است

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان

ص: ۱۷۷

بِذِكْرِ اللَّهِ: با یاد خدا.

أَلَا: آگاه باشید

بِذِكْرِ اللَّهِ: با یاد خدا

تَطْمَئِنُّ: آرام می‌گیرد

الْقُلُوبُ: دل‌ها.

۲۹ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحَسُنَ مَا

الَّذِينَ: کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۱)

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح.

طُوبَى لَهُمْ: خوشا به حالشان

وَ حُسْنُ: و چه نیک

مَا: سرانجامی دارند.

(۲۱۲) جلد ۱۳ سوره رعد

ص: ۱۷۸

۱ الْآر كِتَبُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

الآر: از حروف مقطعه

كِتَبُ: کتابی است که

أَنْزَلْنَاهُ: نازل کردیم آن را

إِلَيْكَ: به سوی تو

لِتُخْرِجَ: تا خارج کنی

النَّاسَ: مردم را

مِنَ الظُّلُمَاتِ: از تاریکی ها

إِلَى النُّورِ: به سوی نور

بِإِذْنِ: به اجازه

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۳)

إِلَى صِرَاطِ: به سوی راه

الْعَزِيزِ: (خدای) عزیز

ص: ۱۷۹

الْحَمِيدِ: و ستوده.

۲ اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

اللَّهِ: خداوندی

الَّذِي: که برای

لَهُ: اوست

مَا فِي: آن چه در

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است.

وَوَيْلٌ: و وای

(۲۱۴) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

لِلْكَافِرِينَ: بر کافران

مِنْ عَذَابٍ: از عذابی

شَدِيدٍ: شدید.

۳ الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ

ص: ۱۸۰

وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ

الَّذِينَ: کسانی که

يَسْتَجِبُونَ: ترجیح می دهند

الْحَيَاةَ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا را

عَلَى الْآخِرَةِ: بر آخرت

وَيَصُدُّونَ: و باز می دارند

عَنْ سَبِيلِ: از راه

اللَّهِ: خدا

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۵)

وَيَبْغُونَهَا: و می خواهند آن را

عِوَجًا: کج، منحرف،

أُولَئِكَ: آنان

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

بَعِيدٍ: دوری هستند.

ص: ۱۸۱

۴ وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

وَ مَا أَرْسَلْنَا: وَ نفرستادیم ما

مِنْ: هیچ

رَّسُولٍ: رسولی را

إِلَّا: مگر

بِلِسَانٍ: به زبان

(۲۱۶) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

قَوْمِهِ: قومش

لِيُبَيِّنَ: تا آشکار کند

لَهُمْ: برایشان،

فَيُضِلُّ: پس گمراه می کند

اللَّهُ: خدا

مَنْ: هر کس را

يَشَاءُ: بخواهد

و يَهْدِي: و هدایت می کند

ص: ۱۸۲

مَنْ: هر کس را

يَشَاءُ: بخواهد.

وَهُوَ: و او

الْعَزِيزُ: با عزت

الْحَكِيمُ: و حکیم است.

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۷)

۵ وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَ ذَكِّرْهُمْ بِآيَمِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

أَرْسَلْنَا: فرستادیم

مُوسَىٰ: موسی را

بِآيَاتِنَا: با نشانه هایمان

أَنْ أَخْرِجْ: که خارج کن

قَوْمَكَ: قومت را

مِنَ الظُّلُمَاتِ: از تاریکی ها

ص: ۱۸۳

إِلَى النُّورِ: به سوی نور

وَ ذَكَّرَهُمْ: و به یادشان آور

بِأَيِّمٍ: روزهای

اللَّهِ: خدا را،

(۲۱۸) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكْ: در این

لَايَةٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِكُلِّ: برای هر

صَبَّارٍ: صبرکننده، صبور

شَكُورٍ: شکرگزار.

۷ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

وَ إِذْ: و آن گاه که

تَأَذَّنَ: اعلام نمود

رَبُّكُمْ: پروردگارتان

ص: ۱۸۴

لَيْتُنَّ: هر آینه اگر

شَكَرْتُمْ: شکرگزاری کنید،

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۱۹)

لَا زَيْدَنَّكُمْ: حتما زیاد می کنم برای شما

و لَيْتُنَّ: و هر آینه اگر

كَفَرْتُمْ: کفران کنید،

إِنَّ عَذَابِي: همانا عذاب من

لَشَدِيدٌ: شدید و سخت است.

۱۹ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ يَشَاءُ يُدْهِبُكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خدا

خَلَقَ: خلق کرد

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق؟

(۲۲۰) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

ص: ۱۸۵

إِنْ يَشَاءُ: اگر بخواهد

يُذْهِبُكُمْ: می برد شما را

وَيَأْتِ: و می آورد

بِخَلْقٍ جَدِيدٍ: خلقی تازه.

۲۰ وَ مَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ

وَ مَا ذَلِكَ: و نیست این

عَلَى اللَّهِ: بر خدا

بِعَزِيزٍ: دشوار.

۲۱ وَ بَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعْفُؤُا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قَالُوا لَوْ هَدَىٰ اللَّهُ لَهْدَيْنَا اللَّهُ لَهْدَيْنُكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرُنَا أَمْ صَبْرُنَا مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۱)

وَ بَرَزُوا: و ظاهر شوند (در قیامت)

لِلَّهِ: برای خدا

ص: ۱۸۶

جَمِيعًا: همگی،

فَقَالَ: پس گویند:

الضُّعْفُورُ: ضعیفان

لِلَّذِينَ: به کسانی که

اسْتَكْبَرُوا: بزرگی کردند، مستکبران

إِنَّا كُنَّا: همانا ما بودیم

لَكُمْ تَبَعًا: برای شما پیرو،

فَهَلْ أَنْتُمْ: پس آیا شما

مُغْنُونَ: بی نیاز می کنید، دفع می کنید

عَنَّا: از ما

مِنْ عَذَابٍ: از عذاب

اللَّهِ: خدا

(۲۲۲) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

مِنْ شَيْءٍ: چیزی را؟

قَالُوا لَوْ: گویند: اگر

هَدَيْنَا: هدایت کرده بود ما را

اللَّهُ: خدا،

ص: ۱۸۷

لَهْدَيْنَكُمْ: هر آینه هدایت می کردیم شما را.

سَوَاءٌ: یکسان است

عَلَيْنَا: برای ما

أَجْزَعْنَا: بی تابی کنیم

أَمْ صَبْرُنَا: یا صبر کنیم

مَا لَنَا: نیست برای ما

مِنْ: هیچ

مَحِيصٍ: راه گریزی، نجاتی.

۲۲ وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۳)

وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتُمْ فَأَخْلَفْتُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ
مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي إِنْ كَفَرْتُمْ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

وَقَالَ: و گوید:

ص: ۱۸۸

الشَّيْطَانُ: شيطان

لَمَّا قُضِيَ: وقتی که گذشت

الْأَمْرُ: کار،

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

وَعَدَكُمْ: وعده داد شما را

وَعَدَ الْحَقُّ: وعده حق

وَوَعَدْتُكُمْ: و وعده دادم من شما را،

فَاخْلَفْتُكُمْ: پس تخلف کردم با شما،

(۲۲۴) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

وَمَا كَانَ لِي: و نبود مرا

عَلَيْكُمْ: بر شما

مِنْ سُلْطَانٍ: هیچ تسلطی

إِلَّا أَنْ: مگر این که،

دَعَوْتُمْ: دعوتتان کردم

فَاسْتَجَبْتُمْ لِي: پس اجابت کردید مرا

فَلَا تَلُومُونِي: پس سرزنش کنید

وَلُومُوا: و سرزنش کنید

ص: ۱۸۹

أَنْفُسَكُمْ: خودتان را،

ما أَنَا: نیستم من

بِمُضْرِحِكُمْ: فریادرس شما

وَ مَا أَنْتُمْ: و نیستید شما

بِمُضْرِحِي: فریادرس من

أِنِّي: به درستی که من

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۵)

كَفَرْتُ: کافر، منکر (نسبت)

بِمَا: به آن چه

أَشْرَكْتُمُونِ: شریک قرار دهید مرا

مِنْ قَبْلُ: از قبل.

إِنَّ الظَّالِمِينَ: به درستی که ستمکاران

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذَابٌ أَلِيمٌ: عذابی دردناک.

۲۳ وَ ادْخِلَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِأُذُنٍ

ص: ۱۹۰

رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ

وَأُدْخِلَ: و برده شوند

الَّذِينَ: کسانی که

ءَأْمَنُوا: ایمان آوردند

(۲۲۶) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

وَعَمِلُوا: و عمل کردند

الصَّالِحَاتِ: به شایستگی،

جَنَّاتٍ: به باغ هایی

تَجْرِي: که جاری می شود

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الْأَنْهَارِ: نهرها،

خَلْدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن

بِأُذُنٍ: به اذن

رَبِّهِمْ: پروردگارشان.

تَحِيَّتُهُمْ: درود گفتنشان

فِيهَا سَلَامٌ: در آن (جا) سلام است.

ص: ۱۹۱

۳۲ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ

سوره ابراهيم لغات و مفاهيم قرآن كريم (۲۲۷)

وَسَخَّرَ لَكُمْ الْفُلُوكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ

اللَّهُ: خداوند

الَّذِي: کسی است که

خَلَقَ السَّمَوَاتِ: آفرید آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را

وَأَنْزَلَ: و فرودرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی را

فَأَخْرَجَ بِهِ: پس خارج کرد با آن

مِنَ الثَّمَرَاتِ: میوه ها را

رِزْقًا لَكُمْ: روزی ای برای شما.

وَسَخَّرَ: و مسخر کرد

لَكُمْ الْفُلُوكَ: برای شما کشتی را

(۲۲۸) جلد ۱۳ سوره ابراهيم

ص: ۱۹۲

لِتَجْرِيَ: تا جاری شود، حرکت کند

فِي الْبَحْرِ: در دریا

بِأَمْرِهِ: به امرش.

وَ سَخَّرَ: و مسخر کرد

لَكُمْ الْأَنْهَارَ: برای شما نهرها را.

۳۳ وَ سَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ وَ سَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

وَ سَخَّرَ: و به تسخیر درآورد

لَكُمْ الشَّمْسَ: برای شما خورشید

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

دَائِبِينَ: پیوسته.

وَ سَخَّرَ: و مسخر کرد

لَكُمْ: برای شما

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۲۹)

اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ: شب و روز را.

ص: ۱۹۳

۳۴ وَ اتَّيَكُم مِّنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

وَ اتَّيَكُم: و عطا کرد به شما

مِّنْ كُلِّ: از تمام

مَا سَأَلْتُمُوهُ: آن چه خواستید از او.

وَ إِن تَعُدُّوا: و اگر (بخواهید) بشمارید

نِعْمَت: نعمت

اللَّهِ: خدا را

لَا تُحْصُوهَا: شماره کردن آن نتوانید.

إِنَّ: که همانا

الْإِنْسَانَ: انسان

لَظَلُومٌ: هر آینه ستم پیشه

(۲۳۰) جلد ۱۳ سوره ابراهیم

كَفَّارٌ: و ناسپاس است.

«پایان جزء ۱۳»

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۱)

ص: ۱۹۴

۱۹ وَ الْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ

وَ الْأَرْضَ: و زمین را،

مَدَدْنَاهَا: گستردهیم آن را

وَ أَلْقَيْنَا فِيهَا: و افکندیم در آن

رَوَاسِيَ: کوه ها

وَ أَنْبَتْنَا فِيهَا: و رویاندیم در آن

مِنْ كُلِّ: از هر

شَيْءٍ: چیزی

مَوْزُونٍ: موزون

۲۰ وَ جَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَ مَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ

(۲۳۲) جلد ۱۴ سوره حجر

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم ما

لَكُمْ فِيهَا: برای شما در آن

ص: ۱۹۵

مَعَايِشَ: وسایل زندگی

وَ مَنْ: و کسانی که

لَسْتُمْ: نیستید شما

لَهُ بِرَازِقِينَ: برای او

۲۱ وَ اِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَ مَا نُنزِّلُهُ اِلَّا بِقَدْرِ مَعْلُومٍ

وَ اِنْ: و نیست

مِنْ شَيْءٍ: هیچ چیزی

اِلَّا عِنْدَنَا: مگر نزد ماست

خَزَائِنُهُ: خزانه های آن

وَ مَا نُنزِّلُهُ: و نازل نمی کنیم آن را

سوره حجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۳)

اِلَّا بِقَدْرِ: مگر به اندازه

مَعْلُومٍ: معلومی، معینی.

۲۲ وَ ارْسَلْنَا الرِّياحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ

ص: ۱۹۶

مَاءً فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ وَ مَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ

وَ أَرْسَلْنَا: و فرستادیم ما

الرِّیَاحَ: بادها را

لَوَاقِحَ: برای تلقیح،

فَأَنْزَلْنَا: پس نازل نمودیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ: پس سیراب کردیم شما را به آن

وَ مَا أَنْتُمْ لَهُ: و نیستید شما بر آن

بِخَازِنِينَ: نگهداری کننده، انبار کننده.

(۲۳۴) جلد ۱۴ سوره حجر

۷۸ وَ إِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لظَالِمِينَ

وَ إِنْ كَانَ: و به درستی که بودند

أَصْحَابُ: اصحاب

الْأَيْكَةِ: آئیکه

لظَالِمِينَ: هر آینه ستمکار

ص: ۱۹۷

۷۹ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَانَّهُمَا لِيَامَامٍ مُّبِينٍ

فَانْتَقَمْنَا: پس انتقام گرفتیم

مِنْهُمْ: از آن ها

وَانَّهُمَا: و به درستی که این دو قوم

لِيَامَامٍ: هر آینه بر سر شاهراهی

مُبِينٍ: آشکار (قرار دارند).

۸۰ وَ لَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ

سوره حجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۵)

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

كَذَّبَ: تکذیب نمودند

أَصْحَابُ الْحِجْرِ: اصحاب حجر،

الْمُرْسَلِينَ: پیامبران را

۸۱ وَ اتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

وَ اتَيْنَاهُمْ: و دادیم ما به آن ها

آيَاتِنَا: آیاتمان را

ص: ۱۹۸

فَكَانُوا: پس بودند

عَنْهَا: از آن

مُعْرِضِينَ: رویگردان.

۸۲ وَ كَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ

وَ كَانُوا يَنْحِتُونَ: و می تراشیدند

(۲۳۶) جلد ۱۴ سوره حجر

مِنَ الْجِبَالِ: از کوه ها

بُيُوتًا آمِنِينَ: خانه هایی امن.

۸۳ فَآخَذَتْهُمْ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ

فَآخَذَتْهُمْ: پس گرفت آن ها را

الصَّيْحَةُ: صیحه

مُصْبِحِينَ: صبح گاهان.

۸۴ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

فَمَا أَغْنَىٰ: پس بی نیاز نکرد

ص: ۱۹۹

عَنْهُمْ مَا: آن ها را آن چه

كَأَنَّهُمْ يَكْسِبُونَ: به دست آورده بودند.

۸۵ وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا

سوره حجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۳۷)

إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ

وَ مَا خَلَقْنَا: و خلق نکردیم ما

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمین را

وَ مَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن هاست

إِلَّا بِالْحَقِّ: مگر به حق.

وَ إِنَّ: و به درستی که

السَّاعَةَ: قیامت

لَأْتِيَةٌ: هر آینه آمدنی است،

فَاصْفَحِ: پس صرفنظر کن

الصَّفْحَ: صرفنظری

ص: ۲۰۰

الْجَمِيلَ: نيكو، زيبا.

(۲۳۸) جلد ۱۴ سوره حجر

۱۸۶ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ

إِنَّ: به درستی که

رَبِّكَ: پروردگار تو

هُوَ الْخَلَّاقُ: اوست آفریننده

الْعَلِيمُ: دانا.

۸۷ وَ لَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَاكَ: دادیم به تو

سَبْعًا مِنْ: سوره حمد

الْمَثَانِي:

وَ الْقُرْآنَ: و قرآن

الْعَظِيمَ: بزرگ را.

ص: ۲۰۱

۸۸ لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَ اخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ

لا تَمُدَّنَّ: باز نکن، میفکن

عَيْنَيْكَ: چشمانت را

إِلَىٰ مَا: به سوی آن چه

مَتَّعْنَا: بهره دادیم ما

بِهِ أَزْوَاجًا: به آن گروه هایی

مِنْهُمْ: از آن ها،

و لَا تَحْزَنْ: و نگران نباش

عَلَيْهِمْ: برایشان،

وَ اخْفِضْ: و فرود آر

جَنَاحَكَ: بال و پرت را

لِلْمُؤْمِنِينَ: برای مؤمنان.

(۲۴۰) جلد ۱۴ سوره حجر

۸۹ وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ

وَقُلْ إِنِّي: و بگو: همانا من

أَنَا النَّذِيرُ: منم انذارکننده

الْمُبِينُ: آشکار.

۹۰ كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ

کَمَا: هم چنان که

أَنْزَلْنَا: فرستادیم

عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ: بر قسمت کنندگان.

۹۱ الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ

الَّذِينَ: کسانی که

جَعَلُوا: قرار دادند

الْقُرْآنَ: قرآن را

سوره حجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۱)

عِضِينَ: قسمت، قسمت، پاره پاره.

۹۲ فَوَرَّبِّكَ لَئِنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

ص: ۲۰۳

فَو: پس سو گند به

رَبِّكَ: پروردگارت

لَنَسْأَلَنَّهُمْ: هر آینه سؤال خواهیم کرد از آن ها

أَجْمَعِينَ: همگی.

۹۳ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

عَمَّا: از آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

(۲۴۲) جلد ۱۴ سوره حجر

ص: ۲۰۴

«سوره نحل»

۵ وَ الْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَ مَنَافِعٌ وَ مِنْهَا تَأْكُلُونَ

وَ الْأَنْعَامَ: و چهارپایان را

خَلَقَهَا: خلق کرد آن ها را.

لَكُمْ فِيهَا: برای شماست در آن

دِفْءٌ: گرمی و حرارت

وَ مَنَافِعٌ: و منفعت ها

وَ مِنْهَا تَأْكُلُونَ: و از آن می خورید.

۶ وَ لَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَ حِينَ تَسْرَحُونَ

وَ لَكُمْ: و برای شماست

فِيهَا: در آن

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۳)

جَمَالٌ: زینت و شکوهی،

ص: ۲۰۵

حِينَ: هنگامی که

تُرِيحُونَ: باز می گردانید (به آغل ها)

وَ حِينَ: و هنگامی که

تَسْرَحُونَ: به چرا می فرستید.

۷ وَ تَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بِالْغِيَةِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرُؤُفٌ رَحِيمٌ

وَ تَحْمِلُ: و حمل می کنند

أَثْقَالَكُمْ: بارهای شما را

إِلَى بَلَدٍ: به شهری که

لَمْ تَكُونُوا: نمی توانستید

بِالْغِيَةِ: برسانید آن را

إِلَّا: مگر

(۲۴۴) جلد ۱۴ سوره نحل

بِشِقِّ: به زحمت

الْأَنْفُسِ: نفس ها،

إِنَّ: به درستی که

ص: ۲۰۶

رَبِّكُمْ: پروردگار شما

لَرَوْفٌ: هر آینه مهربان

رَحِيمٌ: و رحیم است.

۸ وَ الْخَيْلِ وَ الْبِغَالِ وَ الْحَمِيرِ لَتَرْكَبُوها وَ زِينَهُ وَ يَخْلُقُ ما لا تَعْلَمُونَ

وَ الْخَيْلِ: و اسب ها

وَ الْبِغَالِ: و استرها، قاطرها

وَ الْحَمِيرِ: و الاغ ها را

لَتَرْكَبُوها: تا سوار شوید بر آن ها

وَ زِينَهُ: و زینتی،

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۵)

وَ يَخْلُقُ: و خلق می کند

ما لا تَعْلَمُونَ: چیزهایی که شما نمی دانید.

۹ وَ عَلَى اللَّهِ قَضُ السَّبِيلِ وَ مِنْها جَائِزٌ وَ لَوْ شاءَ لَهَدِيكُمْ أَجْمَعِينَ

وَ عَلَى اللَّهِ: و بر خداست

ص: ۲۰۷

قَصْدُ السَّبِيلِ: راه راست

وَ مِنْهَا: و بعضی از

جَائِزٌ: راه‌ها بیراهه است

وَ لَوْ شَاءَ: و اگر بخواهد

لَهْدِيكُمْ: هر آینه هدایت می کند شما را

أَجْمَعِينَ: همگی.

۱۰ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ

(۲۴۶) جلد ۱۴ سوره نحل

شَرَابٌ وَ مِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ

هُوَ الَّذِي: او کسی است که

أَنْزَلَ: نازل کرد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

لَكُمْ: برای شما،

مِنْهُ: از آن

شَرَابٌ: نوشیدنی ای است

وَ مِنْهُ: و از آن

ص: ۲۰۸

شَجَرٌ: درختی، گیاهی

فِيهِ تُسَيَّمُونَ: که در آن می چرانید.

۱۱ يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فَيْدَلِكَ لآيَةٌ لِقَوْمٍ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۷)

يَتَفَكَّرُونَ

يُنْبِتُ: می رویاند

لَكُمْ: برای شما

بِهِ الزَّرْعَ: به وسیله آن، کشت

وَالزَّيْتُونَ: و زیتون

وَالنَّخِيلَ: و نخل ها

وَالْأَعْنَابَ: و انگورها را

وَمِنْ كُلِّ: و از همه

الثَّمَرَاتِ: میوه ها.

إِنَّ فَي: همانا در

ذَلِكَ: آن

لآيَةٌ: قطعا نشانه ای است

ص: ۲۰۹

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

(۲۴۸) جلد ۱۴ سوره نحل

۱۲ وَ سَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

وَ سَخَّرَ: و مسخر ساخت

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ: شب و روز

وَالشَّمْسَ: و خورشید

وَالْقَمَرَ: و ماه را،

وَالنُّجُومَ: و ستارگان

مُسَخَّرَاتٌ: به خدمت، رام شده

بِأَمْرِهِ: به امر او.

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در آن

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۴۹)

لآيَاتٍ: قطعا نشانه هایی است

ص: ۲۱۰

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْقِلُونَ: می اندیشند.

۱۳ وَ مَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

وَ مَا ذَرَأَ: و آن چه آفرید

لَكُمْ: برای شما

فِي الْأَرْضِ: در زمین

مُخْتَلِفًا: که مختلف است

أَلْوَانُهُ: رنگ های آن.

إِنَّ: همانا

فِي ذَلِكَ: در آن

لَآيَةً: مسلماً نشانه ای است

(۲۵۰) جلد ۱۴ سوره نحل

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَذَّكَّرُونَ: متذکر می شوند.

۱۴ وَ هُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا

ص: ۲۱۱

طَرِيًّا وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَ تَرَى الْفُلْكَ مَوَاحِرَ فِيهِ وَ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ هُوَ الَّذِي: و او کسی است

سَخَّرَ: که مسخر ساخت

الْبَحْرَ: دریا را

لِتَأْكُلُوا: تا بخورید

مِنْهُ: از آن

لَحْمًا طَرِيًّا: گوشت تازه.

وَ تَسْتَخْرِجُوا: و استخراج کنید

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۱)

مِنْهُ حِلْيَةً: از آن زیوری که

تَلْبَسُونَهَا: می پوشید آن را.

وَ تَرَى: و می بینی

الْفُلْكَ: کشتی ها را

مَوَاحِرَ: شکافنده

فِيهِ: در آن،

وَ لَتَبْتَغُوا: و تا طلب کنید

ص: ۲۱۲

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

وَأَلْعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: شکر گزارید.

۱۵ وَ أَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَ أَنْهَارًا وَ سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

وَ أَلْقَى: و افکند

(۲۵۲) جلد ۱۴ سوره نحل

فِي الْأَرْضِ: در زمین

رَوَاسِيَ: کوهها را

أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ: تا این که نلرزانند شما را

وَ أَنْهَارًا: و نهرها

وَ سُبُلًا: و راه هایی،

لَعَلَّكُمْ: تا شاید شما

تَهْتَدُونَ: هدایت یابید.

۱۶ وَ عِلْمَاتٍ وَ بِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ

وَ عِلْمَاتٍ: و علاماتی (نیز)،

ص: ۲۱۳

وَ بِالنَّجْمِ: و به وسیله ستارگان

هُم يَهْتَدُونَ: آن‌ها هدایت می‌شوند.

۳۶ وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۳)

وَ اجْتَبَيْتُوا الطَّاعُونَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

بَعَثْنَا: برانگیختیم

فِي كُلِّ أُمَّةٍ: در هر امتی

رَسُولًا: رسولی،

أَنْ اعْبُدُوا: که پرستید

اللَّهُ: خدا را

وَ اجْتَبَيْتُوا: و دوری کنید

الطَّاعُونَ: از طاعت.

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از آن‌ها

مَنْ: کسانی هستند که

ص: ۲۱۴

هَدَى: هدایت کرد

(۲۵۴) جلد ۱۴ سوره نحل

اللَّهُ: خداوند (آن ها را)

وَمِنْهُمْ: و بعضی از آن ها

مَنْ: کسانی که

حَقَّتْ: مقرر شد

عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ: بر آن ها گمراهی،

فَسِيرُوا: پس سیر کنید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

فَانظُرُوا: پس ببینید

كَيْفَ كَانَتْ: چگونه بوده

عَاقِبَةُ: عاقبت

الْمُكَذِّبِينَ: تکذیب کنندگان

۳۷ إِنَّ تَحْرِيصَ عَلَى هُدْيِهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۵)

إِنْ: اگر

تَحْرِيصٌ: حریص باشی، اصرار بورزی

ص: ۲۱۵

عَلَى هُدْيِهِمْ: بر هدایتشان

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا،

لَا يَهْدِي: هدایت نمی کند

مَنْ: کسی را که

يُضِلُّ: گمراه کرد.

وَمَا لَهُمْ: و نیست برای آن ها

مِنْ نَاصِرِينَ: هیچ یابوری.

۴۳ وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

وَ مَا أَرْسَلْنَا: و نفرستادیم

مِنْ قَبْلِكَ: از قبل تو

(۲۵۶) جلد ۱۴ سوره نحل

إِلَّا رِجَالًا: مگر مردانی که

نُوحِي: وحی کردیم

إِلَيْهِمْ: به آن ها

فَسْأَلُوا: پس پرسید

أَهْلَ الذِّكْرِ: از اهل ذکر

ص: ۲۱۶

إِنْ: اِگَر

كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ: نَمی دانستید.

۴۴ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

بِالْبَيِّنَاتِ: بَا دِلَالِیل رُوشَن

وَالزُّبُرِ: وَ زَبُورِهَا.

وَأَنْزَلْنَا: وَ نَاذَلِ نَمُودِیم

إِلَيْكَ: بَه سُوْیِ تُو

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۷)

الذِّكْرُ: ذِکْر رَا،

لِتُبَيِّنَ: تَا بِيَانِ کِنِی

لِلنَّاسِ: بَرَایِ مَرْدَم

مَا نُزِّلَ: آن چِه رَا کِه نَاذَلِ شُدِه

إِلَيْهِمْ: بَه سُوِیْشَان،

وَلَعَلَّهُمْ: وَ تَا شَايِد

يَتَفَكَّرُونَ: بِيْنَدِیْشَنْد.

ص: ۲۱۷

۴۸ أَوْ لَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَتَّحُونَ ظِلَالَهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سَجَّدَ لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ

أَوْ لَمْ يَرَوْا: آیا ندیدند

إِلَىٰ مَا خَلَقَ: آن چه را خلق کرده

اللَّهُ: خداوند

مِنْ شَيْءٍ: از چیزها،

يَتَفَتَّحُونَ: در حرکتند، جابه جا می شوند

(۲۵۸) جلد ۱۴ سوره نحل

ظِلَالُهُ: سایه هایشان

عَنِ الْيَمِينِ: از راست

وَالشَّمَائِلِ: و چپ

سَجَّدَ لِلَّهِ: سجده کنان برای خدا

وَهُمْ: و درحالی که ایشان

دَاخِرُونَ: خضوع کننده اند؟

۴۹ وَاللَّهُ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

وَاللَّهُ: و برای خدا

ص: ۲۱۸

يَسْجُدُ: سجده می کنند

ما: آن چه

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَ مَا: و آن چه

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۵۹)

فِي الْأَرْضِ: در زمین است

مِنْ دَابَّهِ: از جنبندها

وَ الْمَلَائِكَةُ: و فرشتگان

وَ هُمْ: در حالی که ایشان

لَا يَسْتَكْبِرُونَ: تکبری ندارند.

۵۰ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَ يَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

يَخَافُونَ: می ترسند

رَبَّهُمْ: از پروردگارشان

مِنْ فَوْقِهِمْ: از بالاتر خودشان

وَ يَفْعَلُونَ: و انجام می دهند

ما: آن چه را

ص: ۲۱۹

يُؤْمَرُونَ: كه مأمور هستند.

(۲۶۰) جلد ۱۴ سوره نحل

۵۱ وَ قَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ إِلَّا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ فَإِنِّي فَارُهَبُونَ

وَ قَالَ: و گفت:

اللَّهُ: خداوند

لَا تَتَّخِذُوا: نگیرید، انتخاب نکنید

إِلَهَيْنِ: معبود

إِثْنَيْنِ: دو تا،

إِنَّمَا: جز این نیست که

هُوَ إِلَهُ: او خدایی است

وَاحِدٌ: یگانه،

فَإِنِّي: پس فقط از من

فَارُهَبُونَ: بترسید.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۱)

۵۲ وَ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ لَهُ الدِّينُ وَاصِبًا أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ

ص: ۲۲۰

وَلَهُ: و برای اوست

مَا فِي: آن چه در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است

وَلَهُ الدِّينُ: و برای اوست دین

وَاصْبًا: ثابت، خالص.

أَفَعَيَّرَ: آیا پس از غیر

اللَّهِ: خدا

تَتَّقُونَ: می ترسید؟

۵۳ وَ مَا بِيَكُم مِّنْ نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْتَرُونَ

(۲۶۲) جلد ۱۴ سوره نحل

وَمَا: و آن چه

بِكُمْ: برای شماست

مِّنْ نِّعْمَةٍ: از نعمتی

فَمِنَ: پس از جانب

اللَّهِ: خداست،

ص: ۲۲۱

ثُمَّ إِذَا: سپس هنگامی که

مَسَّكُمْ: می رسد به شما

الضَّرُّ: محنتی، ناراحتی ای،

فَالَيْهِ: پس به سوی او

تَجْتَرُونَ: زاری می کنید.

۵۴ ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضَّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

ثُمَّ إِذَا: سپس هنگامی که

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۳)

كَشَفَ: برداشته شود

الضَّرَّ عَنْكُمْ: ناراحتی از شما،

إِذَا: در آن وقت

فَرِيقٌ مِنْكُمْ: گروهی از شما

بِرَبِّهِمْ: به پروردگارشان

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

۵۸ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا

ص: ۲۲۲

وَهُوَ كَظِيمٌ

وَإِذَا: و هنگامی که

بُشِّرَ: بشارت دهند

أَحَدُهُمْ: یکی از آن ها را

بِالْأُنثَى: به دختر،

ظَلَّ: تیره شود

(۲۶۴) جلد ۱۴ سوره نحل

وَجْهَةٌ: صورتش

مُسْوَدًا: به رنگ سیاه

وَهُوَ: در حالی که او

كَظِيمٌ: مملو از خشم است.

۵۹ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

يَتَوَارَىٰ: متواری می شود

مِنَ الْقَوْمِ: از قوم (خود)

مِنْ سُوءٍ: از بدی

ص: ۲۲۳

ما: آن چه

بُشِّرْ بِهِ: بشارتش داده اند.

أَيُّمَسِكُهُ: آیا نگهدارد او را

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۵)

عَلَى هُونٍ: با ذلت

أَمْ يَدُسُّهُ: یا پنهانش کند او را

فِي التُّرَابِ: در خاک؟

أَلَا: آگاه باشید

سَاءَ: چه بد است

مَا يَحْكُمُونَ: آن چه حکم می کنند.

۶۳ تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ يَخْفَاهُمْ وَيَوْمَ وَعَدَابِ أَلِيمٍ

تَاللَّهِ: قسم به خدا

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

أَرْسَلْنَا: فرستادیم

إِلَىٰ أُمَّةٍ: به سوی امت هایی

مِّن قَبْلِكَ: قبل از تو،

(۲۶۶) جلد ۱۴ سوره نحل

ص: ۲۲۴

فَزَيْنَ: پس زینت داد

لَهُمْ: برایشان

الشَّيْطَانُ: شیطان

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را،

فَهُوَ: پس او

وَلِيِّهِمْ: ولی آنهاست

الْيَوْمَ: امروز

وَلَهُمْ: و برای ایشان است

عَذَابٌ: عذابی

أَلِيمٌ: دردناک.

۶۵ وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۷)

وَاللَّهُ: و خداوند

أَنْزَلَ: نازل کرد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

ص: ۲۲۵

ماء: آبی،

فأخيا: پس زنده کرد

به الأرض: با آن زمین را

بعد موتها: بعد از مردنش

إن في ذلك: همانا در این

لآیه: حتما نشانه ای است

لقوم: برای قومی که

يسمعون: می شنوند.

۶۶ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَ دَمٍ لَبْنَا خَالِصًا سَائِغًا

(۲۶۸) جلد ۱۴ سوره نحل

للشَّارِبِينَ

وإن: و به درستی که

لكم: برای شماست

في الأنعام: در چهارپایان، دام ها

لعبرة: هر آینه عبرتی:

نُسْقِيكُمْ: می نوشانیم

ص: ۲۲۶

مِمَّا: از آن چه

فِي بُطُونِهِ: در شکم هایش است

مِنْ بَيْنِ: از میان

فَزَيْتٍ: غذاهای هضم شده در معده

وَدَمٍ: و خون

لَبْنَا خَالِصًا: شیری خالص

سَائِغًا: گوارا

لِلشَّارِبِينَ: برای نوشندگان.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۶۹)

۶۸ وَ أَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ

وَ أَوْحَىٰ: و الهام نمود

رَبُّكَ: پروردگارت

إِلَى النَّحْلِ: به زنبور عسل

أَنِ اتَّخِذِي: که بگیری، انتخاب کن

مِنَ الْجِبَالِ: از کوه ها

بُيُوتًا: خانه هایی

ص: ۲۲۷

وَ مِنَ الشَّجَرِ: و از درخت

وَ مِمَّا: و از آن چه

يَعْرِشُونَ: بالا می برند، داربست می زنند.

۶۹ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ

(۲۷۰) جلد ۱۴ سوره نحل

ذُلًّا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

ثُمَّ كُلِي: سپس بخور

مِنْ كُلِّ: از تمام

الثَّمَرَاتِ: میوه ها

فَاسْلُكِي: پس بیما

سُبُلَ: راه های

رَبِّكِ: پروردگارت را

ذُلًّا: با اطاعت، به راحتی، مطیعانه.

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْ بُطُونِهَا: از شکم هایش

شَرَابٌ: نوشیدنی ای، شربتی

ص: ۲۲۸

مُخْتَلِفٌ: که مختلف است

الْوَانَةُ: رنگ هایش.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۱)

فِيهِ شِفَاءٌ: در آن شفائی است

لِلنَّاسِ: برای مردم

إِنَّ فِي ذَلِكََ: همانا در آن

لَايَةً: هر آینه نشانه ای است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَتَفَكَّرُونَ: تفکر می کنند.

۷۳ وَ يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ

وَ يَعْبُدُونَ: و می پرستند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا

ما: آن چه را

لَا يَمْلِكُ: که مالک نمی باشند

لَهُمْ رِزْقًا: برایشان روزی ای

(۲۷۲) جلد ۱۴ سوره نحل

مِنَ السَّمَوَاتِ: از آسمان ها

ص: ۲۲۹

وَ الْأَرْضِ: وَ زَمِين

شَيْئًا: چیزی را،

وَ لَا يَسْتَطِيعُونَ: وَ توانایی ندارند.

۷۴ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

فَلَا تَضْرِبُوا: پس نزنید

لِلَّهِ: برای خدا

الْأَمْثَالَ: مثل ها،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

يَعْلَمُ: می داند

وَأَنْتُمْ: و شما

لَا تَعْلَمُونَ: نمی دانید.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۳)

۷۸ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ وَ الْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

ص: ۲۳۰

وَ اللَّهُ: و خداوند

أَخْرَجُكُمْ: خارج کرد شما را

مِنْ بُطُونٍ: از شکم های

أُمَّهَاتِكُمْ: مادرهایتان،

لَا تَعْلَمُونَ: نمی دانستید

شَيْئًا: چیزی،

وَ جَعَلَ لَكُمْ: و قرار داد برایتان

السَّمْعَ: گوش

وَ الْأَبْصَارَ: و چشم ها

وَ الْأَفْئِدَةَ: و دل ها

(۲۷۴) جلد ۱۴ سوره نحل

لَعَلَّكُمْ: شاید شما، امید است شما

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

۷۹ أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوْ السَّمَاءِ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

أَلَمْ يَرَوْا: آیا ندیدند، نگاه نکردند

إِلَى الطَّيْرِ: به سوی پرندگان

ص: ۲۳۱

مُسَخَّرَاتٍ: که (چگونه) تسخیر شده اند

فی جَوِّ: در فضای

السَّمَاءِ: آسمان؟

ما يُمَسِّكُهُنَّ: و نگاهشان نمی دارد

إِلَّا اللَّهُ: مگر خدا.

إِنَّ فِي ذَلِكَ: همانا در این

لآیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۵)

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۸۰ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَ يَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأُوبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ

وَاللَّهُ: و خداوند

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

ص: ۲۳۲

مِنْ بُيُوتِكُمْ: از خانه هایتان

سَكْنَا: محل آرامش

وَجَعَلْ: و قرار داد

لَكُمْ: برایتان

(۲۷۶) جلد ۱۴ سوره نحل

مِنْ جُلُودٍ: از پوست های

الْأَنْعَامِ: چهارپایان

بُيُوتًا: خانه هایی

تَسْتَخِفُّنَهَا: که سبک می یابید آن را

يَوْمَ: روز

ظَعْنِكُمْ: کوچ کردنتان

وَيَوْمَ: و روز

إِقَامَتِكُمْ: اقامتتان

وَمِنْ: و از

أَصْوَابِهَا: پشم های آن

وَأَوْبَارِهَا: و کرک های آن

وَأَشْعَارِهَا: و موهای آن

أَثَانًا: اثاثی

ص: ۲۳۳

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۷)

إلى حين: تا زمان معینی.

۸۱ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَ جَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ بَأْسَ كُفْرٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ

وَ اللَّهُ: وَ خداوند

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

مِمَّا: از آن چه

خَلَقَ: خلق کرد

ظِلَالًا: سایه هایی،

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَكُمْ: برایتان

(۲۷۸) جلد ۱۴ سوره نحل

مِنَ الْجِبَالِ: از کوه ها

أَكْنَانًا: پناه گاه هایی،

وَ جَعَلَ: و قرارداد

لَكُمْ: برای شما

سَرَايِلَ: جامه ها، پیراهن ها

تَقِيكُمْ: که نگه دارد شما را

الْحَرَّ: از گرما،

وَ سَرَايِلَ: و جامه ها

تَقِيكُمْ: که نگه دارد شما را

بَأْسِكُمْ: از گرفتاریتان، سختی تان.

كَذَلِكَ: این چنین

يُتِمُّ: تمام می کند

نِعْمَتَهُ: نعمتش را

عَلَيْكُمْ: بر شما،

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۷۹)

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تُسَلِّمُونَ: تسلیم شوید، مسلمان شوید.

۹۰ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَ آيَتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَ الْبَغْيِ

ص: ۲۳۵

يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

يَأْمُرُ: امر می کند

بِالْعَدْلِ: به عدل

وَ الْإِحْسَانِ: و نیکی کردن

وَ إِيْتَاءٍ: و بخشش

ذِي الْقُرْبَى: به نزدیکان،

وَ يَنْهَى: و نهی می کند

عَنِ الْفَحْشَاءِ: از فحشا

(۲۸۰) جلد ۱۴ سوره نحل

وَ الْمُنْكَرِ: و بدی

وَ الْبُغْيِ: و ستم .

يَعِظُكُمْ: موعظه می کند، پند می دهد شما را

لَعَلَّكُمْ: شاید شما، امید است شما

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۹۱ وَ أَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَ لَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَ قَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا

ص: ۲۳۶

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

وَأَوْفُوا: و وفا کنید

بِعَهْدِ اللَّهِ: به عهد خدا

إِذَا: هنگامی که

عَاهَدْتُمْ: عهد بستید،

وَلَا تَنْقُضُوا: و نقض نکنید،

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۱)

الْإِيمَانَ: سوگندها را

بَعْدَ تَوْكِيدِهَا: بعد از تأکید آن

وَقَدْ جَعَلْتُمْ: در حالی که قرار دادید

اللَّهُ عَلَيْكُمْ: خدا را بر خودتان

كَفِيلًا: کفیل، ضامن.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

يَعْلَمُ مَا: می داند آن چه

تَفْعَلُونَ: انجام می دهید.

۹۲ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَفَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَغْدٍ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ إِيمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ

ص: ۲۳۷

أُمَّهُ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّهِ إِنَّمَا يَبُلُّوكُمْ اللَّهُ بِهِ وَلِيَبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

وَلَا تَكُونُوا: و نباشید

(۲۸۲) جلد ۱۴ سوره نحل

كَالَّتِي: مانند آن که

نَقَضْتُ: نقض کرد، باز کرد

عَزَلَهَا: رشته خود را

مِنْ بَعْدِ قُوِّهِ: از بعد استحکام،

أَنْكَاثًا: باز شده، تکه تکه شده.

تَتَّخِذُونَ: می گیرید، قرار می دهید

أَيْمَانَكُمْ: سوگندهایتان را

دَخَلًا: دستاویز فریب

بَيْنَكُمْ: بین خودتان

أَنْ تَكُونَ: این که می باشد

أُمَّهُ: گروهی، جمعیتی

هِيَ أَرْبَىٰ: آن بیشتر، ثروتمندتر

مِنْ أُمَّهِ: از گروه دیگری،

إِنَّمَا: جز این نیست که

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۳)

يَبْلُوكُمْ: آزمایش می کند شما را

اللَّهُ بِهِ: خدا به وسیله آن،

وَ لِيُبَيِّنَنَّ: و تا روشن سازد حتما

لكُمْ: برایتان

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

مَا كُنْتُمْ فِيهِ: آن چه را که در آن اختلاف می کردید.

تَخْتَلِفُونَ: اختلاف می کردید.

۹۳ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَ لَتَسْتَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ: و اگر می خواست خدا

لَجَعَلَكُمْ: هر آینه قرار می داد شما را

أُمَّةً وَاحِدَةً: امتی واحد

(۲۸۴) جلد ۱۴ سوره نحل

وَ لَكِنْ: ولیکن

يُضِلُّ: گمراه می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد

ص: ۲۳۹

وَيَهْدِي: و هدايت مي کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد،

وَ لَتَسْتَلْنَ: و حتما مورد سؤال واقع مي شويد

عَمَّا: از آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام مي داديد.

۹۴ وَ لَا تَتَّخِذُوا اِيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَ تَذُوقُوا السُّوَاءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَ لَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

وَ لَا تَتَّخِذُوا: و نگيريد، قرار ندهيد

اِيْمَانَكُمْ: سوگندهايتان را

سوره نحل لغات و مفاهيم قرآن كريم (۲۸۵)

دَخَلًا: دستاويز فريب

بَيْنَكُمْ: بين خودتان،

فَتَزِلَّ: پس متزلزل گردد

قَدَمٌ بَعْدَ: قدم ها بعد از

ثُبُوتِهَا: استوار شدنش،

وَ تَذُوقُوا: و بچشيد

ص: ۲۴۰

الشُّوءَ: بدی را

بِما: به خاطر آن که

صَدَدْتُمْ: بازداشتید

عَنْ سَبِيلٍ: از راه

اللَّهِ: خدا.

وَلَكُمْ: و برای شماست

عَذَابٌ عَظِيمٌ: عذابی بزرگ.

(۲۸۶) جلد ۱۴ سوره نحل

۹۵ وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

وَلَا تَشْتَرُوا: و مفروشید

بِعَهْدٍ: پیمان

اللَّهِ: خدا را

ثَمَنًا: به بهایی

قَلِيلًا: کم.

إِنَّمَا: به درستی که آن چه

عِنْدَ اللَّهِ: نزد خداست

ص: ۲۴۱

هُوَ: آن،

خَيْرٌ: خیر است، بهتر است

لَكُمْ: برای شما،

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۷)

۹۶ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَ لَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ما عِنْدَكُمْ: آن چه نزد شماست

يَنْفَدُ: فانی می شود، تمام می شود

وَ مَا عِنْدَ: و آن چه نزد

اللَّهُ: خداست

بَاقٍ: باقی است.

وَ لَنَجْزِيَنَّ: و هر آینه قطعاً پاداش می دهیم

الَّذِينَ: کسانی را که

صَبَرُوا: صبر کردند

أَجْرَهُمْ: پاداششان را

ص: ۲۴۲

بِأَحْسَنِ مَا: به بهتر از آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

(۲۸۸) جلد ۱۴ سوره نحل

۹۷ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوَةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

مَنْ عَمِلَ: هر کس عمل

صَالِحًا: صالح انجام دهد

مِنْ ذَكَرٍ: از مرد

أَوْ أُنْثَىٰ: یا زن،

وَ هُوَ: در حالی که او

مُؤْمِنٌ: مؤمن باشد،

فَلَنُحْيِيَنَّهٗ: پس حتماً زندگانی می دهیم او را

حَيٰوَةً طَيِّبَةً: زندگانی ای پاکیزه،

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ: و هر آینه قطعاً جزا می دهیم آن ها را

أَجْرَهُمْ: پاداششان را

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۸۹)

بِأَحْسَنِ مَا: به بهتر از آن چه

ص: ۲۴۳

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

۹۸ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

فَإِذَا: پس وقتی که

قَرَأْتَ الْقُرْآنَ: خواندن قرآن،

فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ: پس پناه ببر به خدا

مِنَ الشَّيْطَانِ: از شیطان

الرَّجِيمِ: رانده شده، مطرود.

۹۹ إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

إِنَّهُ: به درستی که او

(۲۹۰) جلد ۱۴ سوره نحل

لَيْسَ: نیست

لَهُ سُلْطَانٌ: مسلط

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

ص: ۲۴۴

وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ: و بر پروردگارشان

يَتَوَكَّلُونَ: توکل می کنند.

۱۰۰ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ

إِنَّمَا: جز این نیست که

سُلْطَانُهُ: تسلط او

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی است که

يَتَوَلَّوْنَهُ: به سرپرستی گرفته اند او را

وَالَّذِينَ هُمْ: و کسانی که آن ها

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۱)

بِهِ مُشْرِكُونَ: به او شرک می ورزند.

۱۱۲ وَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَوْمًا كَانَتْ أَمْنَهُ مَطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعَمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَ

الْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

وَ ضَرَبَ اللَّهُ: و زد خداوند

ص: ۲۴۵

مَثَلًا: مثلی را،

قَرْيَةً: دهکده ای

كَانَتْ: بود

امِنَةً: امن و آرام

مُطْمَئِنَّةً: مطمئن

يَأْتِيهَا: می رسد آن، می آمد

رِزْقُهَا: روزیش

(۲۹۲) جلد ۱۴ سوره نحل

رَعْدًا: فراوان

مِنْ كُلِّ: از هر

مَكَانٍ: مکانی،

فَكَفَرَتْ: پس کافر شدند

بِأَنْعَمٍ: به نعمت های

اللَّهِ: خدا،

فَأَذَاقَهَا: پس چشانید آن ها را

اللَّهُ: خداوند

لِبَاسٍ: به لباس

الْجُوعِ: گرسنگی

ص: ۲۴۶

وَ الْخَوْفِ: و ترس

بِما: به خاطر آن چه

كَانُوا يَصْنَعُونَ: می ساختند.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۳)

۱۱۳ وَ لَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَ هُمْ ظَالِمُونَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

جاءَهُمْ: آمد ایشان را

رَسُولٌ: رسولی

مِنْهُمْ: از خودشان،

فَكَذَّبُوهُ: پس تکذیب نمودند او را،

فَأَخَذَهُمُ: پس گرفت آن ها را

الْعَذَابُ: عذاب

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

ظَالِمُونَ: ظالم بودند.

۱۱۴ فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلالاً طَيِّباً وَ اشْكُرُوا

ص: ۲۴۷

نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

(۲۹۴) جلد ۱۴ سوره نحل

فَكُلُوا: پس بخورید

مِمَّا: از آن چه

رَزَقَكُمُ: روزی داد شما را

اللَّهُ: خدا،

حَلَالًا: حلال

طَيِّبًا: و پاکیزه،

وَ اشْكُرُوا: و شکر کنید

نِعْمَتَ: نعمت

اللَّهُ: خدا را

إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ: اگر فقط او را

تَعْبُدُونَ: می پرستید.

۱۱۵ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَ مَا أَهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۵)

وَ لَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

إِنَّمَا: جز این نیست که

ص: ۲۴۸

حَرَّمَ: حرام است

عَلَيْكُمْ: بر شما

الْمَيْتَةَ: گوشت مرده، مردار

وَالدَّمَّ: و خون

وَلَحْمِ الْخِزْيِرِ: و گوشت خوگ

وَمَا: و آن چه

أَهْلًا: بانگ زده شده

لِغَيْرٍ: به غیر

اللَّهِ: (نام) خدا

بِهِ: به آن.

فَمَنْ: پس کسی که

اضْطُرَّ: ناچار شود

(۲۹۶) جلد ۱۴ سوره نحل

غَيْرِ بَاغٍ: بدون تجاوز

وَلَا عَادٍ: و بدون تعدی

فَإِنَّ اللَّهَ: پس همانا خدا

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحِيمٌ: مهربان است.

ص: ۲۴۹

۱۲۰ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَ لَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

إِنَّ: به درستی که

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم

كَانَ: بود

أُمَّةً: امتی، پیشوایی

قَانِتًا: مطیع

لِلَّهِ: برای خدا

حَنِيفًا: موحد، حق گرا

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۷)

وَ لَمْ يَكُ: و نبود

مِنَ الْمُشْرِكِينَ: از مشرکان.

۱۲۱ شَاكِرًا لِأَنْعَمِهِ اجْتَنِبَهُ وَ هَدِيَهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

شَاكِرًا: شکرگزار

لِأَنْعَمِهِ: برای نعمت هایش بود.

اجْتَنِبَهُ: برگزید او را

ص: ۲۵۰

وَ هَدِيَّةٌ: و هدایتش کرد او را

إِلَى صِرَاطٍ: به راهی

مُسْتَقِيمٍ: راست.

۱۲۲ وَ اتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ اِنَّهُ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ

(۲۹۸) جلد ۱۴ سوره نحل

وَ اتَيْنَاهُ: و دادیم ما او را

فِي الدُّنْيَا: در دنیا

حَسَنَةً: نیکی،

وَ اِنَّهُ: و همانا او

فِي الْاٰخِرَةِ: در آخرت

لَمِنَ: هر آینه از

الصّٰلِحِيْنَ: صالحان است.

۱۲۳ ثُمَّ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ اَنْ اَتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيفًا وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ

ثُمَّ اَوْحَيْنَا: سپس وحی نمودیم

ص: ۲۵۱

إِلَيْكَ: به تو

أَنْ أَتَّبِعُ: که پیروی کن

مَلَّةَ إِبْرَاهِيمَ: از آئین ابراهیم

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۲۹۹)

حَنِيفًا: موحد، حق گرا،

وَمَا كَانَ: و نبود

مِنَ الْمُشْرِكِينَ: از مشرکان.

۱۲۵ اُدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَ هُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ

أُدْعُ: بخوان

إِلَى سَبِيلِ: به سوی راه

رَبِّكَ: پروردگارت

بِالْحُكْمِ: با حکمت

وَالْمَوْعِظَةِ: و پند و اندرز

الْحَسَنَةِ: نیکو

وَ جَادِلْهُمْ: و مجادله کن، استدلال کن

ص: ۲۵۲

(۳۰۰) جلد ۱۴ سوره نحل

بِالَّتِي: به آن که، به شیوه ای که

هِيَ أَحْسَنُ: او نیکوتر است.

إِنَّ: به درستی که

رَبِّكَ: پروردگار تو

هُوَ أَعْلَمُ: و او داناتر است

بِمَنْ: به کسانی

ضَلَّ: گمراه شدند

عَنْ سَبِيلِهِ: از راهش،

وَ هُوَ أَعْلَمُ: و او داناتر است

بِالْمُهْتَدِينَ: به هدایت شدگان.

۱۲۶ وَ إِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَ لَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ

وَ إِنْ: و اگر

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۱)

عَاقَبْتُمْ: عقوبت می کنید،

فَعَاقِبُوا: پس عقوبت کنید

بِمِثْلِ ما: به مثل، نظیر آن چه

ص: ۲۵۳

عُوقِبْتُمْ بِهِ: عقوبت شدید به آن،

وَلَيْئُنَّ: و هر آینه اگر

صَبْرُكُمْ: صبر کنید، صبوری نمایید

لَهُمْ: هر آینه آن

خَيْرٌ: بهتر است

لِلصَّابِرِينَ: برای صابران.

۱۲۷ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ

وَاصْبِرْ: و صبور باش

وَمَا صَبْرُكَ: و نیست صبر تو

(۳۰۲) جلد ۱۴ سوره نحل

إِلَّا بِاللَّهِ: مگر (به توفیق) خدا،

وَلَا تَحْزَنْ: و اندوهگین مباش

عَلَيْهِمْ: بر آن ها،

وَلَا تَكُ: و نباش

فِي ضَيْقٍ: در تنگنا، دلتنگ

مِمَّا: از آن چه

ص: ۲۵۴

يَمْكُرُونَ: مکر می کنند.

۱۲۸ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

مَعَ الَّذِينَ: با کسانی است

اتَّقَوْا: که تقوا پیشه کردند

وَالَّذِينَ: و کسانی که

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۳)

هُمُ مُحْسِنُونَ: آن ها نیکوکارند.

«پایان جزء ۱۴»

(۳۰۴) جلد ۱۴ سوره نحل

ص: ۲۵۵

۱ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَبِعَهُ لَيْلًا مِنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

سُبْحَانَ: منزّه است

الَّذِي أَسْرَى: آن که سیر داد

بِعَبْدِهِ: بنده اش را

لَيْلًا مِنْ: شبی از

الْمَسْجِدِ: مسجد

الْحَرَامِ: الحرام

إِلَى الْمَسْجِدِ: به مسجد

الْأَقْصَا: الاقصى

الَّذِي بَارَكْنَا: که مبارك ساختيم

حَوْلَهُ: پيرامونش را

سوره اسراء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۰۵)

لِنُرِيَهُ: تا نشان دهيم به او

مِنْ آيَاتِنَا: آياتمان را،

إِنَّهُ هُوَ: به درستی که او

السَّمِيعُ: شنوا

البصيرُ: و بیناست.

۹ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

إِنَّ هَذَا: همانا این

الْقُرْآنَ: قرآن

يَهْدِي: هدایت می کند

لِلَّتِي: به آن که،

هِيَ أَقْوَمُ: آن استوارترین است

(۳۰۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

و يُبَشِّرُ: و بشارت می دهد

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنین را،

الَّذِينَ: آنان که

يَعْمَلُونَ: عمل می کنند

الصَّالِحَاتِ: به کارهای نیک.

أَنَّ: به درستی که

ص: ۲۵۷

لَهُمْ: برای ایشان است

أَجْرًا كَبِيرًا: اجری بزرگ.

۱۰ وَ أَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

وَ أَنَّ الَّذِينَ: و همانا کسانی که

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

بِالْآخِرَةِ: به آخرت،

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۷)

اَعْتَدْنَا: آماده نموده ایم

لَهُمْ: برای ایشان

عَذَابًا أَلِيمًا: عذابی دردناک.

۱۱ وَ يَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَ كَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا

وَ يَدْعُ: می طلبد

الْإِنْسَانُ: انسان

بِالشَّرِّ: بدی را

ص: ۲۵۸

دُعَاءُهُ: (آن گونه که)

بِالْخَيْرِ: خوبی را.

وَ كَانَ: و باشد

الْإِنْسَانُ: انسان

عَجُولًا: عجل، بسیار شتاب کار.

(۳۰۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

۱۲ وَ جَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحْوُنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّيَتَّبِعُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَ لَتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَ كُلَّ شَيْءٍ ءِ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

اللَّيْلَ: شب

وَ النَّهَارَ: و روز را

آيَاتَيْنِ: دو نشانه.

فَمَحْوُنَا: پس محو کردیم

آيَةَ اللَّيْلِ: نشانه روز را

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

ص: ۲۵۹

آیة النَّهَارِ: نشانه روز را

مُبْصِرَةً: روشنی بخش، تابان،

سوره اِسْرَاءِ لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۰۹)

لِتَبْتَغُوا: تا بطلبید

فَضْلًا: فضلی

مِنْ رَبِّكُمْ: از پروردگارتان،

وَلِتَعْلَمُوا: و تا بدانید

عَدَدَ السِّنِينَ: عدد سال ها

وَالْحِسَابِ: و حساب را.

وَكُلِّ شَيْءٍ: و هر چیزی را

فَضْلَنَا: بیان کردیم آن را

تَفْصِيلًا: مفصّل.

۱۳ وَ كُلِّ اِنْسَانٍ اَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِى عُنُقِهِ وَ نُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقِيهِ مَنشُورًا

وَ كُلِّ اِنْسَانٍ: هر انسانی را

اَلْزَمْنَاهُ: ملازم و قرین همیشگی او قرار دادیم

(۳۱۰) جلد ۱۵ سوره اِسْرَاءِ

طَائِرَةٌ: اعمال نیک و بدش را

ص: ۲۶۰

فِي عُنُقِهِ: در گردنش،

و نُخْرِجُ: و خارج می کنیم

لَهُ: برای او

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

كِتَابًا: کتابی را که

يَلْقِيهِ: می بیند آن را

مَنْشُورًا: گشوده، نشر داده شده.

۱۴ اِقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا

اِقْرَأْ كِتَابَكَ: بخوان کتابت را

كَفَىٰ: کافی است

بِنَفْسِكَ: که خودت

الْيَوْمَ: امروز

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۱)

عَلَيْكَ: بر خودت

حَسِيبًا: حسابگر باشی.

۱۵ مَن اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَن ضَلَّ

ص: ۲۶۱

فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَ مَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا

مَنْ اهْتَدَى: هر کس هدایت شود

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

يَهْتَدَى: هدایت می شود

لِنَفْسِهِ: برای خودش،

وَمَنْ: و هر کس

ضَلَّ: گمراه شود

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

يَضِلُّ: گمراه می شود

(۳۱۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

عَلَيْهَا: به (زیان) خودش،

و لَا تَزِرُ: و به دوش نمی کشد

وَازِرَةٌ: باربرنده ای

وَازِرَةُ أُخْرَى: بار دیگری را.

وَ مَا كُنَّا: و نبودیم ما

مُعَذِّبِينَ: عذاب کننده

حَتَّىٰ نَبْعَثَ: تا مبعوث کنیم

ص: ۲۶۲

رَسُولًا: پیامبری را.

۱۹ وَ مَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا

وَ مَنْ أَرَادَ: و هر کس بخواهد

الْآخِرَةَ: آخرت را،

وَ سَعَى لَهَا: و سعی کند برای آن

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۳)

سَعْيَهَا: سعی اش،

وَ هُوَ: در حالی که او

مُؤْمِنٌ: مؤمن باشد،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

كَانَ سَعْيُهُمْ: باشد سعی شان

مَشْكُورًا: قدردانی شده.

۲۰ كُلًّا نُمِدُّ هُوْلَاءِ وَ هُوْلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا

كُلًّا: همه را

ص: ۲۶۳

نُمدُ: کمک می دهیم

هُؤُلَاءِ: این ها را

وَ هُؤُلَاءِ: و آن ها را

مِنْ عَطَاءٍ: از عطای

(۳۱۴) جلد ۱۵ سوره اسراء

رَبِّكَ: پروردگارت،

وَ مَا كَانَ: و نباشد

عَطَاءٍ: عطای

رَبِّكَ: پروردگار تو

مَحْظُورًا: منع شده.

۲۱ أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا

أَنْظُرْ: ببین، نگاه کن

كَيْفَ: چگونه

فَضَّلْنَا: برتری دادیم

بَعْضَهُمْ: بعضی از آن ها را

عَلَى بَعْضٍ: بر بعضی دیگر،

ص: ۲۶۴

وَلِلْآخِرَةِ: و در آخرت

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۵)

أَكْبَرُ: بزرگ تر است

دَرَجَاتٍ: درجات (آن ها)

وَ أَكْبَرُ: و بزرگ تر است

تَفْضِيلاً: از نظر برتری.

۲۲ لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا

لا تَجْعَلْ: و قرار نده

مَعَ اللَّهِ: با الله

إِلَهًا آخَرَ: معبود دیگر،

فَتَقْعُدَ: پس زمین گیر می شوی

مَذْمُومًا: و ملامت زده

مَّخْذُولًا: و بی یار و یاور.

(۳۱۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

۲۳ وَ قَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا مَّا يُبْلَغُنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا

ص: ۲۶۵

فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٌّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا

وَقَضَى: و فرمان داد، گذراند

رُبُّكَ: پروردگارت،

أَلَّا تَعْبُدُوا: که نپرستید

إِلَّا آيَاهُ: مگر، فقط او را،

و بِالْوَالِدَيْنِ: و به پدر و مادر

إِحْسَانًا: نیکی کردن.

إِنَّمَا يَبْتَغُونَ: اگر برسند

عِنْدَكَ الْكِبَرُ: نزد تو به پیری

أَحَدُهُمَا: یکی از آن دو

أَوْ كِلَاهُمَا: یا هر دوی آن ها.

فَلَا تَقُلْ لَهُمَا: پس نگو به آن ها

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۷)

أُفٌّ: آخ (کمترین اهانت)!

و لَا تَنْهَرْهُمَا: و مران آن ها را (از خود)

و قُلْ: و بگو:

لَهُمَا قَوْلًا: به آن دو گفتار

کَرِيمًا: لطیف، نرم، کریمانه.

۲۴ وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا

وَ اخْفِضْ: و فرود آر، بگستر

لَهُمَا: برای آن دو

جَنَاحَ الذَّلِّ: پر و بال مسکنت

مِنَ الرَّحْمَةِ: از روی رحمت و مهربانی

وَقُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگارا!

ارْحَمْهُمَا: رحم کن بر آن دو

(۳۱۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

کَمَا: هم چنان که

رَبَّيَانِي: تربیت کردند مرا

صَغِيرًا: در کوچکی.

۲۵ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِئْتُمُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلأَوْبِينِ عَفُورًا

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

أَعْلَمُ بِمَا: داناتر است به آن چه

ص: ۲۶۷

فِي نُفُوسِكُمْ: در درون شماست.

إِنْ تَكُونُوا: اگر باشید

صَالِحِينَ: صالح، شایسته،

فَإِنَّهٗ كَانَ: پس همانا او باشد

لِلْأَوْبَيْنَ: بر توبه گزاران

غَفُورًا: آمرزنده.

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۱۹)

۲۶ وَ اتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا

وَ اتِ: و بده، بپرداز

ذَا الْقُرْبَىٰ: به خویشاوندان

حَقَّهُ: حقش را،

وَالْمِسْكِينَ: و مستمند، تنگدست

وَ ابْنَ السَّبِيلِ: و در راه مانده را

وَلَا تُبَذِّرْ: و اسراف و تبذیر نکن

تَبْذِيرًا: زیاده روی.

ص: ۲۶۸

۲۷ إِنَّ الْمُبْذَرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

اِنَّ: به درستی که اسراف کاران

(۳۲۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

الْمُبْذَرِينَ: اسراف کاران

كَانُوا إِخْوَانَ: باشند برادران

الشَّيَاطِينِ: شیطان ها،

وَكَانَ الشَّيْطَانُ: و بود شیطان

لِرَبِّهِ: به پروردگارش

كَفُورًا: ناسپاس.

۲۸ وَ إِمَّا تَعْرِضْنَ عَنْهُمْ إِيْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا

وَ إِمَّا: و اگر

تُعْرِضْنَ: اعراض کنی، روی برتابی

عَنْهُمْ: از آن ها

إِيْتِغَاءَ: تا رسیدن

رَحْمَةٍ: رحمتی

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۱)

ص: ۲۶۹

مِنْ رَبِّكَ: از جانب پروردگارت

تَرْجُوها: به امید آن،

فَقُلْ: پس بگو:

لَهُمْ قَوْلًا: با آن ها سخنی

مَيْسُورًا: نرم و آمیخته با لطف.

۲۹ وَ لَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَيْعُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا

وَ لَا تَجْعَلْ: و قرار نده

يَدَكَ: دستت را

مَغْلُولَةً: (مانند) زنجیری بسته

إِلَى عُنُقِكَ: به گردنت،

وَ لَا تَبْسُطْهَا: و نگشای آن را

كُلَّ الْبَسْطِ: تماما باز باز،

(۳۲۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

فَتَقْعُدَ: پس بنشینی

مَلُومًا: ملامت شده،

مَّحْسُورًا: تهیدست، از کار فرومانده.

ص: ۲۷۰

۳۰ إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

اِنَّ رَبِّكَ: همانا پروردگارت

يَبْسُطُ: می گشاید، توسعه می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد

وَ يَقْدِرُ: و تنگ می گیرد،

إِنَّهُ كَانَ: همانا او باشد

بِعِبَادِهِ: (نسبت) به بندگانش

خَبِيرًا بَصِيرًا: آگاه و بینا.

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۳)

۳۶ وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا

وَ لَا تَقْفُ: و پیروی نکن، دنبال نکن

مَا لَيْسَ: آن چه را که نیست

لَكَ: برای تو

ص: ۲۷۱

بِهَ عِلْمٍ: به آن علمی،

إِنَّ السَّمْعَ: به درستی که گوش

وَالْبَصَرَ: و چشم

وَالْفُؤَادَ: و دل،

كُلُّ أَوْلِيكَ: همه آنان

كَانَ عَنْهُ: باشند در برابر آن

مَسْئُولًا: مسئول.

(۳۲۴) جلد ۱۵ سوره اسراء

۳۷ وَ لَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا

و لَا تَمْشِ: و راه مرو

فِي الْأَرْضِ: در زمین

مَرَحًا: با غرور، تکبر،

إِنَّكَ: به درستی که تو

لَنْ تَخْرِقَ: هرگز نمی توانی بشکافی

الْأَرْضَ: زمین را

وَلَنْ تَبْلُغَ: و هرگز نمی توانی برسی

ص: ۲۷۲

الْجِبَالِ: به کوه ها

طُولًا: از نظر طول، بلندی.

۳۸ كُلُّ ذَلِكْ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا

كُلُّ ذَلِكْ: همه این ها

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۵)

كَانَ سَيِّئُهُ: باشد بدی اش

عِنْدَ رَبِّكَ: نزد پروردگارت

مَكْرُوهًا: منفور، زشت، مکروه.

۳۹ ذَلِكْ مِمَّا وُحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ مِنَ الْحِكْمِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا

ذَلِكْ: این است

مِمَّا: از آن چه

أُوحِيَ: وحی فرستاد

إِلَيْكَ: به سوی تو

رَبُّكَ: پروردگارت

مِنَ الْحِكْمِ: از حکمت.

ص: ۲۷۳

وَلَا تَجْعَلْ: و قرار نده

مَعَ اللَّهِ: با خدا

(۳۲۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

إِلَهَا آخَرَ: معبودی دیگر،

فَتُلْقَى: پس می افتی

فِي جَهَنَّمَ: در جهنم

مَلُومًا: ملامت زده و

مَذْحُورًا: رانده شده.

۴۱ وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَ مَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

صَرَّفْنَا: حقایق گوناگون آوردیم

فِي هَذَا: در این

الْقُرْآنِ: قرآن

لِيَذَّكَّرُوا: تا متذکر شوند،

وَ مَا يَزِيدُهُمْ: و نمی افزاید آن ها را

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۷)

إِلَّا نُفُورًا: مگر نفرت.

ص: ۲۷۴

۴۴ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

تُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ السَّمَاوَاتُ: او را آسمان های

السَّبْعُ: هفت گانه

وَالْأَرْضُ: و زمین

وَمَنْ: و کسانی که

فِيهِنَّ: در آن هستند،

وَإِنْ مِنْ: و نیست هیچ

شَيْءٍ إِلَّا: چیزی مگر

يُسَبِّحُ: تسبیح می کند

بِحَمْدِهِ: با حمدش،

(۳۲۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

وَلَكِنْ: ولیکن

لَا تَفْقَهُونَ: نمی فهمید

تَسْبِيحَهُمْ: تسبیح آن ها را.

إِنَّهُ كَانَ: به درستی که او باشد

ص: ۲۷۵

حَلِيمًا: بردبار

غَفُورًا: و آمرزنده.

۴۹ وَ قَالُوا أءِذَا كُنَّا عِظَامًا وَ رُفَاتًا أءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا

وَ قَالُوا: و گفتند:

أءِذَا كُنَّا: آیا وقتی شدیم ما

عِظَامًا: استخوان هایی

وَ رُفَاتًا: در حالی که پوسیده،

أءِنَّا: آیا همانا ما

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۲۹)

لَمَبْعُوثُونَ: هر آینه مبعوث می شویم

خَلْقًا: به خلقی

جَدِيدًا: جدید، تازه؟

۵۰ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا

قُلْ كُونُوا: بگو: باشید

حِجَارَةً: سنگی

ص: ۲۷۶

أَوْ حَدِيدًا: يَا أَهْنِي،

۵۱ أَوْ خَلَقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُ نَاقِلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا

أَوْ خَلَقًا: بَا هَر مَخْلُوقِي

(۳۳۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

مِمَّا: از آن چه

يَكْبُرُ: بزرگ می نماید

فِي صُدُورِكُمْ: در سينه هايتان،

فَسَيَقُولُونَ: پس به زودی می گویند:

مَنْ: چه کسی

يُعِيدُنَا: باز می گرداند ما را؟

قُلِ الَّذِي: بگو: آن که

فَطَرَكُمْ: آفرید شما را

أَوَّلَ مَرَّةٍ: روز نخست.

فَسَيُنْغِضُونَ: پس به زودی تکان می دهند

ص: ۲۷۷

إِلَيْكَ: به سوی تو

رُؤُسَهُمْ: سرهایشان را

وَيَقُولُونَ: و می گویند:

مَتَى هُوَ: کی است آن؟

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۱)

قُلْ عَسَىٰ: بگو: شاید

أَنْ يَكُونَ قَرِيْبًا: که باشد نزدیک

۵۲ يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَ تَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيْلًا

يَوْمَ: روزی که

يَدْعُوكُمْ: می خواند شما را

فَتَسْتَجِيبُونَ: پس اجابت می کنید

بِحَمْدِهِ: (در حالی که) حمد می کنید او را

و تَظُنُّونَ: و گمان می کنید

إِنْ لَبِثْتُمْ: که درنگ نکرده اید، توقف ننموده اید

إِلَّا قَلِيْلًا: مگر کمی، اندکی.

ص: ۲۷۸

۵۳ وَ قُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ

(۳۳۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

الشَّيْطَانُ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا

وَ قُلْ لِعِبَادِي: وَ بگو به بندگانم

يَقُولُوا: که بگویند

الَّتِي هِيَ: (آن چه را) که آن

أَحْسَنُ: بهتر است،

إِنَّ الشَّيْطَانَ: به درستی که شیطان

يَنْزِعُ: کدورت می افکند

بَيْنَهُمْ: بینشان،

إِنَّ الشَّيْطَانَ: همانا شیطان

كَانَ لِلْإِنْسَانِ: باشد برای انسان

عَدُوًّا مُبِينًا: دشمنی آشکار.

۶۴ وَ اسْتَفْزِزْ مَنْ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۳)

وَ اجْلِبْ عَلَيْهِم بِخَيْلِكَ وَ رَجِلِكَ وَ شَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَ الْأَوْلَادِ وَ عَدُوَّهُمْ وَ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ

ص: ۲۷۹

إِلَّا غُرُورًا

وَ اسْتَفْزِزُ: و تحریک کن، از جای بکن

مَنْ: هر کس را که

اسْتَطَعْتَ: توانایی داری

مِنْهُمْ: از ایشان

بِصَوْتِكَ: با صدای خودت،

وَ أَجْلَبُ: و جلب کن، بتازان

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

بِخَيْلِكَ: (لشکر) سواره ات

وَ رَجَلِكَ: و (لشکر) پیاده ات را،

وَ شَارِكُهُمْ: و شرکت کن، شریک شو

فِي الْأَمْوَالِ: در مال ها

(۳۳۴) جلد ۱۵ سوره اسراء

وَ الْأَوْلَادِ: و فرزندان شان

وَ عِدَّتُهُمْ: وعده شان (بده)،

وَ مَا يَعِدُّهُمْ: و وعده نمی دهد به ایشان

الشَّيْطَانُ: شیطان،

إِلَّا غُرُورًا: مگر به غرور.

ص: ۲۸۰

۶۵ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَ كَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلاً

اِنَّ: به درستی که

عبادی: بندگان من

لَيْسَ لَكَ: نیست تو را

عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ: بر آن ها سلطه ای،

وَ كَفَىٰ: و کافی است که

بِرَبِّكَ: پروردگارت

وَ كِيلاً: وکیل (باشد).

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۵)

۶۶ رَبُّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمْ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيماً

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

الَّذِي: کسی است که

يُزْجِي: به حرکت درمی آورد

لَكُمْ الْفُلْكَ: برای شما کشتی را

فِي الْبَحْرِ: در دریا

ص: ۲۸۱

لَتَبْتَغُوا: تا طلب کنید

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

إِنَّهُ كَانَ: همانا او باشد

بِكُمْ رَحِيمًا: به شما مهربان.

۶۷ وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ

(۳۳۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

تَدْعُونَ إِلَّا آيَاهُ فَلَمَّا نَجَّيْكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا

وَإِذَا: و هنگامی که

مَسَّكُمْ: برسد به شما

الضُّرُّ: ضرر، ناراحتی

فِي الْبَحْرِ: در دریا

ضَلَّ: فراموش می کنید، گم می شود

مَنْ: کسی را که

تَدْعُونَ: می خوانید

إِلَّا آيَاهُ: مگر او را

فَلَمَّا: پس وقتی که

ص: ۲۸۲

نَجِّيْكُمْ: نجات داد شما را

إِلَى الْبَرِّ: به سوی خشکی،

أَعْرَضْتُمْ: روی برمی گردانید

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۷)

وَ كَانَ: و باشد

الْإِنْسَانَ: انسان

كُفُورًا: ناسپاس.

۷۰ وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَ حَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

كَرَّمْنَا: گرامی داشتیم ما

بَنِي آدَمَ: فرزندان آدم را،

وَ حَمَلْنَاهُمْ: و حمل کردیم ما آن هارا

فِي الْبَرِّ: در خشکی

وَ الْبَحْرِ: و دریا

وَ رَزَقْنَاهُمْ: و روزی دادیم به آن ها

(۳۳۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

ص: ۲۸۳

مِنَ الطَّيِّبَاتِ: از پاکیزه ها،

وَ فَضَّلْنَاهُمْ: و برتری دادیم ما آن ها را

عَلَى كَثِيرٍ: بر بسیاری

مِمَّنْ: از کسانی که

خَلَقْنَا: خلق کردیم

تَفْضِيلًا: برتری دادنی.

٧١ يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اِنْسٍ بِاِمَامِهِمْ فَمَنْ اُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَاُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا

يَوْمَ: روزی که

نَدْعُوا: فرامی خوانیم

كُلَّ: همه

اِنْسٍ: انسان ها را

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۳۹)

بِاِمَامِهِمْ: با پیشوایشان،

فَمَنْ: پس هر کس

اُوْتِيَ: داده شود

ص: ۲۸۴

كِتَابُهُ: نامه اش

بِیَمِینِهِ: به دست راستش،

فَأُولَئِكَ: پس آنان

يَقْرَأُونَ: می خوانند

كِتَابَهُمْ: کتابشان را، نامه شان را

وَلَا يُظْلَمُونَ: و ظلم نمی شوند

فَتِيلاً: (حَتَّى) به اندازه رشته نازک هسته خرما.

۷۲ وَ مَنْ كَانَ فِيهِذِهِ اَعْمٰی فَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰی وَ اَضَلُّ سَبِيْلًا

وَ مَنْ كَانَ: و کسی که باشد

(۳۴۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

فِي هَذِهِ: در این (جهان)

اَعْمٰی: کور، نابینا،

فَهُوَ: پس او

فِي الْاٰخِرَةِ: در آخرت

اَعْمٰی: (نیز) کور است

وَ اَضَلُّ: و گمراه تر است

ص: ۲۸۵

سَيِّلاً: از راه.

٧٨ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا

أَقِم: به پا دار

الصَّلَاة: نماز را

لِدُلُوكِ: از وقت زوال

الشَّمْسِ: آفتاب، خورشید

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (٣٤١)

إِلَى غَسَقِ: تا اول تاریکی

اللَّيْلِ: شب

وَقُرْآنَ: و خواندن

الْفَجْرِ: فجر،

إِنَّ: به درستی که

قُرْآنَ: خواندن

الْفَجْرِ: فجر (نماز صبح)

كَانَ: باشد

مَشْهُودًا: مورد مشاهده.

ص: ٢٨٤

۷۹ وَ مِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا

وَ مِنَ اللَّيْلِ: و پاسی از شب

فَتَهَجَّدْ: پس تهجد کن، بیدار باش

بِهِ نَافِلَةً: به آن، نافله ای، (عبادات غیر واجب)

(۳۴۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

لَكَ: که برای توست،

عَسَى: امید است

أَنْ يَبْعَثَكَ: که مبعوث گرداند تو را

رَبُّكَ: پروردگارت

مَقَامًا: به مقامی

مَّحْمُودًا: در خور ستایش.

۸۰ وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا

وَقُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگارا!

أَدْخِلْنِي: داخل کن مرا

ص: ۲۸۷

مُدْخَلٌ: دخول (در هر کار)

صِدْقٌ: صادقانه،

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۳)

وَ أَخْرِجْنِي: و خارج کن مرا

مُخْرَجٌ: خروج (از هر کار)

صِدْقٌ: صادقانه،

وَ اجْعَلْ: و قرار بده

لِي مِّنْ: برای من از

لَدُنْكَ: نزد خودت

سُلْطَانًا: سلطانی، حجت روشنی

نَصِيرًا: که یاری (کند مرا).

۸۱ وَ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

وَ قُلْ: و بگو:

جَاءَ الْحَقُّ: آمد حق

وَ زَهَقَ: و نابود شد

(۳۴۴) جلد ۱۵ سوره اسراء

الْبَاطِلُ: باطل.

ص: ۲۸۸

إِنَّ: به درستی که

الْبَاطِلَ: باطل

كَانَ: باشد

زَهْوَقًا: نابود شدنی.

۸۲ وَ نُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَ لَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا

وَ نُزِّلَ: و نازل می کنیم

مِنَ الْقُرْآنِ: از قرآن

مَا هُوَ: آن چه را که آن

شِفَاءً: شفاء

وَ رَحْمَةٌ: و رحمتی

لِّلْمُؤْمِنِينَ: بر مؤمنان است.

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۵)

وَ لَا يَزِيدُ: و نمی افزاید

الظَّالِمِينَ: ظالمان را

إِلَّا: مگر

خَسَارًا: خسران، زیان.

ص: ۲۸۹

۸۳ وَ إِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَ نَا بِجَانِبِهِ وَ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يُوسَا

وَ إِذَا: وَ هنگامی که

أَنْعَمْنَا: نعمت دادیم

عَلَى الْإِنْسَانِ: به انسان

أَعْرَضَ: روی برگرداند

وَ نَا بِجَانِبِهِ: و دور شود متکبرانه،

وَ إِذَا: وَ هنگامی که

مَسَّهُ: برسد به او

الشَّرُّ: شری، بلائی

(۳۴۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

كَانَ يُوسَا: باشد مایوس.

۸۸ قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَ الْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَ لَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

قُلْ: بگو:

لَئِنِ: هر آینه اگر

ص: ۲۹۰

اجْتَمَعَتْ: اجتماع کنند، اتفاق کنند

الْإِنْسُ وَالْجِنُّ: انسان ها و جن

عَلَى أَنْ: بر این که

يَأْتُوا بِمِثْلِ: بیاورند به مثل

هَذَا الْقُرْآنِ: این قرآن،

لَا يَأْتُونَ: نمی توانند

بِمِثْلِهِ: به مثل آن (بیاورند)،

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۷)

وَلَوْ كَانَتْ: هر چند که باشند

بَعْضُهُمْ: بعضی از آن ها

لِيُبْغِضَ: بر بعض دیگر

ظَهْرًا: پشتیبان، کمک کار

۸۹ وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَيَّا كَثُرَ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

صَرَّفْنَا: آوردیم، گوناگون بیان

لِلنَّاسِ: برای مردم

ص: ۲۹۱

فی هذا القرآن: در این قرآن

مِنْ كُلِّ مَثَلٍ: از هر مَثَل،

فَأَبَى: پس ابا کنند

أَكْثَرُ النَّاسِ: بیشتر مردم

(۳۴۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

إِلَّا كُفُورًا: مگر ناسپاسی را.

۹۰ وَ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَبْتُوعَا

وَ قَالُوا: وَ كَفْتُنْد:

لَنْ نُؤْمِنَ: هرگز ایمان نمی آوریم

لَكَ حَتَّى: به تو، تا

تَفْجُرَ لَنَا: بشکافی، بیرون آوری

مِنَ الْأَرْضِ: از زمین

يَبْتُوعَا: چشمه آبی،

۹۱ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجَّرَ الْأَنْهَارُ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا

ص: ۲۹۲

أَوْ تَكُونَ لَكَ: یا باشد تو را

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۴۹)

جَنَّةٍ مِنْ نَخِيلٍ: باغی از نخل ها

وَعِنَبٍ: و انگور،

فَتَفَجَّرَ: پس به جریان اندازی

الْأَنْهَارَ: نهرها، رودها

خَالَهَا: از لابلاى آن

تَفَجَّرَ: به جریان انداختی.

۹۴ وَ مَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشْرًا رَسُولًا

وَ مَا مَنَعَ: منع نکرد، باز نداشت

النَّاسَ: مردم را

أَنْ يُؤْمِنُوا: این که ایمان بیاورند

إِذْ: هنگامی که

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را

(۳۵۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

الْهُدَىٰ: هدایت،

إِلَّا أَنْ قَالُوا: مگر این که گفتند:

ص: ۲۹۳

أَبَعَثَ: آیا مبعوث کرد.

اللَّهُ بَشَرًا: خداوند بشری را

رَسُولًا: به عنوان رسول؟

۹۵ قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا

قُلْ لَوْ كَانَ: بگو: اگر بود

فِي الْأَرْضِ: در روی زمین

مَلَائِكَةٌ: فرشتگانی

يَمْشُونَ: که راه می رفتند

مُطْمَئِنِّينَ: با آرامش،

لَنَزَّلْنَا: حتما نازل می کردیم

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۱)

عَلَيْهِمْ: برایشان

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَلَكَ: فرشته ای که

رَسُولًا: رسول باشد.

ص: ۲۹۴

۹۸ ذَلِكْ جَزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَيْنَا لَمُبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا

ذَلِكْ جَزَاؤُهُمْ: این جزاء آن هاست

بِأَنَّهُمْ: به خاطر آن که آن ها

كَفَرُوا: کافر شدند

بِآيَاتِنَا: به آیات ما

وَقَالُوا: و گفتند:

أَإِذَا: آیا هنگامی که

كُنَّا عِظَامًا: شدیم استخوان هایی

(۳۵۲) جلد ۱۵ سوره اسراء

وَرُفَاتًا: پوسیده،

أَيْنَا: آیا همانا ما

لَمُبْعُوثُونَ: هر آینه مبعوث می شویم

خَلْقًا جَدِيدًا: به خلقتی تازه؟

۹۹ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ فَابَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُّوا

ص: ۲۹۵

أَوَلَمْ يَرَوْا: و آیا ندیدند، ندانستند

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خدایی

الَّذِي خَلَقَ: که خلق کرد

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین را

قَادِرٌ: قادر و تواناست

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۳)

عَلَىٰ أَنْ: بر این که

يَخْلُقَ: خلق کند

مِثْلَهُمْ: مثل آن ها را؟

وَجَعَلَ: و قرار داد

لَهُمْ: برای آن ها

أَجَلًا: مدتی معین،

لَا رَيْبَ: شکی نیست

فِيهِ: در آن

فَأَبَىٰ: پس ابا کردند، سرپیچی نمودند

الظَّالِمُونَ: ظالمان،

إِلَّا كُفُّورًا: مگر ناسپاسی را.

۱۰۵ وَ بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَ بِالْحَقِّ نَزَلَ وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا

وَ بِالْحَقِّ: و به حق

(۳۵۴) جلد ۱۵ سوره اسراء

أَنْزَلْنَاهُ: نازل کردیم آن را

وَ بِالْحَقِّ: و به حق

نَزَلَ: نازل شد.

وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ: و نفرستادیم تو را

إِلَّا مُبَشِّرًا: مگر بشارت دهنده

وَ نَذِيرًا: و بیم رسان.

۱۰۶ وَ قُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَ نَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا

وَ قُرْآنًا: و قرآنی که

فَرَقْنَاهُ: جدا جدا، به تدریج فرستادیم آن را

لِتَقْرَأَهُ: تا بخوانی آن را

عَلَى النَّاسِ: بر مردم

عَلَى مُكْثٍ: با درنگ، با آرامش

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۵)

ص: ۲۹۷

وَنَزَّلْنَاهُ: و نازل نمودیم آن را

تَنْزِيلًا: نازل کردنی.

۱۰۷ قُلْ اٰمِنُوْا بِهٖ اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا اِنَّ الَّذِيْنَ اٰتَوْا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهٖ اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًا

قُلْ: بگو:

اٰمِنُوْا بِهٖ: ایمان بیاورید به آن

اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا: و یا ایمان نیاورید،

اِنَّ: همانا

الَّذِيْنَ: کسانی که

اٰتَوْا: داده شدند

الْعِلْمَ: علم

مِنْ قَبْلِهٖ: از قبل آن

اِذَا: هنگامی که

(۳۵۶) جلد ۱۵ سوره اسراء

يُتْلٰى: تلاوت می شود

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

يَخِرُّوْنَ: به خاک می افتند

ص: ۲۹۸

لِلْأَذْقَانِ: بر چانه ها

سُجَّدا: سجده کنان.

۱۰۸ وَ يَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا

وَيَقُولُونَ: و می گویند:

سُبْحَانَ: منزّه است

رَبَّنَا: پروردگار ما،

إِنْ كَانَ وَعْدُ: که باشد وعده

رَبَّنَا: پروردگار ما

لَمَفْعُولًا: انجام شدنی.

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۷)

۱۰۹ وَ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَنْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا

وَيَخِرُّونَ: و به خاک می افتند

لِلْأَذْقَانِ: بر چانه ها

يَنْكُونَ: گریه کنان

وَيَزِيدُهُمْ: و افزون شود ایشان را

ص: ۲۹۹

خُشُوعًا: خشوع و تواضع.

۱۱۰ قُلْ اِدْعُوا اللَّهَ اَوْادْعُوا الرَّحْمَنَ اَيَّامًا تَدْعُوا فَلَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ وَ لَا تَجْهَرُوْا بِصَلَاتِكُمْ وَ لَا تُخَافَتُ بِهَا وَ ابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا

قُل: بگو:

ادْعُوا: بخوانید

اللَّهُ: الله را

(۳۵۸) جلد ۱۵ سوره اسراء

اَوْادْعُوا: یا بخوانید

الرَّحْمَنَ: رحمان را،

اَيَّامًا: هر کدام را

ما تَدْعُوا: بخوانید

فَلَهُ: پس برای اوست

الْاَسْمَاءُ: نام های

الْحُسْنَىٰ: نیکو، بهترین

وَ لَا تَجْهَرُوْا: و بلند نخوان

بِصَلَاتِكُمْ: نمازت را

ص: ۳۰۰

وَلَا تُخَافُتْ: و آهسته هم نخوان

بِهَا: آن را

وَ اتَّبَعِ: و پیش گیر، انتخاب کن

بَيْنَ ذَلِكَ: بین آن (دو)

سَبِيلًا: راهی (معتدل).

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۵۹)

۱۱۱ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا

وَقُلِ: و بگو:

الْحَمْدُ: ستایش

لِلَّهِ: برای خدایی است

الَّذِي: که

لَمْ يَتَّخِذْ: نگرفته

وَلَدًا: فرزندی

وَلَمْ يَكُنْ: و نباشد

لَهُ: برای او

ص: ۳۰۱

شَرِيكَ: شریکی

فِي الْمُلْكِ: در حکومت

(۳۶۰) جلد ۱۵ سوره اسراء

وَلَمْ يَكُنْ: و نباشد

لَهُ: برای او

وَلِيٌّ: سرپرستی، حامی ای

مِنَ الذُّلِّ: (به خاطر) ضعف و ذلّت

وَ كِبْرُهُ: و تکبیر گوی او را

تَكْبِيرًا: تکبیر گفتن کامل

سوره اسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۱)

ص: ۳۰۲

«سوره كهف»

۱ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا

الْحَمْدُ: ستایش

لِلَّهِ: مخصوص خدایی است

الَّذِي: که

أَنْزَلَ: نازل کرد

عَلَى عَبْدِهِ: بر بنده اش

الْكِتَابَ: کتاب را

وَلَمْ يَجْعَلْ: و قرار نداد

لَهُ: برای آن

عِوَجًا: کجی، انحرافی.

۲ قَيِّمًا لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِمَّنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ

(۳۶۲) جلد ۱۵ سوره كهف

الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا

قَيِّمًا: که ثابت و استوار است

ص: ۳۰۳

لِيُنذِرَ: تا بترساند

بَأْسًا: از عذابی

شَدِيدًا: سخت

مِنْ لَدُنْهُ: از نزد خودش

وَيُبَشِّرُ: و بشارت دهد

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان را

الَّذِينَ: کسانی که

يَعْمَلُونَ: عمل می کنند

الضَّالِّحَاتِ: به کارهای شایسته

أَنَّ: همانا

لَهُمْ: برای ایشان است

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۳)

أَجْرًا حَسَنًا: پاداشی نیکو.

۳ مَا كَثِيرٍ فِيهِ أَبَدًا

ما كَثِيرٍ: ماندگارانند

فِيهِ أَبَدًا: در آن تا ابد.

ص: ۳۰۴

۴ وَ يُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا

و يُنذِر: و بیم دهد، بترساند

الَّذِينَ: کسانی را که

قَالُوا: گفتند، گویند:

اتَّخَذَ: گرفته، انتخاب نموده

اللَّهُ: خداوند

وَلَدًا: فرزندی.

(۳۶۴) جلد ۱۵ سوره کهف

۵ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِابَائِهِمْ كَبِرَتْ كَلِمَةٌ تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا

مَا لَهُمْ: نیست برای آن ها

بِهِ: به آن

مِنْ عِلْمٍ: هیچ علمی

وَلَا لِابَائِهِمْ: و نه برای پدانشان.

كَبِرَتْ: بزرگ است

كَلِمَةٌ: کلمه ای که

تَخْرُجُ: خارج می شود

ص: ۳۰۵

مِنْ أَفْوَاهِهِمْ: از دهانهایشان

إِنْ يَقُولُونَ: نمی گویند

إِلَّا كَذِبًا: مگر دروغی.

۶ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۵)

إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا

فَلَعَلَّكَ: پس شاید تو، نزدیک است تو

بَاخِعٌ: هلاک کنی

نَفْسَكَ: خودت را

عَلَىٰ آثَارِهِمْ: بر آثار آن ها، بر اعمال آن ها

إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا: اگر ایمان نیاورید

بِهَذَا الْحَدِيثِ: به این گفتار (قرآن)،

أَسَفًا: از روی تأسف، اندوه.

۷ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

إِنَّا: به درستی که ما

ص: ۳۰۶

جَعَلْنَا مَا: قرار دادیم آن چه

عَلَى الْأَرْضِ: بر (روی) زمین است

(۳۶۶) جلد ۱۵ سوره کهف

زِينَةً لَهَا: زینتی برای آن،

لِيَتَلَوْهُمْ: تا بیازماییم ایشان را

أَيُّهُمْ: که کدامیک از آن ها

أَحْسَنُ: نیکوتر است

عَمَلًا: از نظر عمل.

۸ وَ إِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا

وَ إِنَّا: و همانا ما

لَجَاعِلُونَ: قرار دهنده ایم

مَا عَلَيْهَا: آن چه بر روی آن است

صَعِيدًا: (مانند) زمینی بدون گیاه

جُرُزًا: و زمینی خشک و بایر.

۹ أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۷)

مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا

ص: ۳۰۷

أَمْ حَسِبْتَ: آیا گمان کردی

أَنْ أَصْحَابَ: که همانا یاران

الْكَهْفِ: كهف

وَالرَّقِيمِ: و رقیم

كَانُوا مِنْ: بودند از

آیاتنا عَجَبًا: نشانه های عجیب؟

۱۰ اِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا اتِّنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا

اِذْ أَوَى: زمانی که پناه بردند

الْفِتْيَةُ: جوانان، جوانمردان

إِلَى الْكَهْفِ: به غار،

فَقَالُوا: پس گفتند:

(۳۶۸) جلد ۱۵ سوره كهف

رَبَّنَا: پروردگار ما

اتِّنَا: بده به ما

مِنْ لَدُنْكَ: از نزد خودت

رَحْمَةً: رحمتی

ص: ۳۰۸

وَهَيَّيْ ء لَنَا: و آماده نما برای ما

مِنْ أَمْرِنَا: از برای کارمان

رَشَدًا: رشد و تعالی، راه نجاتی، راه یافتن به سوی مطلوب.

۱۱ فَضَرَبْنَا عَلَىٰ اِذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا

فَضَرَبْنَا: پس زدیم ما

عَلَىٰ اِذَانِهِمْ: بر گوش هایشان

فِي الْكَهْفِ: در غار

سِنِينَ عَدَدًا: سال های معدودی.

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۶۹)

۱۲ ثُمَّ بَعَثْنَا لَهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِئُوا أَمَدًا

ثُمَّ: سپس

بَعَثْنَا لَهُمْ: برانگیختیم آن ها را

لِنَعْلَمَ: تا بدانیم، تا معلوم گردانیم

أَيُّ الْحِزْبَيْنِ: کدام یک از دو گروه

ص: ۳۰۹

أَخْصِي: شماره خواهند کرد

لِمَا: آن چه را که

لَبِثُوا: درنگ کردند

أَمَدًا: در طول زمان، مدت معین.

۱۳ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَ زِدْنَا لَهُمُ هُدًى

(۳۷۰) جلد ۱۵ سوره کهف

نَحْنُ: ما

نَقُصُّ: قصه می کنیم، بازگو می کنیم

عَلَيْكَ: برای تو

نَبَأَهُم بِالْحَقِّ: خبرشان را به حق.

إِنَّهُمْ: به درستی که ایشان

فِتْيَةٌ: جوانانی بودند

آمَنُوا: که ایمان آوردند

بِرَبِّهِمْ: به پروردگارشان،

و زِدْنَا لَهُمُ: و زیاد کردیم ما بر آن ها

هُدًى: هدایت را.

ص: ۳۱۰

۱۴ وَ رَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطَا

وَ رَبَطْنَا: و ربط دادیم، محکم ساختیم

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۱)

عَلَى قُلُوبِهِمْ: دل های آن ها را

إِذْ قَامُوا: آن گاه که قیام کردند

فَقَالُوا: پس گفتید:

رَبُّنَا: پروردگار ما

رَبُّ السَّمَوَاتِ: پروردگار ما

وَالْأَرْضِ: و زمین است،

لَنْ نَدْعُوَ: هرگز نمی خواهیم

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

إِلَهًا: معبودی را،

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

قُلْنَا: گفتیم ما

إِذَا: در آن صورت

ص: ۳۱۱

شَطَطًا: سخنی دور از حق.

(۳۷۲) جلد ۱۵ سوره کهف

۱۵ هُوَ لَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

هُوَ لَاءِ: آنان

قَوْمُنَا: قوم ما هستند

اتَّخَذُوا: گرفتند، انتخاب نمودند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

إِلَهًا: معبودی،

لَوْلَا يَأْتُونَ: چرا نمی آورند

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

بِسُلْطَانٍ: دلیل، حجت

بَيِّنٍ: روشنی، آشکاری؟

فَمَنْ أَظْلَمُ: پس کیست ظالم تر

مِمَّنِ: از کسی که

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۳)

ص: ۳۱۲

اُفْتَرَى: افترا ببندد

عَلَى اللَّهِ كَذِبًا: بر خدا دروغی را؟

۱۶ وَإِذْ اغْتَرَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا

وَإِذْ: و هنگامی که

اغْتَرَلْتُمُوهُمْ: کناره گیری کردید از ایشان

وَمَا يَعْبُدُونَ: و نپرستید

إِلَّا اللَّهَ: مگر خدا را،

فَأَوْا: پس پناه ببرید

إِلَى الْكَهْفِ: به سوی غار

يَنْشُرْ: وسعت می دهد

لَكُمْ: برای شما

(۳۷۴) جلد ۱۵ سوره کهف

رَبُّكُمْ: پروردگارتان

مِنْ رَحْمَتِهِ: از رحمتش،

ص: ۳۱۳

وَيُهَيِّئُ: و آماده می کند

لَكُمْ: برایتان

مِنْ أَمْرِكُمْ: از کارتان

مِرْفَقًا: گشایشی، راحتی ای.

۱۷ وَ تَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوِهِ مِنْهُ ذَلِكُمْ مِنْ آيَاتِ
اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا

وَ تَرَى: و می بینی

الشَّمْسَ: خورشید را

إِذَا: هنگامی که

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۷۵)

طَلَعَتْ: طلوع کرد

تَزَاوَرُ: متمایل می گردد

عَنْ كَهْفِهِمْ: از غارشان

ذَاتَ الْيَمِينِ: به جانب راست،

ص: ۳۱۴

وَإِذَا: و هنگامی که

غَرَبَتْ: غروب کرد

تَقَرَّضُوهُمْ: بریده می شود از آن ها، عدول می کند

ذَاتَ الشَّمَالِ: به جانب چپ،

وَهُمْ فِي: و ایشان در

فَجْوَةٍ: فضای پهناور و وسیعی

مِنْهُ: از آن (بودند).

ذَلِكَ: این

مِنْ آيَاتِ: از نشانه های

اللَّهِ: خداوند است.

(۳۷۶) جلد ۱۵ سوره کهف

مَنْ: کسی را که

يَهْدِي: هدایت کند

اللَّهُ: خدا،

فَهُوَ: پس او

الْمُهْتَدِي: هدایت شده،

وَمَنْ: و کسی را که

ص: ۳۱۵

يُضِلُّل: گمراه کند

فَلَنْ تَجِدَ: پس هرگز نمی یابی

لَهُ وَلِيًّا: برای او ولی ای

مُرْشِدًا: مرشدی، راهنمایی.

۱۸ وَ تَحْسَبُهُمْ آيِقَاطًا وَ هُمْ رُقُودٌ وَ نُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَ ذَاتَ الشِّمَالِ وَ كَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۷۷)

وَ لَمَلَيْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا

وَ تَحْسَبُهُمْ: و گمان می کنی آن ها

آيِقَاطًا: بیدارند

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

رُقُودٌ: به خواب رفته بودند.

وَ نُقَلِّبُهُمْ: و می گرداندیم آن ها را

ذَاتَ الْيَمِينِ: به طرف راست

وَ ذَاتَ: و به طرف

ص: ۳۱۶

الشَّمَالِ: چپ

وَ كَلْبُهُمْ: و سگشان

بِاسِطٍ: باز کرده بود، گشوده بود

ذِرَاعِيهِ: دو دستش را

بِالْوَصِيدِ: جلوی غار.

لَوْ اَطَّلَعْتَ: اگر مطلع می شدی

(۳۷۸) جلد ۱۵ سوره کهف

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

لَوْلَيْتَ: پشت می کردی

مِنْهُمْ: از آن ها

فِرَارًا: در حالت فرار،

وَ لَمَلَيْتَ: و هر آینه پُر می شدی

مِنْهُمْ: از آن ها

رُغْبًا: از ترس و وحشت.

۱۹ وَ كَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِئْتُمْ قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ

ص: ۳۱۷

قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسَ لَيْسْتُمْ فَاذْعَبُوا حَيْدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرُوا أَيُّهَا زَكِيَّ طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْجِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۷۹)

بَعَثْنَاهُمْ: برانگيختيم ما آن ها را

لَيْتَسَاءُلُوا: تا سؤال كنند

بَيْنَهُمْ: از يكديگر.

قَالَ: گفت:

قَائِلٌ: گوینده ای

مِنْهُمْ: از آن ها،

كَمْ: چقدر

لَيْسْتُمْ: درنگ كرديد، مانديد؟

قَالُوا: گفتند:

لَيْسْنَا: مانديم (خوابيديم)

يَوْمًا أَوْ: يك روز يا

بَعْضَ يَوْمٍ: قسمتی از يك روز.

ص: ۳۱۸

قَالُوا: گفتند:

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

(۳۸۰) جلد ۱۵ سوره کهف

أَعْلَمُ بِمَا: داناتر است به آن چه

لَبِئْسُمْ: درنگ کردید،

فَابْعَثُوا: پس بفرستید

أَحَدَكُمْ: یکی از خودتان را

بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ: با این پول هایتان

إِلَى الْمَدِينَةِ: به سوی شهر

فَلْيَنْظُرُوا: و باید بنگرد، ببیند

أَيُّهَا: کدامیک آن ها

أَرْكَى: پاکیزه تر و (حلال تر) است

طَعَامًا: از نظر غذا

فَلْيَأْتِكُمْ: پس بیاورد برایتان

بِرِزْقٍ مِنْهُ: روزی ای از آن،

وَلْيَتَلَطَّفْ: و باید دقت کند

وَلَا يُشْعِرَنَّ: و نباید شناخته شود

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۱)

بِكُمْ أَحَدًا: از شما احدی.

۲۰ أَنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فَمِثْلَتْهُمْ وَ لَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدَا

أَنَّهُمْ: همانا آن ها

إِنْ يَظْهَرُوا: اگر مطلع شوند

عَلَيْكُمْ: بر شما

يَرْجُمُوكُمْ: سنگسار می کنند شما را،

أَوْ يُعِيدُوكُمْ: یا باز می گردانند شما را

فِي مِثْلَتْهُمْ: در آئین خودشان،

وَلَنْ تُفْلِحُوا: و هرگز رستگار نمی شوید

إِذَا أَبَدَا: در آن هنگام ابدا.

۲۱ وَ كَذَلِكَ أَغْتَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيُعَلِّمُوا أَنْ وَعَدَ اللَّهُ

(۳۸۲) جلد ۱۵ سوره كهف

حَقُّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْنَا بَنِيَانًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ

ص: ۳۲۰

قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا

وَكَذَلِكَ: و این چنین

أَعْتَرْنَا: آگاه کردیم ما

عَلَيْهِمْ: بر آن ها (مردم را)

لِيَعْلَمُوا: تا بدانند

أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ: که وعده خدا

حَقٌّ: حق است

وَأَنَّ: و به درستی که

السَّاعَةَ: قیامت

لَا رَيْبَ فِيهَا: شکی نیست در آن،

إِذْ: آن گاه که

يَتَنَارَعُونَ: نزاع می کردند

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۳)

بَيْنَهُمْ: میان خودشان

أَمْرُهُمْ: در کار آن ها،

فَقَالُوا: پس گفتند: (مشرکان)

ابْنُوا: بنا کنید

ص: ۳۲۱

عَلَيْهِمْ: بر (درب غار) آن ها

بُنَيَانَا: بنایی

رَبُّهُمْ: پروردگار آن ها

أَعْلَمُ: داناتر است

بِهِمْ: به آن ها.

قَالَ: گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

غَلَبُوا: غلبه کردند

عَلَى أَمْرِهِمْ: بر کارشان

لَتَتَّخِذَنَّ: هر آینه می سازیم

(۳۸۴) جلد ۱۵ سوره کهف

عَلَيْهِمْ: برای آن ها

مَسْجِدًا: مسجدی.

۲۲ سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةً رَابِعُهُمْ كَذِبٌ وَيَقُولُونَ خَمْسَةً سَادِسُهُمْ كَذِبٌ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةً وَثَامِنُهُمْ كَذِبٌ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ

بِعَدَّتِهِمْ مَا

ص: ۳۲۲

يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا

سَيَقُولُونَ: به زودی خواهند گفت:

ثَلَاثَةً: سه تا (بودند)

رَابِعُهُمْ: چهارمی شان

كَلْبُهُمْ: سگشان (بود)

وَيَقُولُونَ: و (بعضی) می گویند

خَمْسَةً: پنج تا (بودند)

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۸۵)

سَادِسُهُمْ: ششمی شان

كَلْبُهُمْ: سگشان (بود)

رَجْمًا: سنگی است، تیری است

بِالْغَيْبِ: به غیب، در تاریکی

وَيَقُولُونَ: و می گویند:

سَبْعَةً: هفت تا (بودند)

وَأَمِنْهُمْ: و هشتمی شان

كَلْبُهُمْ: سگشان (بود).

ص: ۳۲۳

قُلْ: بگو:

رَبِّي: پروردگارم

أَعْلَمُ: داناتر است

بِعِدَّتِهِمْ: به عده آن ها

مَا يَعْلَمُهُمْ: نمی دانند (تعداد) آن ها را

إِلَّا قَلِيلٌ: مگر اندکی.

(۳۸۶) جلد ۱۵ سوره کهف

فَلَا تُمَارِ: پس جدل نکن

فِيهِمْ: در مورد آن ها

إِلَّا مِرَاءً: مگر مجادله ای، گفتگویی

ظاهراً: به ظاهر، سطحی

وَلَا تَسْتَفْتِ: و طلب فتوا نکن، سؤال نکن

فِيهِمْ: درباره آن ها

مِنْهُمْ: از هیچ

أَحَدًا: احدی.

۲۳ وَ لَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدًا

ص: ۳۲۴

وَلَا تَقُولَنَّ: وَنُكُو

لِشَيْءٍ: (درباره) چیزی

أَنْتِي: که همانا من

فَاعِلٌ: انجام دهنده ام

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۷)

ذَلِكَ: آن را

غدا: فردا.

۲۴ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَ أذْكُرُ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا

إِلَّا: مگر این که (بگویی)

أَنْ يَشَاءَ: اگر بخواهد

اللَّهُ: خدا.

وَ أذْكُرُ: و یاد کن

رَبَّكَ: پروردگارت را

إِذَا: هنگامی که

نَسِيتَ: فراموش کردی

ص: ۳۲۵

وَقُلْ: و بگو:

عَسَى: شاید، امیدوارم

(۳۸۸) جلد ۱۵ سوره کهف

أَنْ يَهْدِيَنِي: که هدایت کند مرا

رَبِّي: پروردگارم

لِاقْرَبَ: به نزدیک تر

مِنْ هَذَا: از این

رَشَدًا: از نظر رشد، صواب.

۲۵ وَ لَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَ اذْدَادُوا تِسْعًا

وَ لَبِثُوا: و درنگ کردند، ماندند

فِي كَهْفِهِمْ: در غارشان

ثَلَاثَ مِائَةٍ: سیصد

سِنِينَ: سال

وَ اذْدَادُوا: و افزودند (بر آن)

تِسْعًا: نه (سال).

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۸۹)

ص: ۳۲۶

۲۶ قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا

قُل: بگو:

اللَّهُ: خدا

أَعْلَمُ: داناتر است

بِما: به آن چه

لَبِثُوا: درنگ کردند.

لَهُ غَيْبُ: برای اوست غیب

السَّمَاوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین.

أَبْصِرْ بِهِ: چه بیناست او

وَأَسْمِعْ: و چه شنوا!

مَا لَهُمْ: نیست ایشان را

(۳۹۰) جلد ۱۵ سوره كهف

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

مِنْ: هیچ

ص: ۳۲۷

وَلِيٌّ: سرپرستی،

وَ لَا يُشْرِكُ: و شریک نمی کند

فِي حُكْمِهِ: در حکمش

أَحَدًا: احدی را.

۲۷ وَأْتَلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا

وَأْتَلُ: و تلاوت کن

ما: آن چه

أُوحِيَ: وحی شده

إِلَيْكَ: به سوی تو

مِنْ كِتَابٍ: از کتاب

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۱)

رَبِّكَ: پروردگارت.

لَا مُبَدَّلَ: تبدیل کننده ای

لِكَلِمَاتِهِ: کلماتش را

وَلَنْ تَجِدَ: و هرگز نمی یابی

ص: ۳۲۸

مِنْ دُونِهِ: غير از او

مُلْتَحِدًا: پناهی، پناهگاهی.

۲۸ وَ اصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْوَةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوِيَهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

نَفْسَكَ: خودت

مَعَ الَّذِينَ: با کسانی که

(۳۹۲) جلد ۱۵ سوره کهف

يَدْعُونَ: می خوانند

رَبَّهُمْ: پروردگارشان را

بِالْغَدْوَةِ: در صبح، بامداد

وَالْعَشِيِّ: و شب هنگام

يُرِيدُونَ: می خواهند، می جویند

وَجْهَهُ: ذات او را، رضای او را

ص: ۳۲۹

وَلَا تَعْدُ: و تجاوز نکن، برمگیر

عَيْنَاكَ: چشمانت را

عَنْهُمْ: از آن ها

تُرِيدُ: که می خواهند

زِينَةَ الْحَيَاةِ: زینت زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا را،

وَلَا تُطِيعُ: و اطاعت نکن

مَنْ: کسی را که

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۳)

أَعْفَلْنَا: غافل کرده ایم

قَلْبَهُ: دلش را

عَنْ ذِكْرِنَا: از یاد خودمان،

وَاتَّبَعُ: و پیروی کرده

هَوَاهُ: هوای نفس را

وَكَانَ: و باشد

أَمْرَهُ: کارش

فُرْطًا: از روی افراط و زیاده روی.

ص: ۳۳۰

۴۵ وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَثَلِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَاۤ اَنْزَلْنَا مِنْ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ بِهَنَبَاتٍ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَشِيْمًا تَذْرُوهُ الرِّيْحُ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا

وَ اضْرِبْ: و بزن

لَهُمْ مَثَلٌ: برای آن ها مثل

الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا: زندگانی دنیا را

(۳۹۴) جلد ۱۵ سوره كهف

كَمَا: مانند آبی كه

اَنْزَلْنَا: نازل كرديم آن را

مِنَ السَّمَآءِ: از آسمان،

فَاخْتَلَطَ: پس مخلوط شده

به: به آن

نَبَاتُ الْاَرْضِ: گياهان زمين،

فَاَصْبَحَ: پس بگردد

هَشِيْمًا: خشكيده كه

تَذْرُوهُ: پراكنده مي سازد آن را

الرِّيْحُ: بادهآ.

ص: ۳۳۱

وَ كَانَ اللَّهُ: و باشد خداوند

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ: بر هر چیزی

مُقْتَدِرًا: قادر و توانا.

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۳۹۵)

۴۶ أَلْمَالُ وَالْبُنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَ خَيْرٌ أَمَلًا

أَلْمَالُ: مال

وَالْبُنُونَ: و فرزندان

زِينَةُ الْحَيَاةِ: زینت زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا هستند،

وَالْبَاقِيَاتُ: و کارهایی که باقی بماند

الصَّالِحَاتُ: و شایسته باشد

خَيْرٌ: بهتر است

عِنْدَ: نزد

رَبِّكَ: پروردگارت

ثَوَابًا: ثواب (آن)

ص: ۳۳۲

وَ خَيْرٌ: و بهتر است

أَمَلًا: امید (آن).

(۳۹۶) جلد ۱۵ سوره كهف

۴۷ وَ يَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَ تَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَ حَشَرْنَا هُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا

وَ يَوْمَ: و روزی که

نُسَيِّرُ: حرکت می دهیم

الْجِبَالَ: کوه ها را

وَ تَرَى: و می بینی

الْأَرْضَ: زمین را

بَارِزَةً: آشکارا، مسطح

وَ حَشَرْنَا هُمْ: و محشور می کنیم آن ها را

فَلَمْ نُغَادِرْ: و ترک نکنیم، مستثنی نکنیم

مِنْهُمْ: از آن ها

أَحَدًا: احدی را.

سوره كهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۷)

ص: ۳۳۳

۴۸ وَ عَرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا

وَ عَرِضُوا: و عرضه شوند

عَلَىٰ رَبِّكَ: بر پروردگارت

صَفًّا: به صف

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

جِئْتُمُونَا: آمدید نزد ما

كَمَا: همان چنان که

خَلَقْنَاكُمْ: آفریدیم شما را

أَوَّلَ مَرَّةٍ: اول مرتبه،

بَلْ زَعَمْتُمْ: بلکه گمان می کردید

أَلَّنْ نَجْعَلَ: که هرگز قرار نخواهیم داد

لَكُمْ: برای شما

مَوْعِدًا: موعدی.

(۳۹۸) جلد ۱۵ سوره کهف

«پایان جزء ۱۵»

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۳۹۹)

ص: ۳۳۴

۸۳ وَ يَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا

وَ يَسْأَلُونَكَ: و سؤال می کنند از تو

عَنْ: درباره

ذِي الْقُرْنَيْنِ: ذوالقرنین

قُلْ: بگو:

سَأَتْلُوا: به زودی تلاوت می کنم، می خوانم

عَلَيْكُمْ: بر شما

مِنْهُ ذِكْرًا: از او یادی

۸۴ اِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْاَرْضِ وَ اَتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبِيًا

اِنَّا مَكَّنَّا: همانا ما قدرت دادیم

لَهُ فِي الْاَرْضِ: به او در زمین

(۴۰۰) جلد ۱۶ سوره كهف

وَ اَتَيْنَاهُ: و دادیم او را

مِنْ كُلِّ شَيْءٍ: از هر چیزی

سَبِيًا: سببی، وسیله ای.

ص: ۳۳۵

فَاتَّبَعَ: پس پیروی کرد

سَبِيًّا: سبب را.

۸۶ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْتَ تُعَذِّبُ وَإِنَّمَا أَنْتَ تُتَّخَذُ فِيهِمْ حُسْنًا

حَتَّىٰ إِذَا: تا هنگامی که

بَلَغَ: رسید

مَغْرِبَ: به غروبگاه

الشَّمْسِ: خورشید، آفتاب،

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۱)

وَجَدَهَا: یافت آن را (احساس کرد که خورشید)

تَغْرُبُ: غروب می کند، فرومی رود

فِي عَيْنٍ: در چشمه ای

حَمِئَةٍ: گل آلود،

وَوَجَدَ: و یافت

عِنْدَهَا: نزد آن

قَوْمًا: قومی را.

قُلْنَا: گفتیم: ما

يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ: ای ذوالقرنین!

إِنَّمَا أَنْ تُعَذَّبَ: یا عذاب می کنی

وَ إِنَّمَا أَنْ تَتَّخِذَ: و یا می گیری، انتخاب می کنی

فِيهِمْ: در میان آن ها

حُسْنًا: طریقه نیکویی.

(۴۰۲) جلد ۱۶ سوره کهف

۸۷ قَالَ أَمَا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا

قال: گفت:

أَمَا مَنْ: اما کسی که

ظَلَمَ: ظلم کرد،

فَسَوْفَ: پس به زودی

نُعَذِّبُهُ: عذاب می کنیم او را،

ثُمَّ: سپس

يُرَدُّ: باز گردانده می شود

ص: ۳۳۷

إِلَى رَبِّهِ: به سوی پروردگارش،

فَيُعَذِّبُهُ: پس عذاب می کند او را

عَذَابًا: عذابی

نُكْرًا: ناشناخته، سخت.

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۳)

۸۸ وَ أَمَّا مَنْ أَمَّنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ وَ سَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا

وَ أَمَّا مَنْ: و اما کسی که

أَمَّنَ: ایمان آورد

وَ عَمِلَ صَالِحًا: و عمل صالح انجام دهد،

فَلَهُ: پس برای او

جَزَاءً: پاداشی

الْحُسْنَىٰ: نیکوست

وَ سَنَقُولُ: و به زودی می گوئیم

لَهُ مِنْ أَمْرِنَا: به او از خودمان

يُسْرًا: (دستور) آسانی.

ص: ۳۳۸

۸۹ ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا

ثُمَّ اتَّبَعَ: سپس پیروی کرد

(۴۰۴) جلد ۱۶ سوره کهف

سَبَبًا: سبب را.

۹۰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا

حَتَّىٰ إِذَا: تا هنگامی که

بَلَغَ: رسید

مَطْلِعَ: به طلوع گاه

الشَّمْسِ: خورشید،

وَجَدَهَا: یافت آن را

تَطْلُعُ: که طلوع می کند

عَلَىٰ قَوْمٍ: بر قومی که

لَمْ نَجْعَلْ: قرار نداده بودیم

لَهُمْ: بر آن ها

مِّن دُونِهَا: غیر از آن (خورشید)

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۵)

سِتْرًا: پوششی.

ص: ۳۳۹

۹۱ كَذَلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا

كَذَلِكَ: این چنین بود

وَقَدْ: و به تحقیق

أَحَطْنَا: احاطه داشتیم ما

بِمَا: به آن چه

لَدَيْهِ: نزد او بود

خُبْرًا: آگاهی ای.

۹۲ ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا

ثُمَّ اتَّبَعَ: سپس پیروی کرد

سَبَبًا: سبب را.

۹۳ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا

(۴۰۶) جلد ۱۶ سوره كهف

قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا

حَتَّىٰ إِذَا: تا هنگامی که

بَلَغَ: رسید

بَيْنَ السَّدَّيْنِ: بین دو کوه.

ص: ۳۴۰

وَجَدَ: یافت

مِنْ دُونِهِمَا: از غیر آن دو گروه

قَوْمًا: قوم دیگری را که

لَا يَكَادُونَ: نزدیک نبود

يَفْقَهُونَ: بفهمند

قَوْلًا: سخنی را.

۹۴ قَالُوا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَ مَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ سَدًّا

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۰۷)

قَالُوا: گفتند:

يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ: ای ذوالقرنین!

إِنَّ يَأْجُوجَ: به درستی که یأجوج

وَ مَأْجُوجَ: و مأجوج

مُفْسِدُونَ: فسادکننده اند

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

فَهَلْ: پس آیا

ص: ۳۴۱

نَجْعَلُ: قرار دهیم

لَكَ خَرَجًا: برای تو هزینه ای

عَلَى أَنْ تَجْعَلَ: (مبنی) بر این که قرار دهی

بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ: بین ما و بین آن ها

سَدًّا: سدّی؟

۹۵ قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ

(۴۰۸) جلد ۱۶ سوره كهف

أَجْعَلُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا

قَالَ: گفت:

ما مَكَّنِّي: آن چه مكنت (ثروت) داده به من

فيه: در آن

رَبِّي خَيْرٌ: پروردگارم بهتر است،

فَاعِينُونِي: پس كمك كنيد مرا

بِقُوَّةٍ: با نيرويی،

أَجْعَلُ: تا قرار دهم

بَيْنَكُمْ: بين شما و

وَ بَيْنَهُمْ: و بين آن ها

ص: ۳۴۲

رَدُّمَا: سَدِّ مُحْكَمِي.

۹۶ اَتُونِي زُبْرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۰۹)

اَتُونِي اُفْرِغْ عَلَيْهِ قَطْرًا

اَتُونِي: بياوريد براي من

زُبْرَ الْحَدِيدِ: قطعان آهن.

حَتَّىٰ إِذَا: تا وقتی كه

سَاوَىٰ: پُر شد، برابر شد، مساوی شد

بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ: بين دو ديواره، كناره كوه

قَالَ: گفت:

انْفُخُوا: بدميد

حَتَّىٰ إِذَا: تا وقتی كه

جَعَلَهُ: قرار داد آن را

نَارًا: آتشی گداخته،

قَالَ: گفت:

اَتُونِي: بياوريد براي من

ص: ۳۴۳

أُفْرِغْ: بریزم

(۴۱۰) جلد ۱۶ سوره کهف

عَلَيْهِ: بر آن

قَطْرًا: مس گداخته شده.

۹۷ فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا

فَمَا اسْتَطَاعُوا: پس نتوانستند

أَنْ يَظْهَرُوهُ: که بالا روند از آن

وَمَا اسْتَطَاعُوا: و قادر نبودند

لَهُ نَقْبًا: آن را نقب زنند، سوراخ کنند.

۹۸ قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا

قَالَ: گفت :

هَذَا رَحْمَةٌ: این رحمتی است

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۱)

مِنْ رَبِّي: از جانب پروردگارم،

فَإِذَا: پس هنگامی که

ص: ۳۴۴

جاء: بیاید

وَعْدُ رَبِّي: وعده پروردگارم

جَعَلَهُ: قرار می دهد آن را

دُكَاةً: هموار، متلاشی،

وَ كَانَ وَعْدًا: و باشد وعده

رَبِّي حَقًّا: پروردگارم حق.

۹۹ وَ تَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَ نُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا

وَ تَرَكْنَا: و ترک کنیم، (رها کنیم)

بَعْضَهُمْ: بعضی از آن ها

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

(۴۱۲) جلد ۱۶ سوره کهف

يَمُوجُ: موج می زند

فِي بَعْضٍ: در بعضی دیگر،

وَ نُفِخَ: و دمیده شود

فِي الصُّورِ: در صور

فَجَمَعْنَاهُمْ: پس جمعشان کنیم به طور کامل.

ص: ۳۴۵

جَمْعًا: جمع کردنی.

۱۰۳ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا

قُلْ هَلْ: بگو: آیا

نُنَبِّئُكُمْ: خبر بدهیم شما را

بِالْأَخْسَرِينَ: به زیانکارترین (مردم)

أَعْمَالًا: (از حیث) اعمال؟

۱۰۴ الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۳)

يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا

الَّذِينَ: کسانی که

ضَلَّ: گم شد، تلف شد

سَعِيَّهُمْ: سعی شان، کوشش شان

فِي الْحَيَاةِ: در زندگی

الدُّنْيَا: دنیا،

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

يَحْسَبُونَ: گمان می کنند

ص: ۳۴۶

أَنَّهُمْ: که همانا آن ها

يُحْسِنُونَ: نیکو کاری می کنند

صُنْعًا: (از حیث) عمل.

۱۰۵ اُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا

(۴۱۴) جلد ۱۶ سوره كهف

اُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

كَفَرُوا: کافر شدند

بِآيَاتِ: به آیات

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَلِقَائِهِ: و دیدارش،

فَحَبِطَتْ: پس نابود شد

أَعْمَالُهُمْ: اعمالشان

فَلَا نُقِيمُ: پس برپانمی کنیم

لَهُمْ: برایشان

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

وَزَنًا: میزانی

ص: ۳۴۷

۱۰۶ ذَلِكْ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوعًا

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۱۵)

ذَلِكْ جَزَاؤُهُمْ: اين است جزايشان.

جَهَنَّمَ: جهنم است

بِمَا كَفَرُوا: به خاطر آن كه كفر ورزیدند،

وَ اتَّخَذُوا: و گرفتند

آياتي: آیات مرا

و رُسُلِي: و پیامبرانم را

هُزُوعًا: به مسخره.

۱۰۷ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّٰتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا

اِنَّ الَّذِيْنَ: همانا کسانی كه

اٰمَنُوْا: ايمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصّٰلِحٰتِ: عمل صالح،

(۴۱۶) جلد ۱۶ سوره كهف

كَانَتْ لَهُمْ: باشد برايشان

ص: ۳۴۸

جَنَاتُ: باغ های

الْفِرْدَوْسِ: فردوس

نُزُلًا: منزلگاه پذیرایی.

۱۰۸ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْتَغُونَ عَنْهَا حَوْلًا

خَالِدِينَ فِيهَا: جاودانند در آن،

لَا يَبْتَغُونَ: طلب نمی کنند

عَنْهَا: از آن

حَوْلًا: تحوّل، دگرگونی ای.

۱۰۹ قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا

قُلْ: بگو:

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۷)

لَوْ كَانَ: اگر باشد

الْبَحْرُ مِدَادًا: دریا مرکب

لِكَلِمَاتِ: برای کلمات

رَبِّي: پروردگارم،

ص: ۳۴۹

لَنفِدَ: هر آینه تمام شود

الْبَحْرُ: دریا

قَبْلَ أَنْ: قبل از این که

تَنفِدَ: تمام شود

كَلِمَاتُ رَبِّي: کلمات پروردگارم،

وَلَوْ جِئْنَا: و هر چند کمک آوریم

بِمِثْلِهِ: به مثل آن دریا

مَدَدًا: کمکی.

۱۱۰ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ

(۴۱۸) جلد ۱۶ سوره کهف

إِلَهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يُرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

قُلْ: بگو:

إِنَّمَا: جز این نیست که

أَنَا بَشَرٌ: من بشری هستم

مِثْلُكُمْ: مثل شما،

يُوحَىٰ: وحی می شود

ص: ۳۵۰

إِلَى: به من،

أَمَّا: جز این نیست که

إِلَهُكُمْ: معبود شما

إِلَهٌ: خدایی است

وَاحِدٌ: یگانه.

فَمَنْ: پس هر کس

كَانَ: باشد

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۱۹)

يَرْجُوا: امیدوار

لِقَاءَ: به دیدار

رَبِّهِ: پروردگارش،

فَلْيَعْمَلْ: پس باید عمل کند

عَمَلًا: عملی

صَالِحًا: صالح و شایسته

وَلَا يُشْرِكْ: و شریک نسازد

بِعِبَادَةٍ: در عبادت

رَبِّهِ: پروردگارش

أَحَدًا: احدی را.

(۴۲۰) جلد ۱۶ سوره کهف

ص: ۳۵۱

۱ کَاهِيَعَاَصَا

کَاهِيَعَاَصَا: از حروف مقطعه

۲ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكْرِيَّا

ذِكْرُ رَحْمَتِ: یادِ رحمتِ

رَبِّكَ: پروردگارت

عَبْدَهُ: به بنده اش

زَكْرِيَّا: زکریا،

۳ اِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

اِذْ: هنگامی که

نَادَى: ندا کرد، خواند

رَبَّهُ: پروردگارش را

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۱)

نِدَاءً: ندایی

خَفِيًّا: مخفی، پنهانی .

ص: ۳۵۲

۴ قَالَ رَبِّ اِنِّی وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّی وَاسْتَعَلَ الرَّاسُ شَیْبًا وَّ لَمْ اَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبَّ شَقِیًّا

قال: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

اِنِّی: همانا من

وَهَنَ: سست شده

الْعَظْمُ مِنِّی: استخوانم،

وَاسْتَعَلَ: و شعله ور شد

الرَّاسُ شَیْبًا: سر (از نظر) پیری.

وَلَمْ اَكُنْ: و نبوده ام

بِدُعَائِكَ: از خواندنت

(۴۲۲) جلد ۱۶ سوره مریم

رَبِّ: (ای) پروردگار

شَقِیًّا: بی بهره.

۵ وَ اِنِّی خِفْتُ الْمَوَالِیَ مِنْ وَّرَائِیَ وَ كَانَتْ امْرَأَتِی عَاقِرًا فَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْكَ وَّلِیًّا

وَ اِنِّی: و به درستی که

ص: ۳۵۳

خَفْتُ: بیم دارم

الْمَوَالِي: از بستگانم، وارثانم

مِنْ وَرَائِي: بعد از خودم، از پشتم،

وَ كَانَتْ: و باشد

امْرَأَتِي: همسرم

عاقرا: نازا،

فَهَبْتُ لِي: پس ببخش به من

مِنْ لَدُنْكَ: از نزد خودت

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۳)

وَلِيًّا: ولی ای، در این جا منظور (فرزندی) است.

۶ يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا

يَرِثُنِي: ارث ببرد از من

وَيَرِثُ: وارث ببرد

مِنْ آلٍ: از خاندان

يَعْقُوبَ: يعقوب

وَاجْعَلْهُ: و قرار بده او را،

ص: ۳۵۴

رَبِّ: پروردگار من!

رَضِيًا: مورد رضایت (خودت).

۷ يَا زَكَرِيَّا اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اِسْمُهُ يَحْيٰى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا

(۴۲۴) جلد ۱۶ سوره مريم

يا زَكَرِيَّا: ای زکریا!

اِنَّا: همانا ما

نُبَشِّرُكَ: بشارت می دهیم تو را

بِغُلَامٍ: به پسری که

اِسْمُهُ: نامش

يَحْيٰى: یحیی است

لَمْ نَجْعَلْ: قرار نداده ایم

لَهُ: برای او

مِنْ قَبْلُ: از قبل

سَمِيًّا: هم نامی.

۸ قَالَ رَبِّ اَنى يَكُونُ لى غُلَامٌ وَاَنَا امْرَاةٌ

ص: ۳۵۵

عاقراً وَ قَدْ بَلَغَتْ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا

قال: گفت:

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۵)

رَبِّ: پروردگارا!

أَنْى يَكُونُ: چگونه می باشد

لى: برای من

غُلامٌ: پسری

وَ كَانَتْ امْرَأَتى: در حالی که باشد همسرم

عاقراً: نازا

وَ قَدْ بَلَغَتْ: و به تحقیق رسیده ام

مِنَ الْكِبَرِ: از پیری، بزرگسالی

عِتِيًّا: به فرتوتی، افتادگی؟

۹ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَ قَدْ خَلَقْتِكُ مِنْ قَبْلُ وَ لَمْ تَكُ شَيْئًا

قال: گفت:

كَذَلِكَ: این چنین است.

(۴۲۶) جلد ۱۶ سوره مریم

قال: گفت:

ص: ۳۵۶

رُبُّكَ: پروردگارت

هُوَ عَلَيَّ: این بر من

هَيِّنٌ: آسان است

وَ قَدْ: و به تحقیق

خَلَقْتُكَ: خلق کردم تو را

مِنْ قَبْلُ: از قبل

وَ لَمْ تَكُ: در حالی که نبودی

شَيْئًا: چیزی.

۱۰ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ ءَايَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا

قال: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۷)

اجْعَلْ لِي: قرار بده برای من

آيَةً: نشانه ای، علامتی.

قَالَ ءَايَتُكَ: گفت: نشانه تو

اَلَّا تُكَلِّمَ: این که تکلم نمی کنی، سخن نمی گویی

ص: ۳۵۷

النَّاسَ: با مردم

ثَلَاثَ لَيَالٍ: سه شب

سَوِيًّا: در حالی که تندرست هستی.

۱۱ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

فَخَرَجَ: پس خارج شد

عَلَى قَوْمِهِ: به سوی قومش

مِنَ الْمِحْرَابِ: از محراب،

فَأَوْحَى: پس وحی کرد، اشاره نمود

(۴۲۸) جلد ۱۶ سوره مریم

إِلَيْهِمْ: به آن ها

أَنْ سَبِّحُوا: که تسبیح گوید

بُكْرَةً: صبح

وَعَشِيًّا: و شام.

۱۲ يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَءَاتِنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا

ص: ۳۵۸

یا یَحییٰ: ای یحییٰ!

خُذْ: بگیر

الْكِتَابَ: کتاب را

بِقُوَّةٍ: با قوت،

وَأَتَيْنَاهُ: و دادیم ما به او

الْحُكْمَ: حکمت و فرزاندگی

صَبِيًّا: در کودکی.

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۲۹)

۱۳ وَ حَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَ زَكْوَةً وَ كَانَ تَقِيًّا

وَ حَنَانًا: و رحمتی و محبتی

مِّنْ لَّدُنَّا: از نزد خود

وَ زَكْوَةً: و پاکیزگی

وَ كَانَ تَقِيًّا: و بود پرهیزکار.

۱۴ وَ بَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَ لَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا

وَ بَرًّا: و نیکوکار بود

بِوَالِدَيْهِ: نسبت به پدر و مادرش

ص: ۳۵۹

وَلَمْ يَكُنْ: و نبود

جَبَّارًا: سرکش و

عَصِيَانًا: عصیانگر

(۴۳۰) جلد ۱۶ سوره مریم

۱۵ وَ سَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَ يَوْمَ يَمُوتُ وَ يَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا

وَ سَلَامٌ: و درود

عَلَيْهِ: بر او

يَوْمَ: روزی که

وُلِدَ: تولد یافت

وَ يَوْمَ: و روزی که

يَمُوتُ: می میرد

وَ يَوْمَ: و روزی که

يُبْعَثُ: برانگیخته می شود

حَيًّا: زنده.

۱۶ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّيَبَتْ مِنْ أَهْلِهَا

ص: ۳۶۰

مَكَانَا شَرْقِيَا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۱)

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

مَرْيَمَ: مریم را

اِذْ: هنگامی که

اُتْبِدَتْ: جدا شد، کناره گرفت

مِنْ أَهْلِهَا: از خانواده اش

مَكَانَا: در ناحیه

شَرْقِيَا: شرقی.

۱۷ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا

فَاتَّخَذَتْ: پس گرفت، افکند

مِنْ دُونِهِمْ: در مقابل آن ها

حِجَابًا: حجابی، پرده ای

(۴۳۲) جلد ۱۶ سوره مریم

فَأَرْسَلْنَا: پس فرستادیم ما

إِلَيْهَا: به سوی او

ص: ۳۶۱

رُوحَنَا: روح خودمان را،

فَتَمَثَّلَ: پس مجسم گشت

لَهَا: بر او

بَشَرًا: به صورت انسانی

سَوِيًّا: تمام عیار، بی عیب و نقص، سالم.

۱۸ قَالَتْ اِنِّي اَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتُ تَقِيًّا قَالَتْ: (مریم) گفت:

اِنِّي: همانا من

اَعُوذُ: پناه می برم

بِالرَّحْمَنِ: به خدای رحمان

مِنْكَ: از تو، (از سوء قصد تو)

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۳)

اِنْ كُنْتُ: اگر باشی، اگر هستی

تَقِيًّا: پرهیزگار.

۱۹ قَالَ اِنَّمَا اَنَا رَسُوْلٌ رَبِّكَ لِاَهَبَ لَكَ غُلَامًا زَكِيًّا

قال: گفت:

ص: ۳۶۲

إِنَّمَا: جز این نیست که

أَنَا رَسُولٌ: من فرستاده

رَبِّكَ: پروردگار توام

لَاهِبَ: تا ببخشم، عطاکنم

لَكَ غُلَامًا: به تو پسری

زَكِيًّا: پاکیزه.

۲۰ قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا

(۴۳۴) جلد ۱۶ سوره مریم

قَالَتْ: (مریم) گفت:

أَنَّى يَكُونُ: چگونه می باشد

لِي غُلَامٌ: برای من پسری

وَلَمْ يَمْسَسْنِي: در حالی که تماس نداشته با من

بَشَرٌ: بشری، انسانی

وَلَمْ أَكُ: و نبوده ام

بَغِيًّا: زناکار، زن آلوده ای؟

ص: ۳۶۳

۲۱ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَ لِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَ رَحْمَةً مِنَّا وَ كَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا

قَالَ: گفت:

كَذَلِكَ: این چنین است

قَالَ: فرمود:

رَبُّكَ: پروردگارت

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۵)

هُوَ عَلَيَّ: این بر من

هَيِّنٌ: آسان است

وَ لِنَجْعَلَهُ: و تا قرار دهیم او را

آيَةً: نشانه ای

لِلنَّاسِ: برای مردم

وَ رَحْمَةً: و رحمتی باشد

مِنَّا: از جانب ما

وَ كَانَ: و باشد

أَمْرًا: امری

مَقْضِيًّا: مقرر شده، پایان یافته.

ص: ۳۶۴

۲۲ فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا

فَحَمَلَتْهُ: پس حامله شد به او،

فَانْتَبَدَتْ: پس کناره گرفت

(۴۳۶) جلد ۱۶ سوره مریم

بِهِ مَكَانًا: با او در مکانی

قَصِيًّا: دور دست.

۲۳ فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنْسِيًّا

فَأَجَاءَهَا: پس آمد او را

الْمَخَاضُ: درد زایمان،

إِلَى جِذْعِ: به سوی تنه

النَّخْلِ: نخل (رفت).

قَالَتْ: گفت:

يَا لَيْتَنِي: ای کاش!

مِتُّ: مرده بودم

قَبْلَ هَذَا: قبل از این

وَ كُنْتُ: و بودم

ص: ۳۶۵

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۷)

نَسِيًا: غیر قابل توجهه، ناچیز

مَنْسِيًا: و فراموش شده.

۲۴ فَنَادِيهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا

فنادیها: پس ندا داد او را

مِنْ تَحْتِهَا: از پایین (پایش)

أَلَّا تَحْزَنِي: که غمگین مباش.

قَدْ: به تحقیق

جَعَلَ: قرار داد

رَبُّكِ: پروردگارت

تَحْتَكِ: پایین پای تو

سَرِيًّا: نهری، چشمه آبی.

(۴۳۸) جلد ۱۶ سوره مریم

۲۵ وَ هُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلِ تُسَاقِطُ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا

وَ هُزِّي: و تکان بده

ص: ۳۶۶

إِلَيْكَ: به سوی خودت

بِجَذْعِ: تنه

النَّخْلَةَ: درخت خرما را که

تُسَاقِطُ: فرو ریزد

عَلَيْكَ: برای تو

رُطْبًا: خرماي

جَيِّتًا: تازه.

۲۶ فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِي عَيْنًا فَمَا تَرِينَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۳۹)

فَكُلِي: پس بخور

وَاشْرَبِي: و بنوش

وَ قَرِي: و روشن دار

عَيْنًا: چشمت را.

فَمَا تَرِينَ: پس اگر دیدی.

مِنَ الْبَشَرِ: از آدمیان

ص: ۳۶۷

أَحَدًا: یکی را

فَقُولِي: پس بگو:

أَنْتِي: همانا من

نَذَرْتُ: نذر کرده ام

لِلرَّحْمَنِ: برای خدای رحمان

صَوْمًا: روزه (کلام)،

فَلَنْ أَكَلَّمَّ: پس هرگز سخن نمی گویم

الْيَوْمَ: امروز

(۴۴۰) جلد ۱۶ سوره مریم

إِنْسِيًّا: با انسی، بشری.

۲۷ فَآتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا

فَآتَتْ بِهِ: آورد او را

قَوْمَهَا: (نزد) قومش

تَحْمِلُهُ: (در حالی که) بغل گرفته بود او را

قَالُوا: گفتند:

يَا مَرْيَمُ: ای مریم!

ص: ۳۶۸

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

جِئْتُ: آوردی

شَيْئًا: چیز

فَرِيًّا: شگفت آوری، ناپسندی

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۱)

۲۸ يَا أُخْتَ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ امْرَأَ سَوْءٍ وَ مَا كَانَتْ أُمُّكَ بَعْثًا

يا أُخْتَ: ای خواهر

هَارُونَ: هارون!

ما كَانَ أَبُوكَ: نبود پدرت

امْرَأَ سَوْءٍ: مرد بدی

وَ مَا كَانَتْ: و نبود

أُمُّكَ: مادرت

بَعْثًا: زناکار.

۲۹ فَآسَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا

ص: ۳۶۹

فَأَشَارَتْ: پس اشاره کرد

إِلَيْهِ: به سوی او،

(۴۴۲) جلد ۱۶ سوره مریم

قَالُوا: گفتند:

كَيْفَ: چگونه

نُكَلِّمُ: سخن بگوییم با

مَنْ: کسی که

كَانَ: باشد

فِي الْمَهْدِ: در گهواره

صَبِيًّا: و کودکی؟!!

۳۰ قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ اتَانِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا

قَالَ: گفت:

إِنِّي: همانا من

عَبْدُ اللَّهِ: بنده خدایم

اتَانِي: داده به من

الْكِتَابَ: کتاب

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۳)

وَ جَعَلَنِي: و قرار داده مرا

ص: ۳۷۰

نَبِيًّا: نبی، پیامبر.

۳۱ وَ جَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَ أَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا

وَ جَعَلَنِي: و قرار داده مرا

مُبَارَكًا: با برکت، مبارک

أَيْنَ مَا كُنْتُ: هر کجا که باشم

وَ أَوْصَانِي: و سفارشم نموده، توصیه کرده

بِالصَّلَاةِ: به نماز

وَ الزَّكَاةِ: و زکات

مَا دُمْتُ: مادام که

حَيًّا: زنده ام.

(۴۴۴) جلد ۱۶ سوره مریم

۳۲ وَ بَرًّا بِوَالِدَتِي وَ لَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا

وَ بَرًّا: و نیکوکارم کرده

بِوَالِدَتِي: به مادرم

وَ لَمْ يَجْعَلْنِي: و قرار نداده مرا

ص: ۳۷۱

جَبَّارًا: گردنکش و

شَقِيئًا: نافرمان.

۳۳ وَ السَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَ يَوْمَ أَمُوتُ وَ يَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا

وَ السَّلَامُ: و سلام و درود

عَلَيَّ يَوْمَ: بر من روزی که

وُلِدْتُ: متولد شدم

وَ يَوْمَ: و روزی که

أَمُوتُ: می میرم

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۵)

وَ يَوْمَ: و روزی که

أُبْعَثُ: برانگیخته می شوم

حَيًّا: زنده.

۳۴ ذَلِكْ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ

ذَلِكْ: این است (ماجرای)

ص: ۳۷۲

عیسی: عیسی

ابن مَرْيَمَ: پسر مریم،

قَوْلَ: گفتار

الْحَقِّ: حقی

الَّذِي فِيهِ: که در آن

يَمْتَرُونَ: تردید می کنند.

(۴۴۶) جلد ۱۶ سوره مریم

۳۵ ما كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

ما كان: (سزاوار) نباشد

لِلَّهِ: برای خدا

أَنْ يَتَّخِذَ: که بگیرد

مِنْ وَلَدٍ: فرزندی.

سُبْحَانَهُ: منزّه است او.

إِذَا: هرگاه

قَضَىٰ: بگذراند، اراده کند

أَمْرًا: امری را،

ص: ۳۷۳

فَأَنَّمَا: پس جز این نیست که

يَقُولُ لَهُ: می گوید به او

كُنْ فَيَكُونُ: بشو پس می شود.

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۷)

۳۶ وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

وَإِنَّ: و همانا

اللَّهُ: خداوند

رَبِّي: پروردگار من

وَ رَبُّكُمْ: و پروردگار شماست

فَاعْبُدُوهُ: پس عبادت کنید او را،

هَذَا صِرَاطٌ: این است راه

مُسْتَقِيمٌ: راست.

۳۷ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ

فَاخْتَلَفَ: پس اختلاف کردند

ص: ۳۷۴

الأحزاب: حزب ها، گروه ها

(۴۴۸) جلد ۱۶ سوره مریم

مِنْ بَيْنِهِمْ: از بین خودشان،

فَوَيْلٌ: پس وای

لِلَّذِينَ: بر کسانی که

كَفَرُوا: کافر بودند

مِنْ مَشْهَدٍ: از مشاهده، از حضور یافتن

يَوْمٍ عَظِيمٍ: روزی بزرگ

۳۸ أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونا لَكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلالٍ مُّبِينٍ

أَسْمِعْ بِهِمْ: چه خوب شنوند

وَأَبْصِرْ: و چه خوب ببینند

يَوْمَ: روزی که

يَأْتُونا: بیایند نزد ما،

لَكِنِ: ولیکن

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۴۹)

الظَّالِمُونَ: ستمکاران

الْيَوْمَ: امروز

ص: ۳۷۵

فی ضلالٍ: در گمراهی

مُبیین: آشکارند.

۳۹ وَ أَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَ هُمْ فِي غَفْلَةٍ وَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

وَ أَنْذِرْهُمْ: و بترسان آن ها را

يَوْمَ الْحَسْرَةِ: از روز حسرت

إِذْ: آن زمان که

قُضِيَ: بگذرد

الْأَمْرُ: کار

وَ هُمْ: و آن ها

فِي غَفْلَةٍ: در غفلتند

(۴۵۰) جلد ۱۶ سوره مریم

وَ هُمْ: و آن ها

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

۴۰ إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَ مَنْ عَلَيْهَا وَ إِنَّا يُرْجَعُونَ

ص: ۳۷۶

إِنَّا نَحْنُ: همانا ما

نَرِثُ: به ارث می بریم

الْأَرْضَ: زمین را

وَمَنْ: و هر که

عَلَيْهَا: بر آن هست

وَالَّذِينَ: و به سوی ما

يُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوند.

۴۱ وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۱)

وَأَذْكُرُ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم را.

إِنَّهُ كَانَ: به درستی که او بود

صِدِّيقًا: بسیار راستگو، راستی پیشه

نَبِيًّا: پیامبری.

۴۲ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ

ص: ۳۷۷

وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا

إِذْ قَالَ: هنگامی که گفت:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ: به پدرش

يَا أَبَتِ: ای پدر!

لِمَ تَعْبُدُ: چرا پرستش می کنی

مَا لَا يَسْمَعُ: چیزی را که نمی شنود

(۴۵۲) جلد ۱۶ سوره مریم

وَلَا يُبْصِرُ: و نمی بیند

وَلَا يُغْنِي: و بی نیاز نمی کند

عَنْكَ شَيْئًا: از تو چیزی؟

۴۳ يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا

يَا أَبَتِ: ای پدر!

إِنِّي قَدْ: همانا به تحقیق

جَاءَنِي: آمده مرا

مِنَ الْعِلْمِ: از علم، از دانش،

مَا لَمْ يَأْتِكَ: که نیامده است تو را،

ص: ۳۷۸

فَاتَّبِعْنِي: پس پیروی کن مرا

أَهْدِكَ: تا هدایت کنم تو را

صِرَاطًا سَوِيًّا: به راهی است.

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۳)

۴۴ يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا

یا اَبَتِ: ای پدر!

لَا تَعْبُدِ: پرستش مکن

الشَّيْطَانَ: شیطان را،

إِنَّ الشَّيْطَانَ: به درستی که شیطان

كَانَ: بود

لِلرَّحْمَنِ: نسبت به (خدای) رحمان

عَصِيًّا: عاصی، عصیانگر.

۴۵ يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا

یا اَبَتِ: ای پدر!

ص: ۳۷۹

إِنِّي: همانا من

أَخَافُ: می ترسم

أَنْ يَمَسَّكَ: که برسد به تو

عَذَابٌ: عذابی

مِنْ: از جانب

الرَّحْمَنِ: (خدای) رحمان

فَتَكُونُ: پس باشی

لِلشَّيْطَانِ: برای شیطان

وَلِيًّا: دوستی، یاری.

۴۶ قَالَ أَرَأَيْبُ أَنْتَ عَنْ ءَالِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِن لَّمْ تَنْتَهَ لِأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا

قَالَ: گفت:

أَرَأَيْبُ: آیا روی گردانی

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۵)

أَنْتَ عَنْ: تو از

ءَالِهَتِي: خدایان من

يَا إِبْرَاهِيمُ: ای ابراهیم؟

لَيْسَ: هر آینه اگر

لَمْ تَنْتَه: دست برداری

لَا زُجْمَنَّكَ: هر آینه سنگسار می کنم تو را

وَ اَهْجُرْنِي: و دور شو از من

مَلِيَا: مدتی طولانی

۴۷ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

قَالَ: (ابراهیم) گفت:

سَلَامٌ عَلَيْكَ: سلام بر تو

سَأَسْتَغْفِرُ: به زودی طلب آمرزش می کنم

(۴۵۶) جلد ۱۶ سوره مریم

لَكَ: برای تو

رَبِّي: از پروردگارم

إِنَّهُ كَانَ: به درستی که او باشد

بِي حَفِيًّا: به من مهربان.

۴۸ وَ اَعْتَرَلُكُمْ وَ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

ص: ۳۸۱

وَأَدْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا

وَاعْتَرِلُكُمْ: و کناره گیری می کنم از شما

وَمَا تَدْعُونَ: و آن چه می خوانید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللَّهِ: خدا

وَأَدْعُوا: و می خوانم

رَبِّي: پروردگارم را

عَسَى: شاید

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۷)

أَلَّا أَكُونَ: که نباشم

بِدُعَاءٍ: به دعا، به خواندن

رَبِّي: پروردگارم

شَقِيًّا: کم اطلاع، بی پاسخ.

۴۹ فَلَمَّا اعْتَرَلَهُمْ وَ مَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ هَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ كَلَّا جَعَلْنَا نَبِيًّا

فَلَمَّا: پس وقتی که

اعْتَرَلَهُمْ: کناره گیری کرد از آن ها

ص: ۳۸۲

وَمَا يَعْبُدُونَ: و آن چه می پرستیدند

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا

وَهَبْنَا لَهُ: بخشیدیم ما به او

إِسْحَاقَ: اسحاق

وَيَعْقُوبَ: و یعقوب را

(۴۵۸) جلد ۱۶ سوره مریم

وَكُلًّا جَعَلْنَا: و همه را قراردادادیم

نَبِيًّا: پیامبر.

۵۰ وَ هَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَ جَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلَيْنَا

وَ هَبْنَا لَهُمْ: و بخشیدیم ما به آن ها

مِنْ رَحْمَتِنَا: از رحمتمان

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

لَهُمْ: برای آن ها

لِسَانَ صِدْقٍ: زبان راست

عَلَيْنَا: بلند مرتبه.

ص: ۳۸۳

۵۱ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى اِنَّهُ كَانَ مُخْلِصًا وَ كَانَ رَسُوْلًا نَبِيًّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۵۹)

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

مُوسَى: موسی را،

اِنَّهُ كَانَ: همانا او بود

مُخْلِصًا: مخلص، خالص شده

وَ كَانَ رَسُوْلًا: و بود رسولی

نَبِيًّا: پیامبر، پیام آور.

۵۲ وَ نَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَ قَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

وَ نَادَيْنَاهُ: و ندا کردیم ما او را

مِنْ جَانِبِ: از جانب

الطُّورِ الْاَيْمَنِ: راست (کوه) طور

وَ قَرَّبْنَاهُ: و نزدیک ساختیم ما او را

ص: ۳۸۴

(۴۶۰) جلد ۱۶ سوره مریم

نَجِيًّا: به نجوایی، به رازگویی.

۵۳ وَ وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا

وَ وَهَبْنَا لَهُ: و بخشیدیم ما به او

مِنْ رَحْمَتِنَا: از رحمت خود

أَخَاهُ هَارُونَ: برادرش هارون

نَبِيًّا: پیامبر را.

۵۴ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

إِسْمَاعِيلَ: اسماعیل را،

إِنَّهُ كَانَ: همانا او بود

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۱)

صَادِقَ الْوَعْدِ: درست وعده

وَ كَانَ رَسُولًا: و بود رسولی

ص: ۳۸۵

نَبِيًّا: پیامبر، پیام آور.

۵۵ وَ كَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَ كَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا

وَ كَانَ يَأْمُرُ: و امر می کرد

أَهْلَهُ: خانواده خود را

بِالصَّلَاةِ: به نماز

وَ الزَّكَاةِ: و زکات

وَ كَانَ: و بود

عِنْدَ رَبِّهِ: نزد پروردگارش

مَرْضِيًّا: مورد رضایت.

(۴۶۲) جلد ۱۶ سوره مریم

۵۶ وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِدْرِيسَ اِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

فِي الْكِتَابِ: در (این) کتاب

اِدْرِيسَ: ادريس را

ص: ۳۸۶

إِنَّهٗ كَانَ: همانا او بود

صِدِّيقًا: راستگو، راست پیشه

نَبِيًّا: پیامبری.

۵۷ وَ رَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

وَ رَفَعْنَاهُ: و بالا بردیم ما او را

مَكَانًا: به جایگاهی، مقامی

عَلِيًّا: بلندمرتبه.

۵۸ أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۳)

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ آدَمَ وَ مِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْرَائِيلَ وَ مِمَّنْ هَدَيْنَا وَ اجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَ
بُكْيًا

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی بودند که

أَنْعَمَ اللَّهُ: نعمت داد خداوند

ص: ۳۸۷

عَلَيْهِمْ: به آن ها،

مِنَ النَّبِيِّنَ: از پیامبران

مِن ذُرِّيَّتِهِ: از فرزندان

ادَمَ: آدم

وَمِمَّنْ: و از کسانی که

حَمَلْنَا: حمل کردیم ما

مَعَ نُوحٍ: با نوح

وَمِن ذُرِّيَّتِهِ: و از فرزندان

(۴۶۴) جلد ۱۶ سوره مریم

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم

وَ إِسْرَائِيلَ: و اسرائیل (یعقوب)

وَمِمَّنْ: و از کسانی که

هَدَيْنَا: هدایت نمودیم

وَ اجْتَبَيْنَا: و برگزیدیم،

إِذَا: هنگامی که

تُتْلَى عَلَيْهِمْ: تلاوت می شد بر آنان

آيَاتُ الرَّحْمَنِ: آیات خدای رحمان

ص: ۳۸۸

خَرُّوا: می افتادند

سُجَّدا: به سجده

وَبُكِّيَا: و گریه.

۵۹ فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۵)

فَخَلَفَ: پس جانشین شدند

مِنْ بَعْدِهِمْ: از بعد آن ها

خَلْفٌ: خَلْفِي (فرزندان ناصالحی)

أَضَاعُوا: که ضایع کردند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی نمودند

الشَّهْوَاتِ: شهوت ها را،

فَسَوْفَ: پس به زودی

يَلْقَوْنَ: می بینند

غَيًّا: (مجازات) گمراهی را.

ص: ۳۸۹

۶۰ اِلَّا مَنْ تَابَ وَ اٰمَنَ وَ عَمِلَ صٰلِحًا فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَ لَا يُظَلَّمُوْنَ شَيْئًا

اِلَّا مَنْ: مگر کسی که

تاب: توبه کند

(۴۶۶) جلد ۱۶ سوره مریم

وَ اٰمَنَ: و ایمان آورد

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

صٰلِحًا: عمل صالح

فَاُولٰٓئِكَ: پس آنان

يَدْخُلُوْنَ: داخل می شوند

الْجَنَّةَ: به بهشت

وَ لَا يُظَلَّمُوْنَ: و ظلم کرده نمی شوند

شَيْئًا: چیزی.

۶۱ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ اِنَّهٗ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًا

جَنَّاتٍ: باغ های

ص: ۳۹۰

عَدْنٍ: جاودانی است

الَّتِي وَعَدَ: که وعده داد

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۷)

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان

عِبَادَهُ: به بندگانش

بِالْغَيْبِ: به غیب، به نادیده ها

إِنَّهُ كَانَ: همانا او باشد

وَعْدُهُ مَأْتِيًا: وعده اش آمدنی.

۶۲ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

لَا يَسْمَعُونَ: نمی شنوند

فِيهَا لَغْوًا: در آن بیهوده ای

إِلَّا سَلَامًا: مگر سلامی، درودی،

وَلَهُمْ: و برای ایشان است

رِزْقُهُمْ: روزیشان

فِيهَا بُكْرَةً: در آن بامداد، صبح

(۴۶۸) جلد ۱۶ سوره مریم

ص: ۳۹۱

وَ عَشِيًّا: و شامگاه، شب.

۶۳ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا

تِلْكَ الْجَنَّةُ: آن بهشتی است

الَّتِي نُورِثُ: که به ارث می دهیم

مِنْ عِبَادِنَا: به بندگانمان

مَنْ كَانَ: کسانی که باشند

تَقِيًّا: پرهیزگار.

۹۶ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا

إِنَّ: همانا

الَّذِينَ: کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۶۹)

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح،

ص: ۳۹۲

سَيَجْعَلُ: به زودی قرار می دهد

لَهُمْ: برای آن ها

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان

وَدَا: محبتی.

۹۷ فَإِنَّمَا يَسْرُنَاهٗ بِلِسَانِكَ لِيُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

يَسْرُنَاهٗ: آسان نمودیم ما آن را

بِلِسَانِكَ: به زبان تو

لِيُبَشِّرَ: تا بشارت دهی

بِهِ: به وسیله آن

(۴۷۰) جلد ۱۶ سوره مریم

الْمُتَّقِينَ: پرهیزکاران را

وَ تُنذِرَ: و بترسانی

بِهِ: به وسیله آن

قَوْمًا: قومی را که

ص: ۳۹۳

لُدَّا: سرسختند.

۹۸ وَ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَوْمٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا

وَ كَمْ: و چه قدر

أَهْلَكْنَا: هلاک نمودیم

قَبْلَهُمْ: قبل از آن ها

مِنْ قَوْمٍ: نسل ها را،

هَلْ: آیا

تُحِسُّ: احساس می کنی، می یابی

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۱)

مِنْهُمْ: از آن ها

مِنْ: هیچ

أَحَدٍ: احدی را

أَوْ تَسْمَعُ: یا می شنوی

لَهُمْ: از آن ها

رِکْزًا: صدای کمی؟

(۴۷۲) جلد ۱۶ سوره مریم

ص: ۳۹۴

«سوره طه»

۱ طه

طه: از حروف مقطعه

۲ مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى

ما آنزلنا: نازل کردیم ما

عَلَيْكَ: بر تو

الْقُرْآنَ: قرآن را

لِتَشْقَى: تا به زحمت افتی.

۳ إِلَّا تَذَكَّرَ لِمَنْ يَخْشَى

إِلَّا تَذَكَّرَ: مگر یادآوری ای

لِمَنْ: برای کسی که

يَخْشَى: می ترسد.

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۳)

۴ تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى

ص: ۳۹۵

تَنْزِيلًا: نازل شده

مِمَّنْ: از سوی کسی که

خَلَقَ: خلق کرد

الْأَرْضِ: زمین

وَالسَّمَوَاتِ: و آسمان ها را

الْعُلَى: که بلند است.

۵ الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان

عَلَى الْعَرْشِ: بر عرش

اسْتَوَى: مسلط است.

(۴۷۴) جلد ۱۶ سوره طه

۶ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى

لَهُ: برای اوست

مَا فِي: آن چه در

ص: ۳۹۶

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَمَا فِي الْأَرْضِ: و آن چه در زمین است

وَمَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: میان آن دو است

وَمَا: و آن چه

تَحْتَ الثَّرَى: زیر خاک است.

۷ وَإِنْ تَجَهَّزْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَ أَخْفَى

وَإِنْ تَجَهَّزْ: و اگر آشکار کنی

بِالْقَوْلِ: سخن را،

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۵)

فَإِنَّهُ: پس همانا او

يَعْلَمُ السِّرَّ: می داند پنهان را

وَ أَخْفَى: و (حتی) پنهان تر را.

۸ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى

اللَّهُ: خداوندی که

ص: ۳۹۷

لا إِلَهَ: نیست معبودی

إِلَّا هُوَ: مگر او،

لَهُ الْأَسْمَاءُ: برای اوست نام های

الْحُسْنَى: نیک.

۵۳ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَ سَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى

(۴۷۶) جلد ۱۶ سوره طه

الَّذِي: آن که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

الْأَرْضَ: زمین را

مَهْدًا: گهواره ای، محل آسایشی

وَ سَلَكَ: و ایجاد کرد، کشید

لَكُمْ: برای شما

فِيهَا: در آن

ص: ۳۹۸

سُبُلًا: راه ها را،

وَ أَنْزَلَ: و فرود فرستاد

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی،

فَأَخْرَجْنَا: پس خارج نمودیم

بِهِ أَزْوَاجًا: به وسیله آن انواع

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۷)

مِنَ نَبَاتٍ: گیاهان

شَتَّى: مختلف.

۵۴ كُلُوا وَ ارْزَعُوا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَى

كُلُوا: بخورید

وَ ارْزَعُوا: و بچرانید

أَنْعَامَكُمْ: چهار پایانتان را.

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لآيَاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

ص: ۳۹۹

لأُولَى: برای صاحبان

النُّهَى: خرد، عقل ها.

۵۵ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَ فِيهَا نُعِيدُكُمْ وَ مِنْهَا

(۴۷۸) جلد ۱۶ سوره طه

نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى

مِنْهَا: از آن

خَلَقْنَاكُمْ: خلق نمودیم شما را

وَ فِيهَا: و در آن

نُعِيدُكُمْ: باز می گردانیم شما را

وَ مِنْهَا: و از آن

نُخْرِجُكُمْ: خارج می کنیم شما را

تَارَةً أُخْرَى: بار دیگر

۱۱۴ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَ لَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَ قُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا

فَتَعَالَى: پس بلند مرتبه است

ص: ۴۰۰

اللَّهُ: خداوندی که

الْمَلِكُ الْحَقُّ: پادشاه حقیقی است.

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۷۹)

وَلَا تَعْجَلْ: و عجله نکن

بِالْقُرْآنِ: نسبت به قرآن

مِنْ قَبْلِ: از قبل

أَنْ يُقْضَى: این که بگذرد، اعلام شود.

إِلَيْكَ: به سوی تو

وَحَيْثُ: و حیش.

وَقُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگارا!

زِدْنِي: زیاد کن

عِلْمًا: علم مرا.

۱۲۴ وَ مَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَ نَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى

وَ مَنْ: و کسی که

(۴۸۰) جلد ۱۶ سوره طه

ص: ۴۰۱

أَعْرَضَ: روی گرداند

عَنْ ذِكْرِي: از یاد من،

فَإِنَّ لَهُ: پس به درستی که او

مَعِيشَةً: زندگانی

ضَنْكًا: تنگی، سختی خواهد داشت

وَنَحْشُرُهُ: و محشور می کنیم او را

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

أَعْمَى: کور، نابینا.

«پایان جزء ۱۶»

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۱)

ص: ۴۰۲

«سوره انبیاء»

۱ اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ

اقْتَرَبَ: نزدیک شد

لِلنَّاسِ: برای مردم

حِسَابُهُمْ: حسابشان،

وَهُمْ: و آن ها

فِي غَفْلَةٍ: در غفلت و بی خبری

مُّعْرِضُونَ: رویگردانند.

۲ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ

مَا يَأْتِيهِمْ: نیامد ایشان را

مِنْ ذِكْرٍ: هیچ یادآوری

(۴۸۲) جلد ۱۷ سوره انبیاء

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

ص: ۴۰۳

مُحَدَّثٍ: که تازه و جدید بود،

إِلَّا: مگر این که

اسْتَمَعُوهُ: گوش فرادادند به آن

وَهُمْ: در حالی که آن ها

يَلْعَبُونَ: (مشغول) بازی بودند.

۱۶ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

وَمَا خَلَقْنَا: و خلق نکردیم ما

السَّمَاءَ: آسمان

وَالْأَرْضَ: و زمین

وَمَا: و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن دو است را

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۳)

لَاعِبِينَ: (برای) بازی.

۲۲ لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

ص: ۴۰۴

لَوْ كَانَ: اگر بود

فِيهِمَا: در آن دو (زمین و آسمان)

الِهَةً: معبودهایی

إِلَّا اللَّهَ: به جز خدا،

لَفَسَدَتَا: حتما فاسد می شدند، تباہ می شدند

فَسُبْحَانَ اللَّهِ: پس منزّه است خدا،

رَبِّ الْعَرْشِ: پروردگار عرش

عَمَّا: از آن چه

يَصِفُونَ: وصف می کنند.

(۴۸۴) جلد ۱۷ سوره انبیاء

۲۶ وَ قَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ

وَ قَالُوا: و گفتند:

اتَّخَذَ: گرفته

الرَّحْمَنُ: خدای رحمان

وَلَدًا: فرزندی!.

ص: ۴۰۵

سُبْحَانَهُ: منزّه است او

بَلْ: بلکه

عِبَادٌ: بندگانی

مُكْرِمُونَ: گرامی هستند.

۲۷ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

لا یَسْبِقُونَهُ: سبقت نمی گیرند از او

بِالْقَوْلِ: در سخن

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۵)

وَ هُمْ: و ایشان

بِأَمْرِهِ: به فرمان او

يَعْمَلُونَ: عمل می کنند.

۲۸ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ وَ لَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى وَ هُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ

يَعْلَمُ: می داند

ما: آن چه

ص: ۴۰۶

بَيْنَ أَيْدِيهِمْ: پیش رویشان است

وَمَا: و آن چه

خَلْفَهُمْ: پشت سرشان است

وَلَا يَشْفَعُونَ: و شفاعت نمی کنند

إِلَّا: مگر

لِمَنْ: برای کسی که

(۴۸۶) جلد ۱۷ سوره انبیاء

ارْتَضَى: (خدا) رضایت دهد

وَهُمْ: و ایشان

مِنْ: از

خَشِيَّتِهِ: ترس او، هیبت او

مُشْفِقُونَ: بیمناکند، لرزانند

۳۰ أَوْ لَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

أَوْ: آيا و

ص: ۴۰۷

لَمْ يَرَوْا: ندیدند

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

أَنَّ: که همانا

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۸۷)

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

كَانَتَا: بودند

رَتَقَا: به هم پیوسته،

فَفَتَقْنَاهُمَا: پس ما از هم باز کردیم آن دو را

وَجَعَلْنَا: و قرار دادیم

مِنَ الْمَاءِ: از آب

كُلَّ شَيْءٍ: هر چیز

حَيًّا: زنده ای را؟

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ: آیا پس ایمان نمی آورند؟

۳۱ وَ جَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَ

ص: ۴۰۸

جَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

(۴۸۸) جلد ۱۷ سوره انبیاء

فِي الْأَرْضِ: در زمین

رَوَاسِي: کوه های استوار

أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ: که (مبادا) بلرزاند آن ها را

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

فِيهَا: در آن

فِجَاجًا: درّه ها

سُبُلًا: راه هایی

لَّعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَهْتَدُونَ: هدایت شوند.

۳۲ وَ جَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَ هُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

السَّمَاءَ: آسمان را

ص: ۴۰۹

سوره انبياء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۸۹)

سَقْفًا: سقفي

مَحْفُوظًا: محفوظاً،

وَهُمْ عَنْ: و آن ها از

اياتها: نشانه های آن

مُعْرَضُونَ: روی گردانند.

۳۳ وَ هُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

خَلَقَ: خلق کرد

اللَّيْلَ: شب

وَالنَّهَارَ: و روز را

وَالشَّمْسَ: و خورشید

(۴۹۰) جلد ۱۷ سوره انبياء

وَالْقَمَرَ: و ماه را،

كُلٌّ: هر يك

ص: ۴۱۰

فی فَلَکِ: در مداری

یَسْبَحُونَ: شناورند، در حرکتند.

۳۴ وَ مَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنَّ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ

وَ مَا جَعَلْنَا: و قرار ندادیم

لِبَشَرٍ: برای بشر

مِنْ قَبْلِكَ: قبل از تو

الْخُلْدَ: جاودانگی را،

أَفَإِنَّ: آیا پس اگر

مِتَّ: تو مُردی

فَهُمْ: پس ایشان

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۱)

الْخَالِدُونَ: جاودان می مانند؟

۳۵ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَ نَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَ الْحَيْرِ فِتْنَةً وَ الْإِنَّا تُرْجَعُونَ

ص: ۴۱۱

كُلُّ: هر

نَفْسٍ: نفسی

ذَائِقَهُ: چشنده

الْمَوْتِ: مرگ است.

وَتَبْلُوكُمْ: و آزمایش می کنیم ما شما را

بِالشَّرِّ: با بدی

وَالْخَيْرِ: و خوبی.

فِتْنَةً: آزمایشی

وَالْإِنَّا: و به سوی ما

تُرْجَعُونَ: باز گردانده می شوید.

(۴۹۲) جلد ۱۷ سوره انبیاء

۳۷ خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ

خُلِقَ: آفریده شده

الْإِنْسَانُ: انسان

مِنْ عَجَلٍ: از عجله،

ص: ۴۱۲

سَأُورِيكُمْ: به زودی نشان می دهیم به شما

ایاتی: آیاتم را

فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ: پس شتاب مکنید.

۳۸ وَ يَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

وَ يَقُولُونَ: و می گویند:

مَتَى: کی است

هَذَا الْوَعْدُ: این وعده

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۳)

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ صَادِقِينَ: راست می گویند؟

۴۷ وَ نَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَ كَفَىٰ بِبَنِي حَاسِبِينَ

وَ نَضَعُ: و نصب می کنیم، قرار می دهیم

الْمَوَازِينَ: ترازوهای

ص: ۴۱۳

الْقِسْطَ: عدل را

لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ: روز قیامت،

فَلَا تُظْلَمُ: پس ظلم نمی شود

نَفْسٍ: به هیچ کس

شَيْئًا: چیزی،

وَإِنْ كَانَ: و اگر باشد

(۴۹۴) جلد ۱۷ سوره انبیاء

مِثْقَالَ: به مقدار سنگینی

حَبَّةٍ: دانه ای

مِنْ خَرْدَلٍ: از خردل

آتَيْنَا: می آوریم

بِهَا: آن را.

وَكَفَىٰ بِنَا: و کافی است که ما

حَاسِبِينَ: حساب کننده باشیم.

۵۰ وَ هَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ

وَ هَذَا: و این (قرآن)

ص: ۴۱۴

ذِكْرٌ: ذکر

مُبَارَكٌ: مبارکی است که

أَنْزَلْنَاهُ: نازل نمودیم آن را،

أَفَأَنْتُمْ: آی پس شما

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۵)

لَهُ مُنْكَرُونَ: آن را انکار می کنید؟

۵۱ وَ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَ كُنَّا بِهِ عَالِمِينَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

إِبْرَاهِيمَ: به ابراهیم

رُشْدَهُ: رشدش را

مِنْ قَبْلُ: از قبل

وَ كُنَّا: و بودیم

بِهِ عَالِمِينَ: به (شایستگی) او آگاه.

ص: ۴۱۵

۵۲ اِذْ قَالَ لِأَيِّهِ وَ قَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ

(۴۹۶) جلد ۱۷ سوره انبياء

اِذْ: هنگامی که

قَالَ: گفت:

لِأَيِّهِ: به پدرش

وَ قَوْمِهِ: و قوم او،

مَا هَذِهِ: چیست این

التَّمَاثِيلُ: مجسمه هایی

الَّتِي أَنْتُمْ: که شما

لَهَا: آن را

عَاكِفُونَ: پرستش می کنید؟

۵۳ قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ

قَالُوا: گفتند:

وَجَدْنَا: یافتیم

آبَاءَنَا لَهَا: پدرانمان را بر آن ها

سوره انبياء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۴۹۷)

ص: ۴۱۶

عابدین: عبادت کننده.

۵۴ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

قال: گفت:

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

كُنْتُمْ أَنْتُمْ: بودید شما

وَ آبَاؤُكُمْ: و پدرانتان

فِي ضَلَالٍ: در گمراهی

مُبِينٍ: آشکاری.

۵۵ قَالُوا أَجِئْنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ

قالوا: گفتند:

أَجِئْنَا: آیا آورده ای برای ما

بِالْحَقِّ: حق را

(۴۹۸) جلد ۱۷ سوره انبیاء

أَمْ أَنْتَ: یا تو

مِنَ اللَّاعِبِينَ: از بازیگرانی؟

ص: ۴۱۷

۵۶ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

قَالَ بَلْ: گفت: بلکه

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

رَبُّ: پروردگار

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است

الَّذِي فَطَرَهُنَّ: که ایجاد کرده آن ها را

وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ: و من بر این

مِنَ الشَّاهِدِينَ: از گواهانم

۵۷ وَ تَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۴۹۹)

تَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ

وَ تَاللَّهِ: و قسم به خدا

لَأَكِيدَنَّ: که حتما چاره ای می اندیشم

أَصْنَامَكُمْ: برای بت هایتان

ص: ۴۱۸

بَعْدَ أَنْ: بعد از این که

تَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ: پشت کرده و بروید.

۵۸ فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

فَجَعَلَهُمْ: پس قرار داد آن ها را

جُذَاذًا: قطعه قطعه

إِلَّا كَبِيرًا: مگر بزرگی

لَهُمْ: از آن ها را

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

(۵۰۰) جلد ۱۷ سوره انبیاء

إِلَيْهِ: به سوی او

يَرْجِعُونَ: برگردند، مراجعه کنند

۵۹ قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ

قَالُوا: گفتند:

مَنْ: چه کسی

ص: ۴۱۹

فَعَلَ: انجام داد

هَذَا: این (کار را)

بِالْهَيْتِنَا: با خدایان ما؟

إِنَّهُ: به درستی که او

لَمِنْ: قطعا از

الظَّالِمِينَ: ستمکاران بوده.

٦٠ قَالُوا سَمِعْنَا فَتَىٰ يَدُكُرُّهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (٥٠١)

قَالُوا: گفتند:

سَمِعْنَا: شنیدیم

فَتَىٰ: جوانی

يَدُكُرُّهُمْ: یاد می کند آن ها را (به بدی)

يُقَالُ لَهُ: گفته می شود که او

إِبْرَاهِيمُ: ابراهیم است.

٦١ قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ

ص: ٤٢٠

يَشْهَدُونَ

قَالُوا: گفتند:

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِهِ عَلِي: او را مقابل

أَعْيُن: چشمان

النَّاس: مردم

(۵۰۲) جلد ۱۷ سوره انبیاء

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَشْهَدُونَ: گواهی دهند.

۶۲ قَالُوا ءَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْتَا يَا إِبْرَاهِيمَ

قَالُوا: گفتند:

ءَأَنْتَ: آیا تو

فَعَلْتَ: انجام دادی

هَذَا: این (کار را)

بِالْهَيْتَا: با خدایان ما

يَا إِبْرَاهِيمَ: ای ابراهیم!؟

ص: ۴۲۱

۶۳ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَسَأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ

قال: گفت:

بَلْ: بلکه

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۳)

فَعَلَهُ: انجام داده آن را

كَبِيرُهُمْ: بزرگشان

هذا: این (کار را)

فَسَأَلُوهُمْ: پس سؤال کنید از آن ها

إِنْ: اگر

كَانُوا يَنْطِقُونَ: سخن می گویند!!

۶۴ فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ

فَرَجَعُوا: پس برگشتند

إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ: به (وجدان) خودشان

فَقَالُوا: پس گفتند:

ص: ۴۲۲

إِنَّكُمْ: به درستی که شما

أَنْتُمْ: خودتان

(۵۰۴) جلد ۱۷ سوره انبیاء

الظَّالِمُونَ: ستمگرید.

۶۵ ثُمَّ نَكِسُوا عَلَى رُؤْسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ

ثُمَّ: سپس

نَكِسُوا: واز گون شدند

عَلَى رُؤْسِهِمْ: بر سرهایشان

لَقَدْ: (و گفتند:) هر آینه به تحقیق

عَلِمْتُمْ: می دانی

مَا هَؤُلَاءِ: که اینان سخن

يَنْطِقُونَ: نمی گویند.

۶۶ قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۵)

ص: ۴۲۳

قال: گفت:

اَفَتَعْبُدُونَ: آیا پس می پرستید

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر خدا

ما: آن چه را که

لَا يَنْفَعُكُمْ: نفع نمی رساند به شما

شَيْئًا: چیزی

و لَا يَضُرُّكُمْ: و نه ضرری دارد برای شما.

۶۸ قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فاعِلِينَ

قالوا: گفتند:

حَرِّقُوهُ: بسوزانید او را

وَ انصُرُوا: و یاری کنید

الهِتَكُمْ: خدایانتان را

(۵۰۶) جلد ۱۷ سوره انبیاء

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ فاعِلِينَ: هستید اهل عمل.

ص: ۴۲۴

۶۹ قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَيَّابِرَاهِيمَ

قُلْنَا: گفتیم ما

یا ناز: ای آتش!

کونی: باش

برد: سرد

و سلاما: و سلامت

علی ابراهیم: بر ابراهیم.

۷۰ وَ أَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ

و آرادوا: و اراده کردند

به: به او

کیدا: کیدی، نیرنگی،

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۷)

فَجَعَلْنَاهُمْ: پس قرار دادیم ما ایشان را

الْأَخْسَرِينَ: زیانکارتر، بازنده اصلی.

۷۱ وَ نَجَّيْنَاهُ وَ لُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا

ص: ۴۲۵

فِيهَا لِلْعَالَمِينَ

وَنَجِّنَاهُ: و نجات دادیم او

وَلُوطًا: و لوط را

إِلَى الْأَرْضِ: به سرزمینی

الَّتِي: که

بَارَكْنَا: برکت دادیم

فِيهَا: در آن

لِلْعَالَمِينَ: برای جهانیان.

۷۲ وَ هَبْنَا لَهُ إِسْحَقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَ كُلًّا

(۵۰۸) جلد ۱۷ سوره انبیاء

جَعَلْنَا صَالِحِينَ

وَ هَبْنَا: و بخشیدیم

لَهُ: به او

إِسْحَاقَ: اسحاق

وَيَعْقُوبَ: و یعقوب را

نَافِلَةً: به عنوان عطیه، ارمغان

ص: ۴۲۶

وَ كَلَّا: و همگی را

جَعَلْنَا: قرار دادیم

صَالِحِينَ: از شایستگان.

۷۳ وَ جَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ

وَ جَعَلْنَاهُمْ: و قرار دادیم آن ها را

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۰۹)

أُمَّةً: پیشوایانی،

يَهْدُونَ: تا هدایت کنند

بِأَمْرِنَا: به امر ما

وَأَوْحَيْنَا: و وحی نمودیم

إِلَيْهِمْ: به آن ا

فِعْلَ: انجام

الْخَيْرَاتِ: کارهای نیک

وَإِقَامَ: و برپاداشتن

ص: ۴۲۷

الصَّلَوَةُ: نماز

وَ اِيْتَاءَ: و پرداختن

الزَّكُوهُ: زکات را

وَ كَانُوا لَنَا: و بودند برای ما

عَابِدِينَ: عبادت کننده.

(۵۱۰) جلد ۱۷ سوره انبیاء

۸۷ وَ ذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِيْنَ

وَ ذَا النُّونِ: و ذالنون (یونس) را

اِذْ ذَهَبَ: هنگامی که رفت

مُغَاضِبًا: خشمگین، غضبناک

فَظَنَّ: پس گمان کرد

اَنْ لَنْ نَقْدِرَ: که ما هرگز قادر نیستیم

عَلَيْهِ: بر او (تنگ، سخت بگیریم)

فَنَادَى: پس ندا کرد

ص: ۴۲۸

فِي الظُّلُمَاتِ: در تاریکی ها

أَنْ لَا: این که نیست

إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ: معبودی مگر تو

سُبْحَانَكَ: منزهی تو

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۱)

إِنِّي: به درستی که من

كُنْتُ: بودم

مِنَ الظَّالِمِينَ: از ستمکاران.

۸۸ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ

فَاسْتَجَبْنَا: پس اجابت کردیم

لَهُ: او را

وَ نَجَّيْنَاهُ: و نجاتش دادیم

مِنَ الْغَمِّ: از غم و اندوه،

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

نُنَجِّي: نجات می دهیم

ص: ۴۲۹

المؤمنين: مؤمنان را.

(۵۱۲) جلد ۱۷ سوره انبياء

۱۰۵ وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

كَتَبْنَا: نوشتیم

فِي الزُّبُورِ: در زبور

مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ: از بعد تورات

أَنَّ الْأَرْضَ: که زمین را

يَرِثُهَا: به ارث می برند آن را

عِبَادِيَ: بندگان

الصَّالِحُونَ: صالح من.

۱۰۶ إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ

إِنَّ فِي هَذَا: همانا در این،

لَبَلَاغًا: پیام روشنی است

سوره انبياء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۱۳)

ص: ۴۳۰

لِقَوْمٍ: برای قومی که

عابدین: عبادت کننده اند.

۱۰۷ وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ: و نفرستادیم تو را

إِلَّا رَحْمَةً: مگر رحمتی

لِّلْعَالَمِينَ: برای جهانیان.

(۵۱۴) جلد ۱۷ سوره انبیاء

ص: ۴۳۱

۱ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

یا ایها الناس: ای مردم!

اتَّقُوا: بترسید

رَبَّكُم: از پروردگارتان

إِنَّ زَلْزَلَةَ: به درستی که زلزله

السَّاعَةِ: قیامت

شَيْءٌ عَظِيمٌ: چیز بزرگی است.

۲ يَوْمَ تَرُؤْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَ تَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَ تَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَ مَا هُمْ بِسُكَارَى وَ لَكِنَّ عَذَابَ
اللَّهِ شَدِيدٌ

يَوْمَ: روزی که

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۵)

تَرُؤْنَهَا: می بینید آن را،

تَذْهَلُ: از یاد می برد

ص: ۴۳۲

كُلُّ مُرْضِعَةٍ: هر شیردهنده ای

عَمَّا: از آن چه

أَرْضَعَتْ: شیر می داد

وَتَضَعُ: و قرار می دهد

كُلُّ ذَاتٍ: هر صاحب

حَمَلٍ: حملی

حَمَلَهَا: حملش را

وَتَرَى: و می بینی

النَّاسَ: مردم را

سُكَارَى: مست

وَمَا هُمْ: در حالی که نیستند ایشان

بِسُكَارَى: مست

(۵۱۶) جلد ۱۷ سوره حج

وَلَكِنَّ: ولیکن

عَذَابَ اللَّهِ: عذاب خدا

شَدِيدٌ: شدید است.

ص: ۴۳۳

۳ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ

وَ مِنَ النَّاسِ: و بعضی از مردم

مَنْ: کسانی هستند که

يُجَادِلُ: مجادله می کنند

فِي اللَّهِ: درباره خدا

بِغَيْرِ عِلْمٍ: بدون هیچ علمی

وَ يَتَّبِعُ: و پیروی می کنند

كُلَّ شَيْطَانٍ: هر شیطان

مَرِيدٍ: سرکشی را.

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۷)

۴ كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَإِنَّهُ يُضِلُّهُ وَ يَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

كُتِبَ: نوشته شده

عَلَيْهِ: بر او

أَنَّهُ: که همانا

ص: ۴۳۴

مَنْ: هر کس

تَوَلَّاهُ: ولی بگیرد او را

فَأَنَّهُ: پس حتما او

يُضِلُّهُ: گمراهش می کند

وَيَهْدِيهِ: و هدایت می نماید او را

إِلَى عَذَابٍ: به سوی عذاب

السَّعِيرِ: سوزان.

(۵۱۸) جلد ۱۷ سوره حج

۱۴ إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

يَدْخُلُ: داخل می کند

الَّذِينَ: کسانی را که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

ص: ۴۳۵

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

جَنَاتٍ: در بهشت هایى كه

تَجْرَى: جارى است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن،

الْأَنْهَارُ: نهرها.

إِنَّ اللَّهَ: همانا خدا

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۱۹)

يَفْعَلُ: انجام می دهد

ما يُرِيدُ: هر چه را اراده کند.

۱۸ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: كه همانا خدا را

ص: ۴۳۶

يَسْجُدُ: سجده می کنند،

لَهُ: برای او

مَنْ: کسانی که

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

(۵۲۰) جلد ۱۷ سوره حج

وَمَنْ: و کسانی که

فِي الْأَرْضِ: در زمین هستند

وَالشَّمْسُ: و خورشید

وَالْقَمَرُ: و ماه

وَالنُّجُومُ: و ستارگان

وَالجِبَالُ: و کوه ها

وَالشَّجَرُ: و درختان

وَالدَّوَابُّ: و جنبندگان

وَكَثِيرٌ: و بسیاری

مِنَ النَّاسِ: از مردم؟

وَكَثِيرٌ: و بسیاری

حَقٌّ: حق است

ص: ۴۳۷

عَلَيْهِ: بر آن ها

العَذَابُ: عذاب.

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۱)

وَ مَنْ: و هر کس را

يُهِنِ اللّهُ: خوار کند خداوند

فَمَا: پس نیست

لَهُ: برای او

مِنْ مُكْرِمٍ: هیچ اکرام کننده ای،

إِنَّ اللّهُ: همانا خداوند

يَفْعَلُ: انجام می دهد

مَا يَشَاءُ: آن چه را بخواهد.

۴۱ الَّذِينَ إِنْ مَكَتَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

الَّذِينَ: کسانی که

إِنْ مَكَتَاهُمْ: اگر تمکن دهیم، قدرت دهیم به آن ها

(۵۲۲) جلد ۱۷ سوره حج

ص: ۴۳۸

فِي الْأَرْضِ: در زمین

أَقَامُوا: برپای می دارند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَأَتُوا: و ادا می کنند

الزَّكَاةَ: زکات را

وَأَمَرُوا: و امر می کنند

بِالْمَعْرُوفِ: به معروف

وَنَهَوْا: و نهی می کنند

عَنِ الْمُنْكَرِ: از منکر.

وَلِلَّهِ: و برای خداست

عَاقِبَتُهُ: عاقبت

الْأُمُورِ: کارها.

۴۶ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۳)

يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ إِذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبَ الَّتِي فِي الصُّدُورِ

ص: ۴۳۹

أَفَلَمْ يَسِيرُوا: آیا پس سیر نکردند

فِي: در

الْأَرْضِ: زمین

فَتَكُونُ: تا باشد

لَهُمْ: برایشان

قُلُوبُ: دل هایی

يَعْقِلُونَ: که بفهمند

بِهَا: با آن؟

أَوْ: یا

إِذَانُ: گوش هایی که

يَسْمَعُونَ: بشنوند

بِهَا: با آن؟

(۵۲۴) جلد ۱۷ سوره حج

فَأَنَّهُمْ: پس به درستی که

لَا تَعْمَى: کور نمی شود

الْأَبْصَارُ: چشم ها

وَلَكِنْ: ولیکن

ص: ۴۴۰

تَعْمَى: کور می شود

الْقُلُوبُ: قلب هایی، دل هایی

الَّتِي: که

فِي الصُّدُورِ: در سینه هاست.

۶۳ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که همانا خدا

أَنْزَلَ: نازل کرد

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۵)

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی،

فَتُصْبِحُ: پس می گردد

الْأَرْضُ: زمین

مُخْضَرَّةً: سرسبز و خرم؟

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

ص: ۴۴۱

لَطِيفٌ خَبِيرٌ: لطیف و آگاه است.

۶۵ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ
بِالنَّاسِ لَرؤُوفٌ رَحِيمٌ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که خداوند

سَخَّرَ: مسخر کرد

(۵۲۶) جلد ۱۷ سوره حج

لَكُمْ: برای شما

مَا فِي: آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است؟

وَالْفُلُوكَ: و کشتی ها

تَجْرِي: جریان دارد

فِي الْبَحْرِ: در دریا

بِأَمْرِهِ: به فرمان او

وَيُمْسِكُ: و نگه می دارد

ص: ۴۴۲

السَّمَاءِ: آسمان را

أَنْ تَقَعَ: که نیفتد

عَلَى الْأَرْضِ: بر زمین

إِلَّا بِإِذْنِهِ: مگر به اجازه او؟

إِنَّ اللَّهَ: همانا خداوند

بِالنَّاسِ: به مردم

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۷)

لَرَوْفٌ: هر آینه رئوف

رَحِيمٌ: و مهربان است.

۷۳ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاذْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ

يا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

ضُرِبَ: زده شده است

مَثَلٌ: مثلی،

ص: ۴۴۳

فَاسْتَمِعُوا: پس گوش فرادهید

لَهُ: به آن،

إِنَّ الَّذِينَ: همانا کسانی را که

تَدْعُونَ: می خوانید

(۵۲۸) جلد ۱۷ سوره حج

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر خدا

لَنْ يَخْلُقُوا: هرگز نمی توانند خلق کنند

ذُبَابًا: مگسی را

وَلَوْ اجْتَمَعُوا: و هر چند اجتماع کنند

لَهُ: برای (آفریدن) آن،

وَإِنْ يَسْلُبْهُمْ: و اگر بریاید از آن ها مگس

الذُّبَابُ: مگس

شَيْئًا: چیزی،

لَا يَسْتَنْقِذُوهُ: نمی توانند پس بگیرند آن را

مِنْهُ: از او،

ضَعُفَ: ضعیفند

الطَّالِبُ: طالب

ص: ۴۴۴

وَ الْمَطْلُوبُ: و مطلوب (هر دو)

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۲۹)

۷۴ ما قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

ما قَدَرُوا: قدر نشناختند

اللَّهُ: خدا را

حَقَّ: (آن طور که) سزاوار

قَدْرِهِ: حق اوست.

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خدا

لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ: هر آینه قوی و شکست ناپذیر است.

«پایان جزء ۱۷»

(۵۳۰) جلد ۱۷ سوره حج

ص: ۴۴۵

«سوره مؤمنون»

۱ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ

قَدْ: به تحقیق

أَفْلَحَ: رستگار شدند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان.

۲ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ

الَّذِينَ هُمْ: آنان که ایشان

فِي صَلَاتِهِمْ: در نمازشان

خَاشِعُونَ: خاشعند.

۳ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

وَالَّذِينَ هُمْ: و آنان که ایشان

عَنِ اللَّغْوِ: از بیهودگی

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۱)

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

ص: ۴۴۶

۸ وَ الَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

وَالَّذِينَ: و آنان که

هُم: ایشان

لِأَمَانَتِهِمْ: برای امانت هایشان

وَعَهْدِهِمْ: و عهدشان

رَاعُونَ: مراعات کننده اند .

۹ وَ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

وَالَّذِينَ: و آنان که

هُم: ایشان

عَلَى صَلَوَاتِهِمْ: بر نمازهایشان

يُحَافِظُونَ: محافظت می کنند.

(۵۳۲) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

۱۰ أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ

أُولَئِكَ: آنان

هُم: ایشانند

ص: ۴۴۷

الْوَارِثُونَ: وارثان.

۱۱ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

يَرِثُونَ: به ارث می برند

الْفِرْدَوْسَ: فردوس را،

هُمْ: ایشان

فِيهَا: در آن

خَالِدُونَ: جاودانند.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۳)

۱۸ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَشْكَنَّهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ

وَأَنْزَلْنَا: و نازل کردیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مَاءً: آبی

بِقَدَرٍ: به اندازه،

ص: ۴۴۸

فَأَسْكِنَاهُ: پس ساکن نمودیم آن را

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَإِنَّا: و به درستی که ما

عَلَى ذَهَابٍ: بر از بین بردن

بِهِ: آن،

لَقَادِرُونَ: حتما قادریم.

۱۹ فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ

(۵۳۴) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

لَكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

فَأَنْشَأْنَا: پس پدید آوردیم

لَكُمْ: برای شما

بِهِ: به وسیله آن

جَنَّاتٍ: باغ هایی

مِنْ نَخِيلٍ: از درختان نخل

وَأَعْنَابٍ: و انگورها،

لَكُمْ: برای شما

ص: ۴۴۹

فیهَا: در آن

فَوَاكِهُ: میوه های

كَثِيرَةٌ: بسیاری است

وَ مِنْهَا: و از آن

تَأْكُلُونَ: می خورید.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۵)

۲۰ وَ شَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالذُّهْنِ وَ صَبْغٍ لِلْأَكْلِينَ

وَ شَجَرَةٍ: و درختی که

تَخْرُجُ: خارج می شود،

مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ: از طور سینا،

تَنْبُتُ: می رویاند

بِالذُّهْنِ: روغن (زیتون)

وَ صَبْغٍ: و خورش

لِلْأَكْلِينَ: برای خورندگان.

ص: ۴۵۰

۲۱ وَ إِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

وَ إِنَّ: و همانا

لَكُمْ: برای شما

(۵۳۶) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

فِي الْأَنْعَامِ: در چهارپایان

لَعِبْرَةً: هر آینه عبرتی است.

نُسْقِيكُمْ: می نوشانیم شما را.

مِمَّا فِي: از آن چه در

بُطُونِهَا: شکم های آن است

وَ لَكُمْ: و برای شما

فِيهَا: در آن

مَنَافِعُ: منفعت های

كَثِيرَةٌ: بسیاری است

وَ مِنْهَا: و از آن

تَأْكُلُونَ: می خورید.

ص: ۴۵۱

۲۲ وَ عَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

وَ عَلَيْهَا: و بر آن

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۷)

وَ عَلَى الْفُلْكِ: و بر کشتی

تُحْمَلُونَ: سوار می شوید.

۶۸ أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا: آیا پس اندیشه نمی کنند

الْقَوْلَ: (در این) گفتار؟

أَمْ جَاءَهُمْ: یا آمده ایشان را

مَا لَمْ يَأْتِ: چیزی که نیامده است

آبَاءَهُمْ: پدرانشان را

الْأَوَّلِينَ: که در گذشته بودند.

۶۹ أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا: یا نشناختند

(۵۳۸) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

ص: ۴۵۲

رَسُولَهُمْ: رسولشان را

فَهُمْ لَهُ: پس ایشان او را

مُنْكَرُونَ: انکار کننده اند؟!

۷۰ أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ وَ أَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ

أَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند

بِهِ جِنَّةٌ: او جنون دارد، دیوانه است،

بَلْ: بلکه

جَاءَهُمْ: آورده برای آن ها

بِالْحَقِّ: حق را

وَ أَكْثَرُهُمْ: و بیشترشان

لِلْحَقِّ: از حق

كَارِهُونَ: کراهت دارند.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۳۹)

۷۸ وَ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمْ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ

ص: ۴۵۳

وَ الْأَفْتِدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

أَنْشَأَ: پدید آورد

لَكُمْ: برای شما،

السَّمْعَ: گوش

وَ الْأَبْصَارَ: و چشم ها

وَ الْأَفْتِدَةَ: و دل ها،

قَلِيلًا مَا: عده کمی

تَشْكُرُونَ: تشکر می کنند.

۹۱ مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَ مَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا

(۵۴۰) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَ لَعَلَّا بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ

مَا اتَّخَذَ: نگرفته

اللَّهُ: خداوند

ص: ۴۵۴

مِنْ وَلَدٍ: هیچ فرزندی

وَ مَا كَانَ: و نباشد

مَعَهُ: با او

مِنْ إِلَهٍ: هیچ معبودی،

إِذَا: در این صورت

لَذَهَبَ: حتما می بُرد

كُلُّ إِلَهٍ: هر معبودی

بِمَا: آن چه را

خَلَقَ: خلق کرده

وَ لَعَلَّ: و هر آینه برتری می جستند

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۱)

بَعْضُهُمْ: بعضی از آن ها

عَلَى بَعْضٍ: بر بعض دیگر،

سُبْحَانَ اللَّهِ: منزّه است خدا

عَمَّا: از آن چه

يَصِفُونَ: وصف می کنند.

ص: ۴۵۵

۹۶ اِدْفَعِ بِاَلَّتِي هِيَ اَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ

اِدْفَع: دفع کن

بِاَلَّتِي هِيَ: به آن چه که آن

اَحْسَنُ: نیکوتر است،

السَّيِّئَةِ: بدی را.

نَحْنُ اَعْلَمُ: ما داناتریم

بِما: به آن چه

(۵۴۲) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

يَصِفُونَ: وصف می کنند.

۹۷ وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ

وَقُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگار من

اَعُوذُ بِكَ: پناه می برم به تو

مِنْ هَمَزَاتِ: از وسوسه های

ص: ۴۵۶

الشَّيَاطِينِ: شياطين.

۹۸ وَ أَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ

وَ أَعُوذُ بِكَ: و پناه می برم به تو

رَبِّ: پروردگار من

أَنْ: از این که

يَحْضُرُونِ: (آن ها نزد من) حاضر شوند.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۳)

(۵۴۴) جلد ۱۸ سوره مؤمنون

ص: ۴۵۷

۱ سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

سُورَةٌ: سوره ای است که

أَنْزَلْنَاهَا: نازل کردیم آن را

وَفَرَضْنَاهَا: و واجب نمودیم آن را

وَأَنْزَلْنَا: و نازل کردیم

فِيهَا: در آن

آيَاتٍ: آیاتی

بَيِّنَاتٍ: روشن

لَّعَلَّكُمْ: شاید شما

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۲۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۵)

الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُواتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

ص: ۴۵۸

وَرَحْمَتُهُ مَا زَكِيَ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

أَمُّنُوا: ایمان آوردید!

لَا تَتَّبِعُوا: پیروی نکنید

خُطُواتٍ: از گام های

الشَّيْطَانِ: شیطان،

وَمَنْ: و هر کس

يَتَّبِعُ: پیروی کند

خُطُواتٍ: از گام های

الشَّيْطَانِ: شیطان،

فَأَنَّهُ: پس همانا او،

(۵۴۶) جلد ۱۸ سوره نور

يَأْمُرُ: امر می کند

بِالْفَحْشَاءِ: به فحشاء

وَالْمُنْكَرِ: و بدی

وَأَلَوْ: و اگر

ص: ۴۵۹

لَا فَضْلُ اللَّهِ: فضل خدا نبود

عَلَيْكُمْ: بر شما

وَرَحْمَتُهُ: و رحمتش ،

مَا زَكَى مِنْكُمْ: پاک نمی شد از شما

مِنْ أَحَدٍ: هیچ احدی

أَبَدًا: ابدًا

وَلَكِنَّ: ولیکن

اللَّهُ: خداوند

يُزَكِّي: پاک می کند

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را که بخواهد.

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۷)

وَاللَّهُ: و خداوند

سَمِيعٌ عَلِيمٌ: شنوای داناست.

۲۴ يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنُهُمْ وَآيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

يَوْمَ: روزی که

ص: ۴۶۰

تَشْهَدُ: گواهی می دهد

عَلَيْهِمْ: علیه آن ها

الْسِّنْتَهُمْ: زبان هایشان

وَ أَيْدِيهِمْ: و دست هایشان

وَ أَرْجُلُهُمْ: و پاهایشان

بِما: به خاطر آن چه که

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

(۵۴۸) جلد ۱۸ سوره نور

۲۷ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَ تَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

یا ایُّها الذین: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید!

لا تَدْخُلُوا: داخل نشوید

بُیُوتًا: به خانه ای

غَیْرِ بُیُوتِكُمْ: غیر از خانه خودتان

ص: ۴۶۱

حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا: تا آشنایی دهید

و تُسَلِّمُوا: و سلام کنید

عَلَى أَهْلِهَا: بر اهل آن.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ: این بهتر است

لَكُمْ: برای شما

لَعَلَّكُمْ: امید است که شما

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۴۹)

تَذَكَّرُونَ: متذکر شوید.

۲۸ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

فَإِنْ: پس اگر

لَمْ تَجِدُوا: نیافتید

فِيهَا: در آن

أَحَدًا: کسی را

فَلَا تَدْخُلُوهَا: پس داخل آن نشوید

ص: ۴۶۲

حَتَّى يُؤْذَنَ: تا اجازه داده شود

لَكُمْ: به شما

وَإِنْ قِيلَ: و اگر گفته شد:

لَكُمْ: به شما،

(۵۵۰) جلد ۱۸ سوره نور

ارْجِعُوا: بازگردید،

فَارْجِعُوا: پس بازگردید،

هُوَ أَزْكَى: آن پاکیزه تر است

لَكُمْ: برای شما

وَ اللَّهُ: و خداوند

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

عَلَيْمٌ: داناست.

۳۱ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ

ص: ۴۶۳

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بِأَخْوَاتِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَعَنَ يَطْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

سوره نور لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۵۱)

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بِأَخْوَاتِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَعَنَ يَطْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

وَقُلْ: و بگو:

لِلْمُؤْمِنَاتِ: به زنان با ايمان

يَغْضُضْنَ: فرو گیرند، بازدارند

مِنْ أَبْصَارِهِنَّ: چشم هایشان را (از نامحرم)

وَيَحْفَظْنَ: و حفظ کنند

فُرُوجَهُنَّ: دامن عفتشان را

وَلَا يُبْدِينَ: و ظاهر نسازند، آشکار نکنند

زِينَتَهُنَّ: زینت خود را

(۵۵۲) جلد ۱۸ سوره نور

ص: ۴۶۴

إِلَّا مَا: جز آن چه را

ظَهَرَ: ظاهر است، آشکار است

مِنْهَا: از آن،

وَلْيُضْرِبْنَ: و باید بزنند

بِحُمْرِهِنَّ: روسری هایشان را

عَلَى جُيُوبِهِنَّ: بر گریبان هایشان،

وَلَا يُبْدِينَ: و ظاهر نسازند، آشکار نکنند

زِينَتَهُنَّ: زینت خود را

إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ: مگر برای شوهرانشان

أَوْ آبَائِهِنَّ: یا پدران

أَوْ آبَاءِ: یا پدران

بُعُولَتِهِنَّ: شوهرانشان

أَوْ إِبْنَائِهِنَّ: یا برادرانشان

أَوْ أَبْنَاءِ: یا پسران

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۳)

بُعُولَتِهِنَّ: شوهرانشان

أَوْ إِخْوَانِهِنَّ: یا برادرانشان

ص: ۴۶۵

أَوْ بَنِي: یا پسران

إِخْوَانِهِنَّ: برادرانشان

أَوْ بَنِي: یا پسران

أَخَوَاتِهِنَّ: خواهرانشان

أَوْ نِسَائِهِنَّ: یا زنان (هم کیش خود)

أَوْ مَا: یا آن چه

مَلَكَتْ: مالک شد

أَيَّمَانُهُنَّ: دست هایشان (منظور بردگان آن هاست)

أَوِ التَّابِعِينَ: یا تابعین، پیروانی که

غَيْرُ أُولَى: تمایلی به زن ندارند

الْأَرْبَابِ:

مِنَ الرِّجَالِ: از مردان،

(۵۵۴) جلد ۱۸ سوره نور

أَوِ الطُّفْلِ: یا کودکانی

الَّذِينَ: که

لَمْ يَظْهَرُوا: آگاهی ندارند

عَلَى: بر

ص: ۴۶۶

عَوْرَاتٍ: عورت

النِّسَاءِ: زنان (یعنی درك مسائل جنسی ندارند)

وَلَا يَضْرِبْنَ: و نزنند (به زمین)

بِأَرْجُلِهِنَّ: پاهایشان را

لِيَعْلَمَ: تا دانسته شود. معلوم گردد

مَا يُخْفِينَ: آن چه پنهان نموده اند

مِنْ زِينَتِهِنَّ: از زینت خود،

وَتُوبُوا: و توبه کنید، بازگردید

إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا: به سوی خدا همگی

أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ: ای مؤمنان!

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۵)

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تُقَلِّحُونَ: رستگار شوید.

۳۵ اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوهِ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجٍ نِزْجَاجُهُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ

ص: ۴۶۷

مُبَارَكِهِ زَيْتُونَهُ لَا - شَرْقِيَّهِ وَلَا غَرْبِيَّهِ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَ لَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارُ نُورٍ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

اللَّهُ: خداوند

نُورُ السَّمَوَاتِ: نور آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین است.

مَثَلٌ: مثل

(۵۵۶) جلد ۱۸ سوره نور

نُورِهِ: نور او

كَمِشْكُوهُ: مانند محفظه ای است که

فیها: در آن

مِصْبَاحٌ: چراغی باشد،

الْمِصْبَاحُ: چراغ

فِي زُجَاجَةٍ: در شیشه ای،

الزُّجَاجَةُ: شیشه ای که

كَانَهَا: گویی آن

ص: ۴۶۸

كَوْكَبٌ: ستاره ای است

دُرِّيٌّ: درخشان،

يُوقَدُ: افروخته می شود

مِنْ شَجَرَةٍ: از درخت

مُبَارَكَةٌ: پربرکت

زَيْتُونَةٍ: زیتون

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۷)

لَا شَرْقِيَّةٍ: که نه شرقی است

وَلَا غَرْبِيَّةٍ: و نه غربی

يَكَادُ: نزدیک است

زَيْتُهَا: روغنش

يُضِيءُ: روشنایی بخشد

وَلَوْ: و هر چند که

لَمْ تَمْسَسْهُ: نرسیده به آن

نَارٌ: آتش،

نُورٌ: نوری

عَلَى نُورٍ: بالای نور است.

ص: ۴۶۹

يَهْدِي: هدايت می کند

اللَّهُ: خداوند

لِنُورِهِ: با نورش

مَنْ: هر که را

(۵۵۸) جلد ۱۸ سوره نور

يَشَاءُ: بخواهد

وَيَضْرِبُ: و می زند

اللَّهُ: خداوند

الْأَمْثَالَ: مثل ها را

لِلنَّاسِ: برای مردم

وَاللَّهُ: و خداوند

بِكُلِّ: بر هر

شَيْءٍ: چیزی

عَلِيمٌ: داناست.

۳۶ فی بُيُوتِ أَدْنَى اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

ص: ۴۷۰

فی بُیُوتٍ: در خانه های که

أَذِنَ: اجازه داده

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۵۹)

اللَّهُ: خداوند

أَنْ تُرْفَعَ: که بالا رود، منزلت و رفعت یابد

وَيُذَكَّرُ: و یاد شود

فِيهَا: در آن

اسْمُهُ: نام او،

يُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ: او را

فِيهَا: در آن

بِالْغُدُوِّ: بامدادان

وَ الْأَصَالِ: و شامگاهان.

۳۷ رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

(۵۶۰) جلد ۱۸ سوره نور

ص: ۴۷۱

رِجَالٌ: مردانی که

لَا تُلْهِهِمْ: سرگرم نمی سازد آن ها را

تِجَارَةٌ: تجارت

وَلَا يَبِيعُ: و نه داد و ستد

عَنْ ذِكْرِ: از یاد

اللَّهُ: خدا

وَأَقَامَ: و برپاداشتن

الصَّلَاةَ: نماز

وَأَيْتَاءٍ: و دادن

الرِّكَاتِ: زکات

يَخَافُونَ: می ترسند

يَوْمًا: از روزی که

تَتَقَلَّبُ: زیر و رو می شود

فِيهِ: در آن

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۱)

الْقُلُوبُ: دل ها

وَالْأَبْصَارُ: و چشم ها.

ص: ۴۷۲

۳۹ وَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَّيَهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

وَ الَّذِينَ: و آنان که

كَفَرُوا: کافر شدند

أَعْمَالُهُمْ: کافر شدند

كَسْرَابٍ: مانند سرابی است

بِقِيعَةٍ: در کویر که

يَحْسَبُهُ: می پندارد آن را

الظَّمَانُ: تشنه،

ماءً: آبی،

حَتَّى إِذَا: تا هنگامی که

(۵۶۲) جلد ۱۸ سوره نور

جَاءَهُ: می آید به سراغ آن

لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا: نمی یابد آن را چیزی

وَ وَجَدَ اللَّهَ: و می یابد خدا را

عِنْدَهُ: نزد او

ص: ۴۷۳

فَوْفِيهِ: پس به تمامی می دهد به او

حِسَابُهُ: حسابش را.

وَ اللَّهُ: و خداوند

سَرِيعُ الْحِسَابِ: تند حساب است.

۴۰ أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرِ لُجِّيٍّ يَغْشِيهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَيَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكُنْ يَرِيهَا وَ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

أَوْ كَظُلُمَاتٍ: یا مانند تاریکی هایی است

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۳)

فِي بَحْرِ لُجِّيٍّ: در دریای پهناور که

يَغْشِيهِ: می پوشاند آن را

مَوْجٌ: موجی،

مِنْ فَوْقِهِ: از فراز آن

مَوْجٌ: موجی دیگر،

مِنْ فَوْقِهِ: از فراز آن

ص: ۴۷۴

سَحَابٌ: ابری است.

ظُلُمَاتٌ: ظلمت هایی است

بَعْضُهَا: بعضی از آن

فَوْقَ: روی

بَعْضٌ: بعضی دیگر است.

إِذَا أَخْرَجَ: وقتی بیرون آورد

يَدَهُ: دستش را

لَمْ يَكُنْ: نزدیک نیست که

(۵۶۴) جلد ۱۸ سوره نور

يَرِيهَا: ببیند آن را.

وَمَنْ: و کسی که

لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ: قرار نداده خداوند

لَهُ نُورًا: برای او نوری،

فَمَا لَهُ: پس نیست برای او

مِنْ نُورٍ: هیچ نوری.

۴۱ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ

ص: ۴۷۵

وَ الْأَرْضِ وَ الطَّيْرِ صَافَاتٍ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَ تَسْبِيحَهُ وَ اللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّ اللَّهَ: که خدا را

يُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ مَنْ: برای او کسانی که

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۵)

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین هستند

وَ الطَّيْرِ: و پرندگان

صَافَاتٍ: گشوده بال؟

كُلُّ قَدْ عَلِمَ: هر یک دانسته است

صَلَاتَهُ: دعایش را، نمازش را

وَ تَسْبِيحَهُ: و تسبیحش را.

وَ اللَّهُ عَلِيمٌ: و خدا داناست

بِمَا: به آن چه

يَفْعَلُونَ: انجام می دهند.

ص: ۴۷۶

۴۲ وَ لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ اِلٰى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ

وَ لِلّٰهِ: و برای خداست

مُلْكُ: فرمانروایی

(۵۶۶) جلد ۱۸ سوره نور

السَّمٰوٰتِ: آسمان ها

وَ الْاَرْضِ: و زمین،

وَ اِلٰى اللّٰهِ: و به سوی خداست

الْمَصِيْرُ: بازگشت.

۴۳ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِي سَيِّحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكٰمًا فَتَرٰى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهٖ وَ يُنَزَّلُ مِنَ السَّمٰءِ مِنْ جِبَالٍ فِيْهَا مِنْ
بَرَدٍ فَيَصِيْبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَ يَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكٰدُ سَنَا بَرْقِهٖ يَذْهَبُ بِالْاَبْصَارِ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّٰهَ: که خداوند

ص: ۴۷۷

يُرْجَى: آرام می راند

سَحَابًا: ابری را

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۷)

ثُمَّ: سپس

يُؤَلَّفُ: پیوند می دهد

بَيْنَهُ: میان آن

ثُمَّ: سپس

يَجْعَلُهُ: قرار می دهد آن را

رُكُومًا: متراکم، انباشته،

فَتَرَى: پس می بینی

الْوَدْقَ: باران را

يَخْرُجُ: که خارج می شود

مِنْ خِلَالِهِ: از لابلاي آن

وَيُنزِّلُ: و نازل می کند

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

مِنْ جِبَالٍ: از کوه هایی که

فِيهَا مِنْ بَرَدٍ: در آن تگرگ است

(۵۶۸) جلد ۱۸ سوره نور

ص: ۴۷۸

فَيَصِيبُ: پس می رساند، گرفتار می کند

بِهِ: به آن،

مَنْ يَشَاءُ: هر کس را بخواهد

وَ يَصْرِفُهُ: و دور می کند، برطرف می کند آن را

عَنْ مَنْ: از هر کس که

يَشَاءُ: بخواهد،

يَكَادُ: نزدیک است

سَنَا بَرْقَةٍ: درخشندگی برقش

يَذْهَبُ: ببرد

بِالْأَبْصَارِ: چشم ها را.

۴۴ يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ

يُقَلِّبُ: دگرگون می کند، جابجا می کند

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۶۹)

اللَّهُ: خدا

اللَّيْلَ: شب

ص: ۴۷۹

وَالنَّهَارَ: و روز را.

إِنَّ: به درستی که

فِي ذَلِكَ: در این

لَعِبْرَةً: هر آینه عبرتی است

لِأُولَى: برای صاحبان

الْأَبْصَارِ: بصیرت.

۵۵ وَعِدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسِّرَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسَّيَّرْنَا لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ

(۵۷۰) جلد ۱۸ سوره نور

هُمُ الْفَاسِقُونَ

وَعَدَ: وعده داد

اللَّهُ: خدا

الَّذِينَ: به کسانی که

ص: ۴۸۰

اٰمَنُوْا: ايمان آوردند

مِنْكُمْ: از شما

وَ عَمِلُوْا: و انجام دادند

الصّٰلِحٰتِ: عمل صالح

لَيَسْتَخْلِفُنَّهُمْ: حتما حتما خليفه مي كند، جانشين مي كند آن ها را

فِي الْاَرْضِ: در زمين،

كَمَا: همچنان كه

اسْتَخْلَفَ: جانشين كرد

الَّذِيْنَ: كساني را كه

سوره نور لغات و مفاهيم قرآن كريم (۵۷۱)

مِنْ قَبْلِهِمْ: از قبل ايشان بودند،

وَ لَيُمْكِنَنَّ: و حتما حتما مستقر مي كند

لَهُمْ: براي آن ها

دِيْنَهُمْ: دينشان را

الَّذِيْ اَرْتَضٰى: كه پسنديده

لَهُمْ: برايشان

ص: ۴۸۱

وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ: و حتما حتما تبدیل می کند برای آن ها

مِنْ بَعْدٍ: از بعد

خَوْفِهِمْ: ترسشان

أَمْنَا: امنیت و آرامش،

يَعْبُدُونَنِي: عبادت می کنند مرا، می پرستند مرا

لَا يُشْرِكُونَ: شریک نمی سازند

بِي: با من

شَيْئًا: چیزی را

(۵۷۲) جلد ۱۸ سوره نور

وَمَنْ: و هر کس

كَفَرَ: کفر بورزد

بَعْدَ ذَلِكَ: بعد از آن

فَأُولَئِكَ: پس آنان

هُمْ: ایشانند

الْفَاسِقُونَ: فاسقان.

۵۶ وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ وَ أَطِيعُوا

ص: ۴۸۲

الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

وَ أَقِيمُوا: و برپادارند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَ اتُوا: و بدهید

الزَّكَاةَ: زکات را

وَ أَطِيعُوا: و اطاعت کنید

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۳)

الرَّسُولَ: رسول را

لَعَلَّكُمْ: امید است که شما

تُرْحَمُونَ: رحم کرده شوید.

۵۷ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَأْوِيَهُمُ النَّارُ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ

لَا تَحْسَبَنَّ: اصلاً گمان نکن

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

مُعْجِزِينَ: عاجز کننده (ما)

ص: ۴۸۳

فِي الْأَرْضِ: در زمین هستند،

وَمَا أُوتِيَهُمْ: و جایگاهشان

النَّارُ: آتش است،

وَلَيْسَ: و چه بد

(۵۷۴) جلد ۱۸ سوره نور

المصير: سرانجامی است.

۵۸ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ تَأْذِنُكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَصَلُّونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

يا أَيُّهَا الَّذِينَ: ای کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردید

لَيْسَ تَأْذِنُكُمْ: باید اجازه بگیرند از شما

ص: ۴۸۴

الَّذِينَ: کسانی که

مَلَكَتْ: مالک شدند

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۵)

أَيْمَانُكُمْ: دست های شما (برندگان شما)

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

لَمْ يَتْلُغُوا: نرسیده اند

الْحُلُمَ: به سن بلوغ

مِنْكُمْ: از شما

ثَلَاثَ: سه

مَرَاتٍ: مرتبه، وقت،

مِنْ قَبْلِ: قبل از

صَلَوِهِ: نماز

الْفَجْرِ: صبح

وَ حِينَ: و هنگامی که

تَضَعُونَ: قرار می دهید، درمی آورید

ثِيَابَكُمْ: لباستان را

مِنَ الظَّهِيرَةِ: ظهر،

(۵۷۶) جلد ۱۸ سوره نور

ص: ۴۸۵

وَمِنْ بَعْدِ: و بعد از

صَلَوِهِ: نماز

الْعِشَاءِ: عشا.

ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ: این سه وقت، هنگام

لَكُمْ: خلوت شماست.

لَيْسَ: نیست

عَلَيْكُمْ: بر شما

وَلَا عَلَيْهِمْ: و نه بر ایشان

جُنَاحٌ: گناهی

بَعْدَهُنَّ: بعد از آن (مواقع)

طَوَّافُونَ: طواف کنید

عَلَيْكُمْ: بر خودتان

بَعْضُكُمْ: بعضی از شما

عَلَى بَعْضٍ: بر بعضی دیگر.

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۷)

كَذَلِكَ: این چنین

يُبَيِّنُ: بیان می کند

اللَّهُ: خداوند

ص: ۴۸۶

لَكُمْ: برای شما

الآيات: آیات را.

وَاللَّهُ: و خدا

عَلِيمٌ: دانای

حَكِيمٌ: حکیم است.

۵۹ وَ إِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمْ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

وَ إِذَا: و هنگامی که

بَلَغَ: رسیدند

(۵۷۸) جلد ۱۸ سوره نور

الْأَطْفَالُ: کودکان

مِنْكُمْ: شما

الْحُلُمَ: به سن بلوغ

فَلْيَسْتَأْذِنُوا: پس باید کسب اجازه کنند

كَمَا: هم چنان که

اسْتَأْذَنَ: اجازه می گرفتند

ص: ۴۸۷

الَّذِينَ: کسانی که

مِنْ قَتْلِهِمْ: قبل از آن ها بودند .

كَذَلِكَ: این چنین

يُبَيِّنُ: بیان می کند

اللَّهُ: خداوند

لَكُمْ: برای شما

آيَاتِهِ: آیاتش را.

وَاللَّهُ: و خدا

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۷۹)

عَلِيمٌ: دانای

حَكِيمٌ: حکیم است.

۶۱ لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى نَفْسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ
مَا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ

ص: ۴۸۸

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

لَيْسَ: نیست

(۵۸۰) جلد ۱۸ سوره نور

عَلَى الْأَعْمَى: بر کور، نابینا

حَرْجٌ: ایرادی

وَلَا عَلَى: و نه بر

الْأَعْرَجِ: لَنگ

حَرْجٌ: ایرادی

وَلَا عَلَى: و نه بر

الْمَرِيضِ: مریض

حَرْجٌ: ایرادی

وَلَا عَلَى: و نه بر

أَنْفُسِكُمْ: خودتان

أَنْ تَأْكُلُوا: که بخورید

مِنْ بُيُوتِكُمْ: از خانه هایتان

ص: ۴۸۹

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أَبَائِكُمْ: پدرانتان

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۱)

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أُمَّهَاتِكُمْ: مادرانتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

إِخْوَانِكُمْ: برادرانتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أَخَوَاتِكُمْ: خواهرانتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أَعْمَامِكُمْ: عموهایتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

عَمَّاتِكُمْ: عمه هایتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

أَخْوَالِكُمْ: دایی هایتان

أَوْ بُيُوتٍ: یا خانه های

خَالَاتِكُمْ: خاله هایتان

(۵۸۲) جلد ۱۸ سوره نور

أَوْ مَا: یا آن چه که

مَلَكْتُمْ: مالک شدید

مَفَاتِحُهُ: کلیدهایش را

أَوْ صَدِيقِكُمْ: یا (خانه) دوستان،

لَيْسَ: نیست

عَلَيْكُمْ: بر شما

جُنَاحُ: گناهی

أَنْ تَأْكُلُوا: که بخورید

جَمِيعًا: همگی، دسته جمعی

أَوْ أَشْتَاتًا: یا جداگانه،

فَإِذَا: پس هنگامی که

دَخَلْتُمْ: داخل شدید

بُيُوتًا: به خانه ها

فَسَلِّمُوا: پس سلام کنید

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۳)

عَلَى أَنْفُسِكُمْ: بر خودتان، بر یکدیگر

تَحِيَّتِهِ: تحیتی، درودی است

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللَّهِ: خدا

ص: ۴۹۱

مُبَارَكَةٌ: که مبارک و پربرکت

طَيِّبَةٌ: و پاکیزه است

كَذَلِكَ: این چنین

يُبَيِّنُ اللَّهُ: بیان می کند خدا

لَكُمْ: برای شما

الآيَاتِ: آیات را

لَعَلَّكُمْ: امید است که شما

تَعْقِلُونَ: اندیشه کنید.

٦٢ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

(٥٨٤) جلد ١٨ سوره نور

وَ إِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِيُغْضِ شَأْنِهِمْ فَأُذِنَ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرَ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

إِنَّمَا: جز این نیست که

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

ص: ٤٩٢

الَّذِينَ: کسانی هستند که

آمَنُوا: ایمان آوردند

بِاللَّهِ: به خدا

وَرَسُولِهِ: و رسول او

وَإِذَا: و هنگامی که

كَانُوا مَعَهُ: باشند با او

عَلَىٰ أَمْرٍ: بر کاری

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۵)

جَامِعٍ: عمومی، مهم، اجتماعی

لَمْ يَذْهَبُوا: نمی روند

حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ: تا اجازه بگیرند از او،

إِنَّ: همانا

الَّذِينَ: کسانی که

يَسْتَأْذِنُونَكَ: اجازه می گیرند از تو

أَوْلِيَّكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

يُؤْمِنُونَ: ایمان آورده اند

بِاللَّهِ: به خدا

ص: ۴۹۳

وَ رَسُولِهِ: و فرستاده اش،

فَإِذَا: پس زمانی که

اسْتَأْذَنُوكَ: اجازه خواستند از تو

لِبَعْضٍ: برای بعضی از

(۵۸۶) جلد ۱۸ سوره نور

شأنِهِمْ: کارهایشان،

فَإِذَنْ: پس اجازه بده

لِمَنْ: به هر کس که

سُئِلَ: خواستی

مِنْهُمْ: از ایشان

وَ اسْتَغْفِرْ: و طلب آمرزش کن

لَهُمْ: برایشان

اللَّهُ: از خداوند

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

عَفُورٌ: آمرزنده

رَحِيمٌ: مهربان است.

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۷)

ص: ۴۹۴

«سوره فرقان»

۱ تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا

تَبَارَكَ: پربرکت است

الَّذِي: آن که

نَزَّلَ: نازل کرد

الْفُرْقَانَ: فرقان را

عَلَى: بر

عَبْدِهِ: بنده اش

لِيَكُونَ: تا باشد

لِلْعَالَمِينَ: برای جهانیان

نَذِيرًا: بیم رسان.

۲ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ

(۵۸۸) جلد ۱۸ سوره فرقان

وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا

الَّذِي: آن که

ص: ۴۹۵

لَهُ: برای اوست

مُلْكُ: حکومت

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین

وَلَمْ يَتَّخِذْ: و نگرفته است

وَلِدًا: فرزندی

وَلَمْ يَكُنْ: و نباشد

لَهُ: برای او

شَرِيكٌ: شریکی

فِي الْمُلْكِ: در حکومت

وَخَلَقَ: و آفرید

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۸۹)

كُلٌّ: همه

شَيْءٍ: چیز را

فَقَدَّرَهُ: پس اندازه گیری کرد آن را

تَقْدِيرًا: اندازه گیری کردنی (دقیق).

۳ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا

ص: ۴۹۶

وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَوَةً وَلَا نُشُورًا

وَاتَّخَذُوا: و گرفتند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

الِهَةً: معبودانی،

لَا يَخْلُقُونَ: خلق نمی کنند

شَيْئًا: چیزی

وَهُمْ: و ایشان

(۵۹۰) جلد ۱۸ سوره فرقان

يُخْلَقُونَ: خلق می شوند،

وَلَا يَمْلِكُونَ: و مالک نمی باشند

لِأَنْفُسِهِمْ: برای خودشان

ضَرًّا: ضرری

وَلَا نَفْعًا: و نه نفعی،

وَلَا يَمْلِكُونَ: و مالک نمی باشند

مَوْتًا: مرگ را

وَلَا حَيَوَةً: و نه زندگی

وَلَا نُشُورًا: و نه تجدید حیات را.

«پایان جزء ۱۸»

ص: ۴۹۷

۲۷ وَ يَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا

و یوم: و روزی که

يَعَضُّ: می گزد، گاز می گیرد

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۱)

الظَّالِمُ: ظالم

عَلَى يَدَيْهِ: دستش را و

يَقُولُ: می گوید:

يَا لَيْتَنِي: ای کاش من

اتَّخَذْتُ: گرفته بودم

مَعَ الرَّسُولِ: با رسول

سَبِيلًا: راهی!

۲۸ يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا

يَا وَيْلَتَى: ای وای بر من،

لَيْتَنِي: کاش من

لَمْ أَتَّخِذْ: نگرفته بودم

فُلَانًا: فلانی را

خَلِيلًا: به دوستی!

(۵۹۲) جلد ۱۸ سوره فرقان

ص: ۴۹۸

۲۹ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

أَضَلَّنِي: گمراهم کرد

عَنِ الذِّكْرِ: از یاد (قرآن)

بَعْدَ: بعد از

إِذْ: آن گاه که

جَاءَنِي: آمد مرا.

وَكَانَ: و باشد

الشَّيْطَانُ: شیطان

لِلْإِنْسَانِ: برای انسان

خَذُولًا: بسیار خوارکننده.

۳۰ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۳)

هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا

وَقَالَ: و گوید:

الرَّسُولُ: رسول

يَا رَبِّ: ای پروردگار من!

ص: ۴۹۹

إِنَّ: به درستی که

قَوْمِي: قوم من

اتَّخَذُوا: گرفتند، رها کردند

هَذَا الْقُرْآنَ: این قرآن را

مَهْجُورًا: رها شده، دور شده.

۳۱ وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَ كَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَ نَصِيرًا

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

جَعَلْنَا: قرار دادیم

(۵۹۴) جلد ۱۸ سوره فرقان

لِكُلِّ نَبِيٍّ: برای هر پیامبری

عَدُوًّا مِنْ: دشمنی از

الْمُجْرِمِينَ: مجرمان.

وَ كَفَىٰ: و کافی است

بِرَبِّكَ: پروردگارت

هَادِيًا: که هدایت کننده

وَ نَصِيرًا: و یاور (تو) باشد.

ص: ۵۰۰

۳۲ وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهَا الْقُرْآنَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلاً

وَ قَالَ: وَ كَفَتُنْد:

الَّذِينَ: كَسَانِي كِه

كَفَرُوا: كافر شدند

لَوْلَا نُزِّلَ: چرا نازل نشده

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۵)

عَلَيْهِ الْقُرْآنُ: بر او قرآن

جُمْلَةً وَّاحِدَةً: یک جا،

كَذَلِكَ: این چنین است

لِنُثَبِّتَ: تا استوار کنیم

بِهَا قُرْآنًا: به آن، قلبت را

وَ رَتَّلْنَاهُ: و جدا جدا خواندیم آن را، شمرده خواندیم آن را

تَرْتِيلاً: شمرده خواندنی

۴۵ أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَ لَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی، نگاه نکردی

إِلَى رَبِّكَ: به پروردگارت

ص: ۵۰۱

كَيْفَ: چگونه

مَدَّ: کشیده

الْظَّلَّ: سایه را؟

(۵۹۶) جلد ۱۸ سوره فرقان

وَأَوْ: و اگر

شَاءَ: می خواست

لَجَعَلَهُ: هر آینه قرار می داد آن را

سَاكِنًا: ساکن،

ثُمَّ: سپس

جَعَلْنَا: قرار دادیم

الشَّمْسِ: خورشید را

عَلَيْهِ: بر آن

دَلِيلًا: دلیل، برهان.

۴۶ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا

ثُمَّ: سپس

قَبَضْنَاهُ: باز گرفتیم آن (سایه) را

إِلَيْنَا: به سوی خودمان

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۷)

ص: ۵۰۲

قَبْضًا: بازگرفتنی

يَسِيرًا: آسان، ملایم، به تدریج.

٤٧ وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِيَسَا وَ النَّوْمَ سُبَاتًا وَ جَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلَ: شب را

لِيَسَا: پوششی

وَ النَّوْمَ: و خواب را

سُبَاتًا: استراحت، آرامش

وَ جَعَلَ: و قرار داد

(٥٩٨) جلد ١٨ سوره فرقان

النَّهَارَ: روز را

نُشُورًا: هنگام برخاستن و جنب و جوش.

ص: ٥٠٣

۴۸ وَ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

أَرْسَلَ: فرستاد

الرِّيحَ: بادها را

بُشْرًا: بشارت دهنده

بَيْنَ يَدَيْ: پیشاپیش

رَحْمَتِهِ: رحمتش،

وَأَنْزَلْنَا: و نازل کردیم

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۵۹۹)

مَاءً طَهُورًا: آبی پاک.

۴۹ لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا وَ نُسْقِيهِ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِي كَثِيرًا

لِنُحْيِيَ: تا زنده کنیم

بِهِ: بوسیله آن،

ص: ۵۰۴

بَلَدَةً: سرزمین

مَثَبًا: مرده را

وَنُشَقِّيهِ: و بنوشانیم آن را

مِمَّا: از آن چه

خَلَقْنَا: خلق کردیم،

أَنْعَامًا: چهارپایان

وَأَنْسَاءً: و انسان ها

كَثِيرًا: بسیار.

(۶۰۰) جلد ۱۸ سوره فرقان

۵۰. وَلَقَدْ صَرَّفْنَاُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

صَرَّفْنَاُ: گردانیدیم آن را

بَيْنَهُمْ: بینشان

لِيَذَّكَّرُوا: تا متذکر شوند

فَأَبَى: پس سرپیچی کردند

أَكْثَرُ: بیشتر

ص: ۵۰۵

النَّاسِ: مردم

إِلَّا كُفُورًا: مگر ناسپاسی.

۵۳ وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَ جَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَ حِجْرًا مَحْجُورًا

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۱)

وَ هُوَ: و او

الَّذِي: کسی است که

مَرَجَ: به هم راه داد

الْبَحْرَيْنِ: دو دریا را

هَذَا عَذْبٌ: این شیرین

فُرَاتٌ: و گوارا

وَ هَذَا مِلْحٌ: و آن شور

أُجَاجٌ: و تلخ، تند

وَ جَعَلَ: و قرار داد

بَيْنَهُمَا: بین آن دو

بَرْزَخًا: حائلی، مانعی

وَ حِجْرًا

ص: ۵۰۶

مَحْجُورًا: و نفوذناپذیر

(۶۰۲) جلد ۱۸ سوره فرقان

۶۱ تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَ جَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَ قَمَرًا مُنِيرًا

تَبَارَكَ الَّذِي: پر برکت است آن که

جَعَلَ: قرار داد

فِي السَّمَاءِ: در آسمان ها

بُرُوجًا: برج هایی

وَ جَعَلَ: و قرار داد

فِيهَا: در آن

سِرَاجًا: چراغی

وَ قَمَرًا: و ماهی

مُنِيرًا: تابان، نوربخش.

۶۲ وَ هُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۳)

وَ هُوَ الَّذِي: و اوست که

ص: ۵۰۷

جَعَلَ: قرار داد

اللَّيْلِ: شب

وَالنَّهَارَ: و روز را

خَلْفَهُ: در پی یکدیگر، جانشین،

لِمَنْ: برای کسی که

أَرَادَ: اراده کند

أَنْ يَذَّكَّرَ: که متذکر شود

أَوْ أَرَادَ: یا اراده کند که

شُكُورًا: سپاسگزار باشد.

۶۳ وَ عِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

وَ عِبَادُ: و بندگان

(۶۰۴) جلد ۱۸ سوره فرقان

الرَّحْمَنِ: خدای رحمان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

يَمْشُونَ: راه می روند

عَلَى الْأَرْضِ: روی زمین

ص: ۵۰۸

هَوْنًا: به نرمی، با تواضع،

وَ إِذَا: و هنگامی که

خَاطَبَهُمْ: خطابشان کنند

الْجَاهِلُونَ: جاهلان،

قَالُوا: گویند:

سَلَامًا: سلام (و با بزرگواری در می گذرند).

۶۴ وَ الَّذِينَ يَبْتَئُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَ قِيَامًا

وَ الَّذِينَ: و آنان که

يَبْتَئُونَ: شب زنده داری می کنند

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۵)

لِرَبِّهِمْ: برای پروردگارشان

سُجَّدًا: در حال سجده

وَ قِيَامًا: و قیام.

۶۵ وَ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

ص: ۵۰۹

يَقُولُونَ: می گویند:

رَبَّنَا: پروردگارا!

اضْرِفْ: بگردان

عَنَّا: از ما

عَذَابَ: عذاب

جَهَنَّمَ: جهنم را،

إِنَّ عَذَابَهَا: که عذاب آن

(۶۰۶) جلد ۱۸ سوره فرقان

كَانَ: باشد

غَرَامًا: دائمی، سخت و پردوام.

۶۶ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَ مُقَامًا

إِنَّهَا: به درستی که آن

سَاءَتْ: بد

مُسْتَقَرًّا: قرار گاهی

وَ مُقَامًا: و جایگاهی است.

۶۷ وَ الَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَ لَمْ يَقْتُرُوا

ص: ۵۱۰

وَ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا

وَ الَّذِينَ: و آنان که

إِذَا: وقتی

أَنْفَقُوا: انفاق کنند

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۰۷)

لَمْ يُسْرِفُوا: زیاده روی نکرده

وَ لَمْ يَتَّقُوا: و نه تنگ می گیرند

وَ كَانَ: و باشند

بَيْنَ ذَلِكَ: بین آن

قَوَامًا: معتدل، حدّ وسط.

۶۸ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَ لَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَ لَا يَزْنُونَ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

لَا يَدْعُونَ: نمی خوانند

مَعَ اللَّهِ: با خدا

إِلَهًا: معبودی

ص: ۵۱۱

اخر: ديگر

(۶۰۸) جلد ۱۸ سوره فرقان

وَلَا يَقْتُلُونَ: و نمى کشند

النَّفْسَ الَّتِي: كسى را كه

حَرَّمَ: محترم داشته

اللَّهُ: خداوند،

إِلَّا بِالْحَقِّ: جز به حق

وَلَا يَزْنُونَ: و زنا نمى کنند

وَمَنْ: و هر كس

يَفْعَلُ: انجام دهد

ذَلِكَ: اين چنين،

يَلْقَى: ملاقات مى كند، مى بيند

أَثَامًا: كيفر گناه را.

۶۹ يُضَاعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ يُخْلَدُ فِيهِ مُهَانًا

سوره فرقان لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۰۹)

يُضَاعَفُ: دو برابر مى شود

لَهُ: براى او

ص: ۵۱۲

العذاب: عذاب

يَوْم: روز

الْقِيَامَة: قیامت

وَيَخْلُدُ: و جاویدان می شود

فِيهِ: در آن

مُهَانَا: با خواری.

۷۰ إِلَّا مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

تَابَ: توبه کند

(۶۱۰) جلد ۱۸ سوره فرقان

وَ آمَنَ: و ایمان آورد

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

عَمَلًا: عملی

صَالِحًا: صالح

فَأُولَئِكَ: پس آنان هستند که

ص: ۵۱۳

يُبَدِّلُ: تبدیل می کند

اللَّهُ: خداوند

سَيِّئَاتِهِمْ: بدی هایشان را

حَسَنَاتٍ: به نیکی ها.

وَ كَانَ: و باشد

اللَّهُ: خداوند

غَفُورًا: آمرزنده

رَحِيمًا: مهربان.

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۱)

۷۱ وَ مَنْ تَابَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا

وَ مَنْ: و هر کس

تَابَ: توبه کند

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

صَالِحًا: عمل شایسته ای

فَإِنَّهُ: پس به درستی که او

يَتُوبُ: باز می گردد

ص: ۵۱۴

إِلَى اللَّهِ: به سوی خداوند

مَتَابًا: بازگشتی نیکو.

۷۲ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا

وَالَّذِينَ: و کسانی که

(۶۱۲) جلد ۱۸ سوره فرقان

لَا يَشْهَدُونَ: گواهی نمی دهند

الزُّورَ: به باطل، به دروغ، به ناحق

وَإِذَا: و هنگامی که

مَرُّوا: عبور کنند

بِاللَّغْوِ: بر ناپسندی، بر لغو و بیهودگی،

مَرُّوا: گذر کنند، عبور کنند

كِرَامًا: کریمانه، بزرگوارانه.

۷۳ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا

ص: ۵۱۵

وَالَّذِينَ: و کسانی که

إِذَا: وقتی

ذُكِّرُوا: تذکر داده شوند

بِآيَاتٍ: به آیات

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۳)

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

لَمْ يَخْرُوا: نمی افتند

عَلَيْهَا: بر آن

صُما: کر

وَعُمَيَانَا: و کور.

۷۴ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قَرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

وَالَّذِينَ: و کسانی که

يَقُولُونَ: می گویند:

رَبَّنَا: پروردگارا!

هَبْ: عطا کن، ببخش

ص: ۵۱۶

لَنَا: به ما

مِنْ أَزْوَاجِنَا: از همسرانمان

(۶۱۴) جلد ۱۸ سوره فرقان

و ذُرِّيَّتِنَا: و فرزندانمان

قَرَّةً: روشنی

أَعْيُنٍ: چشم‌ها

وَ اجْعَلْنَا: و قرار بده ما را

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران

إماما: امام، پیشوا.

۷۵ أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَ يُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَ سَلَامًا

أُولَئِكَ: آنان

يُجْزَوْنَ: جزا داده می‌شوند

الْغُرْفَةَ: غرفه بهشت را

بِما: به خاطر آن که

صَبَرُوا: صبر کردند

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۵)

ص: ۵۱۷

وَيُلَقَّوْنَ: و مواجهه می شوند

فیهما: در آن

تَحِيَّهً: با درود

و سَلَامًا: و سلام .

۷۶ خَالِدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقْرًا وَ مُقَامًا

خَالِدِينَ: جاودانند

فیهما: در آن،

حَسَنَتْ: نیکو

مُسْتَقْرًا: قرار گاهی

وَ مُقَامًا: و مقامی است.

۷۷ قُلْ مَا يَعْجُبُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا

(۶۱۶) جلد ۱۸ سوره فرقان

قُلْ: بگو:

مَا يَعْجُبُكُمْ: اعتنا نمی کند

ص: ۵۱۸

بِكُمْ: به شما

رَبِّي: پروردگارم

لَوْ: اگر

لَا دُعَاؤُكُمْ: دعا و نیایش شما نباشد،

فَقَدْ: پس به تحقیق

كَذَّبْتُمْ: تکذیب کردید

فَسَوْفَ: پس به زودی

يَكُونُ: خواهد شد

لِزَامًا: دامنگیر، وبال گردن.

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۷)

ص: ۵۱۹

«سوره شعراء»

۱ طسآ ما

طسآ ما: از حروف مقطعه

۲ تَلْكَ اَيَاتُ الْكِتَابِ الْمُتَّبِعِينَ

تَلْكَ: این

اَيَاتُ: آیه های

الْكِتَابِ: کتاب

الْمُتَّبِعِينَ: روشن است.

۳ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

لَعَلَّكَ: شاید تو

بَاخِعٌ: هلاک کننده

نَفْسَكَ: خودت باشی

(۶۱۸) جلد ۱۹ سوره شعراء

أَلَّا يَكُونُوا: این که نمی شوند

مُؤْمِنِينَ: مؤمن.

ص: ۵۲۰

۷ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ

أَوْ: آیا و

لَمْ يَرَوْا: ندیدند، نگاه نکردند

إِلَى الْأَرْضِ: به زمین

كَمْ أَنْبَتْنَا: چه بسیار رویانیدیم

فِيهَا مِنْ كُلِّ: در آن از هر

زَوْجٍ: زوجی، نوعی

كَرِيمٍ: سودمند، و خوب؟

۸ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۱۹)

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این

لَآيَةً: هر آینه عبرتی است.

وَ مَا كَانَ: و نباشند

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

مُؤْمِنِينَ: مؤمن.

ص: ۵۲۱

۹ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

وَ إِنَّ رَبَّكَ: و همانا پروردگار تو

لَهُوَ الْعَزِيزُ: قطعاً شکست ناپذیر

الرَّحِيمُ: مهربان است.

۶۹ وَ أَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ

وَ أَتْلُ عَلَيْهِمْ: و بخوان بر آن ها

نَبَأَ: خبر مهم

(۶۲۰) جلد ۱۹ سوره شعراء

إِبْرَاهِيمَ: ابراهیم را.

۷۰ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ

إِذْ قَالَ: هنگامی که گفت

لِأَبِيهِ: به پدر خود

وَقَوْمِهِ: و قومش،

مَا تَعْبُدُونَ: چه می پرستید؟

۷۱ قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَنْظِلُ لَهَا عَاكِفِينَ

ص: ۵۲۲

قَالُوا نَعْبُدُ: گفتند: می پرستیم

أَصْنَامًا: بت هایی را

فَنَظَلُّ: پس پیوسته می مانیم

لَهَا عَاكِفِينَ: بر آن ها ملازم عبادت

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۱)

۷۲ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ

قَالَ هَلْ: گفت: آیا

يَسْمَعُونَكُمْ: می شنوند از شما،

إِذْ تَدْعُونَ: وقتی که می خوانید؟

۷۳ أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ: یا سود می رسانند به شما

أَوْ يَضُرُّونَ: یا ضرر می رسانند؟

۷۴ قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ

قَالُوا: گفتند:

بَلْ وَجَدْنَا: (نه) بلکه یافتیم ما

ص: ۵۲۳

اباءنا: پدرانمان را که

كَذَلِكَ: این چنین

(۶۲۲) جلد ۱۹ سوره شعراء

يَفْعَلُونَ: می کردند.

۷۵ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

قال: گفت:

أَفَرَأَيْتُمْ: آیا پس دیدید

ما: آن چه را

كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ: می پرستید؟

۷۶ أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ

أَنْتُمْ: شما

وَ آبَاؤُكُمْ: و پدرانتان که

الْأَقْدَمُونَ: در گذشته بودند؟

۷۷ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۳)

فَإِنَّهُمْ: پس همانا آن ها

ص: ۵۲۴

عَدُوُّ لِي: دشمن من هستند

إِلَّا رَبِّ: مگر پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان.

۷۸ الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ

الَّذِي خَلَقَنِي: آن که مرا آفریده

فَهُوَ: پس او

يَهْدِينِ: هدایتم

۷۹ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ

وَالَّذِي هُوَ: و آن که او

يُطْعِمُنِي: اطعامم می کند

وَيَسْقِينِ: و او سیرابم می کند.

(۶۲۴) جلد ۱۹ سوره شعراء

۸۰ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

وَإِذَا: و هنگامی که

مَرِضْتُ: مریض شدم

ص: ۵۲۵

فَهُوَ: پس او

يَشْفِينِ: شفایم می دهد.

۸۱ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ

وَالَّذِي يُمِيتُنِي: و آن که مرا می میراند

ثُمَّ يُحْيِينِ: سپس زنده ام می کند.

۸۲ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ

وَالَّذِي: و آن که

أَطْمَعُ: امید دارم، طمع دارم

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۵)

أَنْ يَغْفِرَ لِي: که ببخشد بر من

خَطِيئَتِي: خطاهایم را

يَوْمَ الدِّينِ: روز قیامت.

۸۳ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَ أَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

رَبِّ: خدایا

هَبْ لِي: ببخش به من، عطا کن به من

ص: ۵۲۶

حُكْمًا: حکمتی، فرزاندگی

وَ الْحَقُّنِي: و مرا ملحق کن

بِالصَّالِحِينَ: به صالحان.

۸۴ وَ اجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْاٰخِرِيْنَ

وَ اجْعَلْ لِي: و قرار بده برای من

لِسَانَ صِدْقٍ: زبانِ صِدق

(۶۲۶) جلد ۱۹ سوره شعراء

فِي الْاٰخِرِيْنَ: در میان آیندگان.

۸۵ وَ اجْعَلْنِي مِنْ وَّرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيْمِ

وَ اجْعَلْنِي: و قرار بده مرا

مِنْ وَّرَثَةِ: از وارثان

جَنَّةِ النَّعِيْمِ: بهشت پُر نعمت.

۸۶ وَ اغْفِرْ لِاٰبِي اِنَّهٗ كَانَ مِنَ الضَّالِّيْنَ

وَ اغْفِرْ: و ببخش

لِاٰبِي: بر پدرم

ص: ۵۲۷

إِنَّهُ كَانَ: همانا او، بود

مِنَ الضَّالِّينَ: از گمراهان.

۸۷ وَ لَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۷)

وَ لَا تُخْزِنِي: و خوار مکن مرا

يَوْمَ: روزی که

يُبْعَثُونَ: (مردم) برانگیخته می شوند.

۸۸ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ

يَوْمَ: روزی که

لَا يَنْفَعُ: سود نمی دهد

مَالٌ: مال

وَ لَا بَنُونَ: و نه فرزندان.

۸۹ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

إِلَّا مَنْ: مگر کسی که

آتَى اللَّهَ: بیاورد نزد خدا

ص: ۵۲۸

بِقَلْبٍ: قلبی

(۶۲۸) جلد ۱۹ سوره شعراء

سَلِيمٍ: سالم و پاک.

۹۰ وَ أُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ

وَ أُزْلِفَتِ: و نزدیک شود

الْجَنَّةُ: بهشت

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران.

۹۱ وَ بُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ

وَ بُرِّزَتِ: و آشکار شود

الْجَحِيمُ: جهنم

لِلْغَاوِينَ: برای گمراهان.

۹۲ وَ قِيلَ لَهُمْ أَيُّنَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

وَ قِيلَ: و گفته شود:

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۲۹)

لَهُمْ: به آن ها

ص: ۵۲۹

أَيْنَمَا: کجا هستند آن چه

كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ: عبادت می کردید؟

۹۳ مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا،

هَلْ: آیا

يَنْصُرُونَكُمْ: یاری می کنند شما را

أَوْ يَنْتَصِرُونَ: یا یاری می دهند خود را؟

۹۴ فَكُفِّبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ

فَكُفِّبُوا: پس افکنده شوند

فِيهَا هُمْ: در آن ایشان

وَالْغَاوُونَ: و گمراهان.

(۶۳۰) جلد ۱۹ سوره شعراء

۹۵ وَ جُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ

وَ جُنُودُ: و (نیز) سپاهیان

ص: ۵۳۰

إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ: ابلیس همگی.

۹۶ قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ

قَالُوا: گویند:

وَ هُمْ فِيهَا: در حالی که آن ها در آن

يَخْتَصِمُونَ: ستیزه می کنند،

۹۷ تَاللَّهِ إِنَّ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

تَاللَّهِ: سوگند به خدا،

إِنَّ كُنَّا: همانا بودیم ما

لَفِي ضَلَالٍ: در گمراهی

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۱)

مُبِينٍ: آشکاری.

۹۸ إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

إِذْ: آن گاه که

نُسَوِّكُمْ: برابر می شمردیم شما را

ص: ۵۳۱

بِرَبِّ الْعَالَمِينَ: با پروردگار جهانیان.

۹۹ وَ مَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ

وَ مَا أَضَلَّنَا: و گمراه نکردند ما را

إِلَّا الْمُجْرِمُونَ: مگر مجرمان.

۱۰۰ فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ

فَمَا لَنَا: پس نیست برای ما

مِنْ شَافِعِينَ: هیچ شافعینی.

(۶۳۲) جلد ۱۹ سوره شعراء

۱۰۱ وَ لَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ

وَ لَا صَدِيقٍ: و نه دوست

حَمِيمٍ: صمیمی، گرم.

۱۰۲ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

فَلَوْ أَنَّ: پس ای کاش همانا

ص: ۵۳۲

لَنَا كَرَّةٌ: برای ما بازگشتی بود

فَنُكُونُ: پس می شدیم

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از مؤمنان.

۱۰۳ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَ مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ

إِنَّ فِي ذَلِكَ: به درستی که در این،

لَآيَةً: هر آینه عبرتی است

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۳)

وَ مَا كَانَ: و نبودند

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

مُؤْمِنِينَ: مؤمن.

۱۰۴ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

وَ إِنَّ رَبَّكَ: و همانا پروردگار تو

لَهُوَ الْعَزِيزُ: اوست، شکست ناپذیر

الرَّحِيمُ: مهربان.

۲۲۴ وَ الشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ

ص: ۵۳۳

وَ الشُّعْرَاءُ: و شاعران را

يَتَّبِعُهُمْ: پیروی می کنند آن ها را

الْغَاوُونَ: گمراهان.

(۶۳۴) جلد ۱۹ سوره شعراء

۲۲۵ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ

أَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

أَنَّهُمْ: که آن ها

فِي كُلِّ: در هر

وَادٍ: وادی

يَهِيمُونَ: سرگردانند؟

۲۲۶ وَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ

وَ أَنَّهُمْ: و همانا ایشان

يَقُولُونَ: می گویند

مَا لَا يَفْعَلُونَ: چیزی که انجام نمی دهند!

۲۲۷ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ ذَكَرُوا

ص: ۵۳۴

اللَّهُ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَ سَيَعْلَمُ

سوره شعراء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۳۵)

الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيُّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

إِلَّا الَّذِينَ: مگر کسانی که

امُّوا: ایمان آورده

وَعَمِلُوا: و انجام دهند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

وَذَكَرُوا: و یاد کنند

اللَّهُ: خدا را

كَثِيرًا: بسیار،

وَانْتَصَرُوا: و (به نفع اسلام) یاری دادند

مِنْ بَعْدِ: از بعد

مَا ظَلَمُوا: آن که ستم دیدند،

وَ سَيَعْلَمُ: و به زودی خواهند دانست

الَّذِينَ: کسانی که

ظَلَمُوا: ظلم کردند

(۶۳۶) جلد ۱۹ سوره شعراء

أَيُّ مُنْقَلَبٍ: به کدام بازگشتگاهی

يَنْقَلِبُونَ: بازمی گردند.

سوره شعراء لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۳۷)

«سوره نمل»

۱ طسآ تَلْكَ اَيَاتُ الْقُرْآنِ وَ كِتَابٍ مُّبِينٍ

طسآ: از حروف مقطعه.

تَلْكَ اَيَاتُ: اين آيات

الْقُرْآنِ: قرآن

وَ كِتَابٍ: و كتابي

مُّبِينٍ: آشكار است.

۲ هُدًى وَ بُشْرَى لِّلْمُؤْمِنِينَ

هُدًى: هدايت

وَ بُشْرَى: و بشارتي

لِّلْمُؤْمِنِينَ: براي مؤمنان است.

۳ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ

(۶۳۸) جلد ۱۹ سوره نمل

هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

الَّذِينَ: آنان كه

ص: ۵۳۶

يُقِيمُونَ: برپا می دارند

الصَّلَاةَ: نماز را

وَيُؤْتُونَ: و می دهند

الزَّكَاةَ: زکات را

وَهُمْ: و ایشان

بِالْآخِرَةِ: به آخرت

هُمْ: ایشانند

يُوفُونَ: یقین آورندگان.

۴ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ

إِنَّ: همانا

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۳۹)

الَّذِينَ: کسانی که

لَا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

بِالْآخِرَةِ: به آخرت،

زَيَّنَّا: زینت دادیم

ص: ۵۳۷

لَهُمْ: برایشان

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را،

فَهُمْ: پس ایشان

يَعْمَهُونَ: سرگردان می شوند.

۵ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ

أُولَئِكَ: آنان

الَّذِينَ: کسانی هستند که

لَهُمْ: برای ایشان است

(۶۴۰) جلد ۱۹ سوره نمل

سُوءُ الْعَذَابِ: عذاب بد،

وَهُمْ: و آن ها

فِي الْآخِرَةِ: در آخرت

هُمْ: ایشانند

الْأَخْسَرُونَ: زیانکارترین (مردم).

ص: ۵۳۸

۶ وَ إِنَّكَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ

وَ إِنَّكَ: و به درستی که تو

لَتَلْقَى: حَقًّا دریافت می کنی

الْقُرْآنَ: قرآن را

مِنْ لَدُنْ: از نزد (خدایی)

حَكِيمٍ عَلِيمٍ: فرزانه و دانا.

۱۵ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۱)

الَّذِي فَضَّلْنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

دَاوُدَ: به داود

وَ سُلَيْمَانَ: و سلیمان

عِلْمًا: دانشی،

وَ قَالَا: و گفتند:

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

ص: ۵۳۹

لِلَّهِ: برای خداوندی است

الَّذِي فَضَّلْنَا: که برتری داد ما را

عَلَى كَثِيرٍ: بر بسیاری

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش

الْمُؤْمِنِينَ: که مؤمن هستند.

(۶۴۲) جلد ۱۹ سوره نمل

۱۶ وَ وَرِثَ سُلَيْمَنُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ

وَ وَرِثَ: و سلیمان وارث داود

سُلَيْمَنُ دَاوُدَ شَدَ،

وَ قَالَ: و گفت:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ: ای مردم!

عَلَّمْنَا: آموخته ایم ما

مَنْطِقَ: زبان

الطَّيْرِ: پرندگان را

ص: ۵۴۰

وَأُوتِينَا: و داده شدیم ما

مِنْ كُلِّ: از هر

شَيْءٍ: چیزی (بهره ای)،

إِنَّ: به درستی که

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۳)

هذا: این

لَهُوَ: همان است

الْفَضْلُ: برتری

الْمُبِينُ: آشکار.

۱۷ وَ حُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ

وَ حُشِرَ: و جمع شدند

لِسُلَيْمَانَ: برای سلیمان،

جُنُودُهُ: سپاهیان

مِنَ الْجِنِّ: از جن

وَ الْإِنْسِ: و انس

ص: ۵۴۱

وَ الطَّيْرِ: و پرندگان

فَهُمْ: پس آن ها

(۶۴۴) جلد ۱۹ سوره نمل

يُوزَعُونَ: به نظم آمدند.

۱۸ حَتَّىٰ إِذَا اتَّوَا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٌ وَ جُنُودُهُ وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

حَتَّىٰ إِذَا: تا آن گاه که

آتوا: آمدند

على واد: به وادی (به سرزمین)

النمل: مورچگان،

قالت: گفت:

نملة: مورچه ای

يا ايها: ای

النمل: مورچگان!

ادخلوا: داخل شوید

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۵)

ص: ۵۴۲

مَسَاكِنَكُمْ: به خانه هایتان

لَا يَحْطَمَنَّكُمْ: مبادا پایمال کند شما را

سُلَيْمَنُ: سلیمان

وَجُنُودُهُ: و سپاهیانش

وَهُمْ: در حالی که آن ها

لَا يَشْعُرُونَ: نمی فهمند.

۱۹ فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

فَتَبَسَّمَ: پس تبسم کرد و

ضاحكا: خندید

مِنْ قَوْلِهَا: از سخن او

(۶۴۶) جلد ۱۹ سوره نمل

وَقَالَ: و گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

ص: ۵۴۳

أَوْزَعْنِي: وادار کن مرا، توفیق بده مرا

أَنْ أَشْكُرَ: که شکر کنم، سپاس دارم

نِعْمَتِكَ الَّتِي: نعمت را که

أَنْعَمْتَ: ارزانی داشتی

عَلَيَّ وَ: بر من و

عَلَى وَالِدَيَّ: بر پدر و مادرم

وَأَنْ: و این که

أَعْمَلُ: انجام دهم

صَالِحًا: عمل صالحی که

تَرْضَاهُ: می پسندی، راضی می شوی

وَأَدْخِلْنِي: و داخل کنی مرا

بِرَحْمَتِكَ: به رحمت

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۷)

فِي: در میان

عِبَادِكَ: بندگان

الصَّالِحِينَ: صالحان.

ص: ۵۴۴

۲۰ وَ تَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهَدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ

وَ تَفَقَّدَ: و جو یا شد

الطَّيْرَ: از حال پرندگان

فَقَالَ: پس گفت:

مَا لِيَ: چه شده است مرا

لَا أَرَى: نمی بینم

الْهُدْهَدَ: هُدُهد را؟

أَمْ: آیا

كَانَ: باشد

(۶۴۸) جلد ۱۹ سوره نمل

مِنَ الْغَائِبِينَ: از غائبان؟

۲۱ لَأَعَذَّبَنَّكَ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْلَا ذُبْحَنُ أَوْلِيَاتِي بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ

لَأَعَذَّبَنَّكَ: حتما عذاب می کنم او را

عَذَابًا: عذابی

ص: ۵۴۵

شدیدا: سخت

أَوْلَادُذُبْحَنَّةُ: یا حتما سرش را می بُرم

أَوْلِيَاءُيُنَى: مگر این که بیاورد

بِسُلْطَانٍ: دلیل

مُبِينٍ: روشنی.

۲۲ فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَاءِ بَنَاتٍ يَقِينٍ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۴۹)

فَمَكَثَ: پس ماند، درنگ کرد

غَيْرَ بَعِيدٍ: نه چندان زیاد

فَقَالَ: پس گفت:

أَحَطْتُ: آگاهی پیدا کردم

بِما: به چیزی که

لَمْ تُحِطْ: آگاهی نیافتی تو

به: به آن،

وَ جِئْتُكَ: و آورده ام برای تو

ص: ۵۴۶

مِنْ سَبَأٍ: از سبا

بَيْتًا: خبری مهم

يَقِينٍ: یقینی، درست، قطعی.

۲۳ اِنِّیْ وَجَدْتُ امْرَاةً تَمْلِكُهُمْ وَ اُوْتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۚ وَ لَهَا عَرْشٌ عَظِيْمٌ

(۶۵۰) جلد ۱۹ سوره نمل

اِنِّیْ: همانا من

وَ جَدْتُ: یافتم (آنجا)

امْرَاةً: زنی که

تَمْلِكُهُمْ: سلطنت می کند برای آن ها

وَ اُوْتِيَتْ: و (به او) داده شده

مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۚ: از هر چیزی

وَ لَهَا: و برای او

عَرْشٌ: عرش، تخت

عَظِيْمٌ: بزرگی است.

ص: ۵۴۷

۲۴ وَجَدْتُمْهَا وَ قَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّهِ وَ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ

وَجَدْتُمْهَا: و یافتم او

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۱)

وَ قَوْمَهَا: و قومش را که

يَسْجُدُونَ: سجده می کنند

لِلشَّمْسِ: برای خورشید

مِنْ دُونِ: به جای

اللّهِ: خدا،

وَ زَيْنَ: و زینت داده

لَهُمْ: برای آن ها

الشَّيْطَانُ: شیطان

أَعْمَالَهُمْ: اعمالشان را

فَصَدَّهُمْ: پس بازداشته آن ها را

عَنِ السَّبِيلِ: از راه (راست)

فَهُمْ: پس ایشان

ص: ۵۴۸

لَا يَهْتَدُونَ: هدایت نیافته اند.

(۶۵۲) جلد ۱۹ سوره نمل

۲۵ أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ

أَلَّا يَسْجُدُوا: این که سجده نکنند

لِلَّهِ الَّذِي: برای خدایی که

يُخْرِجُ: خارج می کند

الْخَبْءَ: پنهانی ها را

فِي السَّمَوَاتِ: در آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین،

وَيَعْلَمُ: و می داند

مَا: آن چه را

تُخْفُونَ: مخفی می کنید

وَمَا: و آن چه را

تُعْلِنُونَ: آشکار می کنید.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۳)

ص: ۵۴۹

۲۶ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

اللَّهُ: خدایى كه

لَا إِلَهَ: نیست معبودى

إِلَّا هُوَ: مگر او كه

رَبُّ الْعَرْشِ: صاحب عرش

الْعَظِيمِ: بزرگ است.

۲۷ قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

قَالَ: (سلیمان) گفت:

سَنَنْظُرُ: به زودى خواهیم دید

أَصَدَقْتَ: آیا راست گفتمى

أَمْ كُنْتَ: یا بودى

مِنَ الْكَاذِبِينَ: از دروغگویان.

(۶۵۴) جلد ۱۹ سوره نمل

۲۸ اِذْهَبْ بِكِتَابِي هَذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ

ص: ۵۵۰

إِذْهَبْ: بِيْر

بِكْتَابِي هَذَا: این نامه مرا

فَأَلْقِيْهُ: پس بیفکن آن را

إِلَيْهِمْ ثُمَّ: به سویشان سپس

تَوَلَّ: پشت کن، دور شو

عَنْهُمْ: از آن ها،

فَانظُرْ: پس بین

ماذا: چه چیزی

يَرْجِعُونَ: برمی گردانند، چه پاسخی می دهند.

۲۹ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ

قَالَتْ: (ملکه سبا) گفت:

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۵)

يَا أَيُّهَا: ای

الْمَلَأُ: اشراف! بزرگان!

إِنِّي: همانا

أُلْقِيَ: افکنده شده

ص: ۵۵۱

إِلَى: به سوی من

كِتَاب: نامه ای

كَرِيم: ارجمند، گرامی.

۳۰ إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّهُ: به درستی که آن

مِنْ سُلَيْمٍ: از طرف سلیمان است.

وَإِنَّهُ: و به درستی که آن

بِسْمِ اللَّهِ: به نام خداوند

الرَّحْمَنِ: هستی بخش

(۶۵۶) جلد ۱۹ سوره نمل

الرَّحِيمِ: مهربان است.

۳۱ أَلَّا تَعْلَمُوا عَلَيَّ وَأُتُونِي مُسْلِمِينَ

أَلَّا تَعْلَمُوا: این که برتری جویی نکنید

عَلَيَّ: بر من

وَأُتُونِي: و بیایید نزد من

ص: ۵۵۲

مُسْلِمِينَ: در حالی که تسلیم (حق) هستید.

۳۲ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أفتونى فى أمرى ما كُنتُ قاطِعَةً أمراً حَتَّى تَشْهَدُونِ

قَالَتْ: گفت:

يا أَيُّهَا الْمَلَأُ: ای بزرگان!

أفتونى: نظر دهید به من

فى أمرى: در کارم که

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۷)

ما كُنتُ: نبودم

قاطِعَةً: تصمیم گیرنده

أمرأ حَتَّى: کاری تا

تَشْهَدُونِ: نزد من حاضر و ناظر باشید.

۳۳ قَالُوا نَحْنُ أُولُوا قُوَّةً وَ أُولُوا بِأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانظُرى ماذا تَأْمُرِينَ

قَالُوا نَحْنُ: گفتند: ما

ص: ۵۵۳

أُولُوا قُوَّةً: صاحبان قوت و نیرو

وَ أُولُوا: و صاحبان

بَأْسٍ شَدِيدٍ: جنگاوریم

وَ الْأَمْرُ: و (اختیار) کار

إِلَيْكَ: با توست

فَانظُرِي: پس نظر کن، ببین

(۶۵۸) جلد ۱۹ سوره نمل

ماذا تأمرين: چه امر می کنی.

۳۴ قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَ جَعَلُوا أَعْرَآةَ أَهْلِهَا آذِلَّةً وَ كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ

قَالَتْ: (ملکه) گفت:

إِنَّ الْمُلُوكَ: همانا پادشاهان

إِذَا دَخَلُوا: وقتی داخل شوند

قَرْيَةً: به شهری،

أَفْسَدُوهَا: تباہ می کنند آن را

وَ جَعَلُوا: و قرار می دهند

أَعْرَآةَ: عزیزان

ص: ۵۵۴

أَهْلَهَا: اهلش را

أَذَلَّهُ: ذلیل و خوار

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۵۹)

يَفْعَلُونَ: عمل می کنند.

۳۵ وَ أَنِّي مُرْسَلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ

وَ أَنِّي: و به درستی که من

مُرْسَلَةٌ: فرستنده ام

إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ: به سويشان هديه ای،

فَنَظِرَةٌ: پس ناظرم، تا ببینم

بِمَ يَرْجِعُ: با چه (پاسخی) برمی گردند

الْمُرْسَلُونَ: فرستادگان.

۳۶ فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدَّنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِي اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا تَكْفُرُونَ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ

فَلَمَّا جَاءَ: پس وقتی که آمد

(۶۶۰) جلد ۱۹ سوره نمل

ص: ۵۵۵

سُلَيْمَانَ: نزد سلیمان،

قَالَ: گفت: (سلیمان)

أَتُمِدُّنِي: آیا مرا مدد می دهید

بِمَالٍ فَمَا: با مال؟ پس آن چه

اتَانِي اللَّهُ: داده به من خدا،

خَيْرٌ مِمَّا: بهتر است از آن چه

اتَيْكُم: به شما داده است

بَلْ أَنْتُمْ: بلکه شما

بِهَدِيَّتِكُمْ: با هدیه تان

تَفْرَحُونَ: خوشحالید، شادی می کنید.

۳۷ اِرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَ لَنَخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَدْلَلَّهٗ وَ هُمْ صَاغِرُونَ

اِرْجِعْ إِلَيْهِمْ: بازگرد به سویشان

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۱)

فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ: پس حتما می آوریم بر سرشان

بِجُنُودٍ: سپاهسانی که

ص: ۵۵۶

لا قِبَلَ: هیچ توان مقابله نیست

لَهُمْ بِهَا: برای ایشان به آن

وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ: و حتما بیرون می کنیم آن ها را

مِنْهَا أَذِلَّةً: از آن جا با ذلّت

وَهُمْ: در حالی که آن ها از

صاغِرُونَ: حقیرانند.

۳۸ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ

قال: گفت: (سلیمان)

يا أَيُّهَا الْمَلَأُوا: ای بزرگان!

أَيُّكُمْ: کدام یک از شما

(۶۶۲) جلد ۱۹ سوره نمل

يَأْتِينِي: می آورد نزد من

بِعَرْشِهَا قَبْلَ: تخت او را قبل از

أَنْ يَأْتُونِي: این که بیایند نزد من

مُسْلِمِينَ: به حالت تسلیم؟

ص: ۵۵۷

۳۹ قَالَ عَفْرِيْتُ مِنَ الْجِنَّ أَنَا اتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ

قَالَ عَفْرِيْتُ: گفتم: عفریتنی

مِنَ الْجِنَّ: از جن

أَنَا اتِيكَ بِهِ: من می آورم نزد تو آن را

قَبْلَ أَنْ تَقُومَ: قبل از این که برخیزی

مِنَ مَقَامِكَ: از مجلست، از جایگاهت،

وَإِنِّي عَلَيْهِ: و همانا من بر آن

لَقَوِيٌّ أَمِينٌ: هر آینه توانا و امینم.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۳)

۴۰ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا اتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي
ءَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ

قَالَ الَّذِي: گفتم: کسی که

ص: ۵۵۸

عِنْدَهُ عِلْمٌ: نز او علمی، دانشی

مِنَ الْكِتَابِ: از کتاب بود،

أَنَا أَيْكَ بِهِ: من می آورم نزد تو آن را

قَبْلَ أَنْ يَزْتَدَّ: قبل از این که برگردد

إِلَيْكَ: به سوی تو

طَرَفُكَ: پلک چشم تو،

فَلَمَّا رَأَهُ: پس وقتی که دید آن را

مُسْتَقِرًّا: حاضر و قرار گرفته

(۶۶۴) جلد ۱۹ سوره نمل

عِنْدَهُ: نزد خود،

قَالَ هَذَا: گفت: این

مِنْ فَضْلِ: از فضل

رَبِّي: پروردگار من است

لِيُبَيِّنُونِي: تا آزمایش کند مرا،

ءَأَشْكُرُ: آیا شکر می کنم

أَمْ أَكْفُرُ: یا کفر می ورزم، ناسپاسی می کنم؟

وَمَنْ شَكَرَ: و هر کس شکر کند،

فَأَنَّمَا: پس جز این نیست که

يَشْكُرُ: شکر می کند

لِنَفْسِهِ: به سود خودش،

وَ مَنْ كَفَرَ: و هر کس کفران کند

فَإِنَّ رَبِّي: پس همانا پروردگارم

غَنِيٌّ كَرِيمٌ: بی نیاز و کریم است.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۵)

۴۱ قَالَ نَكُرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرُ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ

قَالَ نَكُرُوا: گفت: ناشناس سازید

لَهَا عَرْشَهَا: برای او تختش را

نَنْظُرُ: ببینیم

أَتَهْتَدِي: آیا راه می یابد، می برد

أَمْ تَكُونُ: یا می باشد

مِنَ الَّذِينَ: از کسانی که

لَا يَهْتَدُونَ: پی نمی برند، هدایت نمی شوند؟

ص: ۵۶۰

۴۲ فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَزَّشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَتْ: آمد (ملکه)

(۶۶۶) جلد ۱۹ سوره نمل

قِيلَ: (به او) گفته شد:

أَهَكَذَا: آیا همین گونه است

عَزَّشُكِ: تخت تو؟

قَالَتْ: گفت: (ملکه)

كَأَنَّهُ هُوَ: گویا این خود آن است

وَأُوتِينَا الْعِلْمَ: و واقف شده بودیم ما

مِنْ قَبْلِهَا: قبل از این

وَ كُنَّا مُسْلِمِينَ: و بودیم تسلیم.

۴۳ وَ صَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ

ص: ۵۶۱

وَ صَدَّهَا: و باز داشت او را

مَا كَانَتْ تَعْبُدُ: از آن چه می پرستید

مِنْ دُونِ: غیر از

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۷)

اللَّهُ: خدا،

إِنَّهَا كَانَتْ: به درستی که او بود

مِنْ قَوْمٍ: از قوم، از گروه

كَافِرِينَ: کافران.

۴۴ قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَ كَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ
أَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

قِيلَ لَهَا: گفته شد: به او

ادْخُلِي: داخل کاخ شو

الصَّرْحَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

رَأَتْهُ: دید آن را

(۶۶۸) جلد ۱۹ سوره نمل

ص: ۵۶۲

حَسِبْتُهُ: گمان کرد آن

لُجَّةً: نهر آبی است

وَ كَشَفْتُ: و نمایان کرد، برهنه کرد

عَنْ سَاقِيهَا: ساقهایش را،

قَالَ: گفت: (سلیمان)

إِنَّهُ صَرَخَ: همانا آن کاخی

مُمَرَّدٌ: صیقلی شده

مِنْ قَوَارِيرَ: از بلورهاست.

قَالَتْ: گفت: (ملکه)

رَبِّ: پروردگارا!

إِنِّي: به درستی که من

ظَلَمْتُ نَفْسِي: ظلم کردم به خودم

وَ أَسَلَمْتُ: و تسلیم شدم

مَعَ سُلَيْمَانَ: با سلیمان

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۶۹)

لِلَّهِ: برای خداوند،

رَبِّ الْعَالَمِينَ: پروردگار جهانیان.

«پایان جزء ۱۹»

(۶۷۰) جلد ۱۹ سوره نمل

ص: ۵۶۳

۶۱ أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ جَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَ جَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَ جَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ؕ إِنَّ اللَّهَ بِأَعْيُنِهِمْ لَ يَعْلَمُونَ

أَمَّنْ: یا کسی که

جَعَلَ: قرار داد

الْأَرْضَ: زمین را

قَرَارًا: قرارگاه، آرامگاه

وَ جَعَلَ: و قرار داد

خِلَالَهَا: لابلاى آن

أَنْهَارًا: نهرهاى، رودهاى

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَهَا: برای آن

رَوَاسِيَ: کوه هاى ثابت

وَ جَعَلَ: و قرار داد

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۱)

بَيْنَ: بین

الْبَحْرَيْنِ: دو دریا

حَاجِزًا: حائلى، مانعى.

ص: ۵۶۴

ءِ إِلَهٍ: آيا معبودى

مَعَ إِلَهٍ: با خدا هست؟

بَلْ: بلکه

أَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْلَمُونَ: نمى دانند.

۶۲ أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ءِ إِلَهٍ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

أَمَّنْ: يا كسى كه

يُجِيبُ: اجابت مى كند

(۶۷۲) جلد ۲۰ سوره نمل

الْمُضْطَرَّ: درمانده را

إِذَا: هنگامى كه

دَعَاهُ: بخواندش

وَيَكْشِفُ: و برطرف مى سازد

السُّوءَ: گرفتارى را، بدى را

وَيَجْعَلُكُمْ: و قرار مى دهد شما را

ص: ۵۶۵

خُلَفَاءَ: جانشینان

الأَرْضِ: زمین؟

ءِإِلَهِ: آیا معبودی

مَعَ: با

اللَّهِ: خدا هست؟

قَلِيلًا مَا: چه کم

تَذَكَّرُونَ: متذکر می شوید.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۳)

۶۳ أَمْنٌ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِيلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ءِإِلَهِ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

أَمْنٌ: یا کسی که

يَهْدِيكُمْ: هدایت می کند شما را

فِي ظُلُمَاتِ: در تاریکی های

الْبَرِّ: خشکی

وَالْبَحْرِ: و دریا

وَمَنْ: و چه کسی

ص: ۵۶۶

يُرْسِلُ: می فرستد

الرِّيحَ: بادها را

بُشْرًا: بشارت دهنده

بَيْنَ يَدَيْ: پیشاپیش

رَحْمَتِهِ: رحمتش؟

(۶۷۴) جلد ۲۰ سوره نمل

ءَالِهَ: آیا معبودی

مَعَ اللّهِ: با خدا هست؟

تَعَالَى: برتر است

اللّهُ: خداوند

عَمَّا: از آن چه

يُشْرِكُونَ: شریک قرار می دهند.

۶۴ اَمَّنْ يَبْدُوْا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهُ وَ مَنْ يَزُوْقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْاَرْضِ ءَالِهَ مَعَ اللّهِ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ

اَمَّنْ: یا کسی که

يَبْدُوْا: آغاز می کند

ص: ۵۶۷

الْخَلْقَ: خلقت را

ثُمَّ: سپس

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۵)

يُعِيدُهُ: برمی گرداند آن را

وَمَنْ: و کسی که

يَرْزُقُكُمْ: روزی می دهد به شما

مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان

وَالْأَرْضِ: و زمین.

إِلَهُ: آيا معبودی

مَعَ اللَّهِ: با خدا هست؟

قُلْ: بگو:

هَاتُوا: بیاورید

بُرْهَانَكُمْ: دلیلتان را

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

صَادِقِينَ: از راستگویان.

۶۵ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ

(۶۷۶) جلد ۲۰ سوره نمل

إِلَّا اللَّهُ وَ مَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ

ص: ۵۶۸

قُلْ: بگو:

لَا يَعْلَمُ: نمی داند

مَنْ فِي: کسی در

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضِ: و زمین،

الْغَيْبِ: غیب را

إِلَّا اللَّهَ: مگر خدا،

وَمَا يَشْعُرُونَ: و نمی دانند

أَيَّانَ: کی، چه وقت

يُبْعَثُونَ: برانگیخته می شوند.

۶۶ بَلِ إِذْ أَرَاكَ عَالِمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلِ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلِ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۷)

بَلِ: بلکه

إِذْ أَرَاكَ: به پایان رسیده

عَالِمُهُمْ: علم آن ها

ص: ۵۶۹

فِي الْأَخْرَجِ: در مورد آخرت.

بَلْ: بلکه

هُم: ایشان

فِي شَكِّ: در شکند

مِنْهَا: از آن

بَلْ: بلکه

هُم: ایشان

مِنْهَا: در مورد آن

عَمُونَ: کورند.

۶۷ وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَ أَبْأُونا

(۶۷۸) جلد ۲۰ سوره نمل

أَتِنَّا الْمُخْرَجُونَ

وَ قَالَ: و گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

إِذَا: آیا هنگامی که

ص: ۵۷۰

كُنَّا: شديم

تُرَابًا: خاك

وَ اِبَاؤُنَا: و پدرانمان،

اَتْنَا: آيا همانا ما

لَمُخْرَجُونَ: واقعا بیرون آورده می شویم؟

۶۸ لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَ اِبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ اِنْ هَذَا اِلَّا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۷۹)

وَعَدْنَا: وعده داده شديم

هَذَا: به اين،

نَحْنُ وَ: ما و

اِبَاؤُنَا: پدرانمان

مِنْ قَبْلُ: از قبل

اِنْ هَذَا: نيست اين

اِلَّا اَسَاطِيرُ: مگر افسانه های

ص: ۵۷۱

الأُولَئِينَ: پیشنیان.

۶۹ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ

قُلْ: بگو:

سِيرُوا: سیر کنید

فِي الْأَرْضِ: در زمین

(۶۸۰) جلد ۲۰ سوره نمل

فَانظُرُوا: پس بنگرید

كَيْفَ: چگونه

كَانَ: بود

عَاقِبَةُ: عاقبت

الْمُجْرِمِينَ: گنه کاران.

۷۰ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ

وَلَا تَحْزَنْ: و غم مخور

ص: ۵۷۲

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

وَلَا تُكُنْ: و نباش

فِي ضَيْقٍ: در تنگی و سختی

مِمَّا: از آن چه

يَمْكُرُونَ: مکر می کنند.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۱)

۷۱ وَ يَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

وَ يَقُولُونَ: و می گویند:

مَتَى: کی است

هَذَا: این

الْوَعْدُ: وعده

إِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

صَادِقِينَ: از راستگویان؟

۷۲ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ

ص: ۵۷۳

قُلْ: بگو:

عَسَى: شاید

أَنْ يَكُونَ: این که باشد

(۶۸۲) جلد ۲۰ سوره نمل

رَدِفَ لَكُمْ: در پی شما

بَعْضُ الَّذِي: بعضی از آن چه که

تَسْتَعْجِلُونَ: به شتاب می طلبید.

۷۳ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

وَإِنَّ: و همانا

رَبَّكَ: پروردگارت

لَذُو فَضْلٍ: هر آینه دارای فضلی

عَلَى النَّاسِ: بر مردم است،

وَ لَٰكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرَهُمْ: بیشترشان

لَا يَشْكُرُونَ: سپاسگزاری نمی کنند.

ص: ۵۷۴

۷۴ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ

سوره نمل لغات و مفاهيم قرآن كريم (۶۸۳)

وَ مَا يُعْلِنُونَ

وَ إِنَّ: و به درستی که

رَبِّكَ: پروردگار تو

لَيَعْلَمُ: حتما می داند

مَا تُكِنُّ: آن چه پنهان می دارد

صُدُورُهُمْ: سينه هايشان

وَ مَا: و آن چه

يُعْلِنُونَ: آشکار می کنند.

۷۹ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ

فَتَوَكَّلْ: پس توکل کن

عَلَى اللَّهِ: بر خدا،

إِنَّكَ: به درستی که تو

عَلَى الْحَقِّ: بر حق

(۶۸۴) جلد ۲۰ سوره نمل

الْمُبِينِ: آشکاری.

ص: ۵۷۵

۸۰ اِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِيْنَ

اِنَّكَ: همانا تو

لَا تُسْمِعُ: نمی توانی شنوا کنی

الْمَوْتَىٰ: مردگان را

وَلَا تُسْمِعُ: و نمی توانی شنوانی کنی

الصُّمَّ: کران را

الدُّعَاءَ: صدا کنی

اِذَا: هنگامی که

وَلَّوْا: پشت کردند

مُدْبِرِيْنَ: در حال فرار و گریز

۸۱ وَ مَا اَنْتَ بِهَادِي الْعُمِّيِّ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۵)

اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ

وَ مَا اَنْتَ: و نیستی تو

بِهَادِي: هدایت کننده

ص: ۵۷۶

الْعُمِّي عَن: كوران از

ضَلَّالَتِهِمْ: گمراهی شان،

إِنْ تُسْمِعُ: نمی توانی بشنوانی

إِلَّا مَنْ: مگر کسانی که

يُؤْمِنُ: ایمان بیاورند

بِآيَاتِنَا: به آیات ما،

فَهُمْ مُسْلِمُونَ: پس ایشان تسلیمند.

۸۸ وَ تَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَ هِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ

(۶۸۶) جلد ۲۰ سوره نمل

وَ تَرَى الْجِبَالَ: و می بینی کوه ها را،

تَحْسَبُهَا: می پنداری که آن

جامده: ثابت و بی حرکت است

وَ هِيَ: در حالی که

تَمُرُّ: حرکت می کند

ص: ۵۷۷

مَرَّ السَّحَابِ: (مانند) حرکت ابرها.

صُنِعَ: ساخت و ساز، آفرینش

اللَّهُ الَّذِي: خداست که

اتَّقَنَ: محکم و استوار کرده

كُلُّ شَيْءٍ: هر چیزی را،

إِنَّهُ: به درستی که او

خَيْرٌ بِمَا: آگاه است به آن چه

تَفْعُلُونَ: انجام می دهید.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۷)

۸۹ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَرْعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ

مَنْ: کسی که

جَاءَ: بیاورد

بِالْحَسَنَةِ: (کار) نیکی،

فَلَهُ: پس برای اوست

خَيْرٌ: بهتر

مِنْهَا: از آن

ص: ۵۷۸

وَهُمْ: وایشان

مِنْ فَرَعٍ: از هراس، وحشت

يَوْمَئِذٍ: آن روز

امْتُون: درامانند.

۹۰. وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ

(۶۸۸) جلد ۲۰ سوره نمل

هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

وَمَنْ: و هر که

جاء: بیاورد

بِالسَّيِّئَةِ: (عمل) بدی،

فَكُبَّتْ: پس افکنده شوند

وُجُوهُهُمْ: با صورت هایشان

فِي النَّارِ: در آتش.

هَلْ: آیا

تُجْزَوْنَ: جزا داده می شوید

إِلَّا مَا: جز آن چه

كُنتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید؟

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۸۹)

ص: ۵۷۹

۱ طسآما

طسآما: از حروف مقطعه

۲ تَلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

تَلْكَ آيَاتُ: این آیات

الْكِتَابِ الْمُبِينِ: کتاب روشنگر است.

۳ نَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

نَتْلُوا عَلَيْكَ: تلاوت می کنیم بر تو

مِنْ نَبَأِ مُوسَى: از خبر موسی

وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ: و فرعون به حق

لِقَوْمٍ: برای قومی که

(۶۹۰) جلد ۲۰ سوره قصص

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۴ إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا

ص: ۵۸۰

شَيْعًا يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

إِنَّ فِرْعَوْنَ: به درستی که فرعون

عَلَا فِي الْأَرْضِ: برتری جست در زمین

وَجَعَلَ أَهْلَهَا: و قرار داد اهلش را

شَيْعًا: گروه، گروه

يَسْتَضْعِفُ: به ضعف و ناتوانی می کشاند

طَائِفَةً مِنْهُمْ: گروهی از آن ها

يُذَبِّحُ: ذبح می کرد، سر می بُرید

أَبْنَاءَهُمْ: پسرانشان را

وَيَسْتَحْيِي: و زنده نگه می داشت

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۱)

نِسَاءَهُمْ: زنانشان را،

إِنَّهُ كَانَ: پس او بود

مِنَ الْمُفْسِدِينَ: از فساد کنندگان.

۵ وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ

ص: ۵۸۱

و نُرِيدُ: و می خواهیم

أَنْ نَمُنَّ: که مَتِّ گزاریم

عَلَى الَّذِينَ: بر کسانی که

اسْتَضَعُوا: ضعیف شمرده شدند

فِي الْأَرْضِ: در زمین

و نَجْعَلَهُمْ: و قرار دهیم ایشان را

أَيُّمًا: پیشوایان

و نَجْعَلَهُمْ: و قرار دهیم ایشان را

(۶۹۲) جلد ۲۰ سوره قصص

الْوَارِثِينَ: وارثان.

۶ وَ نُمْكِنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَ نُرِي فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ جُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ

و نُمْكِنَ: و قدرت دهیم

لَهُمْ: به آن ها

فِي الْأَرْضِ: در زمین

و نُرِي: و نشان دهیم

فِرْعَوْنَ: به فرعون

ص: ۵۸۲

وَ هَامَانَ: وَ هَامَانَ

وَ جُنُودَهُمَا: وَ سربازان آن دو

مِنْهُمْ: از ایشان

ما: آن چه را که

كَانُوا يَحْذَرُونَ: حذر می کردند.

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۳)

۷ وَ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَاذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَ جَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

وَ أَوْحَيْنَا: و وحی نمودیم

إِلَىٰ أُمِّ: به مادر

مُوسَىٰ: موسی

أَنْ أَرْضِعِيهِ: که شیر بده به او

فَاذَا: پس وقتی که

خِفْتِ: ترسیدی

عَلَيْهِ: بر او

فَأَلْقِيهِ: پس بیفکن او را

ص: ۵۸۳

فِي الْيَمِّ: در دریا

وَلَا تَخَافِي: و نترس

(۶۹۴) جلد ۲۰ سوره قصص

وَلَا تَحْزَنِي: و غمگین مباش،

إِنَّا: همانا من

رَادُّوهُ: برگرداننده ایم او را

إِلَيْكَ: به سوی تو

وَجَاعِلُوهُ: و قرار می دهیم او را

مِنَ الْمُرْسَلِينَ: از فرستاده شدگان.

۸ فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ

فَالْتَقَطَهُ: پس برگرفتند او را

ال: خاندان

فِرْعَوْنَ: فرعون

لِيَكُونَ: تا باشد

لَهُمْ: برای آن ها

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۵)

عَدُوًّا: دشمنی

ص: ۵۸۴

وَ حَزَنًا: و (مایه) غم و اندوه.

إِنَّ فِرْعَوْنَ: به درستی که فرعون

وَ هَامَانَ: و هامان

وَ جُنُودَهُمَا: و سربازانشان

كَانُوا: بودند

خَاطِئِينَ: از خطا کاران.

۹ وَ قَالَتْ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنٍ لِي وَ لَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

وَ قَالَتْ: و گفت:

امْرَأَةً: همسر

فِرْعَوْنَ: فرعون

(۶۹۶) جلد ۲۰ سوره قصص

قُرْتُ: (این کودک) روشنی

عَيْنٍ لِي: چشم من

وَ لَكَ: و تو باشد،

لَا تَقْتُلُوهُ: نکشید او را

ص: ۵۸۵

عَسَى: شاید

أَنْ يَنْفَعَنَا: که نفع دهد ما را

أَوْ نَتَّخِذَهُ: یا بگیریم او را

وَلَدًا: به فرزندی،

وَهُمْ: در حالی که ایشان

لَا يَشْعُرُونَ: نمی فهمیدند.

۱۰ وَ أَصْبَحَ فُوَادُ أُمِّ مُوسَى فَارِغًا إِنْ كَادَتْ لَتُبْدَى بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۷)

وَ أَصْبَحَ: و گردید

فُوَادُ: دل

أُمِّ مُوسَى: مادر موسی

فَارِغًا: خالی، تهی،

إِنْ كَادَتْ: نزدیک بود که

لَتُبْدَى: لو دهد، ظاهر کند

بِهِ لَوْ: آن را اگر

ص: ۵۸۶

لَا أَنْ رَبُّنَا: محکم نکرده بودیم

عَلَى قَلْبِهَا: قلبش را،

لِتَكُونَ: تا باشد

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ: از مؤمنان.

۱۱ وَ قَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصَّرَتْ بِهِ عَنْ جُنْبٍ وَ هُمْ لَا يَشْعُرُونَ

(۶۹۸) جلد ۲۰ سوره قصص

وَ قَالَتْ: و گفت:

لِأُخْتِهِ: به خواهر او

قُصِّيهِ: دنبال کن او را،

فَبَصَّرَتْ: پس دید

بِهِ عَنْ: او را از

جُنْبٍ: دور، گوشه ای

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

لَا يَشْعُرُونَ: نمی فهمیدند.

۱۲ وَ حَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ

ص: ۵۸۷

هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ

وَ حَرِّمْنَا: و حرام کردیم ما

عَلَيْهِ: بر او

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۶۹۹)

الْمَرَضِعَ: دایگان را، زنان شیرده را

مِنْ قَبْلُ: از قبل،

فَقَالَتْ: پس گفت:

هَلْ: آیا

أَدُلُّكُمْ: راهنمایی کنم شما را

عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ: بر خانواده ای که

يَكْفُلُونَهُ: سرپرستی کنند او را

لَكُمْ: برای شما

وَ هُمْ لَهُ: و ایشان برای او

نَاصِحُونَ: خیرخواه باشند؟

۱۳ فَرَدَّدْنَا إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

ص: ۵۸۸

فَرَدَدْنَا: پس باز گردانیدیم او را

(۷۰۰) جلد ۲۰ سوره قصص

إِلَىٰ أُمِّهِ: به مادرش

كَئِنِّي تَقَرَّرْتُ: تا روشن شود

عَيْنُهَا: چشمش

وَلَا تَحْزَنَ: و غم نخورد

وَلِتَعْلَمَ: و تا بداند

أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ: که وعده خداوند

حَقٌّ: حق است

وَلَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرَهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۱۴ وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَ اسْتَوَىٰ اتَيْنَاهُ حُكْمًا وَ عِلْمًا وَ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

وَ لَمَّا: و وقتی که

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۱)

بَلَغَ: رسید

أَشُدَّهُ: به رشدش

ص: ۵۸۹

وَ اسْتَوَى: و تعادل پیدا کرد

اتِّينَاهُ: دادیم ما به او

حُكْمًا: حکمت

وَ عَلِمَا: و دانش،

وَ كَذَلِكَ: و این چنین

نَجَزَى: جزا می دهیم

الْمُحْسِنِينَ: نیکوکاران را.

۱۵ وَ دَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَ هَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتِغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ

(۷۰۲) جلد ۲۰ سوره قصص

وَ دَخَلَ الْمَدِينَةَ: و داخل شهر شد

عَلَى حِينٍ: در هنگام

غَفْلَةٍ: بی خبری و غفلت

مِنْ أَهْلِهَا: اهلیش،

ص: ۵۹۰

فَوَجَدَ: پس یافت

فِيهَا: در آن جا

رَجُلَيْنِ: دو مرد را

يَقْتَتِلَانِ: که زد و خورد می کردند

هَذَا مِنْ: یکی از

شَيْعَتِهِ: پیروان او

وَ هَذَا مِنْ: و یکی از

عَدُوِّهِ: دشمنانش بود،

فَاسْتَعَاثَهُ: پس یاری خواست

الَّذِي مِنْ: آن که از

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۳)

شَيْعَتِهِ: پیروانش بود

عَلَى الَّذِي: بر آن که

مِنْ عَدُوِّهِ: از دشمنانش بود،

فَوَكَرَهُ: پس مشتش زد به او

مُوسَى: موسی

فَقَضَى: پس تمام شد کار

عَلَيْهِ: بر او،

ص: ۵۹۱

قال: گفت:

هذا: این

مِنْ عَمَلٍ: از عمل

الشَّيْطَانِ: شیطان بود،

إِنَّهُ: به درستی که او

عَدُوٌّ مُضِلٌّ: دشمنی گمراه کننده

مُبِينٌ: و آشکار است.

(۷۰۴) جلد ۲۰ سوره قصص

۱۶ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

قال رَبِّ: گفت: پروردگارا!

إِنِّي: همانا من

ظَلَمْتُ نَفْسِي: ظلم کردم به خودم

فَاغْفِرْ لِي: پس ببخش مرا

فَغَفَرَ لَهُ: پس بخشید مرا

إِنَّهُ: زیرا که او

هُوَ الْغَفُورُ: اوست آمرزنده

ص: ۵۹۲

الرَّحِيمِ: و مهربان

۱۷ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهيرًا لِلْمُجْرِمِينَ

قال: گفت:

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۵)

رَبِّ: پروردگار من!

بِما: به خاطر

أَنْعَمْتَ: نعمتی که دادی

عَلَيَّ: به من

فَلَنْ أَكُونَ: پس هرگز نمی شوم

ظَهيرًا: پشتیبان

لِلْمُجْرِمِينَ: مجرمان، گنه کاران.

۱۸ فَاصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِحُهُ قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ

ص: ۵۹۳

فَأَصْبَحَ: پس صبح کرد

فِي الْمَدِينَةِ: در شهر

خَائِفًا: ترسان و نگران

(۷۰۶) جلد ۲۰ سوره قصص

يَتَرَقَّبُ: (درحالی که) مراقبت می کرد

فَإِذَا: پس ناگهان (دید)

الَّذِي: کسی که

اسْتَنْصَرَهُ: یاری خواسته بود از او

بِالْأَمْسِ: دیروز،

يَسْتَنْصِرُحُهُ: به یاری می طلبد او را،

قَالَ: گفت:

لَهُ مُوسَى: به او موسی

إِنَّكَ: به راستی که تو

لَعَوِيٌّ: گمراه و سرگشته

مُبِينٌ: آشکاری.

۱۹ فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا

ص: ۵۹۴

قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا

سوره قصص لغات و مفاهيم قرآن کریم (۷۰۷)

بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

أَنْ أَرَادَ: خواست

أَنْ يَنْطِشَ: که حمله ور شود

بِالَّذِي: به آن که،

هُوَ عَدُوٌّ: او دشمن

لَهُمَا: هر دو شان بود،

قَالَ يَا مُوسَى: گفت: ای موسی!

أَتُرِيدُ: آیا می خواهی

أَنْ تَقْتُلَنِي: که بکشی مرا

كَمَا قَتَلْتَ: هم چنان که کشتی

نَفْسًا: کسی را، یکی را

بِالْأَمْسِ: دیروز؟

(۷۰۸) جلد ۲۰ سوره قصص

إِنْ تُرِيدُ: تو نمی خواهی

إِلَّا أَنْ: مگر این که

ص: ۵۹۵

تَكُونُ: باشی از

جَبَّارًا: زور گویان

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَمَا تُرِيدُ: و نمی خواهی

أَنْ تَكُونَ: که باشی

مِنَ الْمُضْلِحِينَ: از صلح جویان، از مصلحان.

۲۰ وَ جَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَا مُوسَى الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ

وَ جَاءَ رَجُلٌ: و آمد مردی

مِنْ أَقْصَا: از دورترین

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۰۹)

الْمَدِينَةِ: (نقطه) شهر

يَسْعَى: شتابان، دوان دوان

قَالَ يَا مُوسَى: گفت: ای موسی

إِنَّ: به درستی که

الْمَلَأَ: سران، درباریان

ص: ۵۹۶

يَأْتِمِرُونَ: تصمیم گیری می کنند

بِكَ: در مورد تو

لِيُقْتُلُوكَ: تا بکشند تو را

فَأَخْرَجَ: پس خارج شو

إِنِّي لَكَ: همانا من برای تو

مِنَ النَّاصِحِينَ: از خیرخواهانم.

۲۱ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

(۷۱۰) جلد ۲۰ سوره قصص

فَخَرَجَ: پس خارج شد

مِنْهَا: از آن (شهر)

خَائِفًا: ترسان

يَتَرَقَّبُ: (در حالی که) مراقبت می کرد،

قَالَ رَبِّ: گفت: پروردگارا!

نَجِّنِي: نجات بده مرا

مِنَ الْقَوْمِ: از قوم

ص: ۵۹۷

الظَّالِمِينَ: ستمگر.

۲۲ وَ لَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ

وَ لَمَّا: و وقتی که

تَوَجَّهَ: رو نهاد

تَلْقَاءَ: به جانب

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۱)

مَدْيَنَ: شهر مدین

قَالَ: گفت:

عَسَى: امیدوارم

رَبِّي: پروردگارم

أَنْ يَهْدِيَنِي: که هدایت کند مرا

سَوَاءَ السَّبِيلِ: به راه راست

۲۳ وَ لَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّهَ مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ

ص: ۵۹۸

مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَأَنْسُقِيَ حَتَّى يُصَدِرَ الرَّعَاءُ وَ أَبُو نَاشِيخٍ كَبِيرٌ

وَلَمَّا: و زمانی که

وَرَدَ: وارد شد، رسید

مَاءَ مَدِينٍ: به آب مدین

(۷۱۲) جلد ۲۰ سوره قصص

وَجَدَ: یافت

عَلَيْهِ: بر آن

أُمَّةً: گروهی

مِنَ النَّاسِ: از مردم را که

يَسْقُونَ: آب می دهند (به چهارپایان خود)

وَوَجَدَ: و یافت

مِنْ دُونِهِمْ: پشت سر آن ها

امْرَأَتَيْنِ: دو زن را که

تَذُودَانِ: بازمی دارند (گوسفندان خود را)

قال: گفت:

مَا خَطْبُكُمَا: کار شما چیست؟

قالتا: گفتند،

ص: ۵۹۹

لَأَسْقِي: آب نمی دهیم (به گوسفندان خود)

حَتَّى يُصَدِرَ: تا باز گردانند (گوسفندانشان را)

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۳)

الرِّعَاءُ: چوپانان،

وَأَبُونَا: و پدر ما

شَيْخٌ: پیری

كَبِيرٌ: سالخورده است.

۲۴ فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ

فَسَقَى: پس آب داد

لَهُمَا: برای آن ها،

ثُمَّ: سپس

تَوَلَّى: برگشت

إِلَى الظِّلِّ: به سوی سایه

فَقَالَ: پس گفت:

رَبِّ: پروردگار من!

(۷۱۴) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۰۰

إِنِّي: همانا من

لِما: به هر چیزی که

أَنْزَلْتُ: نازل کنی

إِلَّيَّ: به سوی من

مِنْ خَيْرٍ: از خیر و نیکی

فَقِيرٌ: محتاجم.

۲۵ فَجَاءَتْهُ إِخْدِيهٖمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتُ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

فَجَاءَتْهُ: پس آمد نزد او

إِخْدِيهٖمَا: یکی از آن دو زن

تَمْشِي: در حالی که راه می رفت

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۵)

عَلَى اسْتِحْيَاءٍ: با شرم و حیا،

قَالَتْ: گفت:

ص: ۶۰۱

إِنَّ: به درستی که

أَبِي: پدر من

يَدْعُوكَ: می خواند تو را

لِيَجْزِيكَ: تا پاداش دهد تو را

أَجْرًا: اجر آن که

سَقَيْتَ: آب دادی

لَنَا: برای ما،

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَهُ: آمد نزد او

وَقَصَّ: و حکایت کرد

عَلَيْهِ: بر او

الْقَصَصَ: سرگذشت را،

(۷۱۶) جلد ۲۰ سوره قصص

قَالَ: گفت:

لَا تَخَفْ: نترس که

نَجْوَتَ: نجات یافتی

مِنَ الْقَوْمِ: از گروه

ص: ۶۰۲

الظالمين: ستمکاران.

۲۶ قَالَتْ اِحْدِيهُمَا يَا اَبْتِ اسْتَأْجِرْهُ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْاَمِينُ

قَالَتْ: گفتم:

اِحْدِيهُمَا: یکی از آن دو زن

يا اَبْتِ: ای پدر من!

اسْتَأْجِرْهُ: او را اجیر کن، استخدام کن

اِنَّ: همانا

خَيْرٌ: بهترین

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۷)

مَنْ: کسی را که

اسْتَأْجَرْتُ: (می توانی) اجیر کنی

الْقَوِيُّ: (کسی است که) قوی

الْاَمِينُ: و امین باشد.

۲۷ قَالَ اِنِّي اُرِيدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ

ص: ۶۰۳

عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حَجَّجٍ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَ مَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

قال: (شعيب) گفت:

أني: همانا من

أريد: می خواهم

أَنْ أُنْكَحَكَ: که به ازدواج تو در آورم

أُحْدَى: یکی از دو

(۷۱۸) جلد ۲۰ سوره قصص

ابنتي: دخترم

هاتين: این دو را

على أن: (به شرط) این که

تأجرنی: کارکنی برای من

ثمانی: هشت

حجج: سال،

فإن: پس اگر

أتممت: تمام کردی

ص: ۶۰۴

عَشْرًا: ده (سال)

فَمِنْ: پس از

عِنْدِكَ: جانب خود تو ست،

وَ مَا أُرِيدُ: و نمی خواهم

أَنْ أَشُقَّ: که سخت بگیرم

عَلَيْكَ: بر تو

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۱۹)

سَتَجِدُنِي: به زودی خواهی یافت مرا

إِنْ شَاءَ اللَّهُ: که اگر بخواهد خدا

مِنَ الصَّالِحِينَ: از صالحانم.

۲۸ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلِينَ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَ كَيْلٌ

قَالَ: گفت: (موسی)

ذَلِكَ: این

بَيْنِي: بین من

وَ بَيْنَكَ: و بین تو (باشد)

ص: ۶۰۵

أَيَّمَا: هر يك

الْأَجَلَيْنِ: از دو مدت را

فَضَيْتُ: به پایان رسانیدم

فَلَا عُذْوَانَ: تعدی و تحمیلی نباشد

(۷۲۰) جلد ۲۰ سوره قصص

عَلَى: بر من

وَ اللَّهُ: و خداوند

عَلَى مَا: بر آن چه

نَقُولُ: می گوئیم

وَ كَيْلٌ: و کیل است.

۲۹ فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَ سَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ
مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

قَضَى: به پایان رساند

ص: ۶۰۶

مُوسَى: موسى

الْأَجَلَ: مدت را

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۱)

وَسَارًا: و حرکت کرد

بِأَهْلِهِ: با خانواده اش،

أَنَسَ: مشاهده کرد

مِنْ جَانِبٍ: از طرف

الطُّورِ: کوه طور

نارا: آتشی،

قَالَ: گفت:

لِأَهْلِهِ: به خانواده اش

امْكُثُوا: مکث کنید، بمانید (این جا)

أِنِّي: به درستی که من

أَنَسْتُ: دیدم

نارا: آتشی،

لَعَلِّي: شاید من

اتیکم: بیاورم برای شما

(۷۲۲) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۰۷

مِنْهَا: از آن

بِحَبْرِ: خبری

أَوْ جَدُّوهُ: یا شعله ای

مِنَ النَّارِ: از آتش

لَعَلَّكُمْ: تا شاید شما

تَضَطُّلُونَ: گرم شوید.

۳۰ فَلَمَّا آتِيهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

آتِيهَا: آمد نزد آن (شعله)

نُودِيَ: ندا داده شد

مِنَ شَاطِئِ: از جانب

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۳)

الْوَادِ: وادی،

الْأَيْمَنِ: سمت راست

ص: ۶۰۸

فِي الْبُقْعَةِ: در سرزمین

الْمُبَارَكَةِ: مبارک

مِنَ الشَّجَرَةِ: از درخت،

أَنْ يَا: که ای

مُوسَى: موسی!

إِنِّي: همانا من،

أَنَا: منم

اللَّهُ: خداوند

رَبُّ: پروردگار

الْعَالَمِينَ: جهانیان.

۳۱ وَ أَنْ أَلْقَى عَصَاكَ فَلَمَّا رَاها تَهْتَزُّ كَأَنَّها جَانٌّ

(۷۲۴) جلد ۲۰ سوره قصص

وَلِي مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَى أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْأَمِينِينَ

وَأَنْ: و این که

الْقَى: بیانداز

ص: ۶۰۹

عَصَاكَ: عصایت را،

فَلَمَّا: پس وقتی که

رَأَاهَا: دید، آن

تَهْتَرُ: می جنبد، می خزد

كَأَنَّهُا: گویی که آن

جَانُّ: مار (یا جن) است،

وَلَّى مُدْبِرًا: پشت کرد و گریخت

وَلَمْ يُعَقِّبْ: و به پشت سر نگاه نکرد،

یا مُوسَى: (خطاب شد:) ای موسی!

أَقْبِلْ: رو بیاور، بیا

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۵)

وَلَا تَخَفْ: و نترس،

إِنَّكَ: به درستی که تو

مِنْ: از

الْأَمِينِ: ایمنانی.

۳۲ أَسْأَلُكَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ يَيْضَاءَ

ص: ۶۱۰

مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَ مَلَأْتَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

أُشْلُكَ: داخل کن، بپر

يَدَكَ: دستت را

فِي جَيْبِكَ: در گریبان،

تَخْرُجُ: بیرون آید

بَيْضَاءَ: سفید و درخشان

(۷۲۶) جلد ۲۰ سوره قصص

مِنْ غَيْرٍ: بدون

سُوءٍ: عیب و نقص

وَاضْمُمْ: و بچسبان

إِلَيْكَ: به سوی خودت

جَنَاحَكَ: دست و بازویت را

مِنَ الرَّهْبِ: از ترس،

فَذَانِكَ: پس این دوتا

بُرْهَانَانِ: برهان

ص: ۶۱۱

مِنْ: از جانب

رَبِّكَ: پروردگارت

إِلَى: به سوی

فِرْعَوْنَ: فرعون

وَمَا لَئِيهِ: و اشراف اوست.

إِنَّهُمْ: همانا ایشان

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۷)

كَانُوا: بودند

قَوْمًا: قومی

فَاسِقِينَ: فاسق.

۳۳ قَالَ رَبِّ اِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَاخَافُ اَنْ يَّقْتُلُونِ

قَالَ: گفت: (موسی)

رَبِّ: پروردگارا!

اِنِّي: به درستی که من

قَتَلْتُ: کشته ام

ص: ۶۱۲

مِنْهُمْ: از آن ها

نَفْسًا: کسی را

فَأَخَافُ: پس می ترسم

أَنْ: که

(۷۲۸) جلد ۲۰ سوره قصص

يَقْتُلُونَ: مرا بکشند.

۳۴ وَ أَخِي هَارُونَ هُوَ أَفْصَحُ مِّنْ لِّسَانِي فَأَرْسَلْتُهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ

وَ أَخِي: و برادرم

هَارُونَ: هارون

هُوَ: او

أَفْصَحُ: فصیح تر است

مِّنِّي: از من

لِّسَانِي: از نظر زبان

فَأَرْسَلْتُهُ: پس بفرست او را

مَعِيَ: با من

ص: ۶۱۳

رُدءا: به عنوان مددکار

يُصَدِّقُنِي: که مرا تصدیق کند،

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۲۹)

إِنِّي: همانا من

أَخَافُ: می ترسم

أَنْ: که

يُكَذِّبُونَ: تکذیب می کنند.

۳۵ قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَمُ سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ

قَالَ: گفت:

سَنَشُدُّ: به زودی محکم می کنیم

عَضُدَكَ: بازویت را

بِأَخِيكَ: به وسیله برادرت

وَنَجْعَلُ: و قرار می دهیم

لَكُمَا: برای شما دو نفر

(۷۳۰) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۱۴

سُطَانَا: سلطه ای،

فَلَا يَصِلُونَ: پس دست نمی یابند

إِلَيْكُمَا: به شما دو نفر

بِآيَاتِنَا: با (وجود) آیات ما،

أَنْتُمَا: شما دو نفر

وَمَنْ: و هر کس که

اتَّبَعَكُمَا: پیروی کند شما را

الْغَالِبُونَ: پیروزید، غالبید.

۳۶ فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسِيًّا آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرَىٰ وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را

مُوسَى: موسی

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۱)

بِآيَاتِنَا: با نشانه های ما

بَيِّنَاتٍ: که روشن است،

ص: ۶۱۵

قَالُوا: كَفْتَنَد:

مآ هذآ: نلست آن

آلآ: مكر

سَحْرَى: سحرى

مُفْتَرَى: سآختكى، دروغ

وَ مَا سَمِعْنَا: و نشنلدلم مآ

بِهَذَا: آن رآ

فَى آبَائِنَا: در مآن پدرآن

الْأُولَى: كذشته مآن.

٣٧ وَ قَالَ مُوسَى رَبِّىَ آعَلَمُ بِمَنْ جآءَ بِالْهُدَى مِّنْ عِنْدِهِ وَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَآقِبَةُ الدَّآرَى أَنَّهُ لَا يُفْلِحُ

(٧٣٢) جلد ٢٠ سوره قصص

الظَّآلِمُونَ

وَ قَالَ: و كفت:

مُوسَى: موسى

رَبِّى: پروردگار من

ص: ٦١٦

أَعْلَمُ: داناتر است

بِمَنْ: به کسی که

جاءَ: آورده

بِالْهُدَى: هدایت را

مِنْ عِنْدِهِ: از نزد او

وَمَنْ: و چه کسی

تَكُونُ: می باشد

لَهُ: برای او

عاقِبَةُ: عاقبت

الدَّارِ: خانه، سرای آخرت،

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۳)

إِنَّهُ: به درستی که

لَا يُفْلِحُ: رستگار نمی شوند

الظَّالِمُونَ: ظالمان.

۳۸ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانَ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَلْ

ص: ۶۱۷

لِي صَرَحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ

وَقَالَ: وَكَفْتُ:

فِرْعَوْنُ: فِرْعَوْنُ

يَا أَيُّهَا: اِي

الْمَلَائِكَةُ: بزرگان!، اشراف!

مَا عَلِمْتُ: نمی شناسم

لَكُمْ: برای شما

(۷۳۴) جلد ۲۰ سوره قصص

مِنْ: هیچ

إِلَهِ: الهی

غَيْرِي: غیر از خودم

فَأَوْقَدُ لِي: پس بیفروز برای من

يَا هَامَانَ: ای هامان!

عَلَى الطِّينِ: بر گِل،

فَأَجْعَلْ: پس قرار بده

لِي: برای من

ص: ۶۱۸

صَرَحًا: برجی، کاخی

لَعَلِّي: شاید که من

أَطَّلِعُ: اطلاع پیدا کنم

إِلَى إِلَهٍ: از خدای

مُوسَى: موسی

وَإِنِّي: و همانا من

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۵)

لَأَطُنَّهُ: واقعا می پندارم که او

مِنَ الْكَاذِبِينَ: از دروغگویان است.

۳۹ وَ اسْتَكْبَرَ هُوَ وَ جُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ ظَنُّوا أَنَّهُمِ الْبَاقُونَ

وَ اسْتَكْبَرَ: و تکبر ورزیدند

هُوَ وَ: او و

جُنُودُهُ: سپاهیان

فِي الْأَرْضِ: در زمین

بِغَيْرِ الْحَقِّ: به ناحق،

ص: ۶۱۹

وَظَنُّوا: و گمان کردند که

أَنَّهُمْ: همانا ایشان

إِلَيْنَا: به سوی ما

لَا يُزَجَعُونَ: باز گردانده، نمی شوند.

(۷۳۶) جلد ۲۰ سوره قصص

۴۰ فَأَخَذْنَاہُ وَجُنُودَہُ فَبَدَّلْنَاہُمْ فِی الْیَمِّ فَأَنْظَرُ کَیْفَ کَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِیْنَ

فَأَخَذْنَاہُ: پس گرفتیم ما او را

وَ جُنُودَہُ: و سپاهیانش را

فَبَدَّلْنَاہُمْ: پس افکندیم آن ها را

فِی الْیَمِّ: در دریا،

فَأَنْظَرُ: پس بنگر

کَیْفَ: چگونه

کَانَ: بود

عَاقِبَةُ: عاقبت

الظَّالِمِیْنَ: ستمکاران.

ص: ۶۲۰

۴۱ وَ جَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۷)

وَ جَعَلْنَاهُمْ: و قرار دادیم ما آن ها را

أئمةً: پیشوایانی که

يَدْعُونَ: می خواندند

إلى: به سوی

النَّارِ: آتش،

وَ يَوْمَ: و روز

الْقِيَامَةِ: قیامت

لَا يُنصَرُونَ: یاری نخواهند شد.

۴۲ وَ اتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ

وَ اتَّبَعْنَاهُمْ: و روانه آن ها کردیم

فِي هَذِهِ الدُّنْيَا: در این دنیا

لَعْنَةً: لعنتی،

(۷۳۸) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۲۱

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ: و روز قیامت

هُم: ایشان

مِنَ الْمُقْبُوحِينَ: از زشت رویانند.

۴۳ وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَ رَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَيْنَا: دادیم ما

مُوسَى الْكِتَابَ: به موسی کتاب

مِنَ بَعْدِ: از بعد

مَا أَهْلَكْنَا: آن که هلاک نمودیم

الْقُرُونَ: نسل های

الْأُولَى: گذشته را، پیشین را،

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۳۹)

بَصَائِرَ: بصیرت ها (باشد)

لِلنَّاسِ وَ هُدًى: برای مردم و هدایتی

ص: ۶۲۲

وَرَحْمَةً: و رحمتی،

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَتَذَكَّرُونَ: متذکر شوند.

۴۴ وَ مَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ

وَ مَا كُنْتَ: و نبودی تو

بِجَانِبِ: در طرف

الْغَرْبِيِّ: غربی (کوه طور)

إِذْ: هنگامی که

قَضَيْنَا: وا گذاشتیم

إِلَىٰ مُوسَى: به موسی

(۷۴۰) جلد ۲۰ سوره قصص

الْأَمْرَ: کار را،

وَ مَا كُنْتَ: و نبودی تو

مِنَ الشَّاهِدِينَ: از حاضران.

ص: ۶۲۳

۴۵ وَ لَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَ مَا كُنْتَ ثَاوِيَا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَ لَكِنَّا كُنَّا مُرْسَلِينَ

وَ لَكِنَّا: و لیکن ما

أَنْشَأْنَا: به وجود آوردیم

قُرُونًا: نسل های،

فَتَطَاوَلَ: پس طولانی شد

عَلَيْهِمْ: برایشان

الْعُمُرُ: عمر،

وَ مَا كُنْتَ: و نبودی تو

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۱)

ثَاوِيَا: ساکن، مقیم

فِي: در میان

أَهْلِ: اهل

مَدْيَنَ: مدین

تَتْلُو: تا بخوانی

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

ص: ۶۲۴

ایاتنا: آیات ما را

وَ لَكِنَّا: ولیکن ما

كُنَّا: بودیم که

مُرْسَلِينَ: فرستنده ایم.

۴۶ وَ مَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحِمَهُ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَا أَتَيْهِمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

(۷۴۲) جلد ۲۰ سوره قصص

وَ مَا كُنْتَ: و نبودی تو

بِجَانِبِ: در طرف

الطُّورِ: کوه طور

إِذْ: زمانی که

نَادَيْنَا: ندا دادیم،

وَلَكِنْ: و لیکن

رَحِمَهُ: رحمتی

مِنْ: از جانب

ص: ۶۲۵

رَبِّكَ: پروردگار توست

لِتُنذِرَ: تا بیم دهی

قَوْمًا: قومی را که

ما أْتَيْهِمْ: نیامده ایشان را

مِنْ: هیچ

نَذِيرٍ: انذار کننده ای

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۳)

مِنْ قَبْلِكَ: پیش از تو

لَعَلَّهُمْ: امید است که ایشان

يَتَذَكَّرُونَ: متذکر شوند.

۴۷ وَ لَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَ نَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

وَلَوْ: و اگر

لَا أَنْ تُصِيبَهُمْ: نمی رسید به آن ها

مُصِيبَةٌ: مصیبتی

ص: ۶۲۶

بِما: به خاطر آن چه

قَدَّمْتُ: پیش فرستاد

أَيَّدِيهِمْ: دست هایشان،

فَيَقُولُوا: پس می گفتند:

(۷۴۴) جلد ۲۰ سوره قصص

رَبَّنَا: پروردگار ما!

لَوْ: چرا

لَا أَرْسَلْتَ: نفرستادی

إِلَيْنَا: به سوی ما

رَسُولًا: رسولی

فَتَتَّبِعْ: پس پیروی کنیم

آيَاتِكَ: آیات را

وَنَكُونُ: و باشیم

مِنْ: از

الْمُؤْمِنِينَ: مؤمنان؟

۴۸ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ

ص: ۶۲۷

مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوْ لَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُمْ لَكَافِرُونَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۵)

فَلَمَّا: پس وقتی که

جَاءَهُمْ: آمد ایشان را

الْحَقُّ: حق

مِنْ عِنْدِنَا: از نزد ما،

قَالُوا: گفتند:

لَوْ: چرا

لَا أُوتِيَ: داده نشد (به او)

مِثْلَ: به مثل

مَا: آن چه

أُوتِيَ: داده شد

مُوسَىٰ: به موسی؟

أَوْ: آیا و

لَمْ يَكْفُرُوا: کافر نشده اند

بِمَا: به آن چه

(۷۴۶) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۲۸

أُوتِيَ: داده شده بود

مُوسَى: به موسی

مِنْ قَبْلُ: از قبل؟

قَالُوا: گفتند:

سِحْرَانِ: هر دو جادو

تَظَاهَرَا: پشتیبان یکدیگرند

وَقَالُوا: و گفتند:

إِنَّا: همانا ما

بِكُلِّ: به همه

كَافِرُونَ: کافریم.

۴۹ قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَى مِنْهُمَا اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

قُلْ: بگو:

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۷)

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِكِتَابٍ: کتابی

ص: ۶۲۹

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللَّهِ: خداوند

هُوَ: که آن

أَهْدِي: هدایت کننده تر باشد

مِنْهُمَا: از این دو،

اتَّبِعْهُ: تا پیروی کنم آن را

إِنْ: اگر

كُنْتُمْ: هستید

صَادِقِينَ: از راستگویان.

۵۰ فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بغير هُدًى

(۷۴۸) جلد ۲۰ سوره قصص

مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

فَإِنْ: پس اگر

لَمْ يَسْتَجِيبُوا: اجابت نکردند

لَكَ: تو را

ص: ۶۳۰

فَاعْلَمْ: پس بدان

أَمَّا: جز این نیست

يَتَّبِعُونَ: پیروی می کنند

أَهْوَاءَهُمْ: هوی و هوس های خودشان را

وَمَنْ: و کیست

أَضَلُّ: گمراه تر

مِمَّنْ: از کسی که

اتَّبَعَ: پیروی کند

هَوِيَهُ: هوای نفس خود را

بِغَيْرِ هُدًى: به غیر هدایت

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۴۹)

مِنْ: از جانب

اللَّهِ: خدا،

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

لَا يَهْدِي: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: قوم

ص: ۶۳۱

الظَّالِمِينَ: ستمگر را.

۵۱ وَ لَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

وَصَّلْنَا: پیوسته آوردیم

لَهُمْ: برای ایشان

الْقَوْلَ: سخن را

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

(۷۵۰) جلد ۲۰ سوره قصص

يَتَذَكَّرُونَ: متذکر شوند

۵۲ الَّذِينَ اتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ

الَّذِينَ: کسانی که

اتَيْنَاهُمُ: دادیم ما به آن ها

الْكِتَابَ: کتاب را

مِنْ قَبْلِهِ: از قبل آن،

هُم بِهِ: ایشان به آن

ص: ۶۳۲

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

۵۳ وَ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ

وَ إِذَا: و هنگامی که

يُتْلَىٰ: خوانده شود

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۱)

عَلَيْهِمْ: برایشان (قرآن)

قَالُوا: گویند:

آمَنَّا بِهِ: ایمان آوردیم به آن

إِنَّهُ: به درستی که آن

الْحَقُّ: حق است

مِن رَّبِّنَا: از جانب پروردگار ما

إِنَّا كُنَّا: همانا ما بودیم

مِن قَبْلِهِ: از قبل آن

مُسْلِمِينَ: تسلیم، مسلمان.

ص: ۶۳۳

۵۴ اُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَ يَدْرُؤُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

اُولئِكَ: آنان

(۷۵۲) جلد ۲۰ سوره قصص

يُؤْتَوْنَ: خواهند گرفت

أَجْرَهُمْ: اجرشان را

مَرَّتَيْنِ: دو بار

بِما: به خاطر آن که

صَبَرُوا: صبر کردند

وَ يَدْرُؤُونَ: و دفع می کنند

بِالْحَسَنَةِ: با نیکی

السَّيِّئَةَ: بدی را

وَ مِمَّا: و از آن چه

رَزَقْنَاهُمْ: روزیشان کردیم

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند.

ص: ۶۳۴

۵۵ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۳)

لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ

وَ إِذَا: و هنگامی که

سَمِعُوا: بشنوند

اللَّغْوُ: سخن بیهوده

أَعْرَضُوا: اعراض می کنند، روی می گردانند

عَنْهُ: از آن،

وَقَالُوا: و گویند:

لَنَا: برای ماست

أَعْمَالُنَا: اعمال ما

وَ لَكُمْ: و برای شماست

أَعْمَالُكُمْ: اعمال شما،

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ: سلام بر شما

لَا نَبْتَغِي: ما طالب نیستیم

الْجَاهِلِينَ: جاهلان را.

(۷۵۴) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۳۵

۵۶ اِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ اَحْبَبْتَ وَ لَكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ

اِنَّكَ: به درستی که تو

لَا تَهْدِي: (نمی توانی) هدایت کنی

مَنْ: کسی را که

اَحْبَبْتَ: دوست داری،

وَ لَكِنَّ: ولیکن

اللّٰهَ: خداوند

يَهْدِي: هدایت می کند

مَنْ: هر کس را که

يَشَاءُ: بخواهد.

وَ هُوَ: و او

اَعْلَمُ: داناتر است

بِالْمُهْتَدِيْنَ: به هدایت یافته گان.

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۵)

۵۷ وَ قَالُوا اِنْ تَتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ نُنٰخِطُ مِنْ

ص: ۶۳۶

أَرْضِنَا أَوْلَمَ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا امِنًا يُجِبِي إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

وَقَالُوا: وَكَفْتُمْ:

إِنْ نَتَّبِعِ: اگر پیروی کنیم

الْهُدَى: هدایت را

مَعَكَ: با تو

نُتَخَطَفُ: ربوده خواهیم شد

مِنْ أَرْضِنَا: از سرزمینمان

أَوْلَمَ نُمَكِّنْ: آیا و جای ندادیم

لَهُمْ: ایشان را

حَرَمًا: در حرمی

امینا: امن

(۷۵۶) جلد ۲۰ سوره قصص

يُجِبِي: که سرازیر می شود

إِلَيْهِ: به سوی آن

ثَمَرَاتُ: ثمرات

كُلِّ شَيْءٍ: هر چیزی

ص: ۶۳۷

رِزْقًا: که رزقی

مِنْ لَدُنَّا: از نزد ماست،

وَ لَكِنَّ: ولیکن

أَكْثَرَهُمْ: بیشترشان

لَا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

۵۸ وَ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَ كُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ

وَ كَمْ: و چه بسیار

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۷)

أَهْلَكْنَا: هلاک نمودیم

مِنْ قَرْيَةٍ: از شهرهایی که

بَطَرَتْ: سرمست شده بودند، مغرور شده بودند

مَعِيشَتَهَا: در زندگی خود،

فَتِلْكَ: پس اینک

مَسَاكِنُهُمْ: مساکن آن هاست

ص: ۶۳۸

لَمْ تُسْكَنْ: که مسکونی نشد، خالی ماند

مِنْ بَعْدِهِمْ: از بعدشان

إِلَّا قَلِيلًا: مگر اندکی،

وَ كُنَّا نَحْنُ: و بودیم ما

الْوَارِثِينَ: وارثان.

۵۹ وَ مَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَيْحَتِي يَبْعَثَ فِي أُمَّهَا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَ مَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى

(۷۵۸) جلد ۲۰ سوره قصص

إِلَّا وَ أَهْلِهَا ظَالِمُونَ

وَ مَا كَانَ: و نبود

رَبُّكَ: پروردگار تو

مُهْلِكَ: هلاک کننده

الْقُرَى: شهرها

حَتَّى يَبْعَثَ: تا مبعوث کند

فِي أُمَّهَا: در مرکز آن، در کانون آن

رَسُولًا: رسولی

ص: ۶۳۹

يَتْلُوا: که بخواند

عَلَيْهِمْ: برایشان

آيَاتِنَا: آیات ما را،

وَمَا كُنَّا: و نبودیم ما

مُهْلِكِي: هلاک کنندگان

الْقُرَى: شهرها

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۵۹)

إِلَّا: مگر (این که)

وَأَهْلُهَا: و اهل آن

ظَالِمُونَ: ظالم بودند.

۶۰ وَ مَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ زِينَتُهَا وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَ أَبْقِيَا فَلَا تَعْقِلُونَ

وَمَا: و آن چه

أُوتِيتُمْ: داده شدید

مِنْ شَيْءٍ: از چیزی،

فَمَتَاعٌ: پس کالای

ص: ۶۴۰

الْحَيَوُه: زندگي

الدُّنْيَا: دنياست

وَزِينَتُهَا: و زينت آن،

وَمَا: و آن چه

(۷۶۰) جلد ۲۰ سوره قصص

عِنْدَ: نزد

اللَّهِ: خداست

خَيْرٌ: بهتر

وَأَبْقَى: و ماندني تر است،

أَفَلَا تَعْقِلُونَ: آيا پس نمي انديشيد؟

۶۱ أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ

أَفَمَنْ: آيا پس کسی که

وَعَدْنَاهُ: وعده داديم ما به او

وَعْدًا: وعده

ص: ۶۴۱

حَسَنًا: نیکویی

فَهُوَ: پس او

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۶۱)

لَاقِيهِ: ملاقات کننده آن است

كَمَنْ: مانند کسی است که

مَتَّعْنَاهُ: بهره مندش گردانیدیم

مَتَاعٍ: از کالای

الْحَيَوٰهِ الدُّنْيَا: زندگی دنیا،

ثُمَّ هُوَ: سپس او

يَوْمَ الْقِيَامَةِ: روز قیامت

مِنَ الْمُحْضَرِّينَ: از احضارشدگان خواهد بود؟

۶۲ وَ يَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

وَ يَوْمَ: و روزی که

يُنَادِيهِمْ: ندا می دهد آن ها را

فَيَقُولُ: پس می گوید:

(۷۶۲) جلد ۲۰ سوره قصص

ص: ۶۴۲

أَيْنَ: كجايند

شُرَكَائِي: شريكان من

الَّذِينَ: كسانى كه

كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ: مى پنداشتند؟

۷۲ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَشْكُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

قُلْ: بگو:

أَرَأَيْتُمْ: آيا ديديد؟

إِنْ جَعَلَ: اگر قرار دهد

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْكُمْ: بر شما

النَّهَارَ: روز را

سوره قصص لغات و مفاهيم قرآن كريم (۷۶۳)

سَرْمَدًا: يکسره

إِلَى يَوْمٍ: تا روز

ص: ۶۴۳

الْقِيَامَةِ: قیامت

مَنْ إِلَهٌ: کدام معبودی

غَيْرُ اللَّهِ: غیر از خدا

يَأْتِيكُمْ: می آورد برای شما

بَلِيلٍ: شب را

تَسْكُنُونَ: که آرام گیرید

فِيهِ: در آن

أَفَلَا تُبْصِرُونَ: آیا پس نمی بینید؟

۷۳ وَ مِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ مِنْ رَحْمَتِهِ: و از رحمت اوست که

(۷۶۴) جلد ۲۰ سوره قصص

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

اللَّيْلَ: شب

وَالنَّهَارَ: و روز را

لِتَسْكُنُوا: تا آرام گیرید

ص: ۶۴۴

فیه: در آن

وَلِتَّبِعُوا: و تا طلب کنید

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش

وَلَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

۷۶ إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۶۵)

لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ

إِنَّ: به درستی که

قَارُونَ: قارون

كَانَ: بود

مِنْ قَوْمٍ: از قوم

مُوسَى: موسی

فَبَغَى: پس ستم کرد

ص: ۶۴۵

عَلَيْهِمْ: بر آن ها،

وَ اتَيْنَاهُ: و داده بودیم به او

مِنَ الْكُنُوزِ: از گنجینه ها

مَا إِنَّ: آن قدر که

مَفَاتِحُهُ: کلیدهای آن

لَتَتَوَّأُ: سنگینی می کرد، خسته می کرد

بِالْعُضْبَةِ: بر گروهی

(۷۶۶) جلد ۲۰ سوره قصص

أُولَى: صاحب

الْقُوَّة: نیرو،

إِذْ: هنگامی که

قَالَ: گفتند:

لَهُ: به او

قَوْمُهُ: قومش،

لَا تَفْرَحُ: شادی مغرورانه مکن

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

لَا يُحِبُّ: دوست نمی دارد

ص: ۶۴۶

الْفَرِحِينَ: شادی کنندگان مغرور را.

۷۷ وَ ابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَ لَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَ أَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَ لَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۶۷)

وَ ابْتَغِ: و بطلب

فیما: در آن چه

آتاک الله: داده به تو خداوند،

الدَّارَ: سرای

الْآخِرَةَ: آخرت را،

وَ لَا تَنْسَ: و فراموش مکن

نصیبک: بهره ات را

مِنَ الدُّنْيَا: از دنیا،

وَ أَحْسِنْ: و احسان کن

کَمَا: همان طور که

أَحْسَنَ: احسان کرده،

ص: ۶۴۷

اللَّهُ: خداوند

الْيَكَّ: به تو،

وَلَا تَتَّبِعْ: و طلب نکن

(۷۶۸) جلد ۲۰ سوره قصص

الْفَسَادَ: فساد را

فِي الْأَرْضِ: در زمین،

إِنَّ اللَّهَ: به درستی که خداوند

لَا يُحِبُّ: دوست نمی دارد

الْمُفْسِدِينَ: فسادگران را.

۷۸ قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلِيمٌ عِنْدِيَاوَلَمْ يَعْلَمَنَّ اللَّهُ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَ أَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئِلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ

قال: (قارون) گفت:

إنما: جز این نیست که

أوتيته: به دست آورده ام آن را

على علم: از روی علمی که

ص: ۶۴۸

عِنْدِي: نزد من است.

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۶۹)

أَوْ لَمْ يَعْلَمَ: آیا و ندانست

أَنَّ: همانا

اللَّهُ: خداوند

قَدْ: به تحقیق

أَهْلَكَ: هلاک کرد

مِنْ قَبْلِهِ: پیش از او

مِنَ الْقُرُونِ: از نسل هایی،

مَنْ: کسانی را

هُوَ أَشَدُّ: که شدیدتر بودند

مِنْهُ: از او

قُوَّةً: از نظر قوت و نیرو

وَ أَكْثَرَ جَمْعًا: و مال اندوزتر بودند؟

وَ لَا يُسْئَلُ: سؤال نمی شوند

عَنْ ذُنُوبِهِمْ: از گناهانشان

(۷۷۰) جلد ۲۰ سوره قصص

الْمُجْرِمُونَ: مجرمان.

ص: ۶۴۹

۷۹ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

فَخَرَجَ: پس خارج شد

عَلَى قَوْمِهِ: بر قومش

فِي زِينَتِهِ: با تمام زینتش،

قَالَ: گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

يُرِيدُونَ: می خواهند، طلب می کنند

الْحَيَاةَ: زندگانی

الدُّنْيَا: دنیا را،

يَا لَيْتَ: ای کاش،

لَنَا: برای ما بود

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷۱)

مِثْلَ ما: مثل آن چه

أُوتِيَ: داده شده

قَارُونُ: به قارون،

ص: ۶۵۰

إِنَّهُ: به درستی که او

لَذُو: دارای

حَظٌّ: بهره ای

عَظِيمٌ: بزرگ است.

۸۰ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلِكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلَقِيهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ

وَقَالَ: و گفتند:

الَّذِينَ: کسانی که

أُوتُوا: داده شدند

الْعِلْمَ: علم،

(۷۷۲) جلد ۲۰ سوره قصص

وَيَلِكُمْ: وای بر شما!

ثَوَابٌ: پاداش

اللَّهِ: خدا

خَيْرٌ: بهتر است

لِمَنْ: برای کسی که

ص: ۶۵۱

أَمَّنْ: ایمان آورد

وَعَمِلَ: و انجام دهد

صَالِحًا: عمل شایسته،

وَلَا يُلَقِّهَا: و دریافت نمی کنند آن را

إِلَّا: مگر

الصَّابِرُونَ: صبرکنندگان.

۸۱ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷۳)

فَخَسَفْنَا بِهِ: پس فروبردیم او

وَبِدَارِهِ: و خانه اش را

الْأَرْضَ: در زمین

فَمَا كَانَ: پس نبود

لَهُ: برای او

مِنْ فِئَةٍ: هیچ گروهی که

يَنْصُرُونَهُ: یاری کند او را

ص: ۶۵۲

مِنْ دُونِ اللَّهِ: غیر از خدا.

وَ مَا كَانَ: و نبود

مِنَ الْمُتَنَصِّرِينَ: از یاری خواهان، از خود دفاع کنندگان.

۸۲ وَ أَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَانَنَّ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ يَقْدِرُ لَوْ لَا أَنْ مِنَ اللَّهِ عَلَيْنَا لَخَسَفَ

(۷۷۴) جلد ۲۰ سوره قصص

بِنَا وَ يَكَانَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

وَ أَصْبَحَ: و صبح کردند

الَّذِينَ: کسانی که

تَمَنَّوْا: آرزو می کردند

مَكَانَهُ: جایگاه او را

بِالْأَمْسِ: دیروز

يَقُولُونَ: می گفتند:

وَيَكَانَنَّ: ای وای! مثل این که

اللَّهُ: خداوند

ص: ۶۵۳

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس

يَشَاءُ: که بخواهد

مِنْ عِبَادِهِ: از بندگانش

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷۵)

وَيَقْدِرُ: و تنگ می گیرد.

لَوْ: اگر

لَا أَنْ مَنْ: منت ننهاده بود

اللَّهُ: خداوند

عَلَيْنَا: بر ما،

لَخَسَفَ: حتما فرو می برد

بِنَا: ما را.

وَيَكَاَنَّهُ: ای وای! گویی

لَا يُفْلِحُ: رستگار نمی شوند

الْكَافِرُونَ: کافران.

ص: ۶۵۴

۸۳ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

تِلْكَ: آن

(۷۷۶) جلد ۲۰ سوره قصص

الدَّارُ: سرای، خانه

الْآخِرَةُ: آخرت است که

نَجْعَلُهَا: قرار می دهیم آن را

لِلَّذِينَ: برای کسانی که

لَا يُرِيدُونَ: نمی خواهند

عُلُوًّا: برتری جویی (کنند)

فِي الْأَرْضِ: در زمین

وَلَا فَسَادًا: و نه فسادی (کنند)،

وَالْعَاقِبَةُ: و عاقبت (نیک)

لِلْمُتَّقِينَ: برای پرهیزکاران است.

۸۴ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا

ص: ۶۵۵

كَانُوا يَعْمَلُونَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۷۷)

مَنْ: هر کس

جَاءَ: بیورد

بِالْحَسَنَةِ: نیکی،

فَلَهُ: پس برای اوست

خَيْرًا: بهتر

مِنْهَا: از آن،

وَمَنْ: و هر کس

جَاءَ: بیورد

بِالسَّيِّئَةِ: بدی،

فَلَا يُجْزَى: پس جزا داده نمی شوند

الَّذِينَ: آنان که

عَمِلُوا: انجام دادند

السَّيِّئَاتِ: بدی ها را

إِلَّا مَا: مگر به آن چه که

(۷۷۸) جلد ۲۰ سوره قصص

كَانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

ص: ۶۵۶

«سوره عنکبوت»

۱ الآمآ

الآمآ: از حروف مقطعه

۲ أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

أَحْسِبُ: آیا گمان کردند

النَّاسُ: مردم

أَنْ يُتْرَكُوا: که ترک می شوند، به خود واگذار می شوند،

أَنْ يَقُولُوا: این که گفتند:

آمَنَّا: ایمان آوردیم ما

وَهُمْ: و ایشان

لَا يُفْتَنُونَ: آزمایش نمی شوند؟

(۷۸۰) جلد ۲۰ سوره عنکبوت

۳ وَ لَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَ لَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

ص: ۶۵۷

وَلَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

فَتَنَّا: آزمایش کردیم

الَّذِينَ: کسانی را که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از ایشان بودند،

فَلْيَعْلَمَنَّ: پس حتما می داند، می شناسد

اللَّهُ: خداوند

الَّذِينَ: کسانی را که

صَدَقُوا: راست گفتند

وَلْيَعْلَمَنَّ: و حتما می داند، می شناسد

الْكَاذِبِينَ: دروغگویان را.

۴ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۸۱)

أَنْ يَشْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

أَمْ حَسِبَ: یا گمان کردند

الَّذِينَ: کسانی که

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند

ص: ۶۵۸

السَّيِّئَاتِ: کارهای بد، اعمال زشت

أَنْ يَسْبِقُونَا: این که سبقت می گیرند بر ما؟

سَاءَ: چه بد است

مَا يَحْكُمُونَ: آن چه حکم می کنند.

۵ مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

مَنْ: کسی که

كَانَ يَرْجُوا: امید دارد

لِقَاءَ: دیدار

(۷۸۲) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

اللَّهُ: خدا را

فَإِنَّ: پس همانا

أَجَلَ: اجل

اللَّهُ: خدا

لَآتٍ: حتما آمدنی است،

وَهُوَ: و او

ص: ۶۵۹

السَّمِيعُ: شنوای

الْعَلِيمُ: داناست.

۶ وَ مَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

وَ مَنْ: و کسی که

جَاهَدَ: جهاد کند

فَإِنَّمَا: پس جز این نیست که

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۸۳)

يُجَاهِدُ: جهاد

لِنَفْسِهِ: به نفع خود،

إِنَّ: به درستی که

اللَّهُ: خداوند

لَغَنِيٌّ: قطعاً بی نیاز

عَنِ الْعَالَمِينَ: از جهانیان است.

۷ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ

ص: ۶۶۰

عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ لَنْجَزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ

وَ الَّذِينَ: و کسانی که

أَمْنُوا: ایمان آورده

وَ عَمِلُوا: و انجام دهند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

(۷۸۴) جلد ۲۰ سوره عنکبوت

لَنْكُفِّرَنَّ: حتما می پوشانیم

عَنْهُمْ: از آن ها،

سَيِّئَاتِهِمْ: بدی هایشان را

وَ لَنْجَزِيَنَّهُمْ: و حتما پاداششان می دهیم

أَحْسَنَ: به بهتر

الَّذِي: از آن چه

كَانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

۸ وَ صَيَّنَا الْإِنْسَانَ بِالذِّمَّةِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهِدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا

ص: ۶۶۱

تُطْعِمُهُمَا إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

وَصَيِّنَا: و سفارش نمودیم ما

الْإِنْسَانَ: انسان را که

بِوَالِدَيْهِ: به پدر و مادرش

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۸۵)

حُسْنًا: نیکی (کند).

وَإِنْ: و اگر

جَاهِدَاكَ: تلاش کردند که تو

لِتُشْرِكَ بِي: شرک بورزی به من،

مَا لَيْسَ: چیزی را که نیست

لَكَ: برای تو

بِهِ عِلْمٌ: به آن علمی،

فَلَا تُطْعِمُهُمَا: پس اطاعت مکن از آن دو

إِلَيَّ: به سوی من است

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما،

فَأُنَبِّئُكُمْ: پس خبر می دهم به شما

بِمَا: به آن چه که

ص: ۶۶۲

كُنتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید.

(۷۸۶) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

۹ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ

وَالَّذِينَ: و کسانی که

آمَنُوا: ایمان آوردند

وَعَمِلُوا: و انجام دادند

الصَّالِحَاتِ: عمل صالح

لَنُدْخِلَنَّهُمْ: قطعاً داخلشان می کنیم

فِي الصَّالِحِينَ: در (گروه) شایستگان.

۴۰ فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسِفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَعْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

فَكُلًّا: پس هر یک را

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۸۷)

ص: ۶۶۳

أَخَذْنَا: گرفتیم ما

بَدَّئِيهِ: به گنااهش،

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

أَرْسَلْنَا: فرستادیم

عَلَيْهِ: بر او

حَاصِبًا: طوفان ریگ، سنگریزه،

وَمِنْهُمْ: و بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

أَخَذَتْهُ: گرفت او را

الصَّيْحَةَ: صیحه

وَمِنْهُمْ: و بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

خَسَفْنَا: فرو بردیم

(۷۸۸) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

بِهِ: او را

الْأَرْضَ: در زمین

ص: ۶۶۴

وَ مِنْهُمْ: و بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

أَعْرَفْنَا: غرق نمودیم.

وَ مَا كَانَ: و (بر آن) نبود

اللَّهُ: خداوند

لِيُظْلِمَهُمْ: تا ستم کند به آن ها،

وَلَكِنْ: و لیکن

كَانُوا أَنْفُسَهُمْ: خودشان ستم

يُظْلِمُونَ: می کردند.

٤١ مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (٧٨٩)

لَبِيَّتِ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

مَثَلُ: مثل

الَّذِينَ: کسانی که

اتَّخَذُوا: گرفتند

ص: ٦٦٥

مِنْ دُونِ: غير از

اللَّهِ: خدا

أَوْلِيَاءَ: اولياء

كَمَثَلٍ: مانند مثل

الْعُنْكَبُوتِ: عنكبوت است که

اتَّخَذَتْ: گرفت، انتخاب کرد

بَيْتًا: خانه ای،

وَإِنَّ: و به درستی که

أَوْهَنَ: سست ترین

الْبُيُوتِ: خانه ها

(۷۹۰) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

لَبِئْسَ: همان خانه

الْعُنْكَبُوتِ: عنكبوت است،

لَوْ: اگر

كَأَنُوا يَعْلَمُونَ: می دانستید.

۴۲ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

ص: ۶۶۶

إِنَّ: همانا

اللَّهِ: خداوند

يَعْلَمُ: می داند

مَا يَدْعُونَ: آن چه را می خوانند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

مِنْ شَيْءٍ: از چیزی،

وَ هُوَ: و اوست

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۹۱)

الْعَزِيزُ: شکست ناپذیر

الْحَكِيمُ: حکیم.

۴۳ وَ تِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ

وَ تِلْكَ: و این

الْأَمْثَالُ: مثال هایی است که

نَضْرِبُهَا: می زنیم آن را

لِلنَّاسِ: برای مردم،

وَ مَا يَعْقِلُهَا: و تعقل نمی کند آن را

ص: ۶۶۷

إِلَّا الْعَالَمُونَ: مگر دانايان.

۴۴ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ

(۷۹۲) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

خَلَقَ: خلق كرد

اللَّهُ: خداوند

السَّمَوَاتِ: آسمان ها

وَالْأَرْضَ: و زمين را

بِالْحَقِّ: به حق.

إِنَّ: به درستی كه

فِي ذَلِكَ: در اين

لَآيَةً: هر آينه نشانه اى است

لِلْمُؤْمِنِينَ: براى مؤمنان.

۴۵ أَتْلُ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

ص: ۶۶۸

أُتِلُّ: بخوان، تلاوت کن

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۹۳)

ما: آن چه

أُوْحِيَ: وحی شده

إِلَيْكَ: به سوی تو

مِنَ الْكِتَابِ: از کتاب

وَ أَقِمِ: و برپا دار

الصَّلَاةَ: نماز را،

إِنَّ الصَّلَاةَ: همانا نماز

تَنْهَى: باز می دارد

عَنِ الْفَحْشَاءِ: از زشتکاری

وَ الْمُنْكَرِ: و بدی.

وَ لَدِكُمْ: و قطعاً یاد

اللَّهُ: خدا

أَكْبَرُ: بزرگ تر است.

وَ اللَّهُ: و خداوند

(۷۹۴) جلد ۲۰ سوره عنكبوت

يَعْلَمُ: می داند

مَا تَصْنَعُونَ: آن چه می سازید.

«پایان جزء ۲۰»

سوره عنكبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (۷۹۵)

ص: ۶۶۹

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

